

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
Трећа седница Првог редовног заседања
Народне скупштине Републике Србије
30. март 2010. године

(Седница је почела у 11,35 часова. Седницом председава Славица Ђукић-Дејановић, председник Народне скупштине.)

*

*

*

ПРЕДСЕДНИК: Пре него што пређемо на Трећу седницу, поштовани народни посланици, дозволите да вас обавестим да сам за четвртак, 1. априла 2010. године, за 11,00 часова заказала консултације да шефовима посланичких група и потпредседницима Народне скупштине, дакле, колегијум Народне скупштине, на тему декларације о злочинима над Србима, учињеним на просторима претходне Југославије. Очекујем да ће се текст ове декларације брзо наћи пред посланицима Народне скупштине Републике Србије, као посебна тачка.

Отварам Трећу седницу Првог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2010. години.

На основу службене евиденције о присутности народних посланика, констатујем да седници присуствује 148 народних посланика.

Подсећам вас да је чланом 86. став 5. Пословника Народне скупштине предвиђено да кворум за рад Народне скупштине приликом утврђивања дневног реда постоји ако је на седници присутно најмање 126 народних посланика.

Да бисмо утврдили број посланика присутних у сали, молим вас да убаците картице у посленичке јединице.

Констатујем да је, применом електронског система за гласање, утврђено да је у сали 129 народних посланика, те да имамо услове за рад.

Обавештавам да је спречена да седници присуствује народни посланик Донка Бановић.

Сагласно члану 84. став 2. Пословника Народне скупштине, обавештавам да сам ову седницу сазвала изузетно за 30. март 2010. године, дакле, у року краћем од рока утврђеног у члану 84. став 1. Пословника Народне скупштине, због потребе да Народна скупштина што пре размотри Предлог акта из предложеног дневног реда, а из разлога који су наведени у образложењу за доношење акта по хитном поступку.

У сазиву ове седнице, који вам је достављен, садржан је предлог дневног реда седнице.

Пре утврђивања дневног реда седнице, сагласно члану 90. став 5. Пословника Народне скупштине, потребно је да Народна скупштина одлучи о предлогу за стављање на дневни ред акта по хитном поступку.

Народни посланик Нада Колунџија, актом од 29. марта 2010. године, предложила је да се по хитном поступку стави на дневни ред Предлог декларације Народне скупштине Републике Србије о осуди злочина у Сребреници, који је група од 114 народних посланика поднела Народној скупштини 27. марта 2010. године.

Стављам на гласање овај предлог.

Од 153 народна посланика, 125 је гласало за.

Констатујем да је Народна скупштина прихватила овај предлог.

Пошто смо се изјаснили о предлогу за стављање на дневни ред акта по хитном поступку, на основу члана 92. став 3. Пословника Народне скупштине, стављам на гласање предлог дневног реда у целини.

Од 149 народних посланика, 127 је гласало за.

Констатујем да је Народна скупштина утврдила дневни ред Треће седнице Првог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2010. години.

Дневни ред

1. Предлог декларације Народне скупштине Републике Србије о осуди злочина у Сребреници.

Прелазимо на 1. тачку дневног реда: - ПРЕДЛОГ ДЕКЛАРАЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ О ОСУДИ ЗЛОЧИНА У СРЕБРЕНИЦИ

Примили сте Предлог декларације који је поднела група од 114 народних посланика и Извештај Законодавног одбора.

Пре отварања јединственог претреса, подсећам вас да према члану 163. став 3, а сходно члану 94. Пословника Народне скупштине, укупно време расправе у начелу за посланичке групе износи пет часова, као и да се ово време распоређује на посланичке групе сразмерно броју народних посланика чланова посланичких група.

То практично значи да Посланичка група За европску Србију има на располагању један сат, 33 минута и 36 секунди; Посланичка група СРС - један сат, седам минута и 12 секунди; Посланичка група Г17 Плус - 28 минута и 48 секунди; Посланичка група ДСС - Војислав Коштуница - 25 минута 12 секунди; Посланичка група "Напред Србију" - 25 минута и 12 секунди; Посланичка група СПС - ЈС - 18 минута; Посланичка група ЛДП - 14 минута и 24 секунди; Посланичка група Нова Србија - 10 минута и 48 секунди; Посланичка група Мањина - осам минута и 24 секунде и Посланичка група ПУПС - шест минута.

Сагласно члану 93. став 3. Пословника Народне скупштине, народни посланици који нису чланови ни једне посланичке групе имају право да говоре једанпут до пет минута.

Молим посланичке групе, уколико то већ нису учиниле, да одмах поднесу пријаве за реч, са редоследом народних посланика.

Обавештавам вас да ће по овој тачки дневног реда посланичке групе представљати народни посланици: народни посланик Есад Џуџевић посланичку групу Мањина, народни посланик Слободан Самарџић посланичку групу ДСС – Војислав Коштуница, народни посланик Александар Мартиновић посланичку групу СРС.

Извините, иако је председник посланичке групе СРС, господин Драган Тодоровић, са закашњењем поднео следећи предлог, ја ћу га прочитати и ставићу на

изјашњавање.

У складу са чланом 94. став 3. Пословника Народне скупштине Републике Србије, предложио је да укупно време предвиђено за расправу у начелу по тачки 1. дневног реда Треће седнице Првог редовног заседања износи 10 часова.

Стављам на гласање овај предлог.

Од 204 посланика, за је гласало 62 посланика.

(Драган Тодоровић, са места: На шта ово личи?)

Молим за мало тишине, поновићемо гласање.

Ево, имате сада на екрану.

Молим народне посланике да се изјасне о предлогу господина Тодоровића.

Од 206 посланика, за је гласало 80 посланика.

Констатујем да предлог није прихваћен.

Сагласно члану 163. став 2. Пословника Народне скупштине, отварам јединствени претрес о Предлогу декларације Народне скупштине Републике Србије о осуди злочина у Сребреници.

По Пословнику се јавио господин Јовановић.

ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ: Госпођо председнице, поштовано председништво, даме и господо народни посланици, јавио сам се у складу са чланом 98. став 2. Наиме, тим чланом је предвиђено да председник Народне скупштине може да одреди паузу у раду седнице Народне скупштине, како би се извршиле потребне консултације или прибавило мишљење.

Сматрам да је неопходно увести ред у тему која је отворена гласањем за предложену тачку дневног реда и рећи ћу вам због чега, госпођо председнице. Ми смо само једанпут у парламенту разговарали о декларацији о осуди догађаја у Сребреници. Тај разговор је вођен на консултацијама, односно на колегијуму који сте ви организовали у прошлу среду.

Не бих желео да коментаришем чињеницу која говори о том колегијуму, колегијуму на коме нису присуствовали сви шефови посланичких група, али бих хтео да вам кажем да смо ми на том колегијуму управо разговарали о Пословнику којим се уређује рад колегијума, потом смо разговарали о плану активности у самој Скупштини, о 90 тачака дневног реда које су биле планиране за ову недељу, а онда нам је током расправе уручен један документ који сте ви потписали. То је био текст декларације о Сребреници.

Завршили смо колегијум заједничким договором да је потребно наставити консултације, како би се дошло до документа иза кога може да стане овај парламент. Само ћу цитирати конфузију која је обележила јучерашњи дан. Ви сте јуче изјавили да се текст не може у понуди мењати, али представник предлагача може сваку иницијативу уважити и на крају гласањем текст се може мењати. Посланици имају врло активну улогу јер ће учешћем у расправи моћи да утичу на дефинитивну промену, а не на понуђену садржину текста. Ово је само једна у низу контрадикторних и конфузних изјава које су нас увеле у расправу о догађајима у Сребреници.

Добили смо амандман посланика Мехе Омеровића из групе мањина, извињавам се, из ЗЕС-а, којим он такође врши интервенцију на тексту декларације. Пошто се овде води обједињен и јединствен претрес, ми нећемо моћи да разговарамо о амандманима. Мислим да је неодговорно овако улазити у расправу о тако важној теми, да је потребно успоставити неки нормалан рад, а предуслов за тако нешто је наш заједнички договор око тога.

Нисмо били у прилици, госпођо Дејановић, никада да разговарамо о овоме. Ви сте нам могућност за тако нешто ускратили, а сада овде треба да полемишемо

мерећи дозу патриотизма или разума у нама. Дозволите да се о томе поведе прво расправа на оним местима на којима се мора разговарати, а да тек потом уђемо у парламент са једним јасним ставом о ономе што овде желимо да урадимо.

Ово нас ничему не води и то је више него јасно. Ако је циљ да се на овакав начин Србија изјашњава о тако трагичним догађајима као што су догађаји које третира Предлог декларације, онда је то пораз пре почетка расправе, не морамо ни да гласамо о томе, наш заједнички.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем на сугестији.

Ако је било неких нејасноћа, декларација је акт о коме Скупштина расправља у оквиру јединственог претреса и о свим идејама. То нису класични амандмани јер немамо чланове закона, али на сваки став декларације се може у току расправе поднети сугестија о којој ће се Скупштина изјаснити.

Мислим да је период више од два месеца био довољан за консултације међу нама. Овај завршни текст је подржало 114 посланика својим потписима. Он је понуђен као садржај, о коме ће дефинитивно Скупштина, узимајући у обзир и све сугестије које се током расправе буду чуле, изјаснити гласањем. Дакле, о свакој вашој идеји или амандману гласаће Скупштина.

Извините, повреда Пословника господине Илићу? Има реч посланик Илић.

ВЕЛИМИР ИЛИЋ: Госпођо председнице, ја сам вас схватио веома озбиљно онај ваш састанак који сте сазвали као координацију шефова посланичких група. Дошао сам уредно и на време. Шта се догодило? У сали су били неки ваши чиновници, који су ме обавестили да ви имате консултације владајуће коалиције на неком другом месту, а ми да седнемо и да сачекамо док дођете. Ја сам седео једно време и наравно отишао.

То је дискриминација према посланицима. Ми смо дошли да расправљамо о једном веома озбиљном питању које је данас на дневном реду и шта се догађа?

ПРЕДСЕДНИК: Господине Илићу, извините не говорите истину. Ви заиста не говорите истину. То се никада није догодило. Ја вас молим да не обмањујете јавност и посланике. (Жагор.)

ВЕЛИМИР ИЛИЋ: Знате шта госпођо председнице, ја говорим истину и био сам присутан у 12,00 часова и били су новинари испред који су то и сликали. После је дошао господин Јовановић једини. Никога од вас није било. Можда сте дошли касније. Ја сам вас једно време чекао и повукао сам се. Информацију сам добио од ваших службеника.

Према томе, мене интересује – ко је ово писао, где је писао, с ким се консултовао и да ли ми постојимо као народни посланици овде и да ли смо ми као једно координационо тело компактни и да ли једном овако важном питању треба заједнички да расправљамо или по неким посебним кружоцима, као што се и догађало?

Врло је неодговорно заказати седницу у 12,00 часова, а до 12,05 часова уопште нико из владајуће коалиције није ушао. Мислим да је господин Јовановић улазио у 12,02 часова. Ја сам седео, наравно, и отишао, јер је то изузетно неозбиљно.

Ми се данас појављујемо. Затим, ваше изјаве су толико контрадикторне. Ваши поједини представници, владајуће коалиције исто излазе са контрадикторним предлозима, сугестијама итд.

Седите ви и договорите се шта ви заправо данас хоћете. Ово је изузетно важно питање за Србију.

ПРЕДСЕДНИК: Време приведите крају, молим вас господине Илићу.

Од представника предлагача ћемо наравно чути и како је настао текст.

Има реч господин Томислав Николић.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Ја указујем на повреду чланова 90. и 164. Пословника Народне скупштине.

Наиме, ми смо 27. добили текст потписана од стране 114 посланика Предлога декларације по коме није тражен хитан поступак. Он нема ни образложење за доношење по хитном поступку. Данас сте нас, односно ви сте заказали за 30-ти седницу, да бисте нас данас обавестили – како је госпођа Колунџија, ако сам тачно чуо, 29-ог тражила хитни поступак.

Ја вас подсећам да мора да прође најмање три дана пре него што неко тражи да се уврсти нешто у предложени дневни ред, а ви сте у краћем року заказали седницу по неком предлогу. Ви то сада правдате неким разлозима за хитни поступак, а ова агонија око ове декларације траје већ четири, пет месеци. Дакле, нема ни једног разлога за повреду Пословника да би се расправљало о декларацији. Сви рокови су пробијени да данас буде одржана седница, али ви заиста инсистирате на таквој грубости, у жељи да нешто докажете.

Добили смо текст који сте ви потписали госпођо Ђукић-Дејановић, а расправљамо данас, односно и о томе је требало шефови посланичких група да се изјашњавају, о тексту који је потписало 114 посланика, други је предлагач и у њему има измена у односу на онај текст који сте нам ви дали – има измена и то озбиљних. Дакле, вероватно су поред консултација, које код вас уложе плодом, а консултације са опозицијом никада не донесу никакав плод, зато што ви нећете нас да слушате.

Због тога вас молим да се изјасните – јесте ли ви све у складу са Пословником заказали ову седницу, да ли је тражен хитан поступак у сазиву, да ви сте нас одмах известили да ће седница да буде одржана данас, када је затражен и хитан поступак и да ли је требало да одбијете тај захтев, пошто је неблагоприятно пристигао у Скупштину.

ПРЕДСЕДНИК: Господине Николићу, апсолутно је поштован Пословник. Предлог је стигао 27-ог и ушао је у процедуру, од 114 посланика. Јуче, благовремено, пре 10,00 часова је стигао предлог за хитан поступак, односно јуче после 10,00 часова и ја сам била у обавези – да ову тачку дневног реда по хитном поступку ставим на гласање и ви сте се данас, Скупштина се данас изјаснила и усвојила такав дневни ред. Дакле, нема повреде Пословника.

Реч има господин Драган Тодоровић. Извините господине Тодоровићу.

Господину Николићу нисте задовољни. Хоћете у дану за гласање да се изјаснимо о повреди Пословника.

(Томислав Николић упадица с места: Није тако учињено. Треба да се изнесе да ли сте јуче заказали седницу, односно да кажете да ли сте имали већ заказану седницу.)

Господине Николићу уверена сам, уважавајући сва осујећења, која посланик може имати, да нигде нисам повредила Пословник. Детаљно сам вам образложила – да је предлог за хитан поступак стигао јуче, 20 часова пре данашње седнице. Према томе, имала сам основ да сазовем седницу по хитном поступку, што сам и учинила.

Ако ово објашњење није довољно, ипак, да ли желите да се у дану за гласање Скупштина изјасни о повреди Пословника?

(Не жели.)

Значи не желите.

Пошто сте расположени за неке друге стилске фигуре, а не можда оне које би биле пожељне.

Има реч народни посланик Драган Тодоровић. Хоћете ли поново господине Тодоровићу, да бих вам мерила време, односно поново се пријавите.

ДРАГАН ТОДОРОВИЋ: Даме и господо народни посланици, рекламирам повреду члана 104. – достојанство Скупштине и то од стране председника Скупштине, госпође Славице Ђукић-Дејановић. Ви сте овде једном шефу посланичке групе рекли – да не говори истину. Можда је то тачно, можда није. Преведено на народни језик ви сте рекли да он лаже.

Преко тога једноставно не може да се пређе. Морали бисмо пре свега да утврдимо да ли је то истина или није. Ако је истина оно што је рекао господин Велимир Илић, онда сте ви свесно довели у заблуду неке шефове посланичких група, посебно имајући у виду ваше изјаве после оног састанка Колегијума, на којем су били присутни и представници СРС, где смо ми између осталог, и на састанку схватили - да измена текста декларације нема, што сте ви непосредно и изјавили после састанка представницима медија.

Било би добро због посланика и због јавности, да се дефинитивно ипак утврди ко овде говори истину, а ко не говори истину. Знате, данас сте дошли и потпуно на другачији начин организујете данашњу Скупштину, овај дневни ред, без икаквих могућности да било ко, онај који је имао намеру да мења текст Декларације, да га побољшава амандманима, то и уради, јер сте ви то вашим изјавама, вашим поступцима онемогућили.

Што се тиче СРС одмах да се разумемо – нас ни један документ, везано за Сребреницу апсолутно не интересује, јер је ово све фарса која се одиграва под притиском вашим западних пријатеља, да би се осудио српски народ за нешто што није учинио. (Председник: Време.)

Пре него што кренемо са овим, мислим да је основни ред да се утврди истина – ко говори истину, а ко не говори истину. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Са жаљењем констатујем да се не бавите актуелним стварима. Ви сте, уосталом, били на седници Колегијума, па најбоље знате да ли сам држала некакав посебан Колегијум или сте били и ви на тој седници, дакле и представници посланичких група, опозиционих посланичких група.

Дајем реч народном посланику Милошу Алигрудићу.

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Госпођо председнице, позивам се на повреду Пословника, члан 27. у вези члана 163. Члан 27. се односи на ваше пређашње образложење везано за начин усвајања декларације и примедби које се могу дати током претреса, што је апсолутно немогуће.

Подсетићу вас да у члану 163. стоји: "Предлог пословника, декларације, резолуције, препоруке, одлуке и закључка може поднети предлагач закона у писаном облику са образложењем", то значи да могу и народни посланици, "доставља се итд, отвара се претрес у поступку доношења других прописа и општих аката које доноси Народна скупштина", односи се и на овај акт, "сходно се примењују одредбе овог пословника о доношењу закона уколико то за поједине врсте аката овим пословником је другачије одређено".

Не можете искључити, овде влада потпуна конфузија са тим у вези, амандман као средство. Значи, ви га искључујете, дајете образложење да се овде амандман сматра сугестијом. Па, како онда мислите да ту сугестију изгласате?

Ова Скупштина није неформални састанак на пропланку у току распуста него је ово озбиљан Дом. Значи, овде морају да постоје нека правила процедуре.

У складу са чланом 27. као председница сте дужни на њих да указујете и да њих поштујете. Ви то очигледно то не чините.

Погледајте само извештај са Законодавног одбора у коме стоји да је Одбор размотрио амандмане на Предлог декларације Народне скупштине Републике Србије, основни злочини Сребренице и сматра да су правно могући амандмани, па наводи амандмане на преамбулу Чедомира Јовановића и осталих из ЛДП, па на текст декларације Чедомир Јовановић и остали из ЛДП. Узгред, те амандмане нисмо ни добили. Уопште нису ни подељени.

Ви то сматрате сугестијом? То нису сугестије. Прочитајте члан 163. Пословника Народне скупштине.

Друго, у овом извештају стоји, то је још једна дезинформација, сада не знам шта је дезинформација од тога, да је овај предлог посебне декларације осуде злочина у Сребреници поднела група од 119 народних посланика. У материјалу који имамо види се да је то поднела група од 114 народних посланика.

Заиста нема смисла да на овај начин радимо и заиста с правом, иако не делим уопште политичко мишљење господина Јовановића о суштини ове ствари, што ће се касније из расправе видети. Чедомир Јовановић је био у праву када вам је поставио ово питање малочас и тражио повреду Пословника зато што ово како ви радите и како водите ову седницу не да не води ничему, него је у потпуној сагласности са пропашћу како мислите да урадите са овом трећом седницом и резултатом ове расправе кроз гласање о Сребреници.

ПРЕДСЕДНИК: Указали сте заиста на једну грешку. У том документу стоји 119, а 114 посланика је предложило. То је грешка која се мора исправити. Стручним службама сам дала налог да се та техничка грешка исправи.

О амандманима ће се расправљати и о њима ћемо гласати, једино што ће бити јединствен претрес о предлогу декларације и у оквиру јединственог претреса о неколико амандмана колико је пристигло на текст декларације биће могуће дати одговарајућа објашњења.

Сагласно члану 163. став 2. Пословника Народне скупштине отваравам јединствени претрес о Предлогу декларације Народне скупштине Републике Србије о осуди злочина у Сребреници.

Да ли представник предлагача, народни посланик Нада Колунџија жели реч?

(Чедомир Јовановић, са места: Да ли могу да добијем реч по Пословнику?)

Господин Јовановић жели реч. Повреда Пословника.

ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ: Члан 101.

Госпођо председнице, потпуно сте погрешно протумачили члан 101. оно што сам предложио.

Мој предлог да организујете консултације не треба доживљавати као осуду вас због неког вашег личног пропуста, мислим да је то потреба парламента.

Ми смо само два пута имали прилику да разговарамо са представницима Скупштине, 3. фебруара на консултацијама које су организоване у жеку расправе о Сребреничкој декларације и на тим консултацијама нико није споменуо Сребреницу, осим наше посланичке групе која је парламенту предала документ са основама декларације, по нашем мишљењу, о коме након тога никад нисмо разговарали. Друге консултације су консултације пре седам дана о пословнику колегијума, о седници са 90. тачака дневног реда, о захтеву радикала да се расправља о геноциду и током те расправе смо добили документ који сте ви потписали. Данас о томе нисмо имали прилику да разговарамо.

Мислимо да је лоше на овакав начин уопште улазити у ту тему. Не видимо образложење за хитност поступка. Која то штета после 15 година ћутања Србије о убиству осам хиљада људи у Сребреници може да наступи? То нас никуда неће довести.

Мислим да је потреба парламента да на цивилизован начин разговара о овој теми.

ПРЕДСЕДНИК: Изражавам наду да ће састанку шефова посланичких група, односно колегијума присуствовати сви представници односно сви чланови колегијума.

Молим да се нађемо у сали I.

За 40 минута настављамо са радом.

(После паузе)

ПРЕДСЕДНИК: Реч сам дала госпођи Нади Колунџији.

НАДА КОЛУНџИЈА: Поштоване колеге народни посланици, на основу члана 99. Устава Републике Србије, 114 народних посланика поднело је Народној скупштини Републике Србије Предлог декларације о осуди злочина почињеног у Сребреници.

Разлози за доношење овакве декларације предочени су вам и у образложењу за доношење овакве декларације. Отварање ове расправе и, верујем, усвајање декларације, најоодговорнији је начин да затворимо једно трагично поглавље недавне прошлости и да отворимо врата будућности у којој ће мир, разумевање, толеранција и сарадња отворати нове перспективе генерацијама које долазе.

Пред нама је данас огромна одговорност и мислим да је ово једна од оних седница које чине прекретницу на путу Србије ка изградњи једног модерног европског друштва.

Дубоко верујући у драгоценост и непроцењиву вредност сваког људског живота, на овај начин одлучно постављамо брану свакој идеји и политици која за остварење циљева атакује на људски живот.

Осуђујући стравични злочин у Сребреници над бошњачким становништвом, одајући пошту невиним жртвама, изражавајући најдубље саосећање са њиховим породицама, ми данас преузимамо одговорност да са будућих генерација скинемо тешко бреме које су нам оставили појединци.

Позивајући се на особину српског народа и свих грађана Србије да саосећа са патњом другог, да увек покаже спремност, да се жртвује и помогне другима у невољи, очекујем и да ће народни представници својим односом према овој декларацији показати да и сами поседују особине народа који овде представљају.

Неки су у Сребреници починили стравичан злочин. Неки нас овде убеђују да ако тај злочин осудимо, а починиоце казним, одговорност пада на све нас. Траже да сви у овој земљи остану заточеници неколицине који бежећи од личне одговорности очекују да не упремо прст у њих и кривицу преузме цео српски народ. У Сребреници је страдало неколико хиљада недужних људи. Има оних који би да нас убеде да ако изразимо жаљење и саучешће жртвама, јер не треба заборавити – овде су жртве и мртви и живи, да ћемо тиме увредити сопствене жртве.

Ми овде данас не присуствујемо преиспитивању размера злочина. Ми не пребројавамо жртве. Не одмеравамо казне за починиоце. Не бавимо се олакшавајућим или отежавајућим околностима. Пред нама је питање – јесмо ли спремни да као друштво које негује највише цивилизацијске вредности, осуђујући злочин почињен другима, осудимо сваки злочин и затражимо правду за сваку жртву.

Јесмо ли спремни да кажемо – кривица није и не може бити колективна? Она може бити и јесте само и искључиво индивидуална.

Пред нама је питање да ли је за све нас неприкосновеност људског живота у темељу друштва за које се залажемо и да ли је за све нас та неприкосновеност заштићена од сваког националног, верског или било ког другог предзнака који чини разлику?

Уобличавајући ову декларацију, ми смо пошли пре свега од следећих чињеница: да је Србија равноправна чланица Уједињених нација и других међународних организација; да је потписница универзалне Декларације УН о људским правима, Пакта о грађанским и политичким правима и других међународних аката и да се обавезала да

ће дословно у свом понашању поштовати акте чији је потписник. Пошли смо од тога да поштујемо одлуку Међународног суда правде у случају тужбе БиХ за геноцид почињен у Сребреници. Пошли смо од тога да је Србија активан чинилац мира и стабилности у региону и да као таква мора да буде предводник у процесима који ће на прави начин осветлити будућност, поставити наш однос према прошлости и осудити сваки злочин који је у тој прошлости учињен.

Пошли смо од чињенице да Србија поштује универзалне цивилизацијске вредности развијеног и демократског света и активно доприноси њиховој изградњи и поштовању; да поштује и залаже се за пуну примену међународног права на којима почива свет; да, између осталог, инсистирајући на поштовању међународног права, бранимо и сопствени територијални интегритет. Пошли смо од тога да Србија гради истински демократско друштво које је утемељено на поштовању живота сваког појединца.

Које су основне поруке које овом декларацијом желимо да пошаљемо? Најоштрије осуђујемо злочин почињен у Сребреници. Изражавамо искрено саучешће породицама жртава и одајемо пошту страдалима. Обавезујемо се да ћемо учинити све да починиоце пронађемо и процесуирамо, као и да у пуној мери испунимо своју међународну обавезу сарадње са Међународним кривичним судом за бившу Југославију.

Чувајући сећање на жртве градимо брану, како се сукоби страдања никада не би поновили на овим просторима. Градимо мостове помирења и сарадње на међусобном поштовању и уважавању. Дубоко смо уверени да овом декларацијом градимо кредибилитет земље, подижемо њен међународни углед и јачамо њену међународну позицију.

Овом декларацијом ми кажемо – да, десио се стравичан злочин у Сребреници. За њега су одговорни појединци. Да, учинићемо све да за злочин одговарају они који су га починили и тиме ћемо скинути овај тешки терет прошлости са будућих генерација. Овом декларацијом кажемо – да, тамо су страдали недужни људи и нама је жао због тога.

Истовремено кажемо – не, нећемо заборавити на своје жртве. Нећемо дозволити да одговорни за злочине над српским народом избегну правду. Верујемо да ако чувамо сећање на жртве стварамо предуслов да више никада ниједан једини људски живот на овим просторима не буде изгубљен у име погрешних и неодговорних политика.

Усвајањем ове декларације вратићемо углед и поштовање које су српски народ и Србија уживали вековима уназад. Остварићемо међународни кредибилитет којим ћемо показати да знамо да је злочин индивидуалан, али да се друштво о њему изјашњава као целина. Када га друштво као целина осуди, онда то значи да је друштво показало да су појединци одговорни и да они морају да одговарају за те злочине.

Оно што је такође за нас овде важно, јесте да би било најнесрећније од свега да полемишемо о броју жртава, да полемишемо о оправдањима да се неки злочин десио јер је било мањих или већих оправдања, да релативитизујемо оно што се десило зато што свака манипулација жртвама вређа све жртве.

Оно што ми овим актом треба да урадимо, јесте да дамо мир и поштовање страдалима, да дамо мир и изразе саучешћа преживелима. Оно што ми данас треба да урадимо, јесте да кажемо – Србија не стоји иза оних који су починили тај злочин. Србија не прави разлику између жртава. Србија подједнако цени сваку жртву, изражавајући, пре свега, дубоко саосећање за жртве које су почињене другима.

Ако допустите само да парафразирам Голду Меир која је рекла – опростићемо им оно што су нама радили, али ми овде не треба да опростимо онима који су то радили кријући се иза нашег националног имена. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем госпођо Колунџија.

Да ли народни посланик Јован Палалић, који је издвојио своје мишљење на седници Законодавног одбора, жели реч? (Да.)

Изволите господине Палалићу.

ЈОВАН ПАЛАЛИЋ: Поштовани народни посланици, издвојио сам мишљење на седници Законодавног одбора зато што је предложени текст такав да дели жртве грађанског рата на простору бивше Југославије и свађа народе, зато што овај текст ни једном речју не осуђује злочине над српским народом који је у тим ратовима највише страдао и зато што по свом садржају, а и по тренутку у ком се доноси оваква декларација, противна је и интересима Србије, српског народа и Републике Српске.

Овде је била расправа зашто хитан поступак. Треба видети мотивацију зашто се уопште покренула у јавности Србије расправа о овој декларацији баш сад. Подсетићу вас да је започета у тренутку када су се у Босни и Херцеговини у Бутмиру одржавали састанци који су имали за циљ да се притиском на Републику Српску фактички суспендује Дејтонски споразум и Република Српска остане без својих надлежности.

Хитан поступак је зато што се средином априла месеца у Мадриду одржава конференција која, такође, треба да доведе до ревизије Дејтонског споразума и фактички уништи Републику Српску. Сада пошто нема никог, како су проценили они који су режирани читав тај догађај, који може да изврши притисак на Републику Српску, ту ће се наћи Србија која ће додатно да ослаби позиције Републике Српске усвајањем једне овакве резолуције.

Ова власт ни једног тренутка није чула, ни власт Републике Српске и све политичке странке и борачке организације, грађане Републике Српске који су сви у глас питали – што нам ово радите сад? Уместо да су се спровеле оне одредбе договора специјалним паралелним везама између Србије и Републике Српске, да су сели представници две владе и договорили се шта је у најдубљем интересу и Србије и Републике Српске, мимо наше браће преко Дрине усваја се једна оваква резолуција.

Ова резолуција, како је овде речено, наводно треба злочине тако да индивидуализује да одговарају појединци, али у свом темељу, у свом тексту ова резолуција указује на одговорност Србије. У тачки 1) се каже – извињење породицама жртава због тога што није учињено све да се спречи ова трагедија. У којој мери је Србија била одговорна за трагедију у Сребреници?

Колико знам, политика претходне власти деведесетих година била је да после маја 1992. године када се повукла војска тадашње Југославије нема никакве одговорности, нити икаквог присуства војних снага Србије на простору Босне и Херцеговине, а сада оваквом једном формулацијом Србија признаје посредно неку своју командну одговорност на догађањима у Сребреници. Ово ставља жиг на државу Србију, а не појединце који су вршили злочине. Ово је одговорност која ће пасти на све будуће генерације у Србији, да је Србија одговорна и да је спречила оно што се догађало у Сребреници.

Наравно, врло је важно и питање на који начин ће Србија, када се усвоји оваква једна погубна декларација, водити политику. Очигледно је да када се сагледа укупна политика ове власти, постављена са само једним јединим циљем коме је на олтар све дато, а то је – Европа нема алтернативе, онда ће се прихватити Еулкс на Косову, онда ће се донети оваква резолуција и притиснути Република Српска, не би ли се дошло у неку позицију да се можда мало парче европских интеграција оствари на уштрб националних интереса српског народа.

Зато ова резолуција ни на који начин не може бити ни оправдана, нити прихваћена код грађана Србије, ни код српског народа. То да ће неко да се извини Србима у својим парламентима, заиста представља тај ниво и тај степен наивности да се поставља питање да ли је само наивност? Политика и поруке које су слали представници Босне и Херцеговине и Хрватске не указују на то.

(Председник: Господине Палалићу, молим вас да приведете крају, прошло је пет минута.)

ДСС и Нова Србија предложили су своју декларацију да се осуде сви злочини над Србима и злочини над свим другим народима, да се не забораве ни "Бљесак", ни "Олуја", ни НАТО бомбардовање. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Представник предлагача, народни посланик Нада Колунџија жели реч.

НАДА КОЛУНџИЈА: Нико неће заборавити ни један злочин и неће заборавити ни једну жртву. Оно што нам даје кредибилитет да инсистирамо на поштовању наших жртава и тражењу одговорности за њихове починиоце, јесте да покажемо способност да осудимо злочинце који су починили злочин неком другом.

Подметање да је упирањем прста у одговорне за злочин прихватање колективне кривице, могу да тумачим једино тако да неко има жељу да стварне починиоце заштити од одговорности.

Ако немате жеље, онда нико не може да каже, односно ако народ каже "не", ми нећемо да стојимо иза оних који су тај злочин урадили, ми осуђујемо тај злочин и осуђујемо те злочинце", онда тај народ каже – ја ни у ком смислу не могу да сносим кривицу за оно што је појединац урадио. Осим тога, Међународни суд правде је донео Одлуку по којој - Србија није одговорна за злочин у Сребреници. Наравно, позивајући се на ту пресуду и на ту одлуку Међународног суда правде, нико не може да каже да осудом злочина, изражавањем саучешћа са жртвама неко поништава такву одлуку.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем. Међу представницима посланичких група најпре господин Чедомир Јовановић, пардон Есад Џуџевић најпре.

ЕСАД ЏУЏЕВИЋ: Поштована председнице, поштоване даме и господо народни посланици.

ПРЕДСЕДНИК: Извините молим вас неко је рекламирао повреду Пословника. Нема могућности морате да покажете ипак Пословник да знам да је то. Господин Палалић рекламира повреду Пословника. Извините господине Џуџевићу. Изволите.

ЈОВАН ПАЛАЛИЋ: Ја сам управо рекао да је у најдубљем интересу..

ПРЕДСЕДНИК: Молим вас сам реците који члан?

ЈОВАН ПАЛАЛИЋ: Члан 101. погрешно протумачен.

ПРЕДСЕДНИК: У реду.

ЈОВАН ПАЛАЛИЋ: Ја сам управо рекао да је у најдубљем интересу Србије да осуди све злочине и да не прави никакву разлику између злочина који су се десили на простору бивше Југославије, у грађанским ратовима и у бомбардовању НАТО пакта Републике Српске и Србије. Не може се правити разлика.

ПРЕДСЕДНИК: Извините господине Палалићу, тај члан на који сте се позвали 101. регулише питање реплике. Значи не можете се позвати на њега, када говорите.

ЈОВАН ПАЛАЛИЋ: Погрешно сам протумачен, то сам рекао.

ПРЕДСЕДНИК: Не, немате реч по том основу. Значи нисте добили право на реплику.

Господине Џуџевићу изволите, пријавите се поново. Исто повреда Пословника господин Чедомир Јовановић.

ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ: Члан 104. поштована председнице. Ми смо завршили консултације пре двадесетак минута. Тим консултацијама нису присуствовали представници посланичке групе Демократска странка Србије. Али, ја не знам да ли сте ви накнадно са њима ступили у контакт. За нас је неприхватљиво да толеришемо расправу у којој се ставља знак једнакости – између жртава, неспорних жртава српског народа и појединаца, Срба који су извршили злочине. Уопштене осуде су нешто о чему смо ми толико пута до сада разговарали.

Ми овде имамо конкретну тачку дневног реда и она је дефинисана од стране предлагача и о томе треба да разговарамо. То што разговарамо о злочину у Сребреници ничим не значи – да ми не поштујемо жртве српског народа, а поготово нас не обавезује да пристанемо на тезу, по којој расправљамо о свим жртвама. Ми заправо не штитимо интересе српског народа, што ћутимо о онима, који су у наше име, све док не кажемо да то није тако, између осталог и кроз ову расправу, убијали друге народе.

Дајте ви овде на почетку да дефинишемо нека међусобна правила. Нико не може да нам држи овде лекцију из патриотизма и да наше поступке тумачи онако како њему одговара.

ПРЕДСЕДНИК: Јавности ради још једанпут – након састанка на Колегијуму, где смо се заиста договорили да атмосфера, испуњена достојанством и због

саме теме јесте неопходност у данашњем раду. Ја вас заиста молим да сви дамо допринос, а при томе не утичући једни на друге, да износимо своје ставове по питањима која су на дневном реду. Захваљујем.

(Милош Алигрудих, са места: Повреда Пословника.)

Повреда Пословника, јелте? Само се пријавите молим вас.

(Милош Алигрудих, са места: Ја сам се пријавио.)

Морате поново.

Има реч господин Милош Алигрудих.

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Члан 27. пре свега, пошто сте ви у обавези да се старате о примени Пословника, а сами га кршите. По не знам који пут мора то данас да вам се понови, не само вама, него и другим председавајућима – када неки народни посланик у свом излагању каже нешто што је очигледно погрешно протумачена изјава претходног говорника Пословник утврђује да овај има право на реплику. Јесте, тамо стоји да ви одлучујете, као председавајући, о томе да ли ћете дати право на реплику, али не можете одлучивати о садржају онога што члан носи у себи. Он тачно описује шта се дешава и када неко има право – не би писало да има право на реплику, ако ви то право њему дајете или не дајете. Ту само стоји да ви одлучујете – ви просто дајете реч.

Како можете да кажете да Јован Палалић нема право на реплику, када је очигледно погрешно протумачен у суштинском делу излагања, од стране председнице посланичке групе ДС Наде Колунџије? Сада треба у јавности да остане то, ко није чуо Јована Палалића, шта је пре тога рекао, оно што је рекла Нада Колунџија, односно да сви људи мисле да је он то рекао, а није. То је суштина дебате. Морате бити мало толерантнији.

ПРЕДСЕДНИК: Ја бих само хтела још једанпут да појасним.

Господин Палалић се позвао на члан 101. Рекао је да је повређен Пословник. Када сам питала који члан, рекао је "101.". Нисам му никако могла дати да образложи повреду Пословника, а повређен је члан 101. Ви као добар правник то знате.

(Милош Алигрудих, са места: Повреда Пословника.)

Господин Алигрудих рекламира повреду Пословника.

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Члан 104. каже – народни посланици су дужни да се једни према другима се односе са уважавањем. У мом малопређашњем излагању није било ничег увредљивог.

Ако ви поменете моју професију, ви који то нисте, и одређујете да ли сам добар правник или не, у ономе како се опходим или у ономе како тумачим одредбе Пословника, то је једна врста увреде. Ја вас заиста молим да повучете реч и да се једни према другима опходимо са уважавањем, јер ако тако будете наставили, онда ћу се стално јављати за повреду Пословника по истом основу, пошто ви никада нећете рећи једно те исто, односно рећи ћете увек нешто друго што ће ме увредити, па ћете тиме створити увек поново основ за повреду на основу члана 104.

Према томе, водите рачуна о томе шта говорите. Не можете ми се на такав начин обраћати.

ПРЕДСЕДНИК: Извињавам се што вас је моја констатација, надам се да је констатација, повредила.

Господине Џуцевићу мораћете поново да се пријавите. Изволите.

ЕСАД ЦУЦЕВИЋ: Поштована председнице Скупштине, поштоване даме и господо народни посланици, ја желим овде као овлашћени представник посланичке групе мањина да кажем да ми народни посланици из Бошњачке листе, нити остале колеге у Посланичком клубу Мањина нису предлагачи текста који је данас предмет расправе.

Ја желим, под један, да кажем да би била обавеза овог парламента да усвоји један текст резолуције Европског парламента из прошле године, управо у контексту чињенице да по свим истраживањима 67% грађана наше државе жели да види Србију у пуноправном чланству, односно као пуноправног члана ЕУ и да на тај начин манифестују једно опредељење да заједно заправо делимо заједничке вредности са других 27 земаља, колико има у чланству ЕУ.

Ја ћу бити данас слободан, као свој став и став својих колега у Посланичком клубу Мањина, дакле посланика Бошњачке листе, да прочитам текст Резолуције Европског парламента из 2009. године, за који сматрам да је заправо права мера осуде онога што се десило у Сребреници 11. јула 1995. године.

Поштујући Резолуцију од 7. јула 2005. године под насловом "Балкан десет година након Сребренице", поштујући Споразум о стабилизацији и придруживању између ЕУ и БиХ, потписаног 16. јуна 2008. године и Препоруке о чланству ЕУ свих земаља западног Балкана на Самиту ЕУ у Солуну 2003. године, а будући да је 11. јула 1995. године, како је у то време била изолирана енклава коју је Веће сигурности УН прогласило сигурном зоном својом Одлуком донесеном 16. априла 1993. године, а пала је у руке снага српских милитаната, коју је предводио генерал Ратко Младић, а под командом тадашњег председника Републике Српске Радована Караџића.

Будући да су у року од неколико дана крвопролића након пада Сребренице снаге босанских Срба којима је заповедао генерал Ратко Младић и паравојне јединице, укључујући и србијанске полицијске јединице које су ушле на босански простор из Србије, скупно смакнуто од осам хиљада бошњачких мушкараца и дечака која су тражила сигурност на овом подручју под заштитом мировних снага УН, односно УНПРОФОР.

Будући да је на силу депортовано скоро 25 хиљада жена, деце и старијих особа, чинећи овај догађај највећим ратним злочином у Европи од краја Другог светског рата.

Будући да се ова трагедија коју је Међународни кривични суд за бившу Југославију прогласио чином геноцида, одвила на месту које су УН прогласиле сигурном зоном, због чега је она симбол неспособности међународне заједнице да интервенише у сукобима и заштите цивилног становништва.

Узимајући у обзир вишеструка кршења Женевске конвенције која су починили војници босанских Срба над цивилним становништвом Сребренице, укључујући и протеривање хиљаде жена, деце и старца, као и силовања великог броја жена.

Будући да упркос огромним напорима учињеним до данашњег дана да се открију и ископају масовне и појединачне гробнице, те идентификују тела жртава, до сада изведена истраживања не дозвољавају потпуну реконструкцију догађаја у Сребреници и око ње.

Будући да нема стварног мира без правде, те будући да пуна и безусловна сарадња са Међународним трибуналом у Хагу остаје основни захтев за земље западног Балкана за будући наставак процеса интеграција у ЕУ.

Будући да је генерал Радослав Крстић као припадник војске босанских Срба прва особа коју је Међународни кривични трибунал у Хагу прогласио кривим за помагање и подстицање сребреничког геноцида, будући да је један од двојице најистакнутијих оптуженика Ратко Младић још увек на слободи, скоро 14 година након трагичних збивања и будући да је поздрављено то што је Радован Караџић пребачен у Међународни трибунал у Хагу.

Будући да је институционализација дана сећања најбољи начин одавања поште жртвама злочина и слања јасне поруке будућим генерацијама.

Европски парламент се сећа и одаје почаст свим жртвама окрутности рата у бившој Југославији, изражава своје саучешће и солидарност са породицама жртава, од којих многе живе без коначне потврде о судбини њихових очева, синова, мужева или браће.

Признаје да је овај наставак бола погоршан пропустом да се приведу правди одговорни за ове догађаје.

Позива веће и комисију да прикладно одају почаст годишњице чина геноцида Сребренице, Поточари, подржавајући признање Европског парламента о 11. јулу као дану сећања на Сребренички геноцид у целој ЕУ и позива све земље западног

Балкана да то исто учине. Позива на даље напоре за привођење правди осталих бегунаца, изражава своју пуну подршку важном и напорном раду Међународног кривичног трибунала и наглашава да је привођење правди за злочине у и око Сребренице и још увек важе корак према миру и стабилности у читавом региону.

Наглашава важност помирења као дела европског интеграционог процеса. Истиче важну улогу националних и религијских заједница, медија, образовног система овом процесу, тако да становништво свих етичких група може превазићи тензије прошлости и почети мирољубив и искрен суживот у заједничком трајном миру стабилности и економском развоју.

Задња ставка у овој Резолуцији Европског парламента каже да се налаже свом председнику да проследи ову Резолуцију већа комисији владама држава чланица, влади и парламенту БиХ, њеним ентитетима и регионалним јединицама, као и владама и парламенту држава западног Балкана.

Поштоване колегинице и колеге, сматрамо да је овакав текст Резолуције који је део међународне обавезе наше земље, требамо усвојити данас у овом парламенту.

Бићу слободан да подсетим још на пар чињеница које су биле мера ствари које смо ми као припадници и представници бошњачке националне заједнице у Санцаку и Републици Србији могли да учинимо, а тиче се овог догађаја.

Наиме, ми смо на десетогодишњици геноцида у Сребреници у оквиру бошњачког националног већа као органа мањинске самоуправе који заступа интересе Бошњака у овој земљи донели одлуку још 10. јула 2005. године и прогласили 11. јули за Дан сећања који је обавеза и право за припаднике мог народа који живи у овој земљи.

У образложењу тадашње одлуке која следи односно која је била пре доношења ове Резолуције Европског парламента ми смо заправо подсетили на две – три важне ствари које су Бошњаци као припадници једне заједнице, односно мањине у овој земљи доживљавали током задњих 100 година, па смо подсетили да је заправо Дан сећања 11. јули и дан сећања на 12 хиљада Бошњака који су покршени у Плаву и Гусињу 1912. године. Тим даном генерације Бошњака се подсећају у овој земљи на масакр у селу Старчевићу, 11. јула 1922. године, такође на масакр у Шаховићу, 11. на 12. новембар 1924. године. То је подсећање на геноцид у току Другог светског рата, када су четници Драже Михајловића поклали, побили 108 хиљада Бошњака на простору бивше Југославије.

То је наравно и подсећање на актуелне догађаје из 90-их година, на познате отмице у Штрпцима 27. фебруара 1993. године, на Северин 22. октобра 1992. године. Никада нико за ове злочине никада није кажњен у овој земљи.

Зато тражим да овај високи дом као меру својих међународних обавеза усвоји текст Резолуције Европског парламента, који је заправо права мера осуде онога што се десило у Сребреници.

Тражим да овај парламент односно ова држава прогласи 11. јули као дан сећања на жртве геноцида у Сребреници, што је такође део обавезе која проистиче из ове Резолуције коју сам прочитао.

Наравно, народни посланици Бошњачке листе ће сачекати крај расправе о овој за нас веома болној и емотивној теми и донеће одлуку у самом чину гласања. Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем господину Есаду Џуцевићу.

Повреду Пословника рекламира народни посланик Александар Мартиновић. Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господа народни посланици, господин Џуцевић је повредио члан 104. Пословника Народне скупштине.

Господине Џуцевићу, одговорно тврдим као посланик СРС, као неко ко познаје српску историју, као верник СПЦ да СПЦ никад није насилно покрстила било кога, укључујући ту и муслимане после Првог балканског рата у Плаву и Гусињу.

Било би добро, господине Џуцевићу, да наведете име макар једног свештеника СПЦ који је наводно учествовао у том насилном прекршавању.

Што се тиче ваших констатације о злочинима, како ви кажете четничких формација Драже Михајловића у Другом светском рату, не знам да ли вам је позната, господине Џуцевићу, чињеница да су четничком команданту у Црној Гори, односно на граници Црне Горе и Санцака Павлу Ђуришићу муслимански прваци из Санцака послали печено дете у тепсији као поклон српском народу тога краја. Дакле, немојте једнострано да приказујете догађаје из историје вашег народа или ваше верске групације. Дакле, изнесите чињенице које су утемељене у историји, а заиста бих вас најљубазније замолио, ако већ причамо...

ПРЕДСЕДНИК: Господине Мартиновићу, у рекламирању повреде Пословника не можете се обраћати другом посланику, ви имате и ваше време када можете изнети свој став.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Могу ли вама да се обраћам?

ПРЕДСЕДНИК: Мени можете, ако сам ја повредила Пословник и молим вас да дате аргументацију, евентуално за тако нешто.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Госпођо Ђукић-Дејановић, молим вас, као председника Народне скупштине, да узмете у заштиту једну тако важну институцију као што је Српска православна црква од крајње неоснованих и неаргументованих оптужби да су српски свештеници било где, било кога насилно преводили у православље, зато што је историјска чињеница да је управо српски народ, да су свештеници Српске православне цркве били велике жртве...

ПРЕДСЕДНИК: Ваше сугестије и коментари и сада вас заиста молим, апсолутно нису у складу са разлогом јављања и пријавом да то чините зато што је повређен Пословник и молим вас да ме не доводите у ситуацију да реагујем на други начин.

Молим вас, нема разлога за реплике, упозорила сам, изнео је господин Мартиновић став који апсолутно није у складу са јављањем по повреди Пословника, реаговала сам.

Да ли господин Илић жели, као председник посланичке групе?

Господин Томислав Николић рекламира повреду Пословника.

Изволите.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Не знам зашто сте ме игнорисали, па прво желели да дате право на реч по редовном поступку, када сам указивао на повреду Пословника. Дакле, повређен је члан 106. став 1. скоро све алинеје. Мислим да смо се договорили да тон данашње седнице буде примерен озбиљности теме у којој расправљамо. Нисте ни једног часа опоменули господина Џуцевића да је ово безмало позив на сукобе у оквиру државе Србије, да је ово била промоција некаквих српских злочина искључиво према Муслиманима и да се ова декларација због тога доноси. Нисте га опоменули када је кренуо да говори од почетка 20. века о ономе што сматра да је злочин Срба над Муслиманима.

Господине Џуцевићу, тако далеко нећемо да стигнемо. Данас се уопште нисам припремао да на такав начин говорим о вашем народу, а ви сте се спремили на погрдан начин, износећи неистине, чињенице из угла ваше политичке странке о српском народу да говорите, о једном великом народу са којим живите у заједници. Госпођо Дејановић, мислим да одлуке тог колегијума треба да поштују сви посланици, посебно посланице владајуће већине. Ако нисте ви осетили потребу да реагујете, свако је у сали био згранут. Сада испада да је Сребреница настала зато што Срби у целом 20. веку прогањају, убијају, покрштавају и шта све не раде са Муслиманима. Заиста нема смисла.

Или ћемо да водимо културно расправу, или ћемо да водимо расправу о сукобу. Онда да кренемо о чињеницама, па и ја господину Џуцевићу да укажем на неке

чињенице трагичне по његов народ, али ваљда ово данас није та тема да се сукобљавамо, него да се миримо, господине Џуџевићу. Ваша дискусија не може да нас помири, ваша дискусија отвара ровове између Срба и Муслимана. Да ли вам је то жеља? Реците нам.

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Народни посланик Велимир Илић, као председник посланичке групе Нова Србија.

ВЕЛИМИР ИЛИЋ: Поштована председнице, даме и господо народни посланици, већ месецима чекамо да се отвори расправа о декларацији, а странке које су поднеле један изузетно добар предлог декларације која би била помирујућа и која би задовољила све на просторима бивше Југослвије и која би спустила лопту и дала једну политичку стабилност, измирила народе и једноставно ставила тачку на нешто што је било у прошлости, да се окренемо будућности, економији, производњи, запошљавању, итд, онемо што су данас горући проблеми.

Међутим, ово силециство од владајуће већине, која покушава своју декларацију да прогура и да ископа поново ратне секире, што је и показала дискусија господине Џуџевића и да поново врати све оно што се некада догодило, да иницира поново сукобе, проблеме, не води на добро. Вас неко притиска, вама неко, ко не жели Србији добро, врши изузетан притисак да усвојите посебну декларацију о Сребреници, не помињући остале злочине који су били на просторима бивше Југославије, уз неко прећутно обећање да ће се некада усвојити и нека друга декларација која ће обухватити све друго.

Зашто је злочин одвојен? Нова Србија осуђује злочине у Сребреници, мислим да и сваки нормалан Србин осуђује злочине у Сребреници, али ништа мање нису били злочини ни у другим деловима. Немојмо рећи да је у Братунцу, у Сарајеву, широм Србије, у "Олуји", у "Бљеску", да су ти злочини били блажи, можда бројчано мањи итд, али злочин је злочин и починилац злочина мора бити кажњен. Злочинци се морају идентификовати и покренути одређене радње, али не можемо никако извући једну Сребреницу и о њој расправљати, усвојити је, а све друго ставити на један други тас и то боже некада о томе расправљати. Да ли ће доћи до те расправе или неће, питање је, јер ви никада о томе нећете имати прилику да разговарате са овом вашом владајућом већином.

Према томе, госпођо председнице, ви сте понизили овај парламент, јер сте на силу угурали један дневни ред, о коме већина грађана Србије не жели да се на овај начин расправља. Понављам, сваки нормалан човек осуђује злочин. Ви нама стално калемите нешто. Господо из владајуће коалиције, ви сте 2001. године, мислим, потписали Споразум са Републиком Српском о паралелним везама, односно тадашња Србија и Црна Гора, после неколико година је он обновљен са Републиком Српском и Србијом. Међутим, у том споразуму пише да се оснива једно веће које чини председник Србије и председник Републике Српске, председник Владе Републике Србије и председник Владе Републике Српске. Што се тиче два парламента, председник српског парламента и председник парламента Републике Српске, који морају о важним и крупним питањима, која су од интереса и за једну и за другу државу, расправљати, усаглашавати се и доносити заједничка решења.

Сада постављам питање – да ли је ово веће, које је основано, на чијем челу је председник Србије Борис Тадић и председник Републике Српске Кузмановић, где су два премијера, Додик и Цветковић, да ли су расправљали о овој декларацији, да ли су се усагласили, да ли сте ви, као председник парламента, са председником парламента

Републике Српске, расправљали о овој декларацији, да ли сте усагласили своја мишљења и своје ставове и да ли су радна тела, што пише у овом споразуму, Републике Српске и радна тела нашег парламента, усагласила своје ставове по овим питањима.

Тако пише у Споразуму који је потписан и који је још увек на снази.

Да ли сте ви самим стављањем на дневни ред ове декларације, без ових претходних радњи усаглашавања, одбацили Дејтон, пустили низ воду Републику Српску, јер је Република Србија гарант Дејтонског споразума? Како сте могли да усагласите мишљење два парламента, два већа? Да ли је о томе било разговора у медијима?

Нисмо нигде чули ни прочитали да су о томе разговарали председник Србије и председник Републике Српске, да су Додик и премијер, да су се две владе усагласиле. Потпуно сте овај споразум који је потписан, написан, ставили ван снаге и понешени овде једном групом својих присталица који подржавају ту владу, ушли у једну авантуру да се посебно усвоји споразум, односно декларација о Сребреници, а све друго отом-потом.

Зашто је мање важан злочин који се догађао у "Олуји"? Да ли има већег геноцида него протерати читав народ из једне државе и још када је напуштао ту државу бомбардовати колону, побити нејач, побити децу, растурити авионима ту колону и једноставно то све ставити ад акта и рећи – добро, о томе ћемо можда некад расправљати?

Да ли је онај чувени "Бљесак" за вас потпуно миноран? Жртва је жртва, без обзира ко је починио, злочинац је злочинац.

Нама стављате овде ... веома сам пажљиво слушао посланика Мањина, који је говорио о Младићу. Његов сународник је главни човек већ 10 година за хватање Младића.

Ви сте, господо из владајуће већине, на власти већ две године, рекли сте да неке претходне владе нису хтеле, али да ћете ви то одмах да решите. То сте рекли на свим састанцима које сте имали. Зашто не решите? Зашто ваше пријатеље не питате, зашто они не могу да приведу правди Бин Ладена?

То је за нас изузетно важно јер су и његови неки људи учествовали у свему овоме, у геноциду. Зашто ви сада нама приписујете Младића, зашто за нешто што се догодило на територији Републике Српске је одговоран народ Србије? Зашто те ваше најмоћније пријатељске државе не реше питање једног највећег терористе на свету, него сви ћуте?

Ухапсите Младића. Рекли сте да то хоћете да урадите одмах? Да ли вам смета опозиција да то питање разрешите? Не смета вам нико. Ово што сада хоћете да прогурате на мала врата подрива у Србији једну мржњу, подгрева једну климу, иритира породице чије су жртве страдале у многим злочинима који су били на територији бивше Југославије. Не могу да схватим да ви то подржавате?

Шта је фалило да буде заједничка декларација, да се наброји, каже – и Сребреница је ту и сви остали злочинци морају одговарати као ови за Сребреницу, и они се морају привести правди у Хагу? Зашто двоструки аршини, двострука политика, зашто желите генерацијама које долазе у Србији да ставите жиг кога се никад можда неће ослободити? Ко вас тера на то? Да би се оправдало бомбардовање, да би се оправдао осиромашени уранијум, да би се оправдало што сада и Албанци масовно умиру од карцинома, леукемије, и многих болести које харају и Србијом.

Ко је то наложио и да ли је и то злочин, бацити касетне бомбе на недужно становништво? Да ли је то злочин или није? Треба о томе расправљати. Ви то желите данас у једној блиц расправи да седнете и расправљате и да се договорите,

да испуните форму, да телефонирате и јавите – ево, усвојили смо, испунили смо неку обавезу. Ко вам је дао ту обавезу, овај текст? Откуд се појављује овај текст и зашто није дошао раније код посланика и позиције и опозиције? Зашто о њему није могло да се расправља на један другачији начин, да се нађу нека другачија решења?

Понављам, не пада нам на памет да бранимо било ког злочинца и било какав злочин учињен на подручју бивше Југославије, али за све злочине треба одговарати.

Да ли се сећате када је неко удавио војника од 18, 19 година у оном тенку, ненаоружаног? Да ли је одговарао? Где је тај човек данас? Да ли су нека мајка, отац, остали без свог сина и не смеју данас ни да помену да је то био злочин? Да ли је оно био злочин у Добровољачкој улици када је пуштен да изађе конвој војске мирно, ненаоружане и да напусти Сарајево? Да ли је требало све то побити, дићи у ваздух и због тога не одговарати? Многи данас то скривају, покривају, дају кауције, скупљају новац итд.

Зар мајкама или очевима који су изгубили своју децу то није био важан злочин у односу на Сребреницу? Исто важан, и те како?

Понављам, осуђујемо и један и други и не одвајамо и једне и друге, не желимо да одвојимо починиоце ни једне ни друге. И једни и други морају доћи у Хаг и одговарати за то што су починили и учинили.

Само се ви овако понашајте. Довешћете нас у веома незгодну ситуацију. Немојте мислити. Сада, једна иста групација којима су пуна уста напада на српски народ о злочинима, о геноциду, о свему, разговарају и причају, а то раде сваки дан, посебно раде на одређеним територијама неких држава. Морамо сви заједнички стати у борбу против тога, ако желимо мир, безбедност, да не дође до неке несреће, као што је била та у Сребреници, Сарајеву, Братунцу и у многим другим местима, да се Косово никад не понови, да може мирним путем да се разговара и расправља, да не може никоме да се насилно одузме део територије и да о томе расправљамо веома озбиљно у парламенту, а не овако. Расправљаћемо на брзину, усвајаћемо како усвајамо, имамо кворум, немамо кворум, један тамо, један овамо.

Ово мора да буде став једногласан српског парламента и мора да се направи декларација која ће једногласно бити усвојена и иза које ће стати сваки грађанин Србије, ако мислимо да заштитимо ове просторе.

Овако, кад појединачно радимо и на овај начин завршавамо одређене послове и испуњавамо налоге неких наредбодаваца, не решавамо проблем, само га подгревамо, иритирамо и доћи ћемо сваким даном у све гору и гору ситуацију.

У Републици Српској, у БиХ, већ је ствар почела да леже. Људи су нашли себе. Разум побеђује полако, али неко жели поново да то подгреје и врати назад и кроз ову декларацију само о Сребреници да се поново врати у игру. Имаћемо оваквих дискусија, као што је господин Џуџевић почео, где ћемо пљунути једни на друге поново, а за то нема разлога.

Ми немамо право више да се играмо са будућношћу ове државе, са омладином која жели у њој да живи нормално и мирно, која жели да буде део Европе и света, која не жели да ратује, која не жели да убија, која жели да сарађује итд.

Многи не желе тај мир. Многи подгревају овакво стање и уместо да се бавимо нечим што је живот за ову државу, економијом, да сарађујемо на неким другим плановима, да једноставно, окренемо младе од насиља, од свега онога што је водило ка злочинима, поново враћамо у игру једну стару причу која је, по мени, требала одавно да буде испричана и тачка стављена.

Стално, када ставимо тачку, неко се појави и подгреје и обећа некоме, да ћемо то ми донети, а ко је у име нас овде, посланика могао да да то обећање и коме?

Понављам, поново сада правимо раскол и раздор између Србије и Републике Српске. Када је сама Сребреница на својој седници Скупштине општине осудила злочин, било је 18% Бошњака и 10% Срба, однос снага је био 18–10 у корист Бошњака и осудила је, али није рекла да је то био геноцид, већ је осудила злочине као појединачан случај, појединачан злочин појединца који и треба да одговара.

Не може народ стати и превести ово на неку командну одговорност и одговорност одређених, колективну неку одговорност, како ви то желите да прикажете и неко жели да прикаже. Ово није колективна одговорност, ово је одговорност појединца, као што се и ја надам, господо, да и оно у Добровољачкој улици није био став БиХ и њеног врха, већ неких појединаца који треба за то да одговарају. Радује ме ако је то тако. Онда има наде за ову државу, има наде за ову младост, има наде за све нас да изађемо из овог блата у које смо упали и да кренемо пут развоја и да проблеме превазиђемо.

Али, неко стално жели проблеме на овим просторима. Ко је тај који жели сталне проблеме? Стално решавамо проблеме, а нови се јављају. Нови се јављају.

Не могу да верујем, да ви који сте обећавали чуда, да поједини министри који сада воде војску, војну безбедност, који воде, обећали су да ће ови проблеми са хашким оптуженицима бити одмах решени, да су они ту на прагу, да је истрага за петама починиоцима. Што не реше? Шта је проблем? Кома су то обећали и где су то обећали? Зашто се све то обећава и ради ван парламента? Зашто никада немамо овде расправу о тим важним темама?

Све се догађа ван парламента. Како је могуће, господо из владајуће коалиције, да низ проблема који су настали, ево сада, одлази вам гувернер, напушта брод који тоне и ви га пуштате да оде, а да није поднео извештај овде у парламенту о свом раду. Десет година не знамо шта се догађало са Србијом, каква је ситуација, где су девизне резерве, у којим банкама и на који начин су се трошиле?

Према томе, све је проблем за проблемом и ви господо, немате више владајућу већину. Данас се добро видели да сте ви једна мањина која се крпи с конца и конопца, која дилује сатима, прави паузе, да бисте убедили неке да гласају. Стидите се да изађете и погледате истини у очи и да кажете оно што мислите и што треба да кажете.

Оно што ова држава заслужује да се каже је, да смо ми за мир, да смо да се брани достојанство овог народа, да смо ми за то да се на Србе не лепе неке етикете које она не заслужује и да се одговорност појединаца не преноси на читав народ, а ви поднесите и тражите одговорност тих појединаца. Ви сте власт и ви сте на потезу.

Према томе, повуците ову срамну декларацију и не дозволите да делите Србију.

ПРЕДСЕДНИК: Време, господине Илићу.

Господо посланици, пошто би господин Јовановић сада био на реду, али да се договоримо да направимо паузу од 60 минута сада и да вас обавестим, да ћемо данас радити и након 18,00 часова, у складу са чланом 85. до завршетка тачке дневног реда.

Пренос ћемо имати до 20,00 часова, директни, а после кошарке ће бити продужени пренос.

(После паузе.)

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Чедомир Јовановић.

Молим вас, пријавите се.

ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ: Госпођо председнице, поштовано председништво, даме и господо народни посланици, мислим да је јасно да данас много више говоримо о себи него о другима. Због тога је ваљда тако тешко признати истину која може бити само једна. Петнаест година после Сребренице ми и даље имамо тако пуно личних проблема, као народ и друштво, не само у прихватању онога што се у Сребреници десило, него и свега оног што је Сребреници претходило и што из тих догађаја произилази. Због тога је ова расправа тако тешка. Због тога је све оно што смо радили у претходних 15 година тако много подсећало на грешке овог друштва у прошлости и волео бих да грешим када кажем да данас показујемо тако пуно мана и слабости које и нашу будућност угрожавају, указујући на грешке које ћемо наставити да чинимо.

Када говоримо о улози свог народа онда смо унапред осуђени на неуспех уколико то радимо само као политичари. Не може о Сребреници говорити парламент, а ћутати црква. Не може о пресуди Међународног суда правде говорити ова декларација, а ћутати рецимо наш универзитет или наша академија. Не може Србија са себе скинути одговорност, када Србија ту одговорност никада није ни преузела. Председник ове земље је пре пет година отишао у Сребреницу и то је ваљда за нас једнако симболично, као и одлазак Вилија Бранта у Варшаву и варшавски гето. Ефекти нису исти.

Шта је онда што ми још можемо да урадимо да би остварили оне циљеве који ваљда нису спорни и који су за нас прихватљиви у форми у којој је представник предлагач иницијативе њих овде у Скупштини саопштио? Ми смо желели другачију резолуцију о Сребреници, потпуно, али она очигледно није могућа. Не због тога што се наш народ њој супротставља него што нема унутрашњих снага у нашем друштву које би ту истину која нам је свима добро позната учинили јавном. Због тога је данашња резолуција гест владајуће већине, изнад њених максимума и унутрашњих и спољашњих. Јасно је да владајућа већина није направљена на тој врсти консензуса него на некој другој. Али, када се направи први корак, онда се више ништа не може зауставити. Ми ћемо још дуго разговарати и о ономе што је Сребреници претходило и о самој Сребреници и о свему ономе што Србија мора да уради како би не ставила тачку на Сребреницу, него саму себе променила, јер је такав начин будућност својих грађана и свих у окружењу чинила другачијом од те трагичне прошлости.

Ми се убијамо вековима и због тога смо тако пуно апеловали тражећи разум у овој расправи. Надам се да ће га до краја заседања бити. Нигде нећемо стићи уколико као парламент будемо показали ту жељу да за свако око нађемо неко друго, али морамо као људи који су одговорни прво за себе, а потом и за ово друштво које је талац неспособности и немоћи имати храбрости да овом друштву понудимо истину. Ако ми то данас не урадимо, ко ће то учинити?

Амандмане које смо предложили нисмо предложили са амбицијом да ту већину која је састављена око текста Резолуције оптужимо за лицемерство и тачно је да је у овој прилици наизглед наша позиција лагоднија, ви сте власт, а ми смо опозиција. Ми смо те амандмане предложили са жељом да на такав начин дефинишемо основе на којима ћемо морати даље да радимо.

Не можемо цитирати пресуду, не можемо помињати пресуду Међународног суда правде, а не поменути је у целости. Ако желимо правду пред тим судом у поступку који водимо, тражећи решење за Косово, онда нема разлога да ћутимо о ономе што је тај суд рекао. Нико у свету није оптужио српски народ за геноцид и нико у свету није рекао

да је Србија за геноцид одговорна. Међународни суд правде је био неумољиво јасан. У својој пресуди, по тужби БиХ, Међународни суд правде је са 13:2 пресудио да Србија није одговорна за геноцид који је почињен на територији општине Сребреница, а да наша одговорност произилази из чињенице да нисмо поштовали у потпуности Конвенцију за спречавање и кажњавање геноцида јер дуго нисмо ништа учинили како би они који су геноцид извршили одговарали.

Друга одговорност која је утврђена произилази из чињенице да нисмо поштовали привремене мере тог суда из априла и септембра 1993. године. Због тога не треба да ћутимо о тој пресуди. Ми треба врло јасно да кажемо да је Међународни суд правде утврдио одговорност Србије од које и када би хтели да побегнемо нећемо успети да побегнемо. Од нас се траже хитне мере, то је било још 2007. године. Три године после тога ми почињемо да разговарамо о Сребреници и дуго ћемо разговарати јер један гест не може ништа променити.

У тим разговорима морамо водити рачуна о онима које вређамо својим односом према Сребреници. Ваљда наш народ то може да разуме. Ми смо народ који је историјска жртва и све оне кости које нам се из генерације у генерацију враћају у лице нас обавезују да кажемо да се Сребреница издваја у односу на све друге монструозне злочине из ратова 90-их. Издваја се по броју жртава, издваја се по страдању.

Међународни суд правде и Хашки трибунал су утврдили да је на простору Сребренице извршен геноцид и ми о томе не треба да ћутимо. У својој пресуди генералу Крстићу суд је неумољиво јасан. Све чињенице су утврђене, околности и санкције. Ни у једном од тих случајева се не помиње наш народ као одговоран нити наша држава, што наравно не значи да имамо право на лицемерно понашање које је тако изражено било у претходних 15 година кроз однос Србије према српском народу и у Босни и у Хрватској. Ова земља их је гурнула у рат, а онда када је одлучила да уради оно што тако добро одувек ради, да побегне од сопствене одговорности, тај народ жртвовала.

Због тога смо у амандманима тражили да се помене Република Српска и исказе наша спремност, не само на поштовање интегритета и целовитости Босне и Херцеговине, него и спремност на очување дејтонске Босне све док народи у Босни желе да живе у тим оквирима и на тим основама.

Превише смо ћутали о Ратку Младићу. Крили смо га годинама, потом га годинама неуспешно тражили, а данас немамо снаге да кажемо зашто је оптужен. Кога штитимо тиме? Мислим никога. Тај уступак и тишина коју правимо једни другима је велика грешка. Треба рећи истину, да је тај човек као командант војске Републике Српске преузео од снага Уједињених нација енклаву Сребреница, заштићену зону претходним споразумима и одлуком Савета безбедности Уједињених нација. Гарантовао је поштовање Женевске конвенције и мир, а потом је раздвојио мушкарце од жена и систематски убијао мушкарце, дечаке, сахранио их у примарне гробнице, па смо онда сазнали да поред примарне гробнице постоји и секундарна гробница, прекопавао, везивао, мешао кости и све то учинио на такав начин да ми њему данас ништа не дугујемо, да своје дугове не можемо да вратимо породицама убијених, а да тако пуно дугујемо свом народу. Морамо направити јасну разлику између нас и њега.

Зашто нам је тако тешко у том послу? Зато што он у томе није био сам. Не може се Србија ратосиљати тог терета тако што ће генерали одлазити у своју последњу прекоманду у Хашки трибунал. Неко је те генерале одвео у рат, неко их је благословио, неко је правдао то што су они чинили. Сви они су данас препрека на нашем путу нормалном животу.

Ако смо се кандидовали за чланство у ЕУ, онда смо се ваљда обавезали на поштовање неких нових вредности. Те вредности се називају у тексту ове резолуције, али нису довољно јасне. Мислим да ретко који народ у овом тренутку може поштовати и волети живот као наш, због тога што смо тако пуно страдали, али како можемо волети свој живот, а бити безобзирни према неком другом? Онда смо неискрени. Због тога треба да поштујемо 11. јул.

Ова земља је формирала пре 10 година вољом свог председника Комисију за истину и помирење која није учинила ништа. Прошле недеље смо на тренутак стали обележавајући годишњицу бомбардовања из 1999. године. Ни данас не знамо колико је наших грађана погинуло у том рату. Ми се не сећамо својих жртава. Ми не учимо на свом страдању. Ми не извлачимо паметне закључке из грешака и због тога ваљда све ово о чему данас говоримо треба да представља прекретницу. Да ли је она довољно убедљива? Није. Да ли из ње произилази нека штета? Надам се да смо је минимализовали.

Не би било добро да на овим темама поново делимо Србију. Морамо разумети своје грађане Бошњаке, они су данас посебно осетљиви, оне људе који су у збеговима живели у својој земљи, Сјеверин, Штрпци. Све оно што су годинама слушали и чему су били изложени је срамота за нас као већину Србије. Зато ваљда треба очекивати другачији однос према њима од оног који је обележио чак и рад на овој резолуцији.

Не можемо ми као парламент сами у томе бити успешни. Колико знам, због истине је Исус разапет. Зашто наше владике ћуте о Сребреници? Зашто нешто о томе не кажу? Историја је врло компликована, али је најгоре када је политичари тумаче. То је тема за, рецимо, нашу академију. Није ваљда да ће остати упамћена само по меморандуму? Шта год да су хтели са њим да постигну, произвели су штету.

Када смо тако сами у том послу, онда смо унапред осуђени на неуспех. То је искуство председника Републике. Отишао је у Сребреницу а Србија се није променила. Ухапсио је са социјалистима Караџића, Србија се није променила. Данас ћемо и усвојити резолуцију, а она ће минимално утицати на живот у Србији. Сва питања која смо наследили остаће отворена. Зато треба успоставити другачије односе.

Ово је први корак. Било би добро да је он храбрији и конкретнији, али то није реално и неће бити реално све док наш народ не чује пуну истину. Та истина је наша обавеза. Ако други ћуте, ми не смемо. Због тога треба бити врло јасан. Пресуда Међународног суда правде нас обавезује да је у потпуности, не само прихватимо, него и применимо. Да је прво саопштиме грађанима Србије и потом кажемо какве су наше обавезе.

Ми пуно дугујемо Босни и Бошњацима. Тај дуг се не враћа само констатацијом оног што је остало за нама, него ваљда и неком перспективом коју треба да створимо, тако што ћемо отворити могућност нормалног живота. Бојим се да ово није добар пут за нешто тако. То што они данас ћуте јер им је Турска затворила уста због тога што су нам се поклопили интересе, па и њима и нама не одговара геноцид, њима над Јерменима, а нама у Сребреници, не значи да је то питање заувек решено. Уста ће се отворити и у неком времену пред нама.

Када говоримо о Сребреници и о резолуцији, пре свега мислимо на нашу европску будућност. Пола милијарде Европљана је рекло шта је имало да каже о догађајима у Сребреници. Како ми мислимо да дођемо до њиховог разумевања ако и у овом случају имамо неку своју интерпретацију? Како мислимо да будемо део ЕУ који ће у свом календару прецртати 11. јул или ћемо га отаљавати онако како смо то и до сада чинили у неким другим приликама? То ј наше заједничко проклетство. Ми смо 2001. године у марту помислили да појединци могу да преузму на себе одговорност у име читавог народа.

После 2000. смо поверовали да је могуће нека тешка питања оставити тамо где су оне и постављене у прошлости за нама, па су нам се вратиле врло брзо у лице. Данас, када гледамо децу која узвикују - нож, жица Сребреница, треба да схватимо да су они производ наше неспособности, немоћи, одсуства храбрости. Рођени су после рата, у Босни никад нису били, али знају шта је оно што треба да кажу, како би доказали да су прави Срби. Београд је рушен пре две године, јер је неко помислио да се на такав начин може доказивати љубав према Косову. Нису они одговорни него ми, који их нисмо васпитали како је било потребно.

Предложили смо амандмане, али нам је јасно да за те амандмане нема потребне већине. Хтео бих још једанпут да их поновим, не због медија, него због људи који нас ваљда слушају. Морамо уважити у потпуности пресуду Међународног суда правде и јасно је саопштити, кроз констатацију да је у Сребреници извршен геноцид, јер је тамо систематски убијено 8.000 људи и кроз истицање наше спремности да прихватањем резолуције Европског парламента, који је 11. јули дефинисао као дан сећања на Сребреницу, да покажемо искрено кајање због онога што су припадници нашег народа учинили.

Да ли то вређа српске жртве? То је најбезобзирнија манипулација и лаж. Не могу се српске жртве бранити тако што ће се изједначити са српским целатима. Ми смо предложили да се у тексту резолуције обавезно изрази поштовање и искрено жаљење за све жртве на простору, односно у ратовима на простору бивше Југославије. Сматрам да је то свакако било неопходно.

У резолуцији, о којој ћемо разговарати у четвртак, само ћемо понављати грешке из овог данашњег дана. Можемо пуно времена да проведемо у овим дискусијама.

(Председник: Време господине Јовановићу.)

Мени је драго што је ипак ова тема отворена и што ћемо направити да будемо чувари вредности које ћемо у времену пред нама сигурно поделити макар са делом данашње већине, која нема довољно снаге у овом тренутку за то.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Бранко Ружић.

(Негодовање у сали.)

БРАНКО РУЖИЋ: Поштована председнице, поштовано председништво, ... (председник: звоно)... даме и господо народни посланици, данас је пред нама наравно декларација која је беспотребно изазивала низ контраверзности у јавности. Сматрам овај садржај текста ове декларације правом мером у односу на све сентименте оних који би се можда нашли увређени. Када о томе говорим, говорим о свима онима који су претрпели велике породичне несреће у времена ратова на простору бивше СФРЈ. Сматрам да ова декларације одише једном уједначеношћу, одише свим оним што јесте наша обавеза, као политички одговорних људи, одише тиме да је можда баш данас моменат, да ово буде вододелница ... (жагор у сали)... (председник: звоно)... и већина представника грађана који су носиоци суверенитета ове земље можда по први пут не покуша или по први пут имамо могућност да имамо ту већину, која се неће бавити негацијом злочина.

Злочини који су се дешавали у Сребреници, али и на простору бивше СФРЈ јесу злочини који су се десили. Када говоримо и лицитирамо број жртава, мислим да грешимо. Свака жртва је велики губитак. Свако људско право је универзално, као што је и злочин универзалан.

Они који покушавају да представе ову декларацију таквом – да је она нихилистичка, да се Србија није променила, такође сматрам да греше. Србија се у многоме променила због подизања до нивоа свести о томе шта се дешавало на просторима бивше СФРЈ, за шта наравно носимо и ми одговорност, али и сви они који су тада учествовали на простору бивше нам заједничке државе.

Тakoђе сматрам да они који говоре о пресуди Међународног суда правде, поред тога што је то наравно највиша правна институција УН, то јесте институција пред којом очекујемо саветодавно мишљење о противзаконитом самопроглашењу независности КиМ, дакле, поред тога што говоре, наравно, и о тој чињеници морамо имати у виду да је тај Међународни суд правде донео једну пресуду. Међународни суд правде је једна мериторна институција која може, и референтна, да доноси пресуду и да утврђује ниво злочина који се догодио на одређеном простору.

Сматрам да је зато веома важан и захтев посланичке групе СПС – ЈС – да се не бавимо правним дефиницијама нивоа злочина, већ да смогнемо снаге – да досегнемо што шири консензус у свеобухватној политичкој осуди злочина који се десио и у Сребреници, а наравно и – против припадника српског народа на просторима бивше СФРЈ, што ће наравно уследити, као што је данас и најављено овде, практично бити иницирано на Колегијуму у четвртак, а сигуран сам врло брзо ће бити усвојено у овом дому.

Жртве не можемо делити и према злочинима се морамо односити на један истоветан начин. Само тако показујемо висок ниво одговорности према људским правима, која, понављам, јесу универзална. Ми на тај начин штитимо и дигнитет и морални ауторитет наше државе и наших грађана. Легитимна иницијатива председника Републике господина Тадића наравно да је наишла и на контраверзне ставове, али сигуран сам и на већинску подршку када је покренуо ову иницијативу. Ми у региону морамо и требамо да будемо лидери, иницијатори оваквих активности и оваквих тенденција из простог разлога, што јесмо највећи и сматрам да морамо тиме да покушамо да иницирамо, практично да порадимо и код оних других, дакле код наших партнера, један истоветан однос према злочинима који су се дешавали.

Нико овом декларацијом није желео да утиче на сентимент, на негативан начин, на сентимент српског народа, јер наша посланичка група за такву или такав садржај декларације никада не би гласала. Нико дакле неће заборавити – ни Кравицу, ни Скелане, ни Сарајево, ни Тузлу, ни "Бљесак", ни "Олују", али ако се будемо константно освртали у прошлост – ми нећемо имати светлу будућност; нећемо имати могућност успешније регионалне сарадње; нећемо доћи до нивоа поверења, помирења, које је преко потребно. Зато сматрам да ова декларација представља заиста праву меру за оне који су критичари због једног екстремног става и за оне који су критичари због друго екстремног става.

Ми овде не можемо практиковати неки национализам који нам је преко потребан. Сматрам да је много важније да ствари назовемо правим именом и да осудимо оно што се заиста догодило – било у Сребреници, било у свим овим, односно на свим овим стратиштима српског народа, која сам споменуо.

Сматрам да ово јесте практично цивилизацијски искорак и нас као државе и наших грађана, а оно што је претходило у пресуди Међународног суда правде, која је уследила 2007. године, 26. фебруара, јесте и налаз Комисије о почињеним злочинима и броју жртава управо у Сребреници, који је практично тада у то време потписао тадашњи актуелни председник Републике Српске, господин Чавић, тако да ни сентименти наших сународника преко Дрине, како их је неко назвао овде данас, просто не могу бути угрожени овом чињеницом, јер је ово било много раније. То је било нешто што је претходило оваквој пресуди на основу тог налаза који је и Влада Републике Српске, којом је тада председавао господин Микеревић, ако се не варам, усвојила 28. фебруара 2004. године.

Сада им је помало парадоксално да неке странке које су у то време, за време председниковања господина Чавића, имали врло коректне односе управо са њим и са његовом странком. Напомињем, она сада предводи Демократску странку у Републици Српској која је опозициона, сада говоре нешто сасвим супротно.

У сваком случају сматрам да један овакав чин представља храбар чин, један тежак чин, али мислим преко потребан чин да сви овде заједно покажемо да ли смо за осуду злочина или смо за то да и даље злочине компарирамо и да им дајемо неки национални префикс.

Сматрам да то није потребно. Сматрам да оваква декларација не може да буде резултат притисака међународне заједнице. Када би то тако било, онда би ми били политички инфантилни и политички неодговорни, тако да спочитавање да је међународна заједница узрочник једне овакве декларације просто није утемељено у чињеницама.

Можда су неки други били застрашени или навикли да их неко са стране притиска. То се нама, барем нама из Социјалистичкој партији Србије, не може спочитавати.

Оно што у сваком случају треба да буде производ ове декларације и доношења ове декларације јесте једна јасна порука. Сматрам да и они који желе да на благонаклон и добронамеран начин прочитају садржај саме декларације могу да виде да се ту осуђују и злочини против српског народа, да се очекује један идентичан третман од стране парламената у региону, али такође најважнија порука је порука помирења, али наравно да се сви злочини од стране свих актера на простору бивше Југославије осуде.

Када будемо достигли тај ниво, а ми смо практично народски речено повукли ногу, мислим да ће бити могуће помирење и једна благотворна регионална сарадња.

Мислим да је веома важно да смо ми ти који смо повукли ногу, а мислим да ће историја показати да сам био у праву. Ја вам се захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има народни посланик Сузана Грубјешић.

СУЗАНА ГРУБЈЕШИЋ: Захваљујем госпођо председнице.

Даме и господо народни посланици, донела сам овде једно капитално дело. То је Енциклопедија српског народа. Издавач је "Завод за уџбенике". Главни и одговорни уредник је наш познати историчар и замало академик Радослав Љушић, 2008. година. Отворите страну 1064. и дођите до одреднице под словом "С" и прочитајте шта се каже у Енциклопедији о Сребреници.

Цитирам. Градско насеље и центар општине, 293 километара квадратних у Републици Српској. Лоцирана је на долинским странама Црвене реке са обе стране регионалног пута према Братунцу. Простире се у висинском појасу од 420 до 480 метара

надморске висине. Обједињује више урбаних целина – центар, град, Црвену ријеку, Братово, Каранфил, Скендер, Петричу и друге. Од давнина је позната по развијеном рударству, производња сребра, по којем добија име и олово. Први пут се помиње 1376. године.

У Сребреници је до почетка деведесетих година 20. века живело претежно муслиманско становништво, 64% и српско, 29% становништва, као и на територији истоимене општине, где је 1991. године живело 37.211 становника.

Током ратних догађаја од 1991. до 1995. године дошло је до великог померања становништва. Рекло би се да је у тих неколико јулских дана 1995. године померено 8.000 Бошњака, Муслимана и то померено два метра испод земље и да се тада десио највећи злочин у Европи после Другог светског рата.

Ко је хтео да зна за Сребреницу, тај је знао још 1995. године шта се тамо догодило, а ко није хтео да зна тај и данас обезвређује и релативизује овај догађај не само на начин како је то урађено у Енциклопедији српског народа, већ и кроз гомилу памфлета од којих смо неке и данас добили квазинаучних радова, скупова, трибина националистичке деснице на којима се доказује и показује шта се то заиста десило у Сребреници.

Народна скупштина Републике Србије 15 година након Сребренице мора да донесе ову декларацију и да осуди злочин у Сребреници управо због себе и због својих грађана и оних који знају и оних који не знају, а нарочито оних који знају, а негирају и за које је Сребреница само варош у источној Босни у којој се доводио наводни злочин.

Доношење ове декларације мора да буде апсолутно искрено. Она не треба да има никакве везе ни са ЕУ, ни са транзицијом, ни са политиком уопште. Она треба да има везе са оним да ли можемо да одговоримо на питање да ли смо уопште људи.

Нису само Срби и нису сви Срби чинили ратне злочине, али они Срби који то јесу чинили морају да буду јасно и недвосмислено осуђени како кривица за то не би пала на генерације које долазе после нас.

Само ако смо спремни на катарзично суочавање са размерама и монструозношћу сребреничког масакра, ми као грађани Србије и као Срби можемо да захтевамо и од других народа из бивше заједничке нам државе да осуде злочине почињене над Србима током крвавог распада бивше нам Југославије.

За оне Србе који су верници, нека прочитају шта каже владика Николај Велимировић – "не жури се да говориш о туђем греху док се не сетиш свога". Ми не можемо да утичемо на то да ли ће и када Хрвати и Бошњаци осудити убиство Срба у "Олуји", "Бљеску", Кравицама, Братунцу, Скеланима и многим другим српским свратиштима, али оно што можемо и што морамо јесте да се на најискренији и једини могући начин извинимо породицама, пријатељима побијених Бошњака у Сребреници, јер Сребреница јесте мера наше човечности и нашег мирног сна, али и мера односа званичне Србије према симболу страдања у ратовима деведесетих година.

Препознатљиви идеолози ратне и националистичке политике с краја осамдесетих и током деведесетих година доношењем декларације губе битку са нормалном, хуманом, толерантном и људском Србијом, оном Србијом која се толико пута повлачила пред тешком националистичком артељерисјком паљбом и оном Србијом која и данас ћути када се у првим борбеним редовима појављују практично сви они који су нас унесрећивали свих ових претходних година, не само нас већ и наше окружење, оне који су негирањем Сребренице оправдавали своје постојање,

Међу њима су и отац нације, најбогатији левичар и уредник једног упечатљивог часописа, некакви самозвани евроамерички антиглобалистички интелектуалци којима је Србија прилика да изађу из анонимности и сви они који на нашим стадионима и у нашим халама узвикују онај језиви поклич "нож, жица, Сребреница". Данас пред том дружином нема узмицања и нема правдања за оне који су у наше име побили Бошњаке из Сребренице и који су чинили најекстремнији део фаталне спреге националистичке политике етничког чишћења, лажи и мржње.

Постоји јасна већина у Народној скупштини која ће гласати за ову декларацију. Нема консензуса, али и не треба да га буде са онима који сваког 12. марта прелепљују Булевар др Зоран Ђинђића, првог убијеног српског премијера, булеваром једног целата из Сребренице, а изгледа да неће бити ни консензуса са онима који су то пре две године престали да раде, али не знам да ли данас имају храбрости да потврде у пракси своје самопрокламовано европејство.

Гласајући за ову декларацију, ми осуђујемо фабрику смрти у Сребреници и ми одавде можемо да поручимо свима да се никада никоме не понови Сребреница.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

На основу члана 37. став 3. Пословника Народне скупштине Републике Србије, обавештавам да ће овлашћени представник посланичке групе ЗЕС, по тачки дневног реда, бити господин Драгољуб Мићуновић.

Реч има народни посланик Томислав Николић.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: У име СНС најоштрије осуђујем све злочине почињене у грађанском рату на територији бивше Југославије, како злочине према српском народу, тако и злочине које су припадници српског народа починили над припадницима других народа, а посебно злочин који је извршен над муслиманима Сребренице у јулу 1995. године и наведен у пресуди Међународног суда правде. У име СНС изражавам саучешће породицама жртава у Сребреници, имајући у виду да је Међународни суд правде утврдио да су тадашња власт и међународна заједница бољом сарадњом могле да учине да се последице ове трагедије избегну или знатно умање.

Негде почетком ове године сазнали смо од председника Републике Србије да ће Народна скупштина да донесе декларацију о осуди злочина у Сребреници. Претпостављам да је то некакав ултиматум, пошто смо овде већ чули, када смо већ истакли кандидатуру за чланство у ЕУ, онда морамо да истакнемо и кандидатуру за пакао и да све што нам овде представите као ваш ултиматум Србији, у ствари је услов без кога ми не можемо да уђемо у ЕУ.

Ми смо сазнали за текст декларације, који је вама предочен, вама посланицима владајуће већине који ћете да гласате за ово, неки сте из Београда, неки са КиМ, неки из Републике Српске и покушали смо да постигнемо договор и да дођемо до неког заједничког текста. Ви ћете тај текст видети. Ми смо данас, када се установило да више ништа не може са вама да се договори, да изузев прихватања да на захтев СПС из текста изађе осуда бившег режима, да изузев тога више ништа не може да буде промењено, ни тачка, ни запета, поднели Народној скупштини предлог текста декларације, какав бисмо били спремни да прихватимо и за њега да гласамо.

Молим секретара Народне скупштине, кад може тако промптно да ваше акте доставља у року од 15 минута, да упозна посланике и са текстом који је предложила СНС. Мислим да је то текст који не би одбио ни један посланик и за кога би гласала Народна скупштина Републике Србије, али ви нисте хтели текст Народне скупштине Републике Србије, ви сте хтели свој текст, текст који сте сви ви добили у готовом облику, текст на чијем изводнику је био датум 2009. година, текст који треба да представите овде као катарзу, како рече овде један од посланика, као нешто што је

нормално, да сви ми устанемо и да осудимо злочин. Да, сви ми стојимо мирно, осуђујемо злочин и изражавамо саучешће, али и ми смо народ.

Значи, желели бисте да сами себе прогласимо искључивим кривцима за све што се десило и да свој народ осудимо као једини народ који је починио злочин. Народи не чине злочине, чине их појединци. Немојте да се народ извињава за злочине појединаца. Онда ни на територији бивше Југославије не би било ни једног народа који није злочиначки ни зликовачки, јер су појединци свих народа чинили злочине. У свету не бисте имали невин народ, јер нема припадника светског народа који није починио злочин. Да вам не говорим о државним политикама злочина које су постојале у свету, па нигде нисам прочитао да су се ти народи јавно извињавали за оно што је чак њихова државна политика учинила.

Много тога смета у овом тексту декларације, много тога што је могло да буде поправљено, када бисте имали храбрости да набројите туђе и своје жртве, да набројите своје и туђе злочине. Мислим да за то није потребна никаква храброст. Већа храброст је потребна да набројите само своје жртве, а граничи се са безумљем да апострофирате само злочине које су починили припадници вашег народа, јер овде се и данас рађају деца у чије се ви сад име, кажете, извињавате. Немојте ни у моје име да се извињавате, немојте у име било кога ко није починио ни један злочин, немојте да се извињавате. Ко сте ви да се извињавате у име невиних? Нисте ваљда ненормални па да се извињавате у име кривих? Криве пред суд, криве да казнимо и да осудимо, а невине да пустимо на миру, случајно рођени у српској колевци, случајно у православној колевци.

Ми смо данас овде са свих страна нападани што смо православни, што наши свештеници нису осудили злочин. Не кажњавају свештеници, не осуђују свештеници. Ми смо овде сазнали да то морамо због неке пресуде Међународног суда правде, а кроз светску историју се провлачи много пресуда које је касније развој човечанства оборио. Зар ми не рехабилитујемо сада људе које су комунисти прогласили ратним злочинцима? Шта ћемо са жртвама инквизиције? Да ли су то били невини људи, они који су спаљени? Да ли постоји нешто универзално за сва времена? Где нас ово одводи, у ишчекивање да нам предложите и другу декларацију по којој ћете ваљда да установите да смо и ми Срби претрпели некаква страдања? Што раздвајате народе?

Што прво да говоримо о томе шта се десило у Сребреници, а потом ћете да нас питате – хајде да се договоримо које српско стратиште да наведемо? Што наводимо стратиште уопште? Зар није злочин сам по себи тежак? Зар нису тамо плакале муслиманске мајке? Зар нису овамо српске, зар нису тамо хрватске?

Нисте били способни да убедите парламенте других држава да донесу овакве декларације о својим народима. Нисте били способни да наше жртве подигнете на тај ниво на коме су туђе жртве. Кога сте у свету убедили да Европски парламент треба да донесе једну декларацију о осуди српских жртава? Ви бисте само да послушамо Европски парламент. Ко је тамо био да заступа наше интересе? Ко је уложио неки приговор? Ко је уложио амандман?

Зашто се везујете у тој својој преамбули искључиво за Пакт о грађанским политичким правима, Европску конвенцију итд, што се везујете за конвенцију о спречавању и кажњавању геноцида ако није било геноцида у Сребреници?

Да ли знате да муслимански свет не признаје ове изворе, већ Каирску декларацију из 1990. године, по којој је шеријатско право важније од свих других међународних обавеза? Нисмо ли ми у Србији састављени од више вера и нација? Има нација које не признају оно што ми признајемо. Има нација које се по другачијој богомољи моле свом Богу и на њих треба да мислите и њихово право да овде спомените.

Шта бисмо могли да вам променимо у овоме што сте написали, а да буде прихватљиво за све грађане? Шта кад свака тобоже општа места воде искључиво на Србију као на кривца? Шта кад кажете да се гарантује интегритет и суверенитет свих држава чланица УН, а онда додајете укључујући и БиХ. Какав је то преседан? Гарантује се свима или ће можда једног дана да пише – гарантује се свима, али се не гарантује Србији, јер кад направите изузетак у једном правцу, можете направити и у другом и ту мислим на КиМ.

Што издвајате БиХ, када је то већ гарантовано? Зато што ће неко нама да издвоји КиМ, пошто нам то изгледа није гарантовано. Ако поштујемо пресуду Међународног суда правде, ако тамо буде утврдио да је дошло до незаконитог отцепљења КиМ, хоће ли то да буде разлог да друге државе које су признале независност одустану од непризнавања независности? Неће, сада вам кажем. Ми смо мала држава, велики су народи у овој држави.

Велику историју имају, мада ви у овом уџбенику за седми разред, када већ помињете уџбенике, да ли сте видели да ваша деца више немају предмет историју? Зове се – мозаик прошлости. Хоћемо да обележавамо неке догађаје из мозаика прошлости српског народа, хрватског. Тако ви нама полако мењате свест. Мислите ли да то не видимо? Ви мислите да то мора. Не мора, и у тој великој заједници европских народа не мора да се прихвати све, иначе би се утопиле државе, утопили би се народи, језици.

Зашто доносимо декларацију која није одраз воље већине? Што се бројите до 126? Шта када буде неких других 126 да вам пониште ову декларацију, као што сте поништавали декларације Народне скупштине до 2000. године, резолуције, законе, судске одлуке? Шта ако доживите исту судбину коју је доживео претходни режим када сте ви дошли на власт? Хоћемо нешто за сва времена да донесемо, да станемо сви иза тога.

Какав смо договор данас имали код председника Народне скупштине да буде миран и толерантни тон? Да ли је то договор у тексту декларације? Да ли сте сви сагласни са овим текстом? Нисте, добили сте га, морате да дигнете руку, пребројаће вас. Што и да не подигнете руку?

Ви из ПУПС добили сте директора "Србија шума". Да ли се ви борите за јавна предузећа или за права пензионера? Који је тај пензионер што је постао директор "Србија шума"? Ви остали се борите за продају "Телекома", Г17 600 милиона евра да подели својим активистима да формирају странку регионалну, 600 милиона евра добијате од продаје "Телекома". Мене би било срамота, оборио бих главу.

Ви господине Ивањи, што сте рекли да сам учествовао у продаји када је Милошевић продао "Пошту", како вас није срамота? Били смо у опозицији када је продат и боље је продао...

ПРЕДСЕДНИК: Молим вас, немојте се обраћати посланицима таквим тоном.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Извините, али господин је слагао на државној телевизији, на којој нема приступ, да сам учествовао у продаји када је ваш Милошевић продао "Пошту". Морам да му кажем да нисам учествовао у томе, био сам у опозицији.

Извините, молим вас, што браним оно што сте ви радили као главну српску идеологију.

Идемо даље, упућујемо речи извињења. Ту треба бити обазрив. Доведите оног ко је починио злочине, пре казне нека се извини. Зашто бисмо се ми овде извињавали? Како да се извиним за нешто што нисам учинио? Да се извињавам у туђе име, то је цинично.

Отклоните последице злочина, а не да се извињавате. Од извињења се ништа не добија.

Када ћемо неки реципроцитет да остваримо у односима са другим државама и другим народима, када ћемо рећи – хајде да сви једног дана донесемо заједно одлуку о томе да се само опомињуће сећамо онога што смо радили пре 10, 15 година, хајде да избришемо из сећања злочине које смо једни другима починили, а да нам остане опомена да то више не чинимо?

Када ће Словенија да донесе овакву декларацију, када ће Хрватска, када ће ентитети у БиХ, када ће БиХ, када ће Албанија да нам се извини за оно што нам је учинила? Докле ћемо... Неко рече овде да повлачимо ногу. Какву смо то ногу повукли? Ко је то сад у колони за нама ко ће да се извини нама?

Тежак је корак признати да је неко починио злочин, признати - Србин је починио злочин. Мени је то тешко, признајем Срби су починили злочин, али је још тежи корак кад нико неће да каже – починио сам злочин над Србима и нема никакву санкцију.

Данас имате злочин геноцида у Хрватској. Данас нико не може да оде тамо, да се врати да живи на својој имовини, данас ће да буде протеран, као што је протеран у "Бљеску" и "Олуји". Да ли сте некад питали Хрватску зашто то ради, да ли сте некад било какав услов поставили за даљу сарадњу, да бар то престане? Нисте.

Лепо сте изгледали у Опатији и једни и други и оно што највише боли, ово је посао за Владу Србије. Дуго се бавим политиком, али ме није толико појела да не размишљам као човек. Не знам шта се то вама десило, нико од вас није старији у политици од мене, осим господина Мићуновића. Где сте то изгубили ту нит? Сутра морате на улицу да изађете, у којој држави – у Србији, коју ћете да убеђујете да ћете да је одбраните, да ће да буде равноправна са свима.

Сведок сам овде да су се разни председници заклањали иза парламента. Споразум Ахтисари – Черномилдин је донео један парламент, парламент у коме су гласали СПС, СПО, ЈУЛ, није приписан Милошевићу.

Уопште није потписано ништа у вези тога. Ово наше посипање, не тиче се ни Тадића, ни оног директора Агенције за приватизацију, него парламента.

Ко води унутрашњу и спољну политику у Србији? Влада Републике Србије. Ко је контролише? Парламент. Шта је требало да уради Влада? Ако јој није било довољно добро што је урадила, што је урадио Савет министара, када је упутио саучешће и осудио злочин у Сребреници, а не причате о томе да нам је ово већ други пут, онда је бар могла Влада да донесе своју одлуку, овакав текст, а ми овде дискутујемо о томе да ли то прихватамо или не. Јер ко смо ми из законодавне власти, да ми осуђујемо злочин?

Хоћете ли можда и судској власти да донесе овакву декларацију, онај високи савет судства у коме седе пулени ових ваших адвоката из посланичких клупа? Што председник Републике не да овакву изјаву пред заставама и са руком на Уставу Србије? Не, најбоље на посланике.

Када ја кажем да смо ми Скупштина народа. Ви кажете – ми нисмо народ. Данас кажете – ово ми радимо као народ Србије. Ми смо народ Србије. Почаствовани да нас има 250. Одговорни што нас има само оволико и добро размислите у чије име ово данас говорите – у име политичких странака, у име својих комшија, пријатеља, у име своје деце, у име својих ближних, у име непознатих који живе у овој земљи, којима данас кажете – док не урадите ово, не можете у ЕУ, док не урадите оно, не можете у ЕУ.

Што ми вама не можемо да кажемо, док не почну фабрике да раде, не можемо у ЕУ? Док сељак не почне да остварује профит на својој њиви, не можемо у сељачку унију? Што нас замајавате да нам је ово услов за ЕУ? Док краду државни чиновници, док Влада троши наш новац неограничено и неконтролисано, не можемо у ЕУ? Док имате људе који имају по четири преко океанска брода којима шверцују наркотице, не можете у ЕУ, јер су имали заштиту овде, не овог парламента, него од људи који воде ваше странке, јер су са њима седели и теревенчили, јели и пили.

ПРЕДСЕДНИК: Време. Приведите крају, молим вас.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Завршио сам, толико је и Чедомир говорио.

ПРЕДСЕДНИК: Госпођа Нада Колунџија.

НАДА КОЛУНџИЈА: Када кажемо овом декларацијом да осуђујемо злочине и осуђујемо злочинце, онда заиста не постоји вештина из које може да се извуче закључак и да тиме преузимамо кривицу у име народа.

Када неко ко мисли да је сигурна кућа за Ратка Младића, истовремено жели да се покаже да је неко ко разуме шта су вредности ЕУ у којој је неприкосновеност живота основна вредност, у којој је човек сваки појединац темељ сваке политике, а не средство било које политике, онда наравно није тешко разумети зашто је потребно оволико много речи, да би се заправо покушало избећи одговоран однос према ономе што очекује Србију у будућности.

Ако неко каже да је тражење одговорности за злочинце прихватање кривице, онда тај жели да каже – лакше ће бити злочинцима, ако је цео народ крив. Онда заправо неко хоће да заштити злочинце, подмећући цео народ као кривца.

Оно што ми овом декларацијом желимо да урадимо, не зато што имамо било какав налог било кога, већ имамо јасну потребу и одговорност да кажемо – злочин се десио. Злочин су починили појединци, тиме што утврђујемо одговорност појединаца, заправо желимо да склонимо сваку сумњу са целог народа и сваку сумњу са државе.

Ако ову декларацију не донесемо данас, онда ће ово питање оптерећивати и нашу децу. Ако данас кажемо – неко је починио злочин и спремни смо да те злочинце доведемо пред лице правде, онда ћемо ослободити будуће генерације овог терета који им је наметнуо.

Очигледно је тешко са мало рећи простор да се, тобож, подржи цивилизацијски принцип и да је људски живот неприкосновен и да се не сме делити о националном, верском или било којем другом предзнаку, треба много речи, очигледно, да се избегне осуда злочина и злочинца. Можда пре свега због тога што није јасно онима којима би то требало да ураде, да ли су на страни жртве или су на страни оног ко је злочин починио.

Зато је можда једноставније рећи – не, ми не желимо да српски народ ослободимо позиције у коју је талац појединаца. Ми желимо да делимо судбину, не народа, већ желимо да делимо народ, судбину оних који су починили злочин.

Ако желимо да Србију градимо на вредностима европског друштва, онда морамо да знамо, пре свега, шта јесу елементарне вредности тог друштва. Људски живот јесте елементарна вредност тог живота, тог система.

Оно што је такође елементарна вредност, јесте да тај људски живот се не дели према националној, верској или било којој другој припадности, да он нема већу или мању вредност у зависности од тог какав предзнак носи.

Овде смо оптужени да хоћемо да мењамо свест и ту једино могу да се сложим. Да, хоћемо да мењамо свест у којој је нормално било да се у име неких нејасних, мрачних циљева атакује на људски живот. Хоћемо да мењамо свест у коме је неко сматрао да је оправдано негирати злочин. Хоћемо да мењамо свест у коме је неко тврдио ако осудимо злочин и злочинца, онда смо прихватили кривицу за цео народ. Да, хоћемо да мењамо ту свест и хоћемо да Србија буде оно што по потенцијалу сопственог народа јесте и оно што се мењало у свести тог народа јесте врло често одговорност неодговорних политичара, који су фалсификујући чињенице, покушавали да затрују свест сопственог народа.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има господин Слободан Самарџић.

СЛОБОДАН САМАРЏИЋ: Поштовани народни посланици, поштовани председавајући

ПРЕДСЕДНИК: Извините, молим вас. Претпостављам, Томислав Николић, реплика?

Господин Сенић, реплика господину Николићу.

ВЛАЈКО СЕНИЋ: Поштована председавајућа, поштовани посланици, сигурно да данас дан није за реплику и уопште немам намеру да на ово што је господин Николић говорио, да одговарам у смислу реплике. Хоћу само да кажем, господине Николићу, да ми данас имамо као људи моралну обавезу да кажемо шта мислимо о масакру који се десио у јулу 1995. године у Сребреници, коју је Међународни суд правде, највиши орган правде УН, квалификовао као геноцид.

Немојте у данашњу расправу да уносите страначке било какве односе. Немојте поготово, господине Николићу, да уносите страначке односе због ваших личних проблема. Рекао сам вам још пре годину дана да пут од бине са које гледате како гори америчка амбасада до пријема у америчку амбасаду није тако лак и није тако једноставан. Данас вам кажем да пут од негирања ЕУ до уласка у ЕУ такође није тако лак и једноставан.

Разумем да је вама данас тешко и да шаљете поруку страним амбасадорима како ви хоћете да осудите злочин у Сребреници, али фокус групе налаже другачије. Фокус групе налаже да говорите управо оно што говорите данас, да би рејтинг ваше странке био већи за два или три процентна поена од ДС или било које друге странке владајуће коалиције.

Али, господине Николићу, хајде да данашњи дан посветимо истини, хајде да данашњи дан буде прилика за све нас да кажемо шта мислимо о том масакру у Сребреници. Хајде да данас одамо дужну пошту жртвама и породицама жртва због тог масакра, а да већ сутра овде имате и министра из Г 17 или било које друге политичке странке, па их оптужите за Телеком и за било шта што је легитимна политичка борба. Али, немојте нас све, немојте грађане Србије да увлачите у ваш лични проблем јер не можете, први пут од кад сте прешли на европски пут, да budete и националиста и европејац. Дошла је тачка када морате да се одредите и ви сте направили, нас оставите на миру да одрадимо ово што је на дневном реду и да макар мало повратимо достојанство Србији, пре свега водећи рачуна о нарушеном достојанству, а ви сте били један од главних идеолога такве политике. Имате нашу подршку за европски пут, али је тај пут, господине Николићу, јако тежак, велике су препреке. Није довољно само да промените име странке и да говорите другачије. Морате свима нама заједно да помогнете да излечимо све те болести које су нас током 90-их година нападе, због којих смо данас...

(Председник: Време. Приведите крају, молим вас.)

...ту где јесмо, да 15 година након масакра у Сребреници разговарамо о томе.

Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има господин Томислав Николић.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Можда сте се ви од мог деловања и разболели, али ја вам нисам пренео клицу лоповлука. То сте негде другде зарадили.

ПРЕДСЕДНИК: Молим вас, обраћајте се посланицима са поштовањем.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Поштовани господине Сенићу, ја вам ту клицу нисам пренео. То сте ви негде зарадили у свом новом окружењу.

Дакле, јесте тежак пут којим идемо сви ми напредњаци, али погледајте како ми полако идемо и како је тај напредак евидентан. Знам да сметамо свима у овој сали и лепо се удружујете у локалним самоуправама сви против нас, како вам где и кад одговара. Али, ви ово не можете да зауставите. Ово је жеља грађана Србије. Погледајте како ви то тумачите политику. Кажете—радимо оно што ми кажу истраживања о томе шта народ жели. Што бих ја радио оно што народ не жели? Што бих ја био бесан на Г 17 плус? Ја желим да странка победи онако како народ жели, да влада како народ жели.

Немам ја намеру вас да вређам, нити да вам помажем, нити ви мени треба нешто да помажете. Избори ће да одреде све. Него ви имате подршку да не буде избора. Ово је јединствени случај да део опозиције не жели изборе. Нађите нормалну демократску земљу у свету у којој опозиција не жели изборе и ја ћу да се повучем и да не тражимо изборе још две године. Није ствар у томе. Ово је била замка за СНС, замка Бориса Тадића и ви сте је данас открили. Значи, као тамни вилајет, ако узмеш покајаћеш се, ако не узмеш—покајаћеш се. Ако покажеш да прихваташ ову декларацију, сврставаш

се уз нас који не мислимо на свој народ, али неће да гласа народ за тебе. Ако будеш уз свој народ, не сврставаш се уз оне који желе у ЕУ, па те неће ЕУ. Све ћемо ми то полако да савладамо.

Причали сте ми о америчкој амбасади. Ви знате да сам стигао и до те америчке амбасаде. Нити сам ушао пузећи, нити сам изашао пузећи. Причали сте о ЕУ, и тамо сам стигао. Помените ми дестинацију где нећу стићи као представник СНС. Једина дестинација у коју нећу да стигнем то је она у коју ће неки од ваших, а то су ови КП домови и затвори.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Влајко Сенић има реч.

ВЛАЈКО СЕНИЋ: Нема потребе.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем. Имали сте право на реплику, коју не користите. Захваљујем на томе.

Госпођа Нада Колунџија има реч.

НАДА КОЛУНѢИЈА: Желим, као овлашћени представник предлагача, да кажем да те маније величине у којој неко мисли да се нешто ради због тога да би ми знали са ким имамо посла заиста показују проблем неразумевања сопствене позиције. Ми ово радимо због грађана Србије, радимо због будућности, а то што ви нисте спремни да преузмете одговорност, као што сте и у прошлости показивали да нисте спремни да преузмете одговорност, говори о вама, а не о нама који јесмо спремни да преузмемо одговорност и као и председник Републике и ова посланичка већина предузима кораке који нису често популарни и ми понекада радимо оно што грађани нису сигурни да би подржали, али ми знамо да то јесте интерес и знамо да је понекад неки потез болан и тежак, али преузимамо одговорност зато што знамо да је то у интересу будућности ове земље.

ПРЕДСЕДНИК: Господине Самарџићу, молим вас да се поново пријавите.

Господин Николић жели реплику, изволите.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Захваљујем се госпођи Колунџији што се сетила још шта би могла да каже, пошто ја нисам изазвао реплику. Могао би господин Сенић да каже да сам њему нешто упутио, али што да не, може и вама, госпођо Колунџија.

Народ би био одушевљен када бисте ви нешто урадили за њега. Грађани Србије би сигурно били задовољни када не би морали да леже на пружи да чекају да их згази воз, пошто сте њихове фабрике поклонили криминалцима, пријатељима људи који седе у овим клупама, поклањали људи који седе или у овим клупама или онде испред госпође Ђукић-Дејановић.

Народ би заиста био задовољан када би осетио да нешто чините за њега. Шта ви то чините за народ? Која је то грана привреде у којој сте нешто учинили за народ? Који су то међународни односи у којима сте нешто учинили за народ? Реците ми. Искрено бих волео да могу да вас подржим у било чему добром што урадите, али ви сте се толико осилили да више и рачунате на било чију подршку. Ви бројите до 126 и док има тамо оног једног крила које критикујете када мени упућујете критике, јер када мени кажете да сам ја идеолог, да сам ја крив, ту госпођа Грубјешкић мисли на оне што седе десно од вас којима сада делите тај колач од продаје "Телекома". Реците слободно и отворено, реците тим социјалистима какви су били. Што морам ја да им причам? Тамо и људи који ће да се опамете кад-тад. За сада сте ви нека компактна целина, прегањате се, договарате, па на крају они попусте. Али, ово не може дуго да се трпи.

Ово грађани Србије не могу да трпе. Ово ни СНС неће моћи још дуго да трпи. Ја ћу још доћи у сукоб са својим ставом о томе како треба променити власт, али када треба нешто учинити за грађане Србије, ја могу да погазим свој став, а ви само гледајте шта се развија из дана у дан. Само вас молим, вас који сте се представили као

идеолози овог новог поретка у Србији, прошетајте мало улицом, разговарајте на пијаци, идите у село, разговарајте са сељацима, да видите шта вам људи мисле. Ја сам благ према вама, ја вас чувам и штитим. Рашчупали би вас људи. Идите из града у град, покажите ми колико фабрика ради од ваших приватизованих. Реците ми, пошто се неки од вас разумеју у пољопривреду, шта ће ове године да се исплати сељаку да оствари неки профит? Како се зове тај производ? Хајде да сви то радимо.

Дакле, ово је реплика, није тема. Заиста имам превише живаца, хоћу да вам помогнем. Није лако водити државу у ово време, а ви је водите у амбис. Продај, задужи се, потроши. Продај, потроши, задужи се. Имате ли још једну реч?

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Госпођа Нада Колунџија има реч.

НАДА КОЛУНЦИЈА: Осим што кршите Пословник и не држите се теме, показујете жалосно одсуство разумевања за важност теме. То о чему ви причате тема је будуће седнице и о томе ћете имати прилике да причате тада. Ако немате аргумената којим бисте могли да оправдате своју позицију пред онима који од вас траже да гласате за ову декларацију, како бисте доказали да јесте оно што им причате у амбасадама, онда је можда боље да не говорите.

ПРЕДСЕДНИК: Господине Самарцићу мораћете поново да се пријавите, молим вас.

СЛОБОДАН САМАРЦИЋ: Поштовани народни посланици, ми данас расправљамо о једном предлогу декларације који је једностран, неправичан, лажан и наметнут. Једном речју, реч је о декларацији која је срамна за ову Скупштину и за ову земљу.

Ова декларација у много чему, и по поступку и по садржају, имитира резолуцију Европског парламента од јануара 2009. године, али Европски парламент није морао да се осврће на оно на шта ми морамо. Европски парламент могао је да поступи по жељама једне посланичке групе. Иницијатор ове резолуције у Европском парламенту био је један мали јунак једног малог прљавог рата са којим је све започело у бившој Југославији, јуна 1991. године. Сад је уписао пуни круг са том декларацијом и са овом нашом која ће се донети, ако не буде памети, онако како је то замислио овај мали играч.

Не смете да заборавите на неколико чињеница које су биле присутне јануара 2009. године у Европском парламенту. Тај предлог резолуције није прошао ни кроз један одбор Европског парламента. Расправа је трајала пола сата. У расправи су учествовали само представници групе овог малог јунака малог прљавог рата у Словенији 1991. године. Ту је постојао неки посебан интерес који се изнео на Европски парламент, а онда је он силом наметнут нашој земљи и нашем парламенту да овде донесемо декларацију која ће негде по садржају бити слична оној резолуцији, па, бога ми, и по поступку доношења.

Зашто је то било потребно Србији и Народној скупштини Србије? Зар није Народна скупштина Србије могла да донесе једну декларацију у којој ће осудити све ратне злочине од Словеније па до Сребренице јула 1995. године? Зар се није могло тако поступити? Зар није Народна скупштина могла да оснује комисију која ће утврдити чињенице о том рату и посебно чињенице о Сребреници? Зашто да не? Могла је и то да учини, ако је Сребреница у питању. Осим тога, Сребреница има један шири појам. Није Сребреница само оно што се догодило јула 1995. године, Сребреница је оно што се тамо перманентно догађало од маја 1992. године.

Поштовани посланици, ми смо добили сви, чини ми се, један допис општинске организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила Сребренице. Не знам да ли сте то читали? Ко је читао, питам га како се осећао док је читао ове чињенице које су овде истакнуте? То је Сребреница, такође, али истаћи Сребреницу као једно место ратних злочина у грађанском рату који је трајао готово четири године, од Словеније па све до Сребренице, истаћи само жртву једног народа у једном месту, дакле, Бошњака у Сребреници, значи заправо релативизацију злочина у бившој Југославији. То је резултат, то је ефекат. О томе морате водити рачуна. То је мањкавост ове посебне декларације која има посебан интерес и тај интерес није лоциран у овој земљи, он је унет, он је дат као налог да би Србија донела овакву декларацију и да би потписали себи самопризнање за кривицу. Дакле, реч је о томе.

Зашто Скупштина није поступила онако како је могла? Зашто није основала анкетни одбор или комисију која би трајније радила на томе? Зато што смо ми негде прихватили истражничку правду и зато што смо прихватили истражничку истину. Знате како изгледа истражничка истина? Када вас истражник доведе и каже – све знамо, истина је позната, а ви треба да говорите, тј. треба да признате. Дакле, то је прича са Сребреницом јула 1995. године. Наводно су све чињенице познате, а после тога, задњих десетак година како је кренуло озбиљније истраживање, видело се да те чињенице нису оне праве. Ми се данас можемо позивати колико год хоћемо на одлуке одређених међународних трибунала, али ова Скупштина није суд, не мора она да се поводи тим одлукама зато што је ово политичко тело, политичко председништво грађана.

Погледајте како се ово клупко одвија. Ми усвајамо декларацију која је готово истоветна резолуцији европског парламента. Европски парламент се позива на пресуду Међународног суда правде о геноциду, а Међународни суд правде се позива на пресуду Хашког трибунала о кривици генерала Крстића за Сребреницу. Ако погледате ту прву пресуду, пресуду генералу Крстићу, видећете да ту нешто хвали. Сама пресуда полази од претпоставке да ће се у 15 гробница, за које се сматра да постоје, када се буде копало открити довољан број жртава да се може оправдати онај број са којим се стартовало, више од 7.000 жртава.

После 2001. године копало се и даље али се ти докази нису нашли. Пресуда је остала. Ту пресуду је преписао Међународни суд правде у случају Босне против Србије. Ту пресуду је преписао и европски парламент и ми сада преписујемо од европског парламента ту пресуду. Као оно – повуци, потегни, ишчупати не можемо.

Дакле, то је нешто што се мора ставити на предмет испитивања и ми то као парламент можемо, можемо као комисија, можемо као нека институција која ће трагати за чињеницама грађанског рата од 1991. до 1995. године. Зашто се тако понашамо да морамо прихватити нешто што је за иста резултат и последица неких политичких прилика и политичких односа снага и моћи у то време? Тада су и судови морали да прихвате те квази чињенице и од тада и одатле све потиче.

Значи, не морамо истражничком истином, можемо тражити нашу истину и зато је требало или да донесемо истинољубиву декларацију или да оснујемо комисију или анкетни одбор или да озбиљно као држава оснујемо институцију која ће се бавити тиме. То је био наш задатак, а не да овако смандрљавамо ствар, као што је то учинио европски парламент.

Србија изгледа није у прилици да трага за чињеницама и за истином своје блиске прошлости оне велике државе у којој смо живели. Србија је данас у прилици да прима и прихвата ултиматуме како их ко донесе. Србија је данас изложена таквим ултиматумима, иако је подложна таквим ултиматумима, Србија има један пут без алтернативе и Србија је спустила цену свог самопоштовања до најниже могуће мере.

Дакле, може се од Србије тражити да се одрекне дела своје територије, може се тражити да призна границе нелегално проглашене државе Косово, може се од Србије тражити да утиче на руководство Републике Србије око уставних промена, да донесе декларацију која не одговара интересима, која коначно не одговара чињеницама и истини, што је најбитније. Није битна политика, битно је да утврдимо шта се догодило и да заиста као народ који је истинољубив и који хоће да отвори странице историје донесемо једну декларацију која ће бити у сагласности са тим чињеницама.

Србија је јако изложена држава и јако подложна држава и њено руководство заправо не зна шта ради. У овим неприликама око кандидатуре ми можемо

да учинимо шта год ко жели, можемо ако треба да донесемо и овакву декларацију. То је сасвим јасно. Данас када се у Бриселу одлучује да ли ће се ратификовати споразум о стабилизацији и придруживању, када се одлучује да ли ће се дати зелено светло комисији која треба да донесе онај фамозни упитник, данас се Србији могу испостављати и разни други рачуни. У тим рачунима дугова имају и велике земље које су учествовале у рату у БиХ. То је сасвим јасно. Оне заправо воде игру.

Ако погледате тај УМПРОФОР који је тамо деловао од 1992. године, који је требао да обезбеди тзв. заштићену зону и демилитаризацију и ако погледате тај холандски батаљон, који је требао да свој посао тамо одради, ви ћете видети да то није урађено како треба. По изјавама њихових команданата, које данас можете читати где год хоћете, које данас можете читати и у оном извештају холандског института, у Сребреници је у време те демилитаризације и статуса заштићене зоне била формирана муслиманска војска од преко 5.000 наоружаних људи. Одакле је то оружје стигло? Ко га је донео? Ко је ставио повез преко очију да га не примети?

Видите, у томе и јесте разлог тражења истине. За то време, око три и по хиљада Срба је побијено у том подручју, дакле, од маја 1992. године до пролећа 1995. године. После тога је побијен један број Муслимана – 2.000, према налазима форензичара, можда и више. Неко је рекао 8.000 и сви трчимо за тиме. Не лицитирам ја бројкама. Неко ко је рекао 8.000, он је почео да лицитира. Зашто бисмо пали на колена пред том измишљеном цифром? Зашто то не истражујемо? Зашто не погледамо? Зар ћемо пред иследницима да тражимо истину? То је заиста невероватно и немогуће.

Значи, господо, овде се намирују рачуни великих сила и великих земаља, а и неких мањих које сносе кривицу за оно што се догодило, а рачун се данас испоставља Србији и не само Србији него и Републици Српској. Ако хоћете, последњих недеља и месеци о томе се заправо и ради. Република Српска не стоји добро у апетитима и плановима великих западних сила. Босна и Херцеговина је пред уставним променама, то је свима познато.

Наше руководство Србије, на челу са председником Републике, имало је да каже прошле јесени, када је силом требао Устав да се промени, само следеће – ми ћемо се сложити са сваким споразумом до кога дођу представници три народа. Јел тако? Извините молим вас, споразум у Босни и Херцеговини постоји од јесени 1995. године. То је споразум три народа. Најпре је једним споразумом два народа направљена Федерација Босне и Херцеговине. Направљена је и једним споразумом једног народа Република Српска. Оне су унете у ону празну љуштuru међународно признате Босне и Херцеговине 1995. године у Дејтону и то не треба доводити у питање. То је споразум. Зашто сада измишљати неке нове споразуме? Али, у чему је проблем?

Проблем је у томе што је та творевина из Вашингтона 1994. године једно мртворођенче и што та творевина не функционише. Треба све пребацити на жртву Републике Српске, њу прогласити геноцидном творевином, донети један низ декларација, па онда натерати и Србију да то учини. То ми данас чинимо. Према томе, морамо водити рачуна о последицама ових наших чиновна.

Господо посланици, ми данас расправљамо о једној декларацији 2010. године, добрих пет или шест година пошто се у целом свету на више места истражује оно што се догађало и на територији целе бивше Југославије, и на територији Босне и Херцеговине, коначно и у самој Сребреници. Ми данас имамо доста извештаја из којих можемо дакле донети некакав суд. Ја ово што сам говорио не тврдим да је последња реч. Ја ово говорим из литературе коју сам имао прилике да прочитам. Дакле, из шире литературе.

Ја само кажем да ми овде радимо погрешан посао. Ми овде заправо сведочимо о исправности иследничког поступка и ми заправо треба да кажемо – добро, у реду, признајем. У таквој сам ситуацији, натеран сам да признам такозвану истину. Да ли ми то морамо да урадимо? По мом чврстом убеђењу – не морамо. Постоји простор да се један народ и једна држава избори за истину. Постоји такав простор, ми смо га имали и можемо га имати, уколико желимо. У крајњој линији, ово што се данас догађа јесте нешто што је у току и што не мора да значи да ће се завршити онако како ви замишљате.

На крају, рекао бих још неколико реченица и тиме бих закључио ово моје излагање. Дакле, имајући све ово што сам рекао у виду, ова декларација је заиста срамна декларација. Руководство Србије, државе Србије је довело ову државу до једне последње границе самопоштовања. Оно заједно са собом хоће у тај бездан националног бешчашћа да убади и овај парламент, хоће да убади цео српски народ. Ми то данас не смемо допустити. Последњи је час да се разговара о овоме, иако је повод за овај разговор заиста наметнут и вештачки, али сваку прилику треба искористити. У крајњој линији, ми ово заиста не можемо прихватити.

Неопходно је рећи једно јасно "не", неправди и лажи, једно "не" неистини. Мора се на крају рећи "не" и овој декларацији. Њу ова скупштина не би смела да прихвати, а то би био једини начин да ми као држава наставимо да се бавимо овим изузетно важним питањима.

ПРЕДСЕДНИК: Госпођа Нада Колунџија.

Извињавам се, по Пословнику, господин Јовановић.

ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ: Госпођо председнице, професор Самарџић је повредио члан 104. став 2. Пословника – достојанство Скупштине. Запањен сам. Не постоји друга реч осим те коју могу да употребим описујући ово што је изговорио као представник једне парламентарне групе у оваквој расправи. Толико бруталних лажи, професоре Самарџићу, не памтим да сам чуо за својих десет година парламентарног искуства. Да ви себи, као професор Београдског универзитета, дозволите тако лицемерно и лажно кривотворење Резолуције Европског парламента, где се у првој реченици Резолуције Европског парламента каже – изражава се поштовање свим жртвама насиља током ратова на просторима бивше Југославије, саучешће и солидарност породицама жртвама, од којих многе још увек нису добиле коначну потврду о судбини својих рођака. Признаје се да је тај континуирани бол све већи због неуспеха да се одговорни за почињено приведу правди. Како вас није срамота да ви овакве реченице изговарате?

ПРЕДСЕДНИК: Молим вас, немојте се тако обраћати посланику.

ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ: Ми смо вас замолили данас на консултацијама да омогућите елементарно поштовање достојанства овде у Скупштини. Ми можемо да се разликујемо и страшно се разликујемо, али су мени три реченице Томислава Николића, оне прве три које је изговорио, довољна компензација за сва друга неслагања. Али, овакво лагање у расправи, то је скандал.

Наш народ је и несрећан због тога што је затрован лажима, ово о чему ми данас овде разговарамо, национално бешчашће. А част је убити 8.000 везаних људи па их прекопавати булдожерима? Какве то везе има са српским народом? Кога ми то овде данас бранимо на такав начин?

Ми у расправи можемо да износимо политичке ставове, али ми не можемо да пристанемо на расправу у којој је апсолутно све допуштено и у којој не постоји ниједан критеријум. Овај парламент обавезује Устав ове земље, а он се не поштује оваквим расправама. Каква завера великих сила? Свет може без Србије. Ко је то тражио од Србије да она доноси овакву декларацију? То је наша лична потреба. Једино на такав начин можемо да направимо разлику између нас и убица и злочинаца, оних који су били последња рупа на свирали оваквој политици пре 10 година, па смо данас ми у живом блату од пре 10 година. Немојте то више да толеришете.

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Господин Слободан Самарџић има реч.

СЛОБОДАН САМАРЦИЋ: како ствари стоје, нама ће се овде забранити да слободно мислимо и говоримо. То је најбољи доказ мог говора. Говорио сам о тој иследничкој истини са којом смо суочени. Сада поједини посланици покушавају да нам запуше уста. Дакле, не могу да расправљају аргументовано и чињеницама него расправљају претњама и расправљају увредама. Дакле, лаж и лицемерје, то је било речено. Изнео сам неколико чињеница.

Знате, ако неко каже да је било 8.000 везаних људи, онда он ништа не зна о Сребреници. Тачно се зна који је број ископаних лешева био везан. Та цифра постоји. Та цифра постоји, ја вам је нећу рећи господине Јовановићу, требате да читате мало ту литературу.

Ви полазите од предрасуда и полазите од готове истине коју је неко написао, извикао ту цифру и сада ми морамо да падамо ничице над тиме, да будемо неслободни људи, да заборавимо да мислимо, да заборавимо да говоримо, да се само оптужимо.

Наравно, та резолуција Европског парламента почиње са реченицама, али ја нисам рекао да она не почиње са том реченицом. Реаговао сам само на оно што је њој слично са овом нашом. Дакле, говори се о геноциду над једним народом и о геноциду на једном месту, на основу пресуде Међународног суда правде. Против тога сам говорио. Колико сам могао за 15 минута, изнео сам неколико овлаш доказа. Немогуће је о томе говорити у 15 минута. Зато сам се и заложо са оно што имамо право као слободни људи у слободној држави. Не може нико да нам забрани то. Ко ме год ко уши да пуни и уста, не може то да нам забрани. Србија је на стубу срама. На стубу срама ће бити још више после ове декларације, а највише због неких који догманском свешћу и догманском памећу немају елементарних услова да положе рачун пред истином, не смеју да се суоче са истином, боје се истине зато што на основу те неистине живе и раде, добијају паре, функционишу и тако даље. Таквих је у овој земљи јако пуно.

То је једна интересна група, једна котерија у овој држави која не дозвољава да се дође до речју у јавном мњењу о целом рату, о рату у Босни и Херцеговини и о Сребреници. Ова скупштина је прилика да се то питање отвори. Хвала на пажњи.

ПРЕДСЕДНИК: Господину Јовановићу, имате реч.

ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ: Професор Самарцић је само трагична последица једне политике за коју смо делом и ми одговорни због тога што смо јој допустили да дође на власт, политике Војислава Коштунице, који је бранио интересе српског народа на исти начин на који то данас чини овде његов епигон професор Самарцић, никада не постављајући питање резултата и одговорности која из тога произилази.

Господине Самарцићу, наша је људска потреба да ми говоримо истину. Истина постоји и она је добро позната и вама. Не може се истина затрпати тим празним фразама на којима ви тако инсистирате.

Зашто сте у паници? Зато што сте десет година били власт и опет нисте успели ту истину да савладате.

Пре десет година сте направили Комисију за истину и помирење чија је једина улога била да даље трује српски народ, да га дели и свађа са светом, јер једино таквим народом ви можете да владате.

Нећу спуштати ову расправу на онај ниво на ком би она морала да буде, да бих вам одговорио адекватно, на све оно што сте за собом оставили.

Прошле недеље смо овде расправљали о ревизији буџета за 2008. годину и могли смо се тада суочити са чињеницама које описују лукративно ваш патриотизам, али драго ми је што је овај народ здравији него што је то ваша политика и што је ипак успео да ствари постави на своје место, а вас у задње редове овог парламента.

Напомињем још једанпут, срамота ме је неистина које сте изговорили. Срамота ме је чињенице да сте овај народ осудили на живот у изолацији због тога што сте били неспособни да поднесете истину. Пакети о којима говоре ваши митски јунаци Младић, Крстић су људи који су везани убијани, толико убијани да је њиховим убицама позлило, па су тражили предах.

Пребројте ви Сребреницу па ми реците колико је тамо људи. Те кости се још увек траже.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Велимир Илић рекламира повреду Пословника.

ВЕЛИМИР ИЛИЋ: Госпођо председнице, поштовани народни посланици, јако ми је жао што у овом парламенту могу да чујем овакве повреде Пословника које толеришете као председник парламента, да неко забрањује посланицима, шефовима посланичких група, овлашћеним лицима, посланичким групама да заступају своју политику, оно за шта се боре, што се овде појављују људи који јавно говоре у овом парламенту – ми смо криви јер смо некога довели на власт. Не знам ко су ти који доводе на власт, овде народ бира. Народ бира и успоставља власт.

Народ може и да погрешити и погрешити је. Задњи пут је погрешити, али народ ће ту своју грешку да исправи. И пре тога је једном погрешити, па су неки људи после склоњени, па ево сада треба чете обезбеђења да би прошли негде кроз народ итд.

Према томе, јако је увредљиво када не можемо да изнесемо своје мишљење, свој став, мишљење својих бирача, својих грађана, свога народа већ морамо да понизимо се, да ставимо главу у песак и да слушамо све што нам се наложи и да се правимо луди, да радимо у интересу кога? Ко овде ради у интересу народа, грађани то добро осећају.

Господо моја драга, много овде данас аплаудирате. Овде нема аплауза. Ово је тежак дан за Србију, када признајете нешто и није у реду да своје жртве које су падале широм Србије... (искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Реч има госпођа Нада Колунџија.

НАДА КОЛУНџИЈА: Заиста сам очекивала и надала се да ће ова данашња расправа водити рачуна о томе да не повреди ни живог ни мртвог, ни нашег ни, како неко други воли да каже, оног другог.

Веровала сам да ћемо данас овде говорити о потреби да се свака жртва изједначи и да се сваки злочин процесуира.

Заиста мислим да није примерено лицитирати са бројем жртава умањујући је макар за један број. И тај један једини број вређа све жртве. Можда тако неко умањује и број наших жртава за једну жртву и тако вређа сваку жртву.

Овде се заиста поставља питање који је број довољно страشان? Ми у овој декларацији нисмо помињали бројеве. Нисмо се бавили бројем жртава. Нисмо хтели да полемишемо са жртвама и са бројем жртава.

Који је број довољно страشان? Ако није 8.000, као што кажете, да ли 4.000 довољно страшно или 3.000? Замислите само да минутом ћутања одамо пошту свакој тој жртви. Израчунајте колико дана бисмо морали ћутати.

(Слободан Самарџић, са места: Реплика.)

ПРЕДСЕДНИК: Господине Самарџићу, нема основа за реплику.

(Слободан Самарџић, са места: Тражио сам реплику одмах после говора Чедомира Јовановића.)

Тражили сте реплику, али нисам оценила да има основа.

Разјаснили сте се.

Реч има народни посланик Милош Алигрудич који рекламира Пословник.

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Повреда члана 104. који је учинио управо господин Јовановић, како се то није могло даље разјаснити ја морам да разјасним о чему се ради.

Господин Јовановић је кренуо у бесомучну полемику са професором Самарацићем, хватајући се за нешто што никакве везе са чињеницама нема. Овде се ради о личним импресијама. Начин на који је овде кренуло лицитирање са бројевима, то је госпођа Колунџија потпуно погрешно разумела јер се овде уопште није радило о рефлексу на декларацију која је пред нама, него на говор једног од претходника који седи са моје леве стране.

Та лицитација није кренула од професора Самарџића него је кренула од Чедомира Јовановића који узима здраво за готово одређене чињенице и пласира нам их, што би се исто извело у неком логичком смислу као ово, јер само на овај пластичан начин то господину Јовановићу, односно свима вама, могу да објасним.

То је изгледа једини начин који он разуме, иако томе никада нисам прибегавао у овој скупштини, бар не према господину Чедомиру Јовановићу лично. То би било исто као када саберете два и два да су четири, једном простом основном школском логиком. Ви имате цип, ви имате стан, ви имате богату кухињу, о вама су писале новине, све се то да проверити, имате лове и имовине за чији извор никада нисте објаснили одакле вам, а ја могу, сабирајући два и два, да дођем до врло простог закључка...

(Председник: Молим вас, не можете се тако обраћати ни једном посланику.)

... да сте ви електрични зец ових са десне стране за усвајање декларације, који треба да покаже како ту постоји нешто горе од онога што ће они да направе, а паре сте добили, претпостављам, кроз два и два јесу четири, вероватно од оних од којих су и они добили налог да ово данас раде.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Чедомир Јовановић.

ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ: Схватио сам да ме је у највећој мери посланик Алигрудич похвалио. Не знам шта је у свему томе лоше. Што се тиче начина на који сам стекао то што ви описујете, делом је то тачно. Мислим да сам ја и на полиграфу тој вашој исфрустрираној политици дао адекватне одговоре.

Било би добро да ипак ову расправу вратимо на тему, а она је толико компромитујућа за вашу странку да ви једино оваквим бесмислицама можете да нас све увучете у брлог из кога ми покушавамо да изађемо последњих 15 година. Жао ми је, господине Алигрудичу, али ми нисмо исти. Поштујем поредак и свет у коме живим. У том свету постоје институције. Никада нисам преговарао са Ратком Младићем, он за мене није херој. Хашки трибунал је за мене институција која ме подсећа на сву несрећеност друштва коме припадам и обавезу да га доведем у ред. На Требевићу нисам седео за топом, а на Косову са пушком, да би све то оставио за собом заборављајући одговорност која такве поступке прати.

Још једанпут вас подсећам да сте били странка која је ову земљу водила осам година и да сте тако мало учинили, имајући у виду обавезу према земљи коју сте водили, пре свега мислим на обавезу саопштавања истине. Чињеница да данас од ње бежите вас компромитује у једнакој мери као и оне који су ту истину учинили страшном. За мене нема разлике између оних који су створили Сребреницу и оних који данас бране лажну слику о њој. Чак ми се чини да сте ви гори од оних који 1995. године заправо и нису знали шта раде.

ПРЕДСЕДНИК: Јавио се господин Самарџић, повреда Пословника.

СЛОБОДАН САМАРЏИЋ: Дакле, члан 104. Пословника. Госпођо председавајућа, ви сте повредили Пословник. Нисте допустили мени да говорим после говора колеге Чедомира Јовановића, који је у свом говору најмање седам пута поменуо моје име. То није питање реплике, то је питање права посланика на реч, када га неко седам пута у минут и по прозове. Ако ви то нисте чули, онда сте ви повредили достојанство ове скупштине.

Дакле, нисам говорио о Чедомиру Јовановићу, нити би ми то икада пало на памет, говорио сам о предмету ове декларације и о предмету ове наше расправе, а он је насрнуо на мене и на моју личност, помињући ме бар 15 пута у два излагања. Наиме, све је то последица знања и незнања, боље рећи незнања. Дакле, данас се може прочитати много књига, у много текстова, у много изјава оно што сам говорио, а само се у једној врсти текста може прочитати оно што је он говорио. Овде се, заправо боримо за то да ли смемо говорити или не смемо говорити, да ли ћемо допустити да нас неко лиши наше слободе говора или нећемо то допустити.

Када је реч о Комисији за истину и помирење, то је управо доказ онога о чему сам говорио. Та комисија је основана 2001. године у врло шароликом саставу, када је реч о људима који су је сачињавали. Одмах су из ње изашли људи који су хтели да говоре о већ постулираној истини, који су доживели ту комисију само као начин да се Србија катарзично извуче из те истине и ништа више.

(Председник: Време.)

Она је прекинула са радом јануара 2003. године...

ПРЕДСЕДНИК: Реч има господин Андрић. Изволите.

ИВАН АНДРИЋ: Хвала, госпођо председнице. Када сте рекли да одаберемо ко ће говорити, Чедомир или ја, мислио сам да сте тиме решили да прекинете ову расправу, али обзиром да је после тога још било говора, морам да кажем оно што сам замислио малопре да кажем.

Што се тиче тих ципова и тих ствари, морам да подсетим Народну скупштину да је странка која седи поред нас у парламенту била на власти и имала сва министарства силе пет година и да никада није нашла ни један доказ, иако се својски трудила да га нађе, нити било какву инсинуацију о тој лажи коју понављају преко својих мафијашких медија од 2002. године, о некаквим циповима, о Шилеровој, о свему.

Што се тиче тога да ли неко има право или не да говори, жртве се проглашавају оним за време чије владавине су просторије ЛДП два пута недељно паљене. Уништено нам је 80 просторија по Србији, ниједан починилац није пронађен. То су те "патриоте", за чије време је приватизован "Ц маркет", за чије време је приватизована Лука "Београд", за чије време су дошли Шарићи и добили држављанство, док су они ширили патриотизам и свакоме ко другачије мисли палили или допуштали да без икакве казне буду запљене просторије и да буде прогањани као звер. Сада се они осећају увређено зато што неко њихову очигледну лаж назове онако како она заправо јесте.

Да, у декларацији Европског парламента се осуђују све жртве и наше. Да, изражава се саучешће и нашим породицама. То није резолуција против Србије, иако тако желите да је представите. То јесте лаж.

ПРЕДСЕДНИК: Господине Алигрудичу, изволите.

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Ово је реплика, наравно, ако ми дозволите. Наравно, немам ни ципове, ни скупе станове, нити ме прати обезбеђење, шеф сам посланичке групе једне парламентарне политичке странке која је била у власти када сам тада био. Сада кад смо у опозицији, што се тиче таквих неких екстравагантних ствари, ви за мене не можете ништа пронаћи. Када се тако нешто чује и прича у јавности за некога од нас који седимо у овим клупама, ко води једну политичку странку, некад је био део владајуће већине, нисам рекао да је то што се чује и онај аргумент који сам изнео овде валидан аргумент.

Да сте пажљиво слушали шта сам говорио, без обзира колико сам јавно о томе говорио, узмите стенограм, видећете да сам тиме хтео да упоредим да су ваши два и два, која су четири, у вашој аргументацији за све што сте изrekli у комуникацији са господином Самарџићем, једнако вредни као ова аргументација коју сам изнео за господина Јовановића. Не видим због чега се сад ви палите на то. Дакле, да сте пажљиво слушали шта сам рекао, не бисте овако реаговали. Немате потребе да се браните.

Што се тиче мене, када је већ реч о ономе што је господин Јовановић изрекао, нити мислим да су поједини генерали, који су овде наведени, ратни хероји, нити сам преговарао са било ким, нити сам на било који начин објашњавао овде и лицитирао, нити је то господин Самарџић радио, са бројевима. Нешто друго је речено, али када неко нема мирну савест, очигледно, врло лако се попали на пола реченице коју

је чуо, протумачи је како он жели, па фура даље.

Само једну ствар сам рекао и стојим и даље иза тога – да ми се чини, то је моје политичко уверење на основу оних ствари које могу да уочим у овом парламенту, да сте ви електрични зец, то је јасан појам, за оне који су очигледно притиснути да донесу једну декларацију против интереса Србије, Републике Српске и наших грађана.

То како ви реторички то браните, то је ваша ствар и не могу у то да вам се мешам и колико желите будите убедљиви, али ово је оно што се мени чини и када се овако расправа даље одвија то има ту функцију, ништа друго.

То је оно што ви покушавате да урадите све време и неко мора да има право да подигне глас у овом парламенту и да вас разобличи, не вас, него њих, са вама немамо никакав проблем.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Чедомир Јовановић.

ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ: Госпођо председнице, одговорићу господину Алигрудићу због људи који све ово прате.

Имамо право на различито мишљење, имамо чак и апсолутно право да се не сложимо по овој тачки дневног реда, али мислим да немамо право да будемо тако окрутни према свом народу. Србија је чекала 15 година ову расправу и мислим да се тако нешто не сме гурати у страну и маргинализовати на начин на који је то учинила ДСС.

Изнели смо јасне аргументе, позивајући се на ставове институције и при том јасно нагласили да ни једна од тих институција те ставове није формулисала оптужујући српску државу или српски народ. У Хагу је 19 појединаца оптужено за геноцид. Ниједна институција Републике Србије, не српски народ, не српска држава, Међународни суд правде је констатовао, желимо то да ставимо у ову резолуцију, да Србија није одговорна за геноцид. Одговорна је због тога што није поштовала претходне одлуке суда из 1993. године, које су налагале много пажљивији однос према рату у Босни и због тога што није ухапсила оне који су тамо геноцид починили. То је одговорност Републике Србије.

Наша обавеза је да овом народу после 15 година кажемо истину. То је наша обавеза, а не да му опет бацамо прашину у очи.

Свако има право да у овом парламенту брани своју политику, али мислим да не можемо да останемо неми пред политиком која себе претпоставља интересима читавог народа, који је по ко зна који пут и данас преварен овим што је радила ДСС.

ПРЕДСЕДНИК: Заиста бих замолила, мислим да сте се разјаснили.

(Милош Алигрудић, с места: Минут, реплика.)

Господине Алигрудићу, имамо данас једну више него озбиљну тему.

Реплику, и то је крај.

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Ако је истина то што кажете, господине Јовановићу, и ако браните ту тезу да су најпоштеније намере биле Европског парламента кроз њихову декларацију, осуђују се злочини и ако тај закључак изводите из једне реченице на почетку, предвиђајући тон, тј. интонацију целе декларације, читав смер кретања, читаву струју коју она води и какве последице на крају има, што је ствар полемике, онда не видим, ако сте искрени у томе, хајде да поверујем на тренутак да јесте, због чега би вам онда сметало да јутрос подржите код предлога за допуну дневног реда који је ДСС - Нова Србија урадила наш предлог резолуције, односно декларације о осуди свих злочина у рату у некадашњој Југославији, који садржи све то исто, експлицитну осуду злочина у Сребреници, експлицитну осуду других злочина који су се десили у некадашњој Југославији, не видим шта је онда проблем? Не видим шта је проблем што замерате, кобајаги, владајућој већини данас у вашем говору што нису ишли до краја, тврдећи да једна реченица која говори о Међународном суду правде, полазећи од те претпоставке, која се помиње у њиховој декларацији смета због тога што није до краја отишла она реч која треба да иде у мету, а то је геноцид?

Када помињање саме пресуде Међународног суда правде у тој истој њиховој декларацији значи управо то, позивање на садржину те пресуде, која заправо

начи геноцид, не видим шта је онда ваш проблем? Не видим у чему се састоји ваш проблем сада овде? Кога ви грдите, кога кудите, са чиме се не слажете? Која је то политика ДСС која доводи до било чега?

Та политика ДСС је са тадашњом вашом политичком странком 2000. године извела промену у држави. То што неки од вас нису мислили да промене треба да се одвијају на начин који препознаје право, поредак, поштовање система, него сте мислили да можете да баратате правним појмовима како вам се свиђа, да нападате предузећа, истерујете људе без икаквог правног основа, што су ваши блиски коалициони партнери предлагали вешања по Теразијама, то је други проблем.

То што сте мислили да у парламенту можете да избаците 46 посланика тек тако, без икаквих последица, сматрајући то великим гестом, а на крају га правдајући тиме што је такав био закон, *dura lex sed lex*, кажу Латини, закон строг, такав је, па хајде ми то да обавимо. Ради се о томе шта се сме, а шта се не сме у политичком моралном смислу, а на крају крајева и за право сам ту у праву, него није ово предмет расправе.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Александар Мартиновић има реч. Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, Предлог декларације који је данас на дневном реду, да парафразирам једног америчког аутора, представља још једну инвестицију у банку српске колективне кривице.

Срамота је за владајућу коалицију што је одбила предлог СРС да се у дневни ред Народне скупштине уврсти предлог декларације о осуди геноцида над јерменским народом који је извршила Отоманска Турска, а нарочито је велика срамота што је власт одбила да у скупштинску процедуру уврсти предлог декларације о осуди геноцида над српским, јеврејским и ромским народом, који се десио у тзв. независној држави Хрватској, када је у периоду од 1941. до 1945. године по истраживања Симона Визентала и према подацима Музеја геноцида "Јадвашем" побијено најмање пола милиона Срба.

У свом излагању ћу се позивати, пре свега, на западне изворе, како нико не би могао да приговори СРС како смо наводно злочиначка, фашистичка, антиевропска, антицивизацијска странка у Србији.

Нешто о самом нормативном тексту ове декларације. Прво, сви они који кажу да неће гласати за предложену декларацију зато што се у њој не помиње реч геноцид не морају да страхују, помиње се геноцид на два места, спомиње се у преамбули када се каже да предлагачи декларације поштују пресуду Међународног суда правде, донете у спору по тужби БиХ против Србије и Црне Горе 26. фебруара 2007. године, зато што се у тој пресуди наводи да је у Сребреници наводно извршен геноцид и у овом нормативном делу декларације, када се каже – Народна скупштина Републике Србије најоштрије осуђује злочине извршене над бошњачким становништвом у Сребреници јула 1995. године на начин утврђен пресудом Међународног суда правде. Тај начин значи да Народна скупштина Републике Србије осуђује геноцид који је извршен у Сребреници, наводно извршен у Сребреници 1995. године.

Будући да су данас вођене правничке расправе о нашим обавезама према Међународном суду правде, према томе да морамо да поштујемо његове одлуке, да морамо да прихватимо да је у Сребреници извршен геноцид, зато што то тако стоји у пресуди Међународног суда правде, односно у појединим пресудама Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију, односно Хашког трибунала, дужан сам да представницима предлагача, представницима власти на научан начин покушам да објасним шта је то геноцид.

Цитираћу дефиницију геноцида из уџбеника "Кривично право – посебни део", чији су аутори професор др Обрад Перић, нажалост покојни и професор др Зоран Стојановић.

На страни 18 овог уџбеника, каже се следеће – кривично дело геноцида састоји се у предузимању одређених радњи у циљу потпуног или делимичног уништења неке националне, етничке, расне или верске групе. Радња геноцида одређена је у члану 2. Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида из 1948. године. Иначе, ову конвенцију је тадашња Федеративна Народна Република Југославија ратификовала 1950. године.

Између осталог каже се овако – карактеристично је за ово кривично дело, да се за његово постојање захтева и један субјективни елемент. Намера учиниоца да потпуно или делимично уништи неку националну, етничку, расну или верску групу. Другим речима, мора да буде доказана геноцидна намера.

Да је у Сребреници заиста извршен геноцид, онда би тамо морало да се нађе, не само лешеви, како су данас рекли они који ће гласати за ову декларацију, мушкарце и деце, односно дечака, тамо је морало да буде женских лешева, лешева деце.

Питам вас, ви који ћете гласати за ову декларацију, ако је извршен геноцид у Сребреници – колико је женских лешева ископано на територији општине Сребреница? Колико је дечијих лешева ископано на територији општине Сребреница?

Ако хоћу да уништим једну националну, једну верску, једну расну групу, онда убијам без разлике да ли су у питању мушкарци, да ли су у питању жене, деца, старци, болесни, немоћни, итд, онда нема разлике. Зато што имам намеру да уништим ту националну верску или расну групу, да она више не постоји.

Кажите нам бројкама, докажете – колико је тамо лешева женских, лешева деце, лешева стараца, ако их има колико их има? То је начин да докажете да ли је у Сребреници извршен геноцид или не, а не да се позивате на пресуду, рецимо, Хашког трибунала против генерала Радислава Крстића која је очигледно политички обојена и где уопште није доказано, да је Радислав Крстић наредио да се било ко убија, да се било ко протерује, да се било ко силује, да се било чија кућа пали, него је човек одговарао по принципу објективне одговорности, коју сви теоретичари кривичног права одбацују. Једини ко је не одбацује јесте Хашки трибунал.

Оно што је за СРС у овој декларацији такође неприхватљиво, надам се да се неће нико лично увредити због овога што ћу да кажем, али просто то је историјска истина. То је ова формулација бошњачко становништво у Сребреници. Та формулација је проблематична из два разлога.

Прво, тај термин да је неко Бошњак је вештачки створена. Реч – Бошњак потиче..

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА (Гордана Чомић) : Народни посланиче, молим вас да са опрезом и са уважавањем квалификујете термине који се односе на националне етничке или верске групе.

Молим вас да не додајујете. Забрањено је, наравно и одредбама нашег Пословника.

Други пут вас молим да не додајујете.

Забрањено је омаловажавање или стављање у контекст етничког, верског припадништва било кога. Молим вас да покушате да своју аргументацију изведете без негације термина којим једна национална заједница, односно етничка група саму себе назива. Хвала вам.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Надам се, госпођо Чомић, да ћете ми дозволити да говорим онолико времена колико је износила ваша интервенција.

СРС, госпођо Чомић, не оспорава било коме да се изјашњава како он хоће. Али, дужан сам да изнесем неке чињенице које су засноване на историјским фактима.

Дакле, термин "Бошњак" први пут је употребио аустроугарски конзул у Сарајеву Бењамин Калај, да би на тај начин, покушао да уништи српску националну свест у БиХ. То је било у другој половини 19. века, када је свим становницима БиХ хтео да наметне неку вештачку националну свест, да се они више не изјашњавају као Срби, него као припадници неког новог од стране Аустроугарске измишљеног народа, бошњачког народа.

Реч Бошњак потиче од речи Босна, не постоји ниједна друга реч. По тој логици свако ко живи у Босни, без обзира да ли је православне вере, да ли је римокатолик, да ли је муслиман, да ли је Јеврејин, он мора по дефиницији да буде Бошњак. Тај термин је стекао право грађанства током 90-их година. Њега је увео у употребу Алија Изетбеговић, односно фундаменталистички режим у Сарајеву.

Ни на који начин не оспоравам право било ког грађанина Србије да каже за себе да је Бошњак, али просто то су историјски факти, и зарад историјске истине ово сам морао да кажем.

Шта је овде још проблематично? Ако кажете - бошњачко становништво. То значи да ви мислите на целокупну муслиманску популацију. То значи становништво, то су мушкарци, то су жене, то су деца, то су старци. То су људи без обзира на године живота, без обзира на пол, без обзира на социјални статус.

Рекао сам вам, позивам вас, у том вашем махнитању са бројем убијених седам, осам, десет, петнаест, ко зна колико хиљада, наведите једно име и презиме једне жене или једног детета које је по вама убијено у тзв. геноциду који је извршила Војска Републике Српске у Сребреници. То вам неће поћи за руком.

Даље, ви кажете - изражавате саучешће и извињење породицама жртава због тога што није учињено све да се спречи ова трагедија. Значи, ви сматрате да је држава Србија да је хтела могла да спречи ову трагедију, али је није спречила, па ми сад у 2010. години, извињавамо се зато што то нисмо спречили.

Ако је само у Сребреници заиста извршен геноцид, ако је извршен најтежи могући злочин на кугли земаљској, ко је тај злочин могао да спречи? Власт. Ко је тада био на власти? Ваши коалициони партнери. Зашто се ви, као власт у Србији не извините онима над којима је извршен геноцид? Зашто то бреме пребацујете на све нас?

Ваш коалициони партнер, СПС је тада била на власти. Шта ми из СРС имамо са тим? Наш председник је тих јунских дана, колико се сећам, био у затвору у Гњилану. Ни на који начин није могао да утиче на било шта што се дешавало у БиХ. Али не, ви бисте хтели сада да обманете све грађане Србије, да кажете да ова СПС нема благе везе са СПС из 1990. године, као што би неки сада хтели да се представе да никакве везе нису имали са СРС. До пре две године, Народна скупштина је била сигурна кућа за Ратка Младића, данас се залажу са сарадњу са Међународним кривичним трибуналом. То је нека виртуелна политичка стварност у којој ми живимо.

Сада нешто у контексту дешавања у Сребреници госпођо Колунџија. У пролеће 1992. године, муслиманске формације из околине Сребренице, Горажда, Власенице, почеле су да чине масовне злочине над српским народом који је живео на територији источне Босне. Нарочито тежак злочин је почињен током јануара месеца 1993. године, када је на Божић поклато цело српско село Кравица, неколико дана касније иста судбина је задесила и Скелане. Кравица је у општини Братунац, Скелани су у општини Сребреница.

У априлу 1993. године, Савет безбедности УН, прогласио је заштићеним зонама општине Сребреницу, Жепу, Горажде и Бихаћ. Два дана након проглашења општине Сребреница заштићеном зоном, генерал Ратко Младић који се спомиње у овој декларацији, пристаје да муслиманска војска у Сребреници оружје положи, не војсци

Републике Српске, него снагама УН. Године 1993, 8. маја, у присуству команданта УМПРОФОР, француског генерала Филипа Мориона, на сарајевском аеродрому, потписан је споразум о потпуној демилитаризацији општине Сребреница, између генерала Ратка Младића и тадашњег команданта армије БиХ, генерала Сефера Халиловића.

Госпођо Колунџија, сад слушајте шта Сефел Халиловић поручује злочинцу Насеру Орићу. "Насере, УН предај само старо и покварено оружје, нити један комад исправног наоружања не смијеш предати, реци да друго немаш. Идите ван града, настављамо по нашем плану, за слободну БиХ".

После априла, односно после маја 1993. године, Муслимани, не да се нису демилитаризовали, не да нису бацили оружје у трње, него су проширили територију коју су држали под окупацијом и то може на врло јасан начин да се документује. Дакле, после 8. маја 1993. године, Насер Орић, кога је Хашки трибунал, госпођо Колунџија, ослободио кривице за клање српских мушкараца, жена и деце у Подрињу заузима следећа српска села: Чићевци, Гостиљ, Мала Гошта, Међе, Мочевихи, Осредак, Обади, Постоље, Подравње, Пусмовихи, Радошевићи, Ратковићи, Виогор, Радовчићи, Сасе.

Да би спречила настављање убијања српског народа у Подрињу, Војска Републике Српске у лето 1995. године креће са акцијом "Криваја 95". По извештајима команданата УН на терену, није био циљ да се заузме Сребреница, него да се ослободе српска села окупације Насера Орића. То је закључак који је дао и холандски краљевски институт за ратну документацију. Исто мишљење изнео је и Жан Рене Руез, главни истражитељ Хашког трибунала за Сребреницу. Он је у једном интервјуу за сарајевски недељник "Дани", на питање новинара - да ли имате елементе који би потврдили претходне планове о овим масакрима, одговорио - не, нису постојали претходни планови, заузимање енклаве уопште није било у плану.

План у овој офанзиви потиче од 05. јула. Првобитни план је био смањити енклаву на сам град Сребреницу и претворити је у велики избеглички камп под отвореним небом, да би УН почеле са евакуацијом зоне. Новинар још пита - та изјава се темељи на документима које поседујете, Руез - да, у потпуности. Шта се десило пре тога? Бил Клинтон је рекао Алији Изетбеговићу - ако хоћеш да НАТО интервенише у БиХ мора да се деси нешто у БиХ што би нам дало мотив, што би нам дало повод да интервенишемо.

Првог марта 1995. године команда армије БиХ наређује Насеру Орићу да напусти Сребреницу и да дође у Тузлу наводно ради примања инструкција. У време када је освајана Сребреница, Насер Орић није био у Сребреници, а муслиманска војска готово да уопште није пружала отпор, него је по команди Алије Изетбеговића почела пробој према Тузли. То су историјске чињенице. Колико је погинулих у том пробоју?

Госпођо Колунџија, опет ћу се позвати на један западни извор. Према експертизи Дина Менинга на територији општине Сребреница есхумирана је 1.883 тела, никаквих осам хиљада. Највећи број људи погинуо је у пробоју према Тузли. Још један податак. На званичном сајту НАТО пакта, можете сви да проверите, тог 11. јула 1995. године, око 14,40 часова, НАТО авијација је интервенисала на подручју Сребренице. Да ли можете да кажете да ниједан Муслиман није погинуо од НАТО бомби?

Каква превара се даље дешава? Госпођо Колунџија, рећи ћу вам нешто о злоупотреби мртвих у Сребреници. Човек је умро 1982. године. Знате ли где је покопан? У Мезарију, у Поточарима. Зове се Хамед Халиловић, преминуо 1982. године. На гробљу у Поточарима, као наводно жртва Ратка Младића и Војске Републике Српске, сахрањен је Осман Халиловић, преминуо 1989. године, Нурија Мемишевић, преминуо 1993. године. Покопани Салил Халић, преминуо 1992. године, Мујо Хацић, преминуо 1993. године, Ферид Мустафић, преминуо 1993. године и Хајрудин Цврк, преминуо 1992. године. Сви они су по вама жртве Ратка Младића и Војске Републике Српске.

Ево вам имена људи који су изгубили животе пре 11. новембра 1993. године, а њихова имена се као тобожње жртве геноцида Ратка Младића налазе уклесане на том спомен комплексу у Поточарима: Теримовић Мујо, Хасановић Хамед, Малић

Рамиз, Омеровић Хамед, Омеровић Адем, Хасим Селимовић, Рамиз Алић, Јусуф Османовић, Рамиз Алић, Муниб Алић, Јусуф Омеровић, Мехо Османовић, Сеат Салкић, Сафет Коркутовић и Азис Омеровић. Ево вам, госпођо Колунџија, имена Муслимана који су преминули пре 7. марта 1994. године, а које ви сматрате жртвама Ратка Младића. Мујић Ибро, Мехмед Хоџић, Хаилула Хафизовић, Исмет Хусеиновић, Мујо Ахметовић, Мехмед Хоџић, Шаћир Малић, Кадрија Османовић, Мехмед Авдић, Неџад Османовић, Енвер Ибрахимовић, Изет Салкић, Џевад Суљић, Хасан Бегановић, Реџо Суљић, Омер Смајловић и многи други.

Да ли ви заиста мислите да због прања савести злочиначке америчке администрације, због прања савести НАТО пакта, због прања савести неких кругова у ЕУ треба прихватити као историјску чињеницу да је српски народ, да је Војска Републике Српске, да је Србија, да је Ратко Младић одговоран за тих ваших митских осам хиљада убијених Муслимана? Неки од тих ваших убијених Муслимана, госпођо Колунџија, данас су живи и здрави у Сарајеву, у Тузли, гласају на територији БиХ, неки живе у Швајцарској, итд. Муслимани који су погинули на разним ратиштима у БиХ, у Босанској Крајини, у Херцеговини, у Посавини после 1995. године, њихови лешеве су камионима довожени у Поточаре, довођене су камере светских медија и онда су рекли и упирали прстом – ево, ово су жртве Ратка Младића и Војске Републике Српске. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Двадесет минута.

Реч има народна посланица Нада Колунџија, овлашћена представница предлагача.

НАДА КОЛУНџИЈА: Заиста мислим да нема потребе да ми се обраћа било ко лично, ја сам овде само овлашћена испред групе народних посланика. Дакле, ја сам само овде овлашћена испред групе народних посланика који су поднели овај текст декларације и нема потребе да ме било ко лично прозива, упире прстом у мене или мени нешто приговара. Али, ако смо код тога да вам смета бошњачко становништво, из тога могу само да закључим како вам смета само реч становништво, да вам не смета то што су то били Бошњаци. Истовремено, ви тврдите да није било ниједног детета, тужилац за ратне злочине Вукчевић говори о многим жртвама, између осталог, и о ћаку генерације Суаду, сину Шухре, Малић, који је такође убијен у Сребреници.

Када смо код прања савести, оно што ми овом декларацијом желимо да урадимо јесте да скинемо одговорност са грађана Србије и са српског народа, али свакако нећемо прати савест оних који су до оваквих злочина довели.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Право на реплику има Александар Мартиновић.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Госпођо Колунџија, релативно је питање ко је дете. За своје родитеље ја сам и данас дете а имам 34 године. Онај ко је способан да носи оружје, онај ко је способан да чини овакве грозоте, које су чинили припадници муслиманских формација под командом Насера Орића, није дете.

Најљубазније сам вас питао да ми кажете да ли је пронађен и један женски леш, и један леш детета које није способно да носи оружје? Није и то одговорно тврдим. Војска Републике Српске и Ратко Младић обезбедили су да муслиманске жене, деца, старци, рањени, болесни аутобусима се превезу до Жепе и до Тузле. Да је неко имао намеру да те људе уништи, да та етничка верска група више не постоји, зар мислите да би им неко обезбеђивао аутобусе?

Још једно питање, госпођо Колунџија. Каква је улога француске обавештајне службе у ономе што се дешавало у Сребреници? Да ли сте чули за Југослава Петрушића и за групу "Паук"? Знате ли ко је једини осуђен за непосредно физичко убијање, наводно физичко убијање Муслимана у Сребреници? Не Србин, Хрват, Дражен Ердемовић. Да ли је ту вама све чисто? Ништа није спорно?

Шта је човек урадио? Нагодио се. Замислите монструозност Хашког трибунала, кажете – јесам, убио сам 10, 50, 100, 200, 500 људи, али сам се нагодио са тужиоцем и добио сам пет година затвора. Госпођо Колунџија, имате ли савести? Ако је неко убио својом руком 300 људи, да ли је праведна казна од пет година затвора? По мерилима Хашког трибунала јесте јер тамо можете да се нагађате.

То није суд правде, то је светска бувља пијаца која служи томе да се терет и кривица за распад бивше Југославије свали на леђа само једног народа, на леђа српског народа и да нико више не буде одговоран за злочине који су почињени на територији бивше Југославије, ни Алија Изетбеговић, ни Фрањо Туђман, ни Милан Кучан, ни САД, ни Европска заједница ни НАТО пакт. Ко је крив? Криви су Срби.

Како то доказујемо? Погледајте структуру оптужених у Хашком трибуналу. Има ли и једног Србина који је обављао било какву значајнију политичку, војну или полицијску функцију, а да није оптужен, осуђен или убијен у Хашком трибуналу? Нађите ми такву исту структуру на страни Хрвата, Муслимана или Албанаца. Та паралела не може да се успостави.

Нисте у праву ви који кажете да Хашки трибунал суди појединцима. Ако се суди некоме ко је био председник државе, ако се суди некоме ко је био начелник генералштаба, ако се суди некоме ко је био министар, суди се држави и суди се народу. Ко ме се суди на страни Муслимана? Онима који су чували затворе, обичним војницима.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Народни посланиче, време које вам је на располагању за реплику је искоришћено. Захваљујем.

Реч има Нада Колунџија.

НАДА КОЛУНџИЈА: Без обзира шта мислимо о Међународном трибуналу у Хагу, без обзира шта мислимо о њиховим пресудама, ми се овде не бавимо тиме. Ми овде осуђујемо један злочин, изражавамо жаљење, упућујемо жаљење жртвама и њиховим породицама. Ми овде градимо вредносни однос према животу и вредносни однос према политици која не сме људске животе да узима у име остварења некаквих мрачних, непознатих, наводно виших националних циљева.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Реч има народни посланик Томислав Николић.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Жао ми је што ми нисте дали реч непосредно пошто је учињена повреда Пословника, пошто сам од претходника чуо нешто иза чега не могу да станем ни као Србин, ни као отац, ни као деда, а требало је да ви реагујете. Неприхватљива ми је теза изговорена у Народној скупштини, на коју нико не реагује, да неко није дете зато што може да носи пушку или зато што припада народу који је вршио злочине и зверства.

Дакле, трудим се да ова декларација не буде против свих нас, зато што је неки Србин починио злочин, а истовремено чујем у овој сали да ако је неки Муслиман или неки Хрват починио злочин, да његово дете не заслужује да му се каже да је дете. То није идеологија која треба да се шири Србијом, та идеологија мора да нестане у Србији. Много ми је жао што нисте обратили пажњу на тај део дискусије, пошто он у ствари осликава читаву причу оних који би мене за нешто да оптуже.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Александар Мартиновић тражи право на реплику. Молим вас да ово буде последњи круг реплика. Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Госпођо Чомић, да ли имам право да реплицирам госпођи Нади Колунцији или четничком војводи?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Народни посланиче, добили сте право на реплику јер сте пријављени у електронском систему пре него што је народни посланик Томислав Николић с правом дао замерку на део излагања који се чуо у овој скупштини, то и ви знате.

Дакле, имате право на реплику представници предлагача, народној посланици Нади Колунцији.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Што се тиче излагања човека за кога је Ратко Младић до пре две године био српски херој, а Народна скупштина сигурна кућа ...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Народни посланиче, народна посланица Нада Колунција ни једним својим делом није наводила своје ставове о Ратку Младићу.

Молим вас да не додајујете.

Народни посланик Милош Алигрудич крши Пословник и додајује, док покушавам применом члана 27. да се старам о реду у Скупштини.

Народни посланиче, Александре Мартиновићу, добили сте право на реплику народној посланици Нади Колунцији. Реплика значи да одговарате њој. Наставите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, госпођо Колунција, заиста нисам имао било какву намеру да вас лично вређам или да вас прозивам, али ви сте сад дошли у једну немогућу ситуацију. Ви кажете – нас не занимају конкретне пресуде Хашког трибунала, а позивате се у декларацији на те вредности, које наводно промовише Хашки трибунал. Ви бисте да водите неку апстрактну расправу о Хашком трибуналу, о злочинима, али немојте случајно да спомињете неко конкретно име, цифру, податак итд.

Рекао сам на почетку моје расправе, нажалост, 20 минута је сувише мало да би о теми Сребреница могло да се каже све. Навешћу вам опет изјаву једног човека са Запада. У питању је високи комесар УН за људска права, Хенри Вилан, који је 27. јула 1995. године за лондонски телеграф изјавио – нисмо пронашли никога ко је својим очима видео злочине. Човек је интервјуисао преко 20.000 Муслимана из Сребренице који су се нашли у избегличком кампу у Тузли и ни један од 20.000 Муслимана није рекао – својим очима сам видео како војници Ратка Младића убијају муслиманске цивиле или муслиманске заробљенике у Сребреници.

Госпођо Колунџија, разумем да бисте ви хтели да банализујете ову расправу, да је максимално поједноставите, да на Сребреницу гледа црно-белим очима, али морам да вас подсетим на једну сјајну реченицу британског историчара и политичког филозофа, Роберта Џорџа Колингвуда – једна чињеница одвојена од свих других чињеница јесте нешто чудовишно, ништа стварно.

Ви један догађај извлачите из његовог историјског контекста, само њега осуђујете. Све оно што се десило пре тога, за време тога и после тога вас не занима, али то није историјски приступ проблему, то је дневно политички приступ проблему који ће, на жалост, ако ово буде усвојено, оптеретити многе и многе генерације грађана Србије.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Народна посланица Нада Колунџија.

НАДА КОЛУНџИЈА: За разлику од вас који гледате очима којима сте гледали и 90-тих година, не гледам црно-белим очима, на жалост, гледам жалосним очима, зато што ми овде данас говоримо о изгубљеним животима, зато што говоримо о недужним људима који су својим животима платили политику коју сте ви водили. На жалост, и данас од вас слушамо исту ту политику али, на срећу, више никада нећете бити у прилици да ничијим животом платите ту своју политику.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Народни посланик Бајрам Омерагић жели да говори о повреди Пословника. Били сте пријављени. Изволите.

БАЈРАМ ОМЕРАГИЋ: Поштовани народни посланици, поштовани председавајући, недавно смо чули од младог правника, али приправника у политичком смислу, кандидата за будућег председника те странке, која се сада по целој Србији бори са цензусом због те политике коју води, односно смо мислили да водимо једну расправу о томе куда иде Србија, после свега онога што се догађало и зашто смо се данас скупили овде да мало прозборимо о једној трагичној чињеници, ми данас говоримо о томе да је бошњачки народ нешто калаисан. (Узвици у сали: који је то члан Пословника?)

Ја сам се уједно пријавио за кршење Устава, а не Пословника. (Жагор у сали.) Када бих почео да цитирам све конвенције које је овде, у тој дискусији, прекршио овај човек заиста би ова дискусија кренула далеко. Ја тамо не желим да идем. Говорим ипак због једне чињенице – Устав ове земље, Декларација о људским правима УН, да не цитирам све остале међународне документе, гарантује слободу, о којој нам је данас један мој професор, са мог бившег факултета говорио, да смо слободни да изражавамо своју вољу, па чак и да се национално опредељујемо.

Подсећам вас да смо ми у склопу становништва у овој земљи милион становника, који не припада већинском народу. Слободно су се на попису изразили да припадају некој другој етничкој заједници или народу. Данас смо овде доживели тешку увреду – да се у највишем законодавном телу једне земље негира припадност једној заједници.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Народни посланичке ја вас молим да у последњих пет секунди наведете који члан Пословника је повређен?

БАЈРАМ ОМЕРАГИЋ: Овде је прекршен члан Пословника, који нарушава достојанство овог парламента. Желим да кажем само још једну ствар. Ја вас молим да у ову расправу не уносимо будућност. Негирање једног народа је будућност, а немојте плашити својом реториком бошњачки народ у Санцаку и све Бошњаке у Србији, јер за то нема никаквог разлога.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Захваљујем, два минута.

Народни посланичке да ли желите да говорите о повреди Пословника, јер немате право на реплику. (Обраћа се посланицима.)

Ја вас молим да не добацујете и да непристојним гестовима комуницирате самном, као председавајућем, народни посланичке Прелић.

Народни посланичке Бајрам Омерагић истакли сте повреду Пословника која је уочена током излагања и народни посланик је дискусију, након уочавања је сасвим самерио са одредбама Пословника, тако да је могуће да сте попустили интервенцију мене и оно што је народни посланик Александар Мартиновић касније исправио у историјској аргументацији коју је спомињао. Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Хвала госпођо Чомић. Повређен је, нажалост члан 104. Пословника Народне скупштине.

Дакле, господине Омерагићу заиста нисам имао намеру да вама као грађанину Републике Србије или припадницима националне или верске заједнице којој ви припадате оспоравам, на било који начин, право да се изјашњавају онако како они то хоће. Ако ви себе сматрате Бошњаком, ја то поштујем и СРС то поштује, али ја сам дужан због историјске истине да вам кажем – ко је први смислио термин "Бошњак" и да је то био аустроугарски конзул у Сарајеву Бењамин Калај и да је то било у другој половини 19. века.

Ја сам дужан да вас подсетим на историју чињеницу да се 1971. године Алија Изетбеговић декларисао, не као Бошњак, него као Србин муслиманске вероисповести. Муслимани ми заиста не сметају. Имамо у нашим редовима народног посланика муслиманске вероисповести Сулејмана Спаха. Кад бих ја упутио било какву ружну реч због тога што сте ви Муслиман, ја бих увредио мог пријатеља, мог страначког колегу Сулејмана Спаха. Дакле, ви уопште немате проблем са СРС, када је у питању ваше право да се изјашњавате како ви то желите. Ја не могу ипак, због дневнополитичких разлога да сакривам историјске чињенице.

Данас су многи овде говорили о томе да нам је потребна истина. Хајде онда да не сакривамо ту истину. Знате, ја имам утисак да би власт хтела да је истина оно што њима одговара само, а када се каже нешто што им не одговара, онда се позивамо на повреду Пословника.

Поштујем ваше право да сте Бошњак, али поштујте ви моје право, не само као Србина, као неког интелектуалца кога ви вероватно не доживљавате озбиљно, јер сам, како ви кажете "приправник", али који стицајем околности зна нешто о историји и нашег и мог народа. (Аплауз радикала.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Немате право на реплику, па вас молим, јер сам вас два пута упозорила, поименце. Могу да поновим ко је од посланика посланичке групе СРС два пута упозорен – да не додацује, да не ремети ред на Скупштини и да не угрожава углед ове институције.

Немојте ми остављати било шта друго, осим решења из Пословника, која подразумевају мени много непријатније одлуке, него вама. Немате право на реплику.

Има реч народни посланик Драгољуб Мићуновић. Изволите.

ДРАГОЉУБ МИЋУНОВИЋ: Госпођо председавајућа, пажљивао сам слушао ову дебату и имао сам намеру да говорим о свему овоме из једног другог угла, али ћу се мало нашалити за почетак. Недавно сам, управо непосредно чуо, да отприлике се у Сребреници није догодило ништа и да Ратко Младић није крив. Онда се мени поставља питање, а то олакшава много ситуацију – не видим зашто се господин Ратко Младић не би предао, будући да је потпуно невин? Дакле, то је један начин на који можемо говорити. Међутим, оно што сам ја хтео да кажем је нешто друго.

Ми смо данас овде имали једну дебату и мислим да је то добро, да смо је имали. То је из простог разлога што многи људи током живота имају одређене вредности и створе једну емотивну поруку кроз коју тешко пролазе аргументи. Међутим, ја се сећам једног есеја који је написао филозоф Љубомир Тадић негде крајем 80-их година под насловом – Да ли је национализам наша судбина? Ја сам мислио да он претерује у том песимистичком закључку и дуго сам веровао да ми нећемо поново склизнути у варварство после Другог светског рата, када су убијани људи, донекадашње комшије, убијана деца из верских, политичких и других разлога. Наравно, човечанство је натопљено злочинима. Неко је овде рекао и мислим да је у праву да нема те нације која није вршила злочине и свуда се могу наћи људи који су злочинци. Међутим, човечанство уопште не би напредовало да није било других људи, који су говорили – да је злочин недопустив. То значи, почев од старих стоика, који су говорили "да је човек човеку света ствар – хомо хомини сакре рес ест". Дакле, то је било важно да престану убијања.

Ми можемо да нађемо много доказа који ће о томе говорити. Један од најлепших стихова који су цитирани у насловима неких романа, односно песма Кона Дона, која каже – кад чујеш да звоне звона, не питај за ким звоне, звоне за тобом, ти си део човечанства. Ма шта ми причали ја бих рекао једну ствар, која може деловати банално, али је за нас страшно ако се не подсетимо - да смо сви као људи браћа, било да

верујемо да нас је створио Бог, па смо потомци Адама, било да смо од неког примата, али у сваком случају не можемо порећи да имамо заједничког претка. Дакле, хуманизам је оно друго, друга страна дејства, са којом се агресивност људска појављује у разним облицима. Она се не појављује дивље. Временом је она институционализована. Постоје различити облици идентитета. Постоји наравно идентитет породични некада, па онда мало шире постоји национални идентитет, па постоји верски идентитети, постоје разни идентитети.

У име тог идентитета у који се човек утапа у ту апстракцију да не постоји врше се сви злочини који су до сада забележени.

Либерална мисао говори другачије, да је човек, а то га учи и просветитељство, сам одговоран за своја дела, да он има свој идентитет и сви модерни уставни говори да је народни суверенитет ту тек када га грађани поседују као грађанин, као појединац. Он мора имати тај идентитет и тек онда стиче одговорност. Докле год се он крије иза нације, цркве, расе итд, он кукавички скрива свој идентитет и у ствари има алиби за своје злочине.

Наравно, мучило ме је то питање како смо то склизнули у то варварство, како се разбуктао тај национализам о коме је реч.

Имамо пуно учених људи, чули смо многе лекције о настанку нације итд. Имали смо на овим просторима у 19 веку расправу како да се формирају народи или нације. Вук Караџић је желео да се то уради на начин како је то било у Европи, како је Хервер предлагао, на основу језика, па сви људи који говоре истим језиком, они су један народ, али онда је под утицајем Аустроугарске која је желела да буде представник римског царства и под католичким утицајем, речено је не, него они који говоре, који су од римског закона они су Хрвати, католици, а ови који су грчког закона су православци, Срби. Вук их је подсетио да постоји и трећа вера. Она се појавила касније. Ту треба бити опрезан да смо ми врло невини као деца, као нација дозволили да се на верском а не на језичком принципу формирају нације.

Људи из Сребренице који су убијени су наша браћа у још буквалнијем смислу. Имамо исто порекло, говоримо истим језиком, били су држављани исте државе. То није тако свеједно, али ако се закљони било ко у национални идентитет па почне да се осећа, китећи тај свој национ, супериорним онда нико ти није брат, него према њему се можеш односити као према зечевима, тако су се и односили, тукући их по планинама где су се разбежали.

Овде нема смисла да ми после 15 година изигравамо експерте и анализирамо шта се догодило у Сребреници. Толики судови су се тиме бавили. Наравно да се разликујемо. Разликовали смо се и 1991. и 2001. године, разликујемо се и данас, јер су врло ти оклопи, предрасуде, са којима смо суочени, тешки да би тако лако аргументи продрли у њих. Међутим, морамо неке ствари уважавати. Лепо је мислити о себи најлепше и о својој нацији, такође. Проблем нашег национализма је у томе што је он митолошки, некритички и све што се у Србији радило, све је било величанствено, све је било велико. Велике нације врло критично говоре о себи и то је оно што њима даје снагу и што их чини снажнијим.

Овде имамо проблем са злочиним и тиме да ли можемо, да ли имамо снаге као људи да утичемо на друштво, да мало почнемо да размишљамо да треба да живимо заједно, да су почињене ужасне ствари и да тражимо начине да то превазиђемо и да можемо нормално да живимо са осталим светом, без параноје да нас сви мрзе, без тога да смо најбољи, највеличанственији итд.

Наравно, нема сумње да су у овом рату сви били националисти у свим овим сукобима који су се одвијали. Сигурно је да многи не желе да признају своју кривицу и да желе да кривица буде нечија друга. Знам, покушавали смо, сада говорим о ДС, 1991. године да спречимо рат у Босни. Држали смо две конференције, у Сарајеву и на Илици, где су били присутни сви представници свих парламената, све посланичке групе. Покушавали смо и, што је најгоре и што је најжалосније, имали смо чак резултате, али ондашњи властодршци бивше Југославије, моћни председници то нису желели, били су моћнији и гурнули су нас у рат.

Био сам сведок на суду у Хагу поводом оптужбе коју је БиХ против Србије поднела за геноцид. Тада сам сведочио да у српском парламенту и у југословенском парламенту не постоји ни један документ дискриминације који би говорио о намерама српскога народа или парламента или Владе да изврши геноцид у БиХ.

Исто тако, говорио сам и о томе како је изгледала цела ситуација и какви су односи били и ко је за све то могао бити крив.

Пресуда тог суда вам је јасна. Она овде говори само о следећем, да Србија није организовала, није извршила геноцид и да није крива за геноцид. То је била једна добра победа са којом смо извојевали. Нису сви њоме били задовољни, ни они који су тужили, а ни многи други. Можда још увек неко покушава да релеватизује ту пресуду, али то није важно, тиме не треба да се бавимо.

Оно што је важно је тада речено, а то је да ли смо довољно учинили да се спречи тај масакр, тај геноцид, како су га касније квалификовали. Очигледно је да заборављамо на тесне везе које су биле. Нико није крио да смо помагали оружане снаге у БиХ односно у Републици Српској.

Оно што је сада за нас важно, хоћемо ли се ми окренути будућности, да живимо, радимо, школујемо се заједно, такмичимо са народима око нас са којима смо се у неколико ратова поклали на суђење једног дела света зашто ми то стално понављамо или нећемо?

Постоји једна стратегија или тактика сваког национализма, не само нашег, српског, него сваког. Почине тако што ће рећи не, то није истина. То је непријатељ измислио, то је потпуни фалсификат, тога није било, али када се појаве после неки докази и неки лешеве, онда се каже – добро, али није било толико, било је десет пута мање, па када опет притисну догађаји итд, аргументи, онда се каже добро, јесте, ми смо убијали, али су убијали и нас. То је најопаснија тачка. Значи, злочин је нешто потпуно нормално, нико се тога не стиди, то је једна уобичајена ствар, зашто би од тога правили проблем.

Ми не треба да се сада поново ушанчавамо у одређене поделе, у начин да се откривају кривице итд. Суд је рекао шта је рекао. Биће историчара који ће то темељно истражити и о томе рећи шта имају да кажу.

Оно што је ружно и што не треба да прихватимо, у шта не треба да уђемо то је политизација овог проблема. Моје залагање иде за тим да се то потпуно одвоји, да доживимо то као једну трагедију људску и оних убијених и оних који су то чинили и оних осталих који су то могли да гледају или да то касније сазнају, да се односимо према њему као хумана бића. То је онај проблем, ако желимо да напредујемо, морамо да напредујемо као хумана људска бића, а не само као представници одређених нација, одређених вера, одређених држава итд.

Сигурно је да је овде проблем око речи геноцид, а то показује само каква је улога одређених симбола. Геноцид има једну симболичну функцију. Видели сте да Турци не желе да признају геноцид који је извршен над милион људи пре сто година зато што се то политизује и онда се сматра да ће то погодити цео наш идентитет, све нас ће то погодити. Међутим, не ради се о томе. Не треба нико да се боји што ћемо се ми сложити да је тамо био злочин, да се ми извињавамо у том смислу као људска бића која су сведоци тог времена када су се злочини догађали са једном једином сврхом – да се то више никада не понови. Ако смогнемо снаге да тако приђемо целом проблему, све ове наше тренутне или трајне, како год хоћете, поделе коришћене у разне наше страначке сврхе не одговара намени ове декларације и читаве ове данашње расправе, али доћи ће генерације, уверавам вас, које ће бити оптерећене, које неће свој идентитет тражити искључиво у некој институцији и које ће покушати да овоме приђу на један хуман и нормалан начин. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Народни посланик Александар Мартиновић истиче право на реплику. Немате право на реплику. Ништа у излагању народног посланика Драгољуба Мићуновића не би представљало основ за реплику.

Обзиром да су сви председници, односно представници посланичких група искористили своје право да се у овом делу седнице обрате, а у оквиру времена које им је на располагању, 10 минута сада, 10 минута након окончања расправе у начелу, обавештавам вас да су, сагласно члану 93. став 4. Пословника Народне скупштине, до отварања јединственог претреса пријаве за реч, у писаном облику, са редоследом народних посланика поднеле све посланичке групе, осим ПУПС, тако да у расправи по пријавама за реч учествују представници...

У праву је народни посланик Момо Чолаковић. Без икакве намере, обзиром да читам ред посланичких група, извињавам се припадницима посланичке групе ПУПС, нема никакве ни пословничке ни било какве потребе да се прочита ко није, него ко јесте. Моје лично извињење само зато што сам читала списак, никакве друге намере нема.

Дакле, представници посланичке групе Мањина, представници посланичке групе Нова Србија, представници посланичке групе ЛДП, представници посланичке групе СПС-ЈС, представници посланичке групе Напред Србија, представници посланичке групе ДСС, представници посланичке групе Г 17 плус, представници посланичке групе СРС и представници посланичке групе ЗЕС. Још једном извињење посланицима посланичке групе ПУПС.

Први пријављени за реч, а по редоследу народних посланика, по пријавама за реч у јединственом претресу је народни посланик Балинт Пастор, а после њега народна посланица Александра Јанковић.

БАЛИНТ ПАСТОР: Госпођо председавајућа, даме и господо народни посланици, велики мислилац из 17. века Џон Лок се бавио, поред политичке филозофије, питањима језика и он је на једном месту написао да скоро сви проблеми потичу од тога што речи не пробуђују увек оне идеје у слушаоцу на које је говорник мислио. Он је рекао да исте речи користимо за различите појмове, а један појам се означава са више речи. Значи, језик је несавршен.

Значење појма геноцида можемо сви наћи у члану 370. Кривичног законика Републике Србије. Ту пише: "Ко у намери да потпуно или делимично уништи неку националну, етничку, расну или верску групу, као такву, нареди да се врше убиства или тешке повреде тела или тешко нарушавање физичког или душевног здравља чланова групе или да се група стави у такве животне услове који доводе до потпуног или делимичног истребљења групе, казниће се" итд.

Пресудом Међународног суда правде од 26. фебруара 2007. године се казује да се на подручју Сребренице десио територијално ограничен геноцид. Резолуцијом Европског парламента од 15. јануара 2009. године се на исти начин спомиње термин геноцид. Данас у Народној скупштини имамо на дневном реду Предлог декларације о осуди злочина у Сребреници. Овај текст Предлога се може тумачити на више начина, због тога што садржи једну формулацију према којој "Народна скупштина најоштрије осуђује злочин извршен над бошњачким становништвом у Сребреници јула 1995. године, на начин утврђен пресудом Међународног суда правде". Ко жели да види у овом тексту, у овом предлогу термин "геноцид", тај ће видети термин геноцид. Ко жели да у овом предлогу види термин "злочин", тај ће са пуним правом видети термин злочин.

Не слажемо се, као народни посланици Савеза војвођанских Мађара, са свим формулацијама из овог предлога декларације. Ми бисмо желели да овај текст буде одређенији, али немамо право да не подржимо овај предлог и због тога ћемо гласати за

овај предлог декларације, као што ћемо гласати за неколико дана и за други предлог декларације о осуди злочина над српским народом 90-их година у грађанском рату на подручју СФРЈ.

Ценимо намеру и настојање за затварањем тог поглавља прошлости и усвајање ове декларације која је данас на дневном реду, видимо начин суочавања са прошлошћу и као цивилизацијско питање. Ово уопште није мађарско-српско питање, ово је цивилизацијско питање и ми ћемо подржати овај предлог.

Овакви текстови, овакве декларације је требало донети и у односу на друге злочине, да употребим термин из овог предлога "из прошлости" ове државе. Као што знате, 1944. и 1945. године су се на територији читаве државе десили злочини. Не бих лицитирао бројкама, али знамо да је погубљено, без икаквих судских пресуда, јако велики број припадника мађарског народа, немачког народа, као и припадници српско-хрватског и осталих народа који су били окарактерисани тадашњим режимом као сарадници фашистичке власти.

Само у Чуругу, Жабљи и Мошорину су протерани сви Мађари, већина њих је завршила у концентрационом логору у Бачком Јарку, где је убијено, према подацима из матичних књига умрлих, 6.429 лица, од тога 955 деце. У мађарској заједници је присутно живо сећање на невинне жртве из тог времена. У скоро сваком селу су се десили злочини и ми, припадници мађарске нације, на дан мртвих обележавамо сећање на њих, између осталог и у Чуругу, где се сваке године руши крст, нажалост.

Невиних жртава је, наравно, било и 1941. и 1942. године. Мислим првенствено на рацију у Новом Саду и нико не жели да негира постојање тог трагичног злочина. Мађарска страна је још током Другог светског рата испољила значајне гестове признавања кривице. Петнаесторица главних криваца из редова мађарских војних и жандармеријских снага су још током 1943. године осуђени делом на смртне казне, а делом на казне затвора, а од стране мађарског премијера Никлоша Калаја је још 1942. године новосадска рација окарактерисана ратним злочином. Скупштина АП Војводине је 2003. године донела Резолуцију о непризнавању колективне кривице, којом Резолуцијом се залаже за пуну рехабилитацију свих прогнаних, невино оптужених и невино страдалих током и непосредно након Другог светског рата, не доводећи у питање индивидуално утврђену одговорност. Национални савет мађарске националне мањине је 2004. године донео Декларацију, али Народна скупштина Републике Србије и Влада Србије и даље ћуте.

Постигнут је споразум 2009. године између председника Србије и Мађарске о формирању мешовите Комисије историчара академија наука, која треба да истражи та дешавања из 1944. и 1945. године. Очекујемо да та комисија почне са радом, а након утврђивања чињеница да се донесе резолуција и о тим трагичним дешавањима и да коначно дође до помирења између српског и мађарског народа, у том смислу да дође до међусобног признавања кривице и потписивања заједничких изјава о историјском помирењу. То очекујемо, а данас ћемо гласати за предложену декларацију.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем, господине Пастор.

Реч има Александра Јанковић. Изволите. Само се пријавите.

АЛЕКСАНДРА ЈАНКОВИЋ: Није неопходно да се човек бави аналитичком тематиком, логиком или нумерологијом да би закључио оно што је 80% грађана Србије већ схватило. Семафор коалиције бира датуме са таквим симболичким значајем да би јој само НАТО, који је бомбардовао по црвеном слову, можда могао парирати.

НАТО агресија на нашу земљу започела је 24. марта 1999. године. Мене не чуди што се жуто и зелено светло на овом политичком семафору не пале више на термин НАТО агресија, па чак избегавају да користе и термин НАТО бомбардовања. Чуде ми они црвени који су носили бецеве са метама, а сада милосрдно пуштају да их захвати и носи жуто – зелени талас. Дакле НАТО је за почетак свог милосрдног анђела изабрао дан када се чита покајник Канон светог Андрије Критског, када чак и безбожници са поштовањем гледају припаднике цркве, који су на коленима, свесни својих страсти, лоших мисли и дела, спремни на покајање.

Ако се изузме намера НАТО планера да мало погурају Србију у покајање очигледно да је реч о готово богухулном и демонски циничном подухвату који је требало да Србију баци на колена. Рећи ћете - то је прошлост. Тачно. Садашњост је да се особа у улози председника Србије, управо 24. марта 2010. године среће са хрватским председником, обећавајући му осуду свих злочина и злочинаца, осим, наравно, злочина над Србима.

Зар је могуће да европски часопис "Свет Европе", поводом светског дана сећања на жртве холокауста објави како усташки логор Јасеновац у нацистичкој, марионетској независној држави Хрватској био трећи највећи, вероватно најсвирепији, логор за истребљење Срба у Другом светском рату, а да то председник државе Србије и не спомене? Зар је могуће да му, барем невољно, онако људски заигра мишић на лицу, када говори о особи свих злочина, а да не помисли на колоне са тракторима које возе деца, бежећи пред наследницима исте те геноцидне антисрпске политике? Да је барем понео слику Милице Ракић или неких од српских Милица које су нестале у акцији "Олуја" у Братунцу, Милићима, Скеланима на Косову и Метохији, да се барем удостојио да после израза саучешћа у Сребреници оде и до Братунца, можда бисмо и помислили како је датум сусрета Јосиповог политичког наследника и Јосиповића случајно изабран. Но, овде свака случајност врло намерна. И са претходним председником Хрватске Месићем, особа у улози председника Србије прави гафове. Месић циничним гестом помиловао убицу дванаестогодишње српске девојчице из Загреба, Александре Зец, да би Тадић у функцији промоције своје Сребреничке резолуције рекао – само таквом политиком можемо бранити и жртве породице Зец из Загреба. Политика уважавања туђе патње и одавања поштовања туђим жртвама омогући ће нам да ефикасно заступамо своје.

После свих понижења које смо као народ и као држава доживели у последњих 20 година, данас усред страдалне седмице истог часног и великог поста, када се сви православни хришћани достојно припремају за васкрсење, Србима се спрема завршно и најстрашније понижење, самопонижење.

Тачно је да је циљ поста и не само поста покајање које подразумева свест о учињеним греховима, намеру да се живот исправи и искрено кајање за све што је донело бол, патњу, па и најмању сузу другом божијем створењу. Хришћанска жртва јесте основ сваке врлине, а посебно љубави, но свакако треба разликовати од мазофистичке, инструментализоване жртве, која зарад остваривања скривених политичких интереса на стуб срама разапиње све које стигне.

Оваква позиција остваривања индивидуалних интереса опстанка на власти не подразумева само да се клечи пред Бајденом, Кацином, а све у очекивању фејта. Она налаже и много више, а то је да се сопствени народ од жртве учини целатом.

Уосталом, ко је тај и какви су његови мотиви, интереси његових налогодаваца да на цео један народ стави жиг одговорности, апострофирајући да су баш Срби ти у чије име је почињен овако страشان злочин?

Питање усвајања декларације о осуди злочина у Сребреници је више од игре, острашћених политичара који морал сматрају транзиторном категоријом, неморална и нечовечна политика која пут у Европу утире преко раздвајања мртвих и омаловажавања невиних српских жртава. За име Бога, ако смо ми као људи различите боје коже, нације, верске, политичке, социјалне, интелектуалне, па и сексуалне оријентације једнаки само у једном, пред једном чињеницом, пред чињеницом смрти која подједнако је инфективна за сва божја створења, зар је ту потребно направити разлике, зар су самим тим што су српске, наше жртве мање важне?

Сваки злочин има починиоца са именом и презименом, који мора бити приведен правди, као и свака невина жртва има своје име и презиме које се не сме заборавити. Да се не би поновили, ни један злочин се не сме ни правдати ни прикривати, ни остављати некажњени. Починиоци ратних злочина су појединци и као појединци морају одговарати за почињене злочине. Злочин је заједничка несрећа, а појединачна одговорност. То стоји у декларацији о осуди свих ратних злочина на простору некадашње Југославије, које су поднеле ДСС и Нова Србија 1. фебруара ове године, мада основни текст те декларације датира још из 2005. године.

Шта је то што вас је, господо из овог семафора, спречило да усвојите јединствену декларацију, која би без дискриминације жртава осудила сваки злочин, не правећи разлику по месту злочина на основу вере и националности невиних жртава. Таква јединствена декларација би изразила нашу недвосмислену осуду злочина почињеног у Сребреници, али и масовних ратних злочина почињених у "Бљеску", "Олуји", Сарајеву, Тузли, на КиМ?

Да не говоримо о томе како би Народна скупштина Србије морала да открије још не откривене масовне гробнице Другог светског рата на стратиштима некадашње Југославије. Само откривање свих злочина и суочавање са укупном прошлoшћу може нас довести до коначног оздрављења које је предуслов сваког напретка.

Србија има посебан животни и историјски интерес да се расветле и осуде сви ратни злочини почињени у новијој историји, у Југославији, у којима је српски народ био највећа жртва. Прва по жртвама, Србија мора бити прва у осуди свих злочина, пише даље у декларацији ДСС и Нове Србије. Који вам је тачно део нејасан и неприхватљив, о једнакости жртава, о тражењу истине? Зар ишта сем истине и само истине о свим злочинима и свим жртвама може бити претпоставка стварног помирења и трајног мира у региону? Који је то Колегијум парламентарикум могао написати овако лицемерну декларацију на ивици омаловажања муслиманских, као и српских жртава, бездушно пребројавајући жртве? Зар су вам стварно потребни мртви гласачи?

У коме год од вас, мислим на вас, господо из семафор коалиције, посебно ове црвене, постоји бар зрно човечности и личне храбрости које превазилази страначку дисциплину, нека се сада одважи да мисли својом главом и чистим срцем, реците не, не могу да прихватим овакав текст, у своје име, у име својих предака, у име своје деце.

Српска православна црква осуђује сваки злочин и подсећа да се ниједан злочин не може оправдати несрећама које нам други наносе. Злочини који су почињени у Босни и Херцеговини, као и на другим просторима бивше Југославије, дело су оних неодговорних људи који су безумно узели у своје руке право да пресуђују другима. То нису дела иза којих стоје читави народи, вероисповести. Стога је и обавеза народу у име којих су чињени злочини, да се јасно и недвосмислено дистанцирају од злочинаца и покажу људску солидарност са жртвама рата, без обзира на њихову етничку или верску припадност.

Сви морамо да осетимо макар за тренутак, сав тај бол растанка, сву неописиву тугу, све оно што стоји за јецаје породице, иза дечијих суза, јаука и занемелости. Свако од нас мора да својом вољом у име чојства и човештва осети и тугу и бол и кајање и саучешће и сапатњу, али пре свега и изнад свега, молбу упућену људима и молитву упућену спаситељу, да се то више никада и ни због чега не понови.

Молбу и молитву да се ове две народне туге будућности више не раздвајају, ни у два различита дана, ни на две различите стране. Да се не одвајају тако острашћено смрти и страдања једне и друге стране.

Ово је текст саопштења поводом комеморација посвећених жртвама ратног сукоба у сребреничком крају, од 1992. до 1995. године, која је поводом десетогодишњице од трагедије у име СПЦ упутио сада блаженопочивши Патријарх српски господин Павле. Не верујем да ставови цркве о овако суштинским питањима застаревају, као што никада неће застарити чињеница да је Христос рођен, распет и васкрсно. Јасно да би данас после пуних пет година од овог саопштења и од прве декларације и ДСС и Нове Србије, било потребно усвојити само једну декларацију о осуди свих злочина на територији бивше Југославије.

ПРЕДСЕДНИК: Време. Молим вас, приведите крају.

Захваљујем.

Народни посланик Кенан Хајдаревић има реч. Изволите.

КЕНАН ХАЈДАРЕВИЋ: Поштована председнице, даме и господо народни посланици, знам да ризикујем да шта год кажем буде мало и сиромашно о геноциду у Сребреници, али како време буде одмицало, тако ће у нашем друштву доћи до приближавања ставова о том страшном злочину и након година и деценија, од тога свега остаће само једна мера, а та мера у односу на тај злочин, на геноцид у Сребреници биће мера хуманости.

Зато данас, ми посланици Скупштине Републике Србије, треба да демонстрирамо сопствену хуманост. Зато је Либерално демократска партија поднела амандмане на Предлог текста декларације о Сребреници, не да би се инатили, него да бисмо помогли тамо, јер мислимо да неки нису имали храбрости да овоме друштву кажу истину. Зато ћемо ми инсистирати да се ови наши амандмани усвоје, како би ова декларација била прихватљива, не само за нас овде у Скупштини Србије, већ да би ова декларација била прихватљива и за наше друштво и за друштво у коме данас живимо и за друштву у коме ћемо живети, јер ЛДП каже да нас на поштен текст декларације и на поштен однос према злочину у Сребреници обавезује, не само садашњост, него и будућност.

Као Бошњак и држављанин Републике Србије, очекујем и очекивао сам, да моја Скупштина, Скупштина Републике Србије усвоји такав текст декларације који треба друштву да каже истину. Усвоји такав текст декларације који треба да буде декларација помирења, а не декларација стварања нових подела и то, подела међу сопственим грађанима, грађанима Републике Србије, између Срба и Бошњака.

Зато је много важније од међустраничног договора о тексту ове декларације било потребно направити међунационални договор, прво, код вас у владајућој коалицији, па онда овде у Скупштини Србије, па и у друштву у коме живимо.

Ова декларација, као што сам рекао, треба да буде декларација помирења два народ, али и декларација осуде и одрицања од оне политике која је омогућила зло, оне политике која је створила, створила, подржавала, правила, оправдавала, негирала Сребреницу. Оне политике која није 2000. године поражена, иако је побеђена. Оне политике која је 2000. године пронашла новог извођача, када се одрекла једног извођача. Оне политике која и данас покушава да заустави Србију на путу ка ЕУ.

Да би се Скупштина Србије јасно дистанцирала од геноцида, да би ту, тај геноцид индивидуализовала, неопходно је да јавно наведемо и кажемо, ко је осуђен за Сребреницу – генерал Крстић, Пандуровић. Ко се суди? Радовану Караџићу. Ко се тражи због Сребренице? Ратко Младић.

Они који се боје од помињања првог имена злочина у Сребреници и имена злочинаца, покушавају да наметну и свом и другом народу и народима колективну одговорност. Зато морамо рећи, да Крстићу, Пандуровићу, Караџићу, Младићу и другима, нити се суди, нити су осуђени, нити су у бекству зато што су Срби, већ зато што су злочинци.

На крају, морам да изразим задовољство, ако је могуће данас да у оваквој расправи имати осећај задовољства, што припадам странци и посланичкој групи која не калкулише и не обраћа се ни Србима, ни Бошњацима као гласачима, него као људима – 220.000 грађана је гласало за нас, за нашу странку зато што су грађани Републике Србије и зато што су тражили и траже да их држава, Република Србија, поштује.

Жао ми је ако данас ЛДП буде једина странка која ће тај принцип и ту вредност заштити. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Томислав Николић има реч.

Само се, молим вас, пријавите.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Данас ћу бити једини посланик СНС који ће да говори о овој теми, не зато што други не би могли и не би умели, него због озбиљности ове теме желимо да преузмемо одговорност и пред једнима и пред другима. Онима који ме оптужују да смо све даље од Европе, а другима, који ме оптужују да због нашег успеха, мораће да раде све оно што смо ми радили у последњих годину и по дана.

Указао бих на неколико аспеката ове декларације коју сте нам предложили. Најпре, политички аспект. Како се мени чини, циљ је напад на интегритет Републике Српске. Мислим да нисте смели да се у ово упуштате, а да се бар не консултујете са Републиком Српском, зато што ми се чини да је ово уствари својеврсна осуда грађана Републике Српске и да веома доводимо у питање државу коју су створили, борећи се да остану живи, зато што би могло да се каже да је та држава, признату из Београда, створена геноцидом, на начин пресуђен у Међународном суду правде.

Мислим да је последњи циљ везивање руку Србији, као гаранту Дејтонског споразума, у погледу реаговања на даље урушавање статуса Републике Српске, али и отежавања међународног положаја Србије, како пред међународним судовима, а чини ми се и у вези питања статуса КиМ.

Овде посланици који припадају другим народима, а не српском, подсећају на злочине који су поједини Срби чинили против њих. Молио сам да се не упуштамо у то, када је ко од нас кога повредио, увредио, јер би нас то заувек раздвојило. Ако сте некоме опростили, немојте га више да га подсећате на нешто што сте му опростили. Ако сте му заборавили, зашто га подсећате? Ко је то вас подсетио на оно што сте заборавили?

Ако српски народ смогне храбрости да заборави злочин над њим, мора да заборави злочине које је починио. Да му стоји у памети као опомена, да унапред препозна човека који би то поново могао да учини, па да тај човек не добије прилику. Али, ви знате да су нам пакована зверства и злочини када год је требало да будемо кажњени и да су Маркале биле разлог за напад на српски положај у БиХ, да је Рачак био "казус бели" за агресију на СРЈ.

Касније се испоставило да је Вокер слагао. Да ли се ико извинио грађанима Србије који су углавном претрпели то бомбардовање? Или смо можда доживели то да сву нашу децу назову колатералном штетом? Зато се данас борим да нико не вређа туђу децу. Знам како је било родитељима Милице Ракић, и дан данас не схватају зашто једно дете у једном купатилу на тути или ноши, како каже ко од наших грађана, добило шрапнел од бомбе у насељу у коме у кругу од три километра нема ни једног индустријског, а не војног објекта. Дакле, ове декларације су прилика за све нас и било би лепо да се данас одржавају седнице у свим парламентима у државама бивше Југославије са сличним текстом, да не кажем са истим.

Колико је десетина српских жртава од руке Насера Орића? Да ли се ико извинио? Да ли је ико изразио саучешће? Зар није председник Србије Борис Тадић учинио у име Србије велики гест кад се извинио свима за све злочине учињене у име Срба? Каква је била реакција? Јесте ли прочитали негде да се његов колега из неке од бивших југословенских република извинио Србима? Зашто смо обазриви кад сами ми једнострано доносимо овакве декларације? Зато што никад та наша акција није доживела реакцију. Никада се та опруга није вратила, па да неко нешто каже позитивно и за наш народ. Зато смо инсистирали. Зато вас молимо да мало размислите, да повучете на неки дан ово, да убаците слободно, ваљда, да имате саучешће и према српским жртвама, да имате осуду и према онима који су починили злочине над српским народом. Ништа више и не тражимо од нас.

Ми из СНС не тражимо од вас да ћутите о злочину у Сребреници. Нас није срамота што је тамо неко починио злочин, њега нека буде срамота. Али вас опомињем да би могло да вас буде срамота што не помињете српске жртве, да је ту нешто сумњиво и чудно, да баш толико утапање у туђу патњу и туђи бол не може да буде превише искрено ако не осећате своју патњу и свој бол. Нисмо се ми ваљда опрали тиме што ћемо само туђе жртве и туђ бол да признамо или можда ваше комшије нису ништа лоше доживеле у последњих већ 20 година, а посебно у првих пет година рата, а посебно за време бомбардовања? Није ваљда да нисте срели ни једног грађанина Србије кога нису бомбардовали, коме некога нису убили. Није ваљда да нисте видели ни један град, ни један моста, ни један железничку композицију, ни један аутобус који су гађали и бомбардовали. Није ваљда да вас не боли патња свога рода. Мора да вас боли.

Нека нас боли све што други пате због неког Србина, али мора да нас боли када Срби пате. Морамо да будемо једнаки према свима. Не показујете ми да сте бољи људи тиме што не помињете свој народ. То само показује да испуњавате нешто, иначе бисте имали куражи да кажете—хајде да све то рашчистимо одједном и наше злочинце и туђе и наш бол и туђи бол. Али, ја у тај морални аспект, о коме бих још нешто да кажем, уопште не верујем, јер ви кажете—имаћемо користи од тога што изражавамо саучешће и извињење. Ко још изражава саучешће и извињава се да би имао неку корист? Ваљда то радиш као своју унутрашњу потребу, да покажеш како се осећаш и шта би могао да учиниш да то отклониш, а не—лакше ћемо у ЕУ ако се изјаснимо о Сребреници. Онда ћемо лакше да спавамо ако носимо тај терет на души. Немојте да посумњам у то да уопште има морала у подношењу предлога ове декларације, већ да само има користи. Немојте да у то посумњају породице жртава из Сребренице, да уопште нисте искрени, него да очекујете неки бенефит, погодио сам ту вашу реч, неку корист. Није нама данас баш лако да вам о овоме говоримо.

Неозбиљни политичари оптужују нас да смо издајници. Ми смо искључени из једне политичке странке зато што смо рекли да та странка може да буде у ЕУ, али само са КиМ у свом саставу. Данас то исто говоре и ти исти политичари, ваљда притиснути резултатима наше политике. Ови други превејани политичари кажу да се

узалуд боримо и да ми никада нећемо да уведемо Србију у ЕУ, пошто ту већ постоје прави европејци који знају како треба Србија да уђе. Шта ћете ви напредњаци? До пре две године нисте ни знали где је Европа. Ви имате као неко ауторство на ЕУ, на демократију, тако да и једни и други зазирете од тога шта ћемо ми да кажемо. Било би добро да пажљиво слушате наше речи и да пажљиво размишљате о томе шта ми говоримо. Наравно да разлог за наше изbacивање из те партије није било што смо били за ЕУ, али данас бисмо је и сами напустили, од кад је та партија рекла да је Ратко Младић херој, а да Борислав Пелевић није херој, само зато што је Борислав Пелевић живи српски херој и доступан властима.

Данас су ти борци за српство поднели кривичну пријаву Специјалном тужилаштву за ратне злочине, продуженој руци Хашког трибунала. Данас та екипа патриота сарађује са Хашким трибуналом. Кажу да тамо нема правичног суђења, а хоће да пошаљу Борислава Пелевића. Чиме се то Борислав Пелевић замерио једној политичкој странци која врло добро зна како је борити се против Хашког трибунала? Тиме што припада СНС. Тако бисте се обрачунавали и са људима из других странака и са људима из другог народа јер ви нисте кренули даље. Ви стојите и чекате. Чекате да се врати време у коме ћете и туђу децу моћи да оптужујете да нису деца јер припадају народу који је чини злочине.

Знам да се комунистичка власт огрешила најпре о Србе, а потом и о Мађаре и о Муслимане, Албанце и све, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948. године. Где су пасја гробља у Крагујевцу? Тамо нема Мађара које су комунисти убили. Где су у Чачку? Побили су Србе. То је један режим који је тада убијао. Да се извинимо ми сада људима које су побили комунисти, хајде, и то је лепо, али онда нас терате да се подсећамо када су други људи убијали Србе, једни друге да подсећамо, док не почнемо да пуцамо једни на друге, јер ту има и очева и дедова.

Боље би било да смо мирни ову седницу дочекали и да мирни и помирени са ове седнице изађемо, а не подељени. Да ли видите да смо на 50%, за и против, односно за и они остали? Каква је то држава у којој је све подељено на 50%? Колико јој треба до сукоба? Ви само знате да имате 126, аплаудирате када има 126. Мени би срце зебло да представљам неку владајућу коалицију коју подржава половина плус један народни посланик. Чиме ли купујете да вас има 126, те озбиљне и нормалне људе који знају да је ово пропаст, да се ближи крај ове владавине?

Видим, пензионери побегли у шуму, они су навикли на то, илегалци. "Србијашуме" је баш добро склониште за ПУПС, одлично. Свака вам част, показали сте пензионери да за вас гласају да бисте ви били у јавним предузећима. Од пензија се умире колико су високе, али за вас има. То је морални праг. Исто тако и ви што седите испод њих, све оптужбе на ваш рачун. Ваш председник је покојни, не може да се одбрани. Седите са њима, ту поред вас, све на ваш рачун. Хајде ови жути, они имају своју политику, баш њих брига што се ви копкате између себе. Они вас помире у четвртак, после шест сати расправе, свађаћете се поново, јер се сад држите, не смете на изборе, ни ви који сте јаки, ни ви којих уопште нема у народу. Има вас само у парламенту.

Погледајте колико странака овде има којих има у парламенту, а нема их у народу. Кажу да су јаки. Где су јаки? Кад стану пред огледалом? Дете да стоји преко пута њих не би смели да кажу да су јаки, али кад сам стоји преко пута себе он је јак. Ово би била добра прилика за помирење, а посвађаћете нас још више. Добра прилика да осудимо злочине, да поменемо свој народ, да помислимо на народ у Републици Српској. Шта му чинимо овим? Хоће да се избори.

Погледајте то наше дивно и лепо Сарајево. Колико проценат Хрвата и Срба још живи у Сарајеву? Свело се на енклаве. О томе нико неће да говори. Шта год да уради неко други, ми се стидимо, нас је срамота, шта год да нам ураде. Због тога вас молим, размислите још једанпут, ако постоји било какав начин да вас убедимо у то да треба заједнички да радимо на овоме. И они који ће гласати против и они који ће бити уздржани, сигурно да постоји неки текст на коме бисмо се нашли.

Данас нико није негирао злочин у Сребреници. Зар то није била основа да направимо добру декларацију? Попустили би ови што би да пише геноцид, попустили би они што би да не пише ништа, нашли бисмо неки задовољавајући текст. Онај ко је писао овај текст, он је мислио искључиво на западне силе. Чуо сам изјаву вашег председника од пре неки дан поново да Европа нема алтернативу. Помислите мало и на народ. Казниће вас за ово озбиљније него што може ЕУ. Ако још можете ви да размислите о томе како себи чините зло, а не другима.

Што се нас тиче, нама је савест потпуно мирна. Био сам у затвору када се то дешавало. Пазите човека коме је мирна савест што је био у затвору. Како ли ће да буде некима који ће да буду у затвору, могу само да претпоставим. Ми нисмо учествовали у злочинима, ми их не оправдавамо, ми их не подржавамо, ми их осуђујемо, али нисмо бездушни и нисмо лицемерни. Не могу да кажем да разумем туђи бол, а да не разумем свој. Нећу да учествујем у томе. Дајте нам прилику да осећамо и туђи и свој бол, да осудимо и туђи и свој злочин и гласаћемо за декларацију. Ако нам ту прилику не дате, нисте дали прилику нашој деци да живе нормално.

Једног дана бићемо кажњавани зато што је Србија одлучила да прихвата злочин у коме није учествовала. Ко је починио злочин, нека за њега одговара. Ко није, може мирно и поносно да иде подигнуте главе. Да ли је власт или опозиција, какве то везе има?

Уз сву срамоту коју вам министри који троше безобзирно државни буџет доносе, хоћете и ово да натоварите на себе. Позвао бих ту председника Владе, па бих рекао – хајде ти предложи овде. Што нас 114 да то предлаже? Не можете ви да се отргнете томе, а мандат се, Бога ми, примакао половини. Погледајте како то брзо иде, како брзо трчи. Шта год да урадите од данас до избора, ви не можете да зауставите снагу СНС. Ви себе више немате чиме да подигнете. Да продате Ђердап, да продате Телеком, шта још имате да продате? Хајде све то за две године и шта после? Има ли још времена, шта после? Хоће ли нешто да остане деци?

Њиве отишле по Војводини у руке бандита, криминалаца, грађана из других држава који вам купе једну фабрицицу и са њом 10 хиљада хектара земље. Фабрике отишле на ветар, ни стакла немају више. Шта је остало у Србији? Да се овако перемо и извињавамо, рачунајући да ћемо добити милостињу. Бесплатан сир има само у мишоловци.

Ако ми ово не зарадимо, ако својим понашањем не заслужимо да уђемо у ЕУ, ако ово не буде уређена земља, ако овде не буде безбедност важнија од свега, право и правда, можемо ми да пишемо декларацију за декларацију. Декларацијама се не улази у ЕУ, него радом, муком, трудом, одрицањем, поштењем и честитањем. У ЕУ можда се и

покваримо, али не можемо да се покваримо пре него што уђемо тамо. Хајде да запамтимо онда смо ушли честити, па неки се тамо и покварили.

Због тога апелујем на вашу савест. Познају вас комшије, људи, пријатељи, питаће вас. Познају вас људи који су се иселили, избегли, међу вама има њихових потомака, па питаће вас – што наше жртве заборави? Нико неће да вас осуди што помињете Сребреницу, али ће да вас осуди што само њу помињете. Ко не цени себе, ни други неће да га цене.

Имали сте претходну власт која није ценила себе и видели сте како је то изгледало. Мора да се цени, мора да се иде кроз живот усправно. Увреда, понижење, ударац и идеш даље. Имате на кога да се угледате, можда се и опоравите. Што се нас тиче, ми нисмо за ову декларацију и нисмо против осуде злочина, а учествоваћемо у гласању.

ПРЕДСЕДНИК: Реплика, господин Мартиновић.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, заиста морам да се осврнем на излагање господина Николића. Дакле, да не би било никакве забуне, текст декларације који је поднео господин Томислав Николић суштински се не разликује од текста декларације ДС.

Заиста ме чуди да господину Николићу толико смета Хашки трибунал, а погледајте шта стоји у преамбули текста декларације који је он поднео: "Имајући у виду пресуду Међународног суда правде, главног правосудног органа УН, донету у спору по тужби БиХ против Србије и Црне Горе, 26. фебруара 2007. године, према којој је Србија дужна да предузме делотворне кораке ради обезбеђења пуног поштовања својих међународних обавеза, укључујући и пуну сарадњу са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију". У члану 1. те предложене декларације стоји: "Народна скупштина Републике Србије, између осталог, најоштрије осуђује злочин, односно посебно осуђује злочин који је извршен над бошњачким становништвом Сребренице у јулу 1995. године и наведен у пресуди Међународног суда правде".

Дакле, господине Николићу, ви не морате да гласате за декларацију ДС, ваша декларација је суштински истоветна као њихова, никакве суштинске разлике нема, сем у стилу писања декларације. Заиста је онда смешно да ви некеме кажете да је продужена рука Хашког трибунала.

Шта је хтела СРС? Ако је неко заиста, ако макар постоји сумња да је неко учествовао у убиствима цивила у БиХ, нека се против њега води кривични поступак, против Пелевића, против мене, против било кога, али немојмо да товаримо кривицу на леђа српског народа. Ту кривицу товаре својом декларацијом и ДС и господин Томислав Николић. У томе између ове две партије никакве суштинске разлике нема. Узмите испред себе текст декларације чији је предлагач госпођа Нада Колунџија, узмите текст декларације господина Томислава Николића и нађите ми једну суштинску разлику између ова два текста. Та разлика једноставно не постоји.

Дакле, и једни и други хоће да кривицу за оно што се дешавало у БиХ натоваре Србији и српском народу, а СРС хоће управо супротно, да се против појединаца води кривични поступак, па ако су криви нека одговарају, а ако нису криви, нека живе као слободни грађани.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Момо Чолаковић има реч.

МОМО ЧОЛАКОВИЋ: Поштована председнице, поштовано председништво, поштовани народни посланици, пре свега, желим да у име посланичке групе ПУПС изразим жаљење и саучешће свим породицама настрадалих невиних жртава у Сребреници. Исто тако, изражавам саучешће и жаљење у име пензионера и посланичке групе за све жртве на просторима бивше Југославије и посебно српске жртве.

Тражили смо да се Резолуција, односно Декларација размотри у Парламенту и дали смо своју сагласност. Тражили смо и тражимо да се и друга Декларација нађе на дневном реду Парламента и она ће се ускоро наћи. Ми ћемо гласати и за једну и за другу декларацију.

Оно што желим да кажем овде претходном говорнику је то, да је већ данас други пут злоупотребио говорницу да говори о пензионерима и да говори о нечему са чим ми немамо никакве везе. Хоћу да кажем да маркетинг који се овде користи у Парламенту тог говорника неће, сигуран сам у то, поколебати пензионере да дају глас оним својим партијама, које штите материјални и социјални положај и стечена права. Предузеће о којем је било овде речи нема никакве везе са нама, нити ми имамо било каквог представника или директора у тој фирми. То стварно у овом тренутку, у овако озбиљном тренутку, када Парламент расправља о овако осетљивом питању, да се то питање помиње, ја лично мислим, да то нема никакве везе и да то није ни коректно ни поштено. Због тога ја молим да се о овој теми разговара озбиљно да се не шамарају, успут, поједине посланичке групе и поједини посланици, него да се вратимо на тему. Молим господина који је о томе говорио да нас остави на миру и да ми радимо свој посао. Захваљујем на пажњи.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем. Госпођа Нада Колунџија.

НАДА КОЛУНџИЈА: Желим само да кажем да, ако ми овом декларацијом кажемо да су злочин починили појединци и да тражимо и дајемо пуну подршку државним органима да они буду процесуирани, онда заиста мислим да, у најмању руку, није поштено према сопственим грађанима Србије обмањивати их тиме да се тврди - да на тај начин српски народ постаје кривац. Напротив, онај ко хоће да иза српског народа сакрије починиоце тих злочина, заправо, директно товари на српски народ одговорност за оно што се десило.

Ми можемо да разумемо зашто то неки раде. Зато што на тај начин правдају своју политику коју су водили и која је одговорна за оно што се дешавало тих година. Дакле, ако би крив био српски народ, ако бисмо изоставили Ратка Младића, онда нису одговорни ни они који су водили политику и који су изаговарали сукобе, сејали мржњу и нетрпељивост међу народе на просторима бивше Југославије.

Мислим да заиста, ако већ нема друге аргументације, онда аргументација да је инсистирање на томе да је злочин индивидуалан и да народ није крив, не може да буде аргумент против ове декларације. (Председник: Звоно.) Истовремено, ја заиста разумем да је неопходно страшно пуно речи, у којима има свих могућих тема, како би се избегао одговор на једно једноставно питање. Да ли разумете шта значи европска вредност, у којој је људски живот неприкосновен и у ком нема питања да ли је он мање или више вредан, у зависности од тога који национални или верски предзнак носи?

Дакле, није довољно ставити европски беџ и тврдити да разумете шта је Европа и препоручивати се да у Европу водите Србију, коју обмањујете, јер не разумете шта је суштина оних вредности за које се морате залагати, како бисте заиста градили друштво које јесте европско. Хиљаду изговора сте пронашли, између осталог, оптужујући све нас да немамо саосећања за жртве сопственог народа.

Дакле, осим што је нетачно, осим што је крајње лицемерно мислим да је то крајње непристојно. Говорите овде људима, чије породице су такође имали жртве у овим ратовима, које знају шта се дешавало на просторима бивше Југославије, који имају у својим породицама губитке и ни на који начин не желе да се те жртве забораве. Напротив, управо показујући спремност да осудимо жртве других, ми тражимо право - да ти починиоци злочина према нама такође одговарају.

Из свега што је овде речено у овој последњој дискусији, потпуно јасно произилази једна једина рачуница. Нас оптужују да предузимамо кораке, ми знамо да тај корак није популаран и знамо да он можда носи ризик популарности код грађана, али је лицемерно тврдити како ми то радимо из користи, а они који то раде само пребројавајући потенцијалне гласове, тобоже то раде из љубави према сопственом народу. Оно што је опасно и недопустиво јесте подметање тезе – да је усвајањем ове декларације се заправо врши атак на Републику Српску. Ширење те врсте страха и несигурности показује само крајњу неодговорност. Само снажна Србија, међународно призната, Србија која ужива углед, Србија која има кредибилитет као истински демократска земља која је изградила европске вредности унутар сопственог друштва може да брани интересе Срба ма где они живели и може да брани интересе Републике Српске. Понижена Србија, обесправљена Србија, Србија која се скрива или која је спремна да подмећући кукавичје јаје туђег злочина у крило српског народа, таква Србија не може бранити ни своје интересе, ни интересе Републике Српске, нити грађана Србије. (Аплауз посланика ДС).

ПРЕДСЕДНИК: Томислав Николић, реплика.

Извините молим вас, Пословник пре вас.

Господин Зоран Николић рекламира Пословник.

ЗОРАН НИКОЛИЋ: Ја бих заиста апеловао на вас, позивам се на члан 104, да не дозволимо народним посланицима, нарочито неке ко је овлашћени представник да у лице обмањује, односно гледајући у лице своје колеге посланике обмањује њих и целокупну јавност Србије.

Ви у више наврата, а и сада сте поновили – да ову декларацију треба усвојити, како народ колективно не би били одговорни и како одговорност лежи у појединцима који су те злочине починили. Где то пише у вашој декларацији? Где то пише – прозивам вас да то прочитате и да видимо да ли обмањујете посланике и јавност или не? Може се ипак десити да сте помешали декларације – то пише у Декларације коју је предложила ДСС, у којој каже: да су починиоци ратних злочина појединци и да као појединци морају одговарати за почињене злочине и да је злочин заједничка несрећа, а појединачна одговорност.

Објасните о чему сте цео дан обмањивали ову Скупштину, овај Парламент и српску јавност. (Аплауз ДСС.)

ПРЕДСЕДНИК: Немојте се обраћати посланику и немојте подизати тон.

Господине Николићу морате поново да се пријавите.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Мислим да смем потпуно да вам изразим задовољство, што већ почињете да тумачите оно што радимо у Скупштини. Жао ми је што то није адекватно и компетентно тумачење и зато што је тенденциозно погрешно, али опет ће врло лако српска јавност да се увери да не оптужујете лажно и да Предлог декларације који је поднела СНС само може да личи на Предлог декларације о коме се данас расправља. Покушали смо, користећи исти костур да бисмо видели шта то ми желимо да променимо, да вам поднесемо један нови текст декларације.

Ради се о томе да наша декларација осуђује све злочине почињене у грађанском рату на територији бивше Југославије, како злочине према српском народу тако и злочине које су починили припадници српског народа над припадницима других народа, а посебно злочин који је извршен над бошњачким становиштвом у Сребреници у јулу 1995. године и наведен у пресуду Међународног суда правде. То је суд којем смо се обратили да нам одбрани Косово и Метохију.

Ако кажете да постоји сумња против господина Пелевића, драги моји патриоти, па га пријавите Хашком трибуналу, па се испостави да је то лажна пријава и да је човек потпуно честит и невин и веома поштен и, за разлику од вас, изгубио раме у рату, зашто онда не пријавите Ратка Младића, и за њега постоји сумња да је извршио ратни злочин? Зашто не пријавите сваког за кога сте чули да постоји сумња? Зашто сте се окомили на Борислава Пелевића? Како издвајате једног човека за кога постоји сумња да је починио ратни злочин? Сумња чија? Сумња ваше странке? Сумња лика у Србији да је Борислав Пелевић починио ратни злочин? Сумња лика у Хрватској, у БиХ?

Шта вам је рекао специјални тужилац, да ли има основа за ту сумњу? Нема. Само сте се обруkali. Пријавили, оцинкарили Србина да је починио ратни злочин јер вам није по вољи. Пелевић је херој, то морате да прихватите. Борислав Пелевић је херој.

Госпођо Колунџија, то за европски беџ, то реците социјалистима. Зашто то причате мени? Социјалисти носе европски беџ. Па, прво њима реците да вас фолирају, да вас лажу, да су то они исти што су организовали Сребреницу, тако им реците, па онда тек мени реците да сам за ове две године ставио некакав европски беџ. Ја нисам ставио европски беџ, имам исти беџ српски који сам носио до данас. Имам исту причу коју шест година говорим, да Србија треба да буде у ЕУ, али са КиМ и да Србија треба да буде кућа са двоја врата. Све сам вас то научио.

ПРЕДСЕДНИК: Време. Захваљујем.

Госпођа Колунџија.

НАДА КОЛУНџИЈА: Тачно је да сте помињали ЕУ и тврдили како Србија треба да буде рупа на златном европском тепиху. Тачно је.

Заиста не желим да ово буде било каква лична расправа. Овде се не ради о томе да са било ким лично полемишем. Мислим да није коректан начин на који ви мене као овлашћеног представника нападате у аргументацији која је очигледна слаба, па ме због тога нападате на начин који је заиста непримерен.

Оно што нико разуман не може да не разуме јесте да ако признате да се злочин десио и кажете – жао нам је жртава тог злочина, ако кажете да су тај злочин починили неки појединци и кажете пружићемо сву подршку државним органима који ће процесуирати починиоце тих злочина, онда је ваљда јасно да на тај начин показујете недвосмислено да то нема везе ни са државом, да одговорност нема везе ни са државом, а најмање са целим народом. Само ако злочинце скривамо иза целог народа онда заправо пребацујемо кривицу са појединачних злочинаца на цео народ.

Оно што не желимо да се деси јесте да цео народ и будуће генерације овог народа носе тај тешки терет потенцијалне кривице због нечега што су урадили неки појединци.

Можемо да се разликујемо у томе да ли уопште треба неке да се извињавамо или не. Дакле, постоје људи који сматрају да реч "извини" не постоји. Постоје људи који не осећају патњу другог. Постоје они који нису спремни да

признају да им је жао због тога што им се десило нешто страшно. Такви људи постоје. Ми са њима не можемо да полемишемо, али народ, грађани ове Србије нису такви. Дакле, народ ове земље је увек показивао да је спреман да каже "жао ми је", да је спреман да се извини, да је спреман да пружи руку чак и непријатељу и да му пружи подршку и зато је питање одговорности представника тог народа да ту особину народа не погазе тиме што ће негирати да тај народ јесте такав, без обзира што су неки годинама покушавали да га обмањују, да му искривљују слику стварности, да сакривају оно што се десило, тврдећи да се није десило или ако се десило да се десило зато што се нешто претходно друго десило.

Дакле, ако ви овде представљате, а ја то не верујем, оне грађане који су неосетљиви на туђу патњу, имате право да заступате такав став, а ако ви овде представљате оне који мисле да један злочин не треба осудити без обзира што су жртве неки припадници других народа, то је ваше право. Ми око тога не можемо ни да полемишемо. Али, не можете оптуживати оне који сматрају да је одговорност појединаца скидање одговорности са читавог народа.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Мартиновић рекламира Пословник.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Госпођо Ђукић-Дејановић, јавио сам се за по основу реплике, па ако бисте били љубазни да ми дате реч.

ПРЕДСЕДНИК: Има основа за реплику, али ћете онда сачекати.

Господин Жељко Томић, рекламира Пословник.

ЖЕЉКО ТОМИЋ: Рекламирам члан 104.

Госпођо председнице, морали сте реаговати на излагање госпође Колунције зато што је она отворено, пред целом јавности Србије покушала, говорећи у трећем лицу једнине – ви, ви, ви, да подметне некоме да нешто лоше мисли.

Да ли смо то ми из ДСС или из неке друге странке, она је остала дужна то да каже. Морам госпођи Колунцији и целој владајућој већини нешто

ПРЕДСЕДНИК: Не можете.

ЖЕЉКО ТОМИЋ: На ово излагање мора. Зашто сте дозволили ово?

ПРЕДСЕДНИК: Молим вас, који је члан Пословника повређен?

ЖЕЉКО ТОМИЋ: Члан 104. Достојанство је угрожено излагањем госпође Колунције.

ПРЕДСЕДНИК: Можете указати само да ја нисам водила рачуна о достојанству, не можете се обраћати посланику.

ЖЕЉКО ТОМИЋ: Уреду, вама се обраћам.

Шта значи, цитирам, не пада ми напамет да се извињавам било коме због злочина који су извршили други. Уосталом, шта је извињење? Мене занима утврђивање персоналне кривичне одговорности, али и то мора бити двосмерно. Шта је са неделима које су починили Муслимани, Албанци и Хрвати?

Шта кажете на ово? Није ово рекао Војислав Шешељ, није рекао ни Томислав Николић, па и Чедомир Јовановић, ово је изговорио Зоран Ђинђић 11. маја 2002. године. Лако можете да проверите. Где је крај вашем бешчашћу, вашој бестидности и вашем неморалу, само вас то питам? Хвала вам пуно.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Зоран Николић рекламира повреду Пословника.

ЗОРАН НИКОЛИЋ: Позивам се на члан 104. и госпођа Нада Колунција је цео дан обмањивала народне посланике и српску јавност. Дајем вам жути фломастер па подвучите...

ПРЕДСЕДНИК: Не можете два пута говорити о истој повреди.

ЗОРАН НИКОЛИЋ: Члан 27. (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДНИК: Немате реч.

Немојте дозволити да изрекнем санкцију. Немате реч, из ваше посланичке групе је било већ тих примедби.

Народни посланик Томислав Николић има реч, реплика.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Само да упозорим да је повређено достојанство Народне скупштине зато што је госпођа Колунџија обманула грађане Србије и нас свесно погрешно интерпретирала, једну моју изјаву о ЕУ, по налогу тима који припрема овакве лажи и инсинуације.

Наиме, у телевизијској емисији, то можете да проверите, рекао сам да Европа неће дозволити да Србија буде рупа на златном тепиху и да ће учинити све што је у њеној моћи да ту рупу закрпи, а господа Тадић и госпођа Колунџија су то преокренули у то "ми ћемо бити рупа на златном тепиху". Сада замислите некога да каже "желим да будем рупа".

ПРЕДСЕДНИК: Представник предлагача госпођа Колунџија.

НАДА КОЛУНџИЈА: Онда ћете морати да се жалите свим телевизијама, које су очигледно избациле део из онога што сте говорили, тако су сви могли да виде да сте рекли оно што сам ја рекла.

Желела бих само да прочитам тачку 2) Декларације Народне скупштине у којој каже: "Народна скупштина Републике Србије пружа пуну подршку раду државних органа задужених за процесуирање ратних злочина и за успешно окончање сарадње са Међународних кривичним трибуналом за бившу Југославију у чему нарочиту важност има откривање и хапшење Ратка Младића, ради суђења пред Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију." Ако то није индивидуализација злочина, онда не знам шта је.

ПРЕДСЕДНИК: До 20,45 часова ћемо вечерас бити у директном преносу, трудимо се да то буде и дуже, али ће одложеног преноса наравно бити.

Реч има, реплика господин Мартиновић.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Хвала, госпођо председнице.

Морам да одговорим на ово питање зашто нисмо поднели кривичну пријаву против генерала Ратка Младића. Зато што СРС сматра и данас, као што је сматрала и пре две и пре пет година, да је Ратко Младић херој српског народа.

Кривичну пријаву против Борислава Пелевића поднели смо зато што су одређени сведоци који су по налогу тужилаштва Хашког трибунала доведени да сведоче против Војислава Шешеља рекли – не, нисмо видели ни једног припадника СРС или чули да је учествовао у било каквим злочинима над цивилима, али смо чули и видели да су у томе учествовали поједини припадници Српске добровољачке гарде. Иначе, тај велики Србин Пелевић је везивао те исте Србе у Ердуту за бандере, терао их да лају као пси, шверцовао нафту из Ђелетоваца...

ПРЕДСЕДНИК: Молим вас, не можете тако говорити о колеги народном посланику.

Господине Мартиновићу, не можете.

Господин Томислав Николић, реплика.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Сад се коначно открило то што одавно влада у Србији. Ко је издајник? Онај за кога каже СРС? Ко је херој? Онај за кога каже СРС. Ко је поштен? Онај за кога каже СРС. Дакле, рећи за Борислава Пелевића да је шверцовао, то вам је као када би сте рекли за Војислава Шешеља, и за њега се говорило да шверцује нафту. Рећи да је Ратко Младић херој, али су само неки сведоци били против њега. Па, малочас сте рекли да свако за кога постоји нека пријава треба да се подвргне процесу пред Трибуналом за ратни злочин, односно пред Хашким трибуналом. Свако. Осим, кажете Ратка Младића, пошто он по вама је херој – није издајник. Нема ту по вама, по мени, по било коме. Имате принцип или немате. Свако о коме се прича да је криминалац, сад по овоме што сте рекли за Пелевића, он је криминалац. Свако за кога се прича да је ратни злочинац, по вама он је ратни злочинац, ако то вама одговара. Говори се и за Војислава Шешеља да је ратни злочинац. Хоћете ли рећи да је ратни злочинац? Говори се за Радована Караџића да је ратни злочинац. Хоћете ли рећи да је ратни злочинац? Или су сви или није нико. Кажите - није нико, чак ни они које осуде нису. Ви сте одлучили ко ће у Србији да буде ратни злочинац. Ви, шака јада.

ПРЕДСЕДНИК: Не можете се тако односити према посланику, тим тоном и садржајем.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Извињавам се.

ПРЕДСЕДНИК: Господине Мартиновићу, рекламирали сте повреду Пословника. Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, повређен је члан 104. Пословника Народне скупштине. Дакле, господин Томислав Николић каже да је за нас Ратко Младић херој. До пре две године био је, колико се сећам, и за њега и за господина Александра Вучића. Нисам ја за говорницом Народне скупштине подигао таблу на којој пише "Булевар Ратка Младића", него заменик господина...

ПРЕДСЕДНИК: Молим вас, рекламирали сте Пословник и хоћете речи да сам негде прекршила Пословник. Покушајте о да аргументујете.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Госпођо Ђукић-Дејановић, управо покушам да образложим у чему се састоји повреда Пословника. Дакле, господин Томислав Николић је рекао да се бави политиком 20 година, а каже "последњих шест година причам исто". Господине Николићу, шта сте причали претходних 14 година? Када ви причате истину, у оних првих 14 година или у последњих шест година? Кажите – првих 14 година сам причао неистину, лагао сам, обмањивао сам, нисам вероватно у идеологију српског национализма, последњих шест година говорим истину, частан сам, поштен, имам часна политичка уверења.

ПРЕДСЕДНИК: Повреду Посланика рекламира Томислав Николић.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Овде је повређено достојанство Народне скупштине, зато што ви мислите да немам право на реплику кад буде увређен или повређен. Сада ћу то да вам образложим. Четрнаест година сам, као и ви данас, слушао Војислава Шешеља, а шест година сам водио политику како мислим да треба да се води. У томе је разлика. Да сте ме слушали, сада би то била велика странка. Овако, само ви наставите да слушате и да чекате.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Мехо Омеровић. Изволите.

МЕХО ОМЕРОВИЋ: Захваљујем, госпођо председнице. Уважене даме и господо народни посланици, поштовани грађани Србије, данас када расправљамо о декларацији о осуди злочина извршених над Бошњацима у Сребреници, морамо бити свесни чињенице да декларације и резолуције, ма какве оне биле, неће преко ноћи решити све проблеме које имамо у односима између Србије и БиХ, али морамо бити свесни чињенице да смо данас у прилици да Србија покаже јасан сигнал и одлучност да је свесна злочина који су почињени у Сребреници и да је спремна да одлучније отпочне него раније да се суочава са прошлошћу и да ту прилику ми не смемо пропустити. То је, у ствари, поштоване даме и господо народни посланици, и процес помирења.

Ми из СДП имали смо предлог који је могао одговорити потреби нашег друштва да се суочи са оним што се дешавало у Сребреници. Међутим, сматрали смо да није умесно да машемо са тим предлогом како бисмо дизали медијску прашину или убирали јефтине политичке поене. Сматрамо да је реч о веома осетљивом проблему. Због тога смо се потрудили да припремимо текст који сматрамо много бољим и у политичком и у стручном смислу од овога који је данас пред нама. Мислили смо да у разговорима, без политизације која је скоро два месеца пратила ову тему, можемо доћи и до најоптималнијег текста у овом тренутку.

На нашу велику жалост, многи су на овој теми желели да се играју патриотизма, а то је неморално, јер је ово исувише осетљиво питање да би било предмет било какве манипулације. Било је чак и покушаја и потпуног негирања и релативизације не само злочина, него и саме декларације, као и покушаја стварања атмосфере некажњивости и забораву у односу на овај стравичан злочин. Све то је и морално и политички, даме и господо, недопустиво.

Зато подржавамо намеру да се један овакав акт извињења усвоји у Скупштини Републике Србије. То ће за Србију бити веома важно, јер ће јој дати и морали кредибилитет да исти принципијелни став има и када су у питању злочини који су почињени над Србима. Желели бисмо да учествујемо и у изради и писању и те декларације. Тиме ће се учврстити позиција државе Србије, не само у региону него и у ЕУ.

Најважније, направиће се отклон од свега што се дешавало у прошлости.

Са друге стране, оцењујемо да нисмо у потпуности искористили ову шансу. Стали смо некако на пола пута. На жалост, тако ће се додатно отворити и непотребна полемика и то на два нивоа, на унутрашњем плану ће бити оспоравана ова декларација са обе стране, за једне ће бити преблага, а за друге ће бити преоштра.

На међународном плану, посебно у БиХ, биће дочекана са неким половичним ефектом.

Рећи ћу нешто и о самом тексту декларације који је данас пред нама. Не сматрам умесним то што се у преамбули ни једном једином речју не помиње злочин у Сребреници, тако да онај ко први пут чита овај текст не зна о чему се ради док не дође до назива саме декларације. Због тога сам предложио промену у преамбули у претпоследњој алинеји, да нови текст гласи, цитирам амандман који сам поднео: "Полазећи од чињенице да су у јулу 1995. године извршени тешки злочини над Бошњацима у Сребреници у БиХ, који су обухватили масовна убиства мушкараца, протеривања жена, деце и старих и који су према пресудама Међународног суда правде и Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију оквалификовани као злочин геноцида".

Наравно, да Скупштина Републике Србије није суд. То што се догодило у Сребреници је пресуђена ствар, то је учињено од стране највишег правосудног органа УН који ми као држава признајемо.

Ми не доносимо пресуде, не дајемо никакве правне квалификације. Са оваквом формулацијом у преамбули, декларација би, по мени, добила на тежини, а на тај начин би се оспориле и све критике које ће у супротном, сигуран сам, бити.

Друго, зашто се предлагачи у преамбули позивају на Устав, Међународни кривични суд? Нема никакве потребе. Да ли је свима јасно због чега се оваква декларација доноси? Уопштене формулације које имамо у преамбули и које су садржане у алинејама где се говори, цитирам: "Изражавајући приврженост духу и нормама универзалне декларације, руководећи се циљевима сталног мира и стабилности, тежећи да сећање на сурове оружане сукобе итд" стиче се утисак као да је циљ био само да се направи неки текст, а не зашто се једна оваква декларација доноси.

Предлагачи, што би рекао народ, круже као киша око Крагујевца, беже од проблема, од теме. Оппростите, даме и господо, уважени посланици који сте предлагачи ове декларације, чини ми се да вам је недостајало храбрости. Уз сво уважавање политичке реалности, морало се јасно рећи о чему се ради у овој декларацији.

Ово је декларација због једног стравичног злочина.

Последња алинеја у преамбули је посебно занимљива. Цитирам: "Имајући у виду да је наведеном пресудом Међународног суда правде Србија дужна да предузме делотворне кораке ради обезбеђења пуног поштовања својих међународних обавеза".

Ваљда, даме и господо уважени посланици, ову декларацију доносимо због нас, због наших грађана, због суочавања са стравичним злочиним, због истине, због будућности.

Однос према злочину у Сребреници показаће колико смо као држава и друштво спремни да се удаљимо од политике која је довела до овог злочина. Ова декларација је наша обавеза, не само због међународних обавеза, него због досадашњег ћутања о томе. Тог терета се морамо ослободити, због нас самих.

Опште формулације из преамбуле су на жалост задржане и у самом тексту декларације. Користе се еуфемизми, нпр. – због тога што није учињено све да се спречи трагедија, као да је реч о некој поплави или елементарној непогоди, а не о највећем и јединственом злочину који се десио на територији Европе после Другог светског рата.

Упркос свему, свесни смо чињенице и осетљивости овог питања. Какав год текст декларације на крају усвоји, даме и господо народни посланици, реалност је да изгледа у овом тренутку, као Народна скупштина, као друштво, као држава више и не можемо. То је чињеница са којом смо данас сви суочени. Погледајмо зато истини у очи, опет ће једни релативизирати, а други доливати уље на ватру. И једно и друго је погрешно.

Намере предлагача су искрене, племените, корисне за државу Србију. Свесни смо и ограничења предлагача да се дође до што је могуће већег броја народних посланика који би требало да подрже ову декларацију, јер је ово веома значајно питање и заслужује нашу пуну подршку.

Без обзира на све, уважавамо чињеницу да и у оваквом облику ова декларација представља мали корак ка мењању нашег односа према овом злочину. Декларација би требала да буде и битна претпоставка у успостављању поверења међу народима и државама бивше Југославије.

Веома је значајно што ова декларација ипак садржи поштовање пресуде Међународног суда правде, који је злочин у Сребреници оквалификовао као злочин геноцида. Декларација садржи и осуду тог злочина, садржи и спремност да се, уколико је у Србији, најодговорни за овај злочин, Ратко Младић, ухапси и приведе Хашком трибуналу.

На самом крају, даме и господо народни посланици, хоћу да кажем да још увек постоји простор да се и неке од наших примедби уграде у предложени текст декларације. Захваљујем се на пажњи.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Народни посланик Милош Алигрудич има реч. Изволите.

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Госпођо председнице, даме и господо народни посланици, владајућа већина је пропустила прилику данас код усвајања дневног реда Друге седнице да се уврсти у дневни ред Предлог декларације којим би се осудили сви злочини на простору бивше Југославије учињених током рата, у којој би се експлицитно навела осуда злочина у Сребреници, навела би се и нека друга стратишта и неки други злочини који по свом обиму и начину извођења ни најмање не заостају за поменутиим, него чак можда и трче корак испред, који су почињени над српским народом, да би се не успоставио баланс, него да би се, морала ради, ова Скупштина изјаснила о жртвама, пуна саосећања према њима, у правом смислу те речи, да се не би осетило да некима овде неко стоји и дува за вратом, терајући их да нешто учине, што личи на неку врсту историјског компромиса, али не у смислу прихватања чињенице да су се злочини десили или каквог саосећања или покајања него историјског компромиса са онима који покушавају да нам дају мрвице са стола, које радо прихватамо као гладни, а да при том заправо ни те мрвице на крају нећемо добити.

То је буквално срамота.

У Крагујевцу је убијено више хиљада људи, у Краљеву такође 1941. године, стотине хиљада људи је страдало у Јасеновцу. У Крагујевцу и Краљеву је јасно да су били Срби, у Јасеновцу се зна да су били већином Срби. Та стратишта никада нису ни од једне међународне институције, ни једног суда после рата, поготово у бившој СФРЈ, икада проглашени геноцидом против српског народа, никада. Формални акт о томе не постоји.

Данас имамо прилике да видимо у вашој декларацији позивање на пресуду Међународног суда правде и у праву је Чеда Јовановић када вам каже – бојите се да извучете линију до краја, да је повучете и да поред навођења Међународног суда правде кажете и шта тај Међународни суд правде каже о конкретном догађају о којем данас посебно расправљате, овом декларацијом, у коме лепо стоји да га они квалификују као геноцид.

Тај исти Међународни суд правде ослобађа од одговорности државу Србију за тај догађај, а ви се у истој декларацији извињавате. У чије име и зашто?

Ако је нешто квалификовано тамо као геноцид, то је учињено у једној међународној пресуди и то је подложно расправи, јер смо ми политичари, а ово је парламент и ми по другим правилима игре играмо. Нисмо ни нижа судска инстанца која треба да слуша захтеве више и да спроводи њене одлуке. Ми смо парламент једне државе.

Шта је спорно у тој квалификацији? У тој квалификацији је спорно што никада у свету ни у једном суду нити у правосудном систему, ни у међународним судовима се злочин геноцида није квалификовао на тај начин, полазећи од чињеница које постоје на терену, као делимичан, као локализован. То је све потпуно супротно суштинском појму геноцида у међународном праву. Како можете рећи да се судијска не пориче, онда исто тако можемо рећи, ако је форма важнија од садржаја за све вас, да су онда и неке раније пресуде које историја познаје, такође важније и са аспекта њихових последица и са аспекта оних који су осуђени. Онда је по вама Ђордано Бруно злочинац, јер га је један релевантан суд, врло легалан у то време, осудио, суд инквизиције на смрт спаљивањем на ломачи, јер је тврдио да је земља округла.

Толико о потреби да се поштују одлуке међународних судова, без обзира да ли су оне део система УН или када је реч о квалификацији.

Зашто је битна прича о квалификацији? Због досежности последица које се овде воде. Ако ми кажемо да је то тако као што тамо пише, извели ту реч до краја, као што је то овде, па је тражи или не, као што ви мислите да сте се спасли, идемо на следећу ствар, донесите ову декларацију као посебну декларацију о осуди једног злочина на територији бивше Југославије којим хоћете да кажете оно што од вас траже. То ви потврђујете сада, да тај злочин је симбол свих злочина на простору бивше Југославије. Хтели ви то или не, какве год вербалне враголије овде изводили да докажете да сте хтели нешто друго, као што овде представник предлагача Нада Колунџија чини цео дан, у томе не можете успети, јер ће вас акт који данас будете овде донели, у периодима који долазе, демантовати. Какву год декларацију донели у четвртак или петак о осуди злочина над српским народом, све ће то бити мало мање важно у односу на ово што је данас учињено. Све то више нема везе. Све то онда остаје као интерна наша ствар.

Оно што се данас донесе, то је оно што се доноси по поручбини. То није само наша ствар, то је она ствар која ће да иде у историјске читанке, на основу којих ће се формирати свест грађана Србије о свему овоме, а да не причам о другим државама, где им напамет не пада да упркос вашем дивном позиву да учине оно што ви од њих тражите, да признају злочине и осуде злочине над српским народом, то они неће урадити никада. О томе можете да сањате.

Док Вук Јеремић, ваш министар спољних послова се труди да прича о решавању питања избеглица са представницима других држава у региону, док председник Борис Тадић одлучи да се види са Ивом Јосиповићем и договара повлачење тужбе и контратужбе. Замислите, то је још посебан куриозитет. Ви сте у контратужбу ставили Јасеновац и 700.000 страдалих у Јасеновцу, да би Борис Тадић могао у овом тренутку да се поткусурује са тим жртвама и договара са Ивом Јосиповићем о томе да повуче контратужбу за Јасеновац, чиме сваки правник зна да се повлачењем тужбе донекле признаје да онај ко је тужбу поднео није у праву. И друга страна која повуче тужбу, признаје да није у праву и да тиме дефинитивно на ту причу стави тачку и да каже да Јасеновца није ни било.

Видите шта ви радите. То радите исто и са овом декларацијом. Све време је то поента. Када она као посебна буде усвојена у Народној скупштини, од тог тренутка, хтели ви или не, доносили декларацију или не доносили о осуди злочина над српским народом, остаће кривица на Србији, ничим прозвана, чак ни пресудом Међународног суда правде у Хагу, остаће љага у имену српског народа, јер ће морати по разним историјским читанкама и уџбеницима деца да читају како је српски народ геноцидан, а геноцидан је због тога што је неко у име српског народа учинио неки геноцид, а да није у име српског народа учинио геноцид како ви сматрате, не би се извињавали.

У моје име нема потребе да се извињавате. Никада никакав злочин нисам починио. Политичка странка којој припадам никада није никакав злочин заговарала. Већина грађана Србије у време извршења овог злочина, да сте их анкетирали, што ви врло добро знате, не би стала иза извршења таквог злочина никада, нити би на њега пристала, нити би му аплаудирала.

Та иста већина народа је сменила Милошевића 2000. године, ону странку за коју је Нада Колунџија побркала, па позива неке друге, а заборавља да са њима седи као коалициони партнер у Влади која је заправо носила ту неку причу заговарања неке ратне опције, мржње и не знам чега.

О томе данас ми овде говоримо. Ви сте овим ликвидирали могућност да Србија стане на своје ноге као нормална држава. Ви сте је бацили на колена, а на српски народ сте бацили љагу онакву каква је бачена на нацистичку Немачку са правом после Другог светског рата, а где овде има тог поређења? Шта се овде икада десило у овој целој причи, да би ми морали тај печат и тај крст да носимо на себи?

Да, признаћемо злочине који су се десили. Да, говорићемо о жртвама које имају име и презиме, јер ми их је искрено жао. Да, и треба осудити све злочине, укључујући и тај, па нека буде у првом реду тај, али не посебно. Ово што сте ви овде направили и шта год будете направили у четвртак или петак, завршиће са овом државом од почетка до краја и са сваком надом овог народа у добру судбину.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Саша Миленић. Да ли сте рекламирали Пословник, Саша?

САША МИЛЕНИЋ: Учинио ми се да због помињања града Крагујевца и злочина у Крагујевцу у контексту који је релевантан за овако важну тему, треба пренети и јавности одређена искуства која су значајна.

Међународна јавност је упозната са злочином у Шумарицама из времена фашистичке окупације, првенствено захваљујући огромним напорима пријатеља града Крагујевца из Савезне Републике Немачке, који су финансирани истраживачке и издавачке пројекте који су се бавили овом темом. На Великом школском часу у Шумарицама, покретане су бројне емоције код многих присутних, понекад чак и експлицитне политичке поруке су изазивале и незадовољства, али никад код представника немачког народа и Републике Немачке.

Пријатељство града Крагујевца са локалним самоуправама у Немачкој увек је изненађивало званичне представнике града, комуникацијом која увек почиње личним извињењем званичних представника града. Релативизација броја жртава у Крагујевцу до које је дошла наша историографска наука никада није помињана од стране Немачке и немачког народа и њихове културе.

Најзад, никада није поменуто оно до чега наши истраживачи долазе, да је најзначајнији руководећи кадар одговоран за злочин у Шумарицама, уопште није немачке националности.

ПРЕДСЕДНИК: Госпођа Нада Колунџија.

НАДА КОЛУНџИЈА: Величина народа мери се, између осталог, и својим односом према другима. Величина једног народа мери се својим односом према жртвама које имају други. Величина српског народа, без обзира што је бројчано мали народ, никада није оспоравана управо због таквог односа према другима. Зато сам сигурна да је усвајање ове декларације заправо они који ће гласати за њу, само потврђују ту величину народа коме припадамо и само не изневеравамо оно што је његова суштинска особина која га чини тако великим.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Влајко Сенић има реч. Изволите.

ВЛАЈКО СЕНИЋ: Поштована председнице, поштовани чланови председништва, поштовани народни посланици, бићу крајње искрен, дубоко сам уверен да ову расправу водимо у тренутку када јавно мњење у Србији боље разуме аргументе Милоша Алигрудича него што разуме аргументе које ми износимо данас овде, предлажући ову декларацију. Мислим да је због тога важно да водимо једну овако отворену и храбру расправу и да 15 година након масакра који се десио у Сребреници, а који је Међународни суд правде, господине Алигрудичу, оквалификовао као геноцид и који је највиши правни орган УН и које је наше последње уточиште да Косово више нећемо гледати само на временској прогнози, него да постоји можда неко међународно право на које можемо да се позивамо. Дакле, такво је стање данас у Србији.

Вероватно већина грађана сматра да ову декларацију не треба донети, а не мали број грађана, као ви, сматра да је то темељно против наших националних и државних интереса. Управо мислим супротно и драго ми је што ће, надам се, већина посланика у Скупштини закључити супротно, да је доношење декларације, где ми имплицитно и експлицитно признајемо пресуду Међународног суда правде у Сребреници, највећа могућа и најбоља могућа одбрана српских националних интереса, јер оно што се десило у Сребреници, господине Алигрудичу, тријумф је зла и представља најсрамнији догађај који се везује за српски народ у његовој историји и крајње је време да се српска Скупштина од тог зла и од те срамоте ограда.

ПРЕДСЕДНИК: Само се немојте обраћати господину Алигрудичу, молим вас.

ВЛАЈКО СЕНИЋ: Морам да га изазовем.

ПРЕДСЕДНИК: Замолила бих вас да се ипак њему не обраћате.

Мораћете поново, укључите се. Извините.

ВЛАЈКО СЕНИЋ: Ми данас имамо обавезу, дакле, једну моралну обавезу и овде се говорило о томе да се као људи оградимо од тога и да кажемо да су то чинили појединци који су то чинили у своје име, а лажно се заклањајући иза патриотизма. Ви, господине Алигрудичу, то добро знате и били сте странка која се такође борила против Милошевића, дакле, да док су појединци гинули и губили животе и док су породице остајале без своје деце, да су појединци са ове и са оне стране Дрине нормално трговали, нормално се богатали, бавили се шверцом дувана, кокаина и ко зна чега све не. Од те такве политике, лажног патриотизма ми се данас у Скупштини Србије ограђујемо и ограђујемо се од тога да било када у будућности политичке и друштвене прилике буду такве да се једна таква политика понови.

Ми данас упућујемо изразе најдубљег саучешћа породицама жртава и схватамо да је тај бол и жртва неизбрисив и ненадокнадив, али чинимо оно што можемо у овом тренутку, да кажемо да разумемо њихов бол и да разумемо да као држава тада, без обзира ко је био на власти, нисмо учинили све што смо могли да спречимо тај догађај и због тога данас, 15 година након јулског масакра у Сребреници, ево и данас отворите сајт CNN, пре сат времена, не ова расправа, нека друга ствар везана за Сребреницу је тема светских медија. Укуцајте, било ко од наших грађана, на Гуглу или web претраживач или search images, па ћете видети какве се слике појављују. Ми не дамо да то буду слике Србије, српског народа, јер историја не памти никада да су то биле слике ни Србије, ни српског народа, јер смо ми били народ који се кроз историју борио праведно за своје националне циљеве и не само за своје националне циљеве, него и за националне циљеве неких наших сународника из региона и увек смо били на правој страни и увек смо били на страни принципа, правде и слободе и баш због тога што су

они који су појединачно чинили злочине у Сребреници хтели да се сакрију иза историје и традиције српског народа ми данас кажемо – не, господо, то су појединци, чинили су злочин у своје име.

Жао нам је што Србија тада није учинила максимални напор да тај злочин спречи, али они немају везе ни са прошлошћу Србије ни са садашњошћу Србије, а најмање имају право да угрожавају будућност ове државе и деце која се рађају и која ће се тек родити у Србији. Мислим да је то прави патриотизам и добро знамо сви да се такве патриоте и пре и после 2000. године и пре и после Сребренице нису се либиле да убијају и у Србији и ван Србије припаднике српског народа, ако су то били неки храбри и разумни људи који су хтели и имали снаге и спремности да дигну глас против такве политике.

Без обзира, као што сам рекао, на можда болну расправу данас и на страшне ствари које су се чуле, па сами треба да се запитамо да ли је нормално било да се тако нешто дешава када ми данас, 2010. године, овде у Скупштини Србије пребројавамо да ли је било оволико везаних жртава или онолико, да ли је дете било печено или није било печено, да ли је било жена или није било жена. Јел то политика иза које ми треба да станемо? Јел због тога што су неки појединци, користећи рат и најгоре ствари које рат са собом носи, учинили злочин који се квалификује у тој пресуди као геноцид, зато што су појединци неки оптужени, неки су на листи да су ратни злочинци, јел ми због тога, због неког лажног солидарисања са њима, само зато што припадају српском народу коме и ми припадамо, треба да ћутимо, да погнемо главу и да пре 15 година и да наредних 15 година ова држава трпи због таквих појединаца? Мислим да не треба.

Уверен сам да су и ваше намере такође сличне, не ваше као ДСС, него свих других странака које можда данас неће подржати ову декларацију, али морамо да будемо свесни да сви злочини који су се десили током ратова у бившој Југославији, да је злочин у Сребреници издвојен и да је другачији и да због тога ова декларација, ова расправа, јесте потребна за нашу земљу и за ову скупштину.

Могу да кажем да је добро што се овако расправља у Скупштини, први пут после дужег времена говоримо о неким стварима које су важне за ову државу, не говоримо само о неким појединачним законима и на овај начин и грађанима Србије на неки начин шаљемо поруку који су разлози били зашто је ова земља патила до 2000. године и зашто ми данас под теретом таквих злочина не можемо нормално и довољно брзо да се развијамо, као што би то било да тога није било или да смо имали храбрости да већ 2001, 2002. или 2003. године донесемо овакву или сличну декларацију.

Морам да вам кажем да сам данас поносан што ће Скупштина донети овакву декларацију, да ће вероватно већина нас који будемо гласали за ово и наших странака изаћи са неким процентом подршке код грађана Србије нижим него што је био пре ове скупштине, али ћемо изаћи подигнуте главе јер смо први пут, што је важно, иако је власт промењена пре десет година, повукли историјску паралелу између ратних злочина, криминалаца, ратних профитера који су били мањина у време рата и огромне већине грађана Србије, који су увек били, јесу и биће велики народ и припадаће великом народу, пре свега захваљујући нашој спремности да се на овај начин суочимо са стварима које су се дешавале тада, које је неко чинио позивајући се да чини у наше име. У моје име није чинио, није чинио у име већинске Србије и тада је то било страшно, страшно је и сада и због тога је подршка овој декларацији, господо, одбрана српских националних интереса и патриотизам прве врсте. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Господине Алигрудифу, напустили сте посланичку групу.

Реплика?

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Не знам шта сам то напустио и не знам о чему причате. Имам право на реплику.

Ви нисте добро разумели очигледно оно што сам ја рекао када сам помињао пресуду Међународног суда правде у Хагу. Она је чињеница и описао сам, оно што сам ја рекао је да ми не морамо, нити игде пише у тој пресуди, да намичемо омчу одговорности и кривице на себе за нешто што нам ни та пресуда не ставља на терет, нити у тој пресуди постоји икаква обавеза да се доноси икаква декларација о Скупштини Србије, посебно о злочину у Сребреници. На страну чак квалификације о геноциду. Квалификације о геноциду које је та пресуда изнела је питање те пресуде и судија које су је донеле. Она може да не буде спорна само са аспекта правосуђа УН и неке политичке коректности у којој мери ћемо се ми на то осврнути и то поштовати. Ако нам то не одговара, а суштински нам као народу не одговара, и поред постојања те пресуде, то се може политички и морално оспоравати. То је била суштина мог говора.

Али, оно о чему сам ја говорио, што ви очигледно нисте разумели, пошто сте рекли како ћете гласати, да сте срећни због тога, нећете до краја вечери, па ни питај Бога докле разумети, то је да када усвојите посебну декларацију о једном злочину, како год да је квалификован, а све друге злочине ваљда ништа мање страшне, ако не и страшније, без обзира на број страдалих у једном дану на стратишту, као што је случај са Братуначким селима, где су деца и жене клане, где су људи вилама пробијани и закуцавани у врата, о чему постоје снимци.

Ако то није ништа страшно, а ово је најстрашније, без обзира, уопште о броју жртава не говорим, оне уопште нису релевантне за ово о чему ја причам, ако то није страшно, ако није страшна ситуација у којој имате десетине и стотине хиљада људи који се више не могу вратити у своје домове одакле су морали да побегну пред митраљезима у "Бљеску" и "Олуји" и паљбом из авиона, онда не знам шта је страшно.

Страшно је све то, али зато што неко хоће да пере своју савест у међународној заједници почев од холандског батаљона, за које онај Американац, бивши генерал, тврдио да имају проблем зато што представљају геј лоби, па је настала читава бука, почев од њих па до оних других који имају право и потребу да перу своју савест због злочина који су можда они у првом реду морали да спрече, па га нису спречили, због чега ми морамо да испаштамо и слушамо као по команди оно што некоме падне на памет? То ниједна држава у региону не би урадила. То не би урадила Хрватска, то не би урадила Босна и Херцеговина, нико живи.

ПРЕДСЕДНИК: Прошло је три минута, господине Алигрудифу.

Реч има народни посланик госпођа Вјерица Радета.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Даме и господо, данас је пред Скупштином Србије велика историјска одговорност. Од данашње одлуке парламента зависи да ли ће се сачувати слободарска традиција српског народа или ће се Србима нанети несагледива историјска штета.

Ми српски радикали покушаћемо и покушавамо аргументима да вас убедимо да са гнушањем одбаците овај предлог, јер он нема основа ни у чињеничном стању ни у међународном праву.

Подсећам вас да, у смислу члана 2. Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида, геноцидом се сматра убиство чланова групе, тежа повреда физичког или менталног интегритета чланова групе, намерно подвргавање групе животним условима који треба да доведу до њеног потпуног или делимичног уништења, мере уперене на спречавање рађања у оквиру групе, принудно премештање деце из једне групе у друге, ако су ова дела учињена у намери потпуног или делимичног уништења једне националне, етничке, расне или верске групе као такве.

Злочин који се десио у Сребреници, о којем се још увек не зна права истина, ни на који начин се не може подвести под ову дефиницију. Да је Србију пред Међународним судом правде у Хагу заступао било који просечан правник са израженим патриотским осећањима, веома лако би доказао да у Сребреници није било геноцида.

Нажалост, интересе српског народа заступао је Радослав Стојановић, који је током своје дугогодишње каријере упорно доказивао да му је најмање стало до интереса Србије и српског народа. Он је једноставно прихватио пресуду. Данас смо овде чули сведока који се хвали како је сведочио и од стране режима у Србији дочекан као херој који је наводно спасао Србију од директне оптужбе за геноцид у Сребреници. Баш га брига шта ће се дешавати у Републици Српској.

Већ тада су биле потпуно јасне намере западних сила да се на основу такве одлуке Србија одрекне Косова и Метохије и да се створе услови за уништавање Републике Српске.

Данас је јасно да је режим у Србији подлегао притисцима муслиманске пропаганде и да овом декларацијом ви намерава да обележите сопствени народ.

Никада нисте хтели да се утврди истина о Сребреници, иако су многи озбиљни људи који су то истраживали износили непобитне чињенице о злоупотреби тзв. случаја Сребреница, а ви сте данас те озбиљне људе овде називали и неким квазинаучницима. Омаловажавали сте сва озбиљна истраживања, па није чудно што нам

се сада смеју у лице они који су овај случај креирали.

Подсећам вас, не знам да ли сте пре десетак дана прочитали у једним дневним новинама изјаву директора Меморијалног центра у Поточарима, Мерсада Смаиловића. Он је рекао да је у Поточарима сахрањено око 50 особа које нису страдале јула 1995. године, уз образложење да је то рађено из сентименталних разлога и да су тамо сахрањивани сродници Сребреничких жртава.

У истом тексту наведено је да је Меморијални центар потврдио да у Поточарима нису сахрањене само сребреничке жртве из јула 1995. године, него и Муслимани који су раније страдали у рату. Дакле, то је саопштење Меморијалног центра Поточари.

Права истина је да тамо нису сахрањивани само становници Сребренице. Много је података који говоре о именима људи који су наводно сахрањени у Поточарима, а касније су се појављивали на бирачким списковима и живи и здрави излазили на изборе и гласали. Уосталом, Сребреница је разлог због кога у Босни и Херцеговини још увек није одржан попис становништва. То је такође јавна тајна.

Данас ако усвојите ову декларацију ви уствари затварате причу о Сребреници. Свако ко бих хтео да и даље евентуално истражује, а има људи који ће то да раде, истину о овим злочинима наићи ће на зид који је поставила Народна скупштина Републике Србије доношењем ове декларације која ће бити највећа историјска грешка овог режима, а одговорност свих вас појединачно који ћете гласати за овај срамни акт.

Пре неколико дана, министар спољних послова Турске, Ахмед Давутовлу, изјавио је да ће се Србија ускоро извинити за злочин у Сребреници у којем су, како је рекао, страдале хиљаде босанских Муслимана. Питам вас како је он то знао пре него што су народни посланици добили текст ове декларације? Можда је боље питање ко му је то обећао или зашто га тај није питао када ће се он извинити за два и по милиона убијених Јермена од стране Отоманске Турске?

Можемо да питамо и како то Тадић у приватној посети Јосиповићу обећа повлачење контратужбе против Хрватске, а не упита се када ће се Јосиповић извинити Србима за милион убијених Срба, Рома и Јевреја у НДХ, па за "Бљесак", "Олују", "Медачки цеп"? Ко ће Србима да се извини за 10.000 убијених у Сарајеву, за добровољачку, за тузланску колону? Могли би да набрајамо до сутра.

Зашто, даме и господо, омаловажавате жртве сопственог народа? Зашто се ругате тим жртвама? Зашто обележавате будуће генерације? Дозвољавате да жртве претворите у злочинце. Зашто то радите сами себи? Зар није време да престанемо да се додворавамо непријатељима српског народа? Заправо, ви који то чините.

СРС се залаже да се сваки злочин расветли и да се сваки појединац гони и казни по закону. Зато смо ми Специјалном тужилаштву за ратне злочине предали конкретне доказе о злочинима над групом Муслимана у Зворнику и данас их такође позивамо да тај злочин расветле и да покрену поступак против конкретних починилаца тог злочина.

Дакле, ми се залажемо да се сваки злочин казни и да се онима који су злочин починили, а држављани су Републике Србије, суди у судовима у Србији. Уосталом, Народна скупштина, даме и господо, Републике Србије је изнела свој став о ратним злочинима доношењем Кривичног законика, у којем су предвиђена сва та кривична дела и казне за извршиоце. Наравно, нико нормалан не би имао ништа против тога да се Кривични закон примењује на сваког конкретног појединца који је такво дело извршио, али појединачни злочинци не смеју да вам буду алиби за осуду целог народа. Ово што данас радите, то је злочин против сопственог народа. Видите како и ви народни посланици као део режима слепо извршавате налоге западних сила.

Није случајно што ову декларацију доносите баш ових дана, када се у Хашком трибуналу припрема пресуда војних и полицијских официра Републике Српске. Ових дана чујемо, а и данас се говорило, за ово ваше недело да тражите алиби и у наводној осуди злочина у Сребреници од стране Владе Републике Српске у јуну 2004. године, али то господо није истина.

Истина је да је Никеревихева влада 11. јуна 2004. године усвојила Извештај Комисије за истраживање догађаја и око Сребренице од 10. до 19. јула 1995. године и у том извештају се говори о хиљадама додатних жртава, као и о онима који су у пратњи представника високог комесаријата за избеглице, са Београдског аеродрома одлетеле у Белгију, Швајцарску, Холандију и дан данас тамо живе. Дакле, много је примера даме и господо, а нажалост мало времена, пошто нам нисте дозволили дупло време.

Позивам вас да, као и ми српски радикали, не пристајете на ову бруку и не гласате за Предлог ове декларације.

ПРЕДСЕДНИК: Госпођа Нада Колунција има реч.

НАДА КОЛУНЦИЈА: Да не знамо да је данас 2010. година ја бих мислила да смо 90-тих и опет бих стрепила од неких нових ратова и неких нових сукоба, од нових мржњи и од нових жртава.

На срећу ипак ово је 2010. година и ово што ви сада причате за једини резултат има што сејете страх код грађана Србије. На страху ипак су се злочини и родили. Прво је кренуо страх, да је онај други непријатељ, па онда је кренуо злочин.

Сада опет ви, пошто сте исцрпели све непријатеље са стране, сада вам остају непријатељи у земљи и покушавате грађане Србије да окренете против оних који сматрају да је злочин нешто што мора да се казни, да злочинац мора да одговара, да жртва заслужује поштовање и пијетет. Једино охрабрујуће јесте да је све мањи број грађана који верује у то што ви причате. (Аплауз посланика ДС.)

ПРЕДСЕДНИК: Господине Мартиновићу и госпођо Радета ви сте се пријавили, а једно од вас двоје може да добије реч.

Господине Мартиновићу изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, ја заиста не знам госпођо Колунција зашто имате потребу да нама посланицима СРС стављате у уста нешто што ми нисмо рекли? Које од нас данас сејао страх, панику, мржњу, нетрпељивост или било шта слично?

Ви се варате, госпођо Колунција, ако мислите да истинско помирење међу државама и народима бивше Југославије може да се постигне тако што ће Народна скупштина Републике Србије да донесе некакву декларацију, која се заснива на фалсификатима, на неистинама, на кривотворењу историјских чињеница.

Ви сте рекли "убијено је неколико хиљада муслимана". Ја сам вам навео патолошки извештај италијанског патолога. Дакле, он није члан СРС, а каже— да је на целокупној територији општине Сребреница пронађено 1800 и нешто лешева. Ја сам вас питао— можете ли ви, који имате тапију на ЕУ, на људска права да ми одговорите— како знате колико је од тих страдало тако, што се повлачило из Сребренице према Тузли, колико од њих је страдало у међусобним муслиманским обрачунима, колико је од њих страдало од НАТО бомби, пошто је НАТО пакт дејствовао тог дана послеподне 11. јула на територији општине Сребреница?

Ви на та питања не умете да одговорите, али умете да нама, који не мислимо као ви, лепите најгоре могуће епитете. Господин Мићуновић се данас позивао на хуманизам, на опште братство свих народа, на неке универзалне људске вредности и ја то поздрављам, али ви би хтели да те универзалне људске вредности буду резервисане само за вас. Ви, наводно, јако жалите Муслимане из Сребренице, а својим колегама који

седе заједно са вама у овом парламенту – делите најгоре могуће епитете. Како ми да знамо да сте ви искрени? Наводно имате страшно велику потребу да се неке измињавате, да саучествујете у нечијем болу, а онда, када чујете нешто што не одговара вашем демократском уху, онда кажете да смо антиевропски оријентисани, да смо сејачи панике, страха итд.

Ја намерно данас нисам, управо из пијетета према човеку који више није жив, рекао нешто што знамо и ви и ја – па лидер ваше странке је 1993. године пекао вола са Радованом Караџићем. То није чинио Војислав Шешељ, нити ја, нити Вјерица Радета. Чији је био Љубиша Савић Маузер? Је ли он био члан СРС?

Дакле, поставља се питање – одакле вама право да ви, све оно што се десило на просторима бивше Југославије свалите на леђа "па крива Српска радикална странка". (Председник: Време.) То једноставно није тачно.

НАДА КОЛУНЦИЈА: Хоће прво професор Мићуновић нешто.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Мићуновић има реплику на ово излагање.

ДРАГОЉУБ МИЋУНОВИЋ: Дакле, ја сам у првом излагању чуо да Младић не би ни мрва згазио и када све саберемо он апсолутно није крив, а сада чујем и детаље како је дошло до тога – Муслимани су се међусобно поубијали, нешто су их, је ли, бомбардовали њихови савезници и тако је дошло до тога, нешто се поубијало, па нису успели да се пробију, од тих снага. Не треба нам таква прича. Побито је те сиротиње, убоге, везане од стране тих хероја. То остаје срамота и то се ништа не везује ни за српски народ, ни за српску државу, него као чињеница да су то људи који су имали и жене и децу, то су људска бића. Не треба да се сећамо, а Достојевски је говорио о томе, да је једно дете које заплаче важније него било која велика историјска битка. Дакле, ја сам о том хуманизму говорио и сваки покушај, односно рекао сам како се то умањује и релативизира – па није било, па их нема. То је потпуно нехумано. То је један проблем.

Друго питање је вола, које ви помињете. Колико ја могу да знам, једна демонстрација подршке од претње од бомбардовања је које је тада претило тамо. Од тога се не може правити никаква даља веза, која би могла ДС на било који начин да везује за политику Караџића или било кога. То је сада једно друго питање. Ви сте га поменули, па сам зато хтео то да вам кажем.

Још једном говорим, пробајмо, а то се зове саосећање, то су теорије саосећања или вредности, да замислимо те људе, јер су то биле избеглице у Сребреници, поред оних који су из Сребренице. Сада покушај да то на било који начин или релативизирамо или смањимо, стварно није хуман. Ја сам само о томе желео да говорим. (Аплауз ДС.)

ПРЕДСЕДНИК: Господине Мартиновићу ово је био управо одговор на вашу реплику.

(Александар Мартиновић упадица с места: Није тачно.)

Не, госпођа Радета је тражила пре вас.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Ја сам желела да реплицирам госпођи Нади Колунција, јер заиста нисам разумела ову врсту реакције, госпођо Колунција, да сам ја овде износила аргументе, говорила језиком чињеница, односно ово данас заиста јесте тешка тема, тешка поготову за вас који имате намеру да гласате за ову декларацију. Сигурно је да ћете имати проблем – како ћете се искупити пред историјом једног дана када се истина о Сребреници, на прави начин, заиста сазна.

Вама смета што помињем саопштење Меморијалног центра из Поточара. Забога, немојте неким патетичним причама о томе – ова жртва, она жртва. Наравно, свака жртва је страшна без обзира којем народу припада. Сваки злочинац треба да одговара за злочин који је извршио. Никада нико из СРС није имао ништа против тога.

Овде се ради о томе, даме и господо, да сте ви исхитрено, зато што су вас непријатељи српског народа на то наговорили, зато што сте подлегли муслиманској пропаганди, исхитрели сте ову одлуку а да не знате право чињенично стање. Ево у резолуцији коју је неко од вас помињао, која је на тему Сребренице донета у Европском парламенту у јануару 2009. године, у параграфу Е стоји да упркос огромним напорима садашње истраге не дозвољавају потпуну реконструкцију догађаја у и око Сребренице.

Дакле, ако то стоји и у том резолуцији Европског парламента која вас мука тера да ви трчите да прихватите да понизите српски народ, да српски народ огласите злочиначким народом?

Та ваша прича, да се то односи само на одређене извршиоце злочина итд, једноставно није тачно. Па, знамо шта овде пише. Ако хоћете да свако појединачно одговарате, то хоћемо и ми, онда изволите, правосудни органи, име и презиме, извршилац, злочин, утврђују се, утврде се околности, тај неко одговара, добија одговарајућу казну.

Нико нормалан никада вам се не би замерио да тако нешто урадите, али ви и даме и господо, понављам вам, правите историјску грешку и сасвим сигурно имаћете проблем да се оправдате пред историјом, убеђена сам, зато што сам убеђена да ће истина о Сребреници ипак да се сазна.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Мартиновић, реплика.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Хвала вам, госпођо Ђукић-Дејановић. Бићу веома кратак.

Господине Мићуновићу, разлика између вас из Демократске странке и нас из СРС јесте у томе што ви о Сребреници говорите језиком фраза, а ми говоримо језиком чињеница.

Ви сад подсмешљиво мени пребацујете као тобоже Муслимани су се сами поубијали.

Ово је, господине Мићуновићу, књига сина Сефера Халиловића, Семира Халиловића "Државна тајна-строга поверљиво". Дакле, нисам је написао ја.

На страни 289. ове књиге стоје следеће реченице. "Војна безбедност, као и служба државне безбедности покренули су више оперативних акција које су имале за циљ да покажу како је Насер Орић и његова група од двадесетак људи унутар енклаве радила стравичне ствари своме народу, као што су убиства Салиховић Хамеда и Ризмановић Нурифа, те покушај убиства као што је случај са Хакијом Мехољићем, Ибраном Мустафићем, Хамедом Мустафићем и другим особама. Осим тога, у служби државне безбедности и војне безбедности тврдили су да је Насер Орић, чије је кодно име било Везир, сарађивао са четницима, шверцовао робу, сопственом народу продавао намернице за злато и новац, одводио девојке и жене и вршио терор унутар опседнуте енклаве. Тако се у циљу доказивања шта се заправо догодило у Сребреници покренуте акције "Губер", "Херкул", "Истина" и "910". То су шифре тих акција које су вођене, неке комбиновано са војном безбедности, а неке су рађене самостално унутар службе државне безбедности.

Господине Мићуновићу, ово су чињенице, ако имате нешто против њих, тим горе по вас.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Марина Рагуш, повреда Пословника.

МАРИНА РАГУШ: Госпођо Ђукић-Дејановић, уколико ми у овом демократском Парламенту дозволите, позивам се на члан 104. став 2. заиста се трудимо да се са уважавањем обраћамо једни другима.

Уколико ви, госпођо Колунџија, имате утисак да ми вас својим излагањем враћамо у деведесете, мислим да тиме вређате достојанство целе посланичке групе и да сејемо страх.

Са друге стране, то би било подједнако као кад бисмо вас подсетили на све афере које нисте разрешили од 2000. године, а били сте део власти. Било би подједнако као када бисмо вас подсетили на праве газде у Србији, рецимо, Мишковића, Бека, а биће подједнако када вас будемо подсећали на злочине које су чинили у оквиру организованог криминала Шарићи, да видимо докле ћете у том случају ићи. То су злочини у односу на овај опљачкани народ, а када већ говоримо о заштити достојанства ове посланичке групе, прва ћу вас демантовати – ми овде не пребројавамо жртве, покушавамо да говоримо језиком чињеница. Хајде да говоримо логички. Зашто две резолуције? Зашто не једна резолуција које ће осудити све злочине?

Ми осуђујемо сваки појединачни злочин. Да се не терети овај народ председник ове странке је у Хагу добровољно отишао. Још једна чињеница, на основу наших оперативних сазнања кроз предмет др Војислава Шешеља, документовано је, професоре Мићуновићу. Ми смо тужилаштву овде поднели захтев да се испита злочин над 20 невиних муслиманских жртава у Зворнику. Ево прилике за то. Ми сада вама одузимамо аргумент за оно што сте рекли мало пре. Ми само покушавамо ...

ПРЕДСЕДНИК: Време. Захваљујем.

Господин Мићуновић, реплика.

ДРАГОЉУБ МИЋУНОВИЋ: Очигледно је да се не разумемо. Говорим о једном масовном злочину, а ви мени кажете да је било неких које су убили и Муслимани, убили једни друге. То не оспорава ни на који начин постојање злочина.

Аргументе које наводите, пажљиво пратим суђење господину Шешељу, али господин Шешељ врло често сам признаје све злочине који су одиграли тим што каже да су и радили или представници добровољачке гарде Арканове или да се не зна ко су, али они који су били добровољци унутар Југословенске армије итд.

Не може се више о злочину тако нагађати јесу или нису. Пронађу се тела, зна се, људи су живи и све се то види и зна. Оно што је наш задатак овде јесте не да покушамо на било који начин да фалсификујемо историју, него да се морално распитамо или ово има смисла само да се не би поновио злочин. У Дахау стоји велика афиша која каже – они који хоће да забораве спремни су да понове. То је мисао великог филозофа Сантајане. Ова расправа постоји зато да не заборавимо, да се не би никад поновио злочин, макар био много мањи од онога како се он квалификује. Апелујем да имамо саосећања да о томе говоримо, а не да извлачимо закључке шта ће то бити за историју.

Овде чујем непрекидно да смо пред зидом историје, па ће историја ... неће се историја освртати на то. Та илузија да ће ту људи стајати пред историјом, она измерити цене, па ће неке презрети, то је све митолошка историја. Те ће чињенице покупити неки историчар и рећи то је било то и то и тиме је завршена тачка. Наш задатак није да градимо достојанство историје, него да утврђујемо неке чињенице и да се згражавамо злочина и да бежимо од злочина, да нам се више никад не понови. То је мисао ове расправе. Све друго нас води у старе расправе које смо већ овде имали 20 година.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има госпођа Рагуш.

Молим вас да завршимо са репликама.

МАРИНА РАГУШ: Госпођо Ђукић-Дејановић, хвала на прилици. Професоре Мићуновићу, не знам шта је спорно. Ко нормалан, а окренут хуманистичким принципима није у ситуацији да се згражава над сваким злочиним? Заиста морам да подсетим све, није вама ова држава дедовина, па да је поткусуравате сваки пут када неко ко је довољно гласан да прекраја политичку сцену, од вас то тражи. Није ова нација ваша дедовина, нити ваша, нити моја. Ми имамо одговорност да сада градимо будућност наше историје и садашњост деце која долазе. Како? Тако што ћете навући поколењима, дати им у наслеђе да је ово геноцидна нација и да Срби јесу починили геноцид.

Ми имамо факс из Сребренице, господине Мићуновићу, а то ћу искористити у мом времену и прича за Сребреницу и онда ћете видети потпуни бесмисао да српски парламент прича о ономе што се десило у Сребреници. Да, ми хоћемо да причамо. У Сребреници се, да, десио злочин, али да видимо ко га је починиоци и у име кога. То јесте сада прилика. Онда ћемо доћи до врло непријатних детаља која се директно односе на стране обавештајне службе. За нас, не само за нас, ви добро знате, за интелектуалну западну јавност Сребреница је исто што и Маркале, исто што и Рачак. Крију се овде злочинци против мира, који су нас све довели у ову ситуацију, а не СРС. То је једина истина.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Петар Петровић има реч. Изволите.

ПЕТАР ПЕТРОВИЋ: Даме и господо посланици, уважено председништво, могао бих једно 20 минута и пола сата да причам и о жртвама и о неким другим стварима, али оно што морам на почетку да кажем, можемо ми још оволико да причамо о жртвама на било којој страни. На жалост њихових породица, ни једног нећемо вратити међу живим.

За посланике ЈС и посланички клуб СПС-ЈС, оваква декларација, коју данас имамо пред собом, прихватљива је из два разлога. Прво, што у декларацији нема речи геноцид. Ми тврдимо и остајемо при раније изреченим тврдњама да се у Сребреници није десио геноцид, већ злочин над недужним становништвом. Други разлог због кога је ова декларација за нас прихватљива јесте што очекујемо да ће већ у четвртак почети консултације посланичких група да се донесе још једна декларација којом ће бити осуђени сви злочини који су учињени над српским народом и осталим припадницима других етничких група и мањина на простору бивше СФРЈ, у грађанском рату који је беснео од 1991. године па надаље.

Међутим, оно што морам да кажем, а да не могу да прећутим, јесте да ми данас говоримо о последицама које су се збиле у Сребреници. Данас не можемо да говоримо о узроцима, а узрока има више. Није се из чиста мира десио злочин у Сребреници, кога ми данас осуђујемо. Морамо озбиљно, темељно да размотримо шта је довело до тога да се деси то што се десило у Сребреници. Истовремено, не смемо да заборавимо ни Скелане, ни Кравицу, ни Братунац, не смемо да заборавимо ни Сарајево, ни Мостар и друге градове у којима су живели многи Срби, а данас их нема. Истовремено, не смемо да заборавимо и да пређемо преко онога што је радила међународна заједница, јер у много чему за догађаје који су се збили, за злочин који се десио у Сребреници, одговорност сноси међународна заједница и снаге које су обезбеђивале Сребреницу. Где је њихова одговорност? Да ли неко помиње холандске трупе које су требале да обезбеде Сребреницу и сребренички народ? Зашто их нико не помиње?

Многи су се овде позивали на пресуде Међународног суда у Хагу и на неке друге пресуде. Нисам успео ни у једној пресуди да видим да смо ми као српски народ окривљени да смо учинили геноцид. Многи су овде цитирали дефиницију геноцида. Свако онај ко је иоле правнички писмен може из разних конвенција и кривичних закона да прочита шта је то геноцид, која је дефиниција геноцида и уверити се, па чак и брукос на правном факултету, било ком у овој земљи, да геноцида у Сребреници није било.

Ми из посланичког клуба СПС-ЈС нећемо никада прихватити да се у Сребреници десио геноцид. Десио се злочин и осуђујемо га. То је чињеница и то стоји. Истовремено тражимо и сигурно ћемо гласати за то да се осуде и други злочини.

Оно што такође морам да кажем, када се говори о Међународном суду у Хагу и другим судовима, да ли је могуће, даме и господо, поштовани грађани Србије, да се у овим судовима суди 80% Србима, а само 20% Хрватима и Муслиманима? Зар је могуће да у грађанском рату који се водио на просторима бивше Југославије, само Срби одговарају са 80 и нешто процената, а да међу другима нема кривице? Дакле, ми то питање морамо као земља да поставимо, када осуђујемо ове злочине, да тражимо да се осуде и други злочини које су чинили припадници других народа и етничких група.

Ми из ЈС смо увек осуђивали, осуђиваћемо и даље сваки злочин, без обзира од кога дошао и према коме је учињен, јер ништа мањи није плач мајке за сином или детета за оцем, да ли је Муслиман, Србин, Хрват или неко други. Истовремено боли и тешке су то боли када се изгуби члан породице. Према томе, дај боже да се никада више на просторима бивше Југославије не догоди оно што се догађало пре 15-20 година.

Мало ме чуди, верујте, дуго сам у политици, већ из оних ранијих времена, ја се своје прошлости не стидим, за разлику од многих који желе да забораве да су били и чланови Савеза комуниста и разних покрета, ССРН итд, ја се тога не стидим, али од 90-тих година сам у политици, неки су из неких партија 90-тих година позивали на обрачуне са припадницима других народа, националних мањина и етничких група, а данас покушавају, зато што су променили дрес или променили идеологију, да то забораве. Ми који имамо мало више година доста дуго памтимо то и не можемо да заборавимо.

Да закључим, уколико не дође до промене ове декларације, за нас је она прихватљива оваква каква је, под једним условом, да ће за неколико дана или у скорој време бити донета и друга којом ће бити осуђени и други злочини. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Зоран Николић има реч.

ЗОРАН НИКОЛИЋ: Поштовани грађани Србије, уважене колеге народни посланици, имам прво и основно питање на које очекујем да добијем одговор или од господина Мићуновића, као овлашћеног представника или од госпође Наде Колунције као предлагача ове декларације. Да ли се зна ко је идејни творац и писац ове декларације? Ако се зна, а мислим да је основни ред и да би требало да се зна, онда реците име и презиме.

Оно што ми на овом столу испред нас имамо, јесте 114 потписника ове декларације. Господо народни посланици, вас 114, шта сте потписали? Да ли сте ви, заправо, жртве моралног геноцида идејног творца овакве декларације? Јесте. Заправо, после ове дискусије ће се испоставити да ви који подржавате ову декларацију сте у ствари највеће жртве једне велике заблуде у којој смо живели протеклих година.

О чему се овде ради? Ради се о томе да сте имали више предлога декларација, ради се о томе да су колеге из СПС-ЈС подржале декларацију коју је предложила ДСС 2005. године, у којој се осуђују сви злочини, без обзира на верску и националну припадност. У томе је суштина проблема онога што желите да наметнете грађанима Србије. Суштина проблема је што не можемо и не смемо делити жртве по нацији и вери, а то је оно што ви чините оваквом декларацијом.

Ако вам је савест чиста, гласајте за овакву декларацију. Не постоји парламент и не постоје посланици у парламенту једне државе који би гласали за овакву декларацију где се с правом осуђује злочин у Сребреници, али се прећуткују у истом трену и у истој декларацији сопствене жртве, жртве сопственог народа.

Ако то служи вама на част и ако вам је на основу тога савест мирна, вас 114 или 127 или 128, небитно, гласајте за овакву декларацију.

Које су кључне речи када говоримо о дешавањима у бившој Југославији? Бол, она је заједничка свима, без обзира да ли се ради о муслиманској мајци или о српској. Оно што би декларација требала да донесе, то је помирење. Да ли се на овај начин миримо у региону? Не миримо се, само ви себи дозвољавате право да у име народа понижавате сопствене грађане, сопствену државу и сопствени народ. То нек вам служи на част, биће уписано крупним словима шта су српски посланици у стању да ураде и каква је политичка елита која наводно овде говори у име српском народа.

Читав дан данас слушамо госпођу Наду Колунџију која нам говори како је одговорност индивидуална, не колективна и како овом декларацијом желите да скинете љагу са народа, а при том, доказао сам вам да немате ни реда у сопственој декларацији, али имате у декларацији коју је поднела ДСС још 2005. године и поново у фебруару 2010. године.

Да вам поставим још једно питање – шта је спорно у овој декларацији? Господо социјалисти, шта је спорно у овој декларацији коју сте били спремни да подржите 2005, али сада нисте? Знате шта је спорно? Спорно је што и ова декларација је жртва идејног уједињења СПС и ДС са друге стране. Одрекли сте се Слободана Милошевића, сваког делића његове политике коју је водио током 90-их година, а ви сте се одrekli Зорана Ђинђића, којег ћу сада цитирати. Рекао је следеће, када су му поставили питање везано за жртве, да му не пада на памет да се извињава било коме због злочина који су починили други, уосталом, шта је извињење? Занима ме утврђивање персоналне кривичне одговорности, али и то мора бити двосмерно. Шта је са недељима која су починили Муслимани, Албанци и Хрвати?

Ни слова не можемо додати овој изјави Зорана Ђинђића, ништа му не можемо ни одузети са овим што је рекао, али сте му ви све одузели са оваквим предлогом декларације и то нека вам служи на част. Декларација ДСС не прави разлике у жртвама између Муслимана и Срба. Она је документ који смо предложили, био добра основа и добар темељ да се народ на овим просторима мири.

Гле чуда, господине Мићуновићу, можда нисте знали, једна таква резолуција, сличног садржаја је већ усвојена. Да ли знате где? У СО Сребреница, 27 одборника, од тога 17 Муслимана, 10 Срба, је 29. јуна 2005. године усвојила Резолуцију у којој се каже – СО Сребреница апелује на своје грађане да осуде све злочине из периода од 1992. до 1995. године и да истрају у свом захтеву да сви злочини буду санкционисани ради садашње и будуће генерације Сребраничког краја, заједнички изграђивали услове за своју бољу будућност са јасном поруком да се сребреничка трагедија никад више не понови.

Да ли је могуће да одборници, да Скупштина Сребренице има више памети, морала и хуманости него већина у овом српском парламенту? Нека вам и то, господо посланици, служи на част.

Оваквом декларацијом узимате будућност овој земљи, не мирите, већ шаљете једну јасну поруку јавности да сте зарад опстанка на власти у стању да учините све како би унизили достојанство сопственог народа и то нека вам служи на част.

ПРЕДСЕДНИК: Нада Колунџија.

НАДА КОЛУНЦИЈА: Морам да признам да застрашујуће звучи ова дискусија, због тога што позива на мржњу, на нетрпељивост, упире прстом у оне који мисле другачије.

Овде сам овлашћени представник предлагача и већ сам вас једном молила. Нисам неко ко треба да буде предмет ваше нетрпељивости или предмет ваше мржње или предмет ваше нетолеранције. Овде покушавам да аргуентујем разлога због којих дубоко верујем, као и 114 народних посланика, односно и више, оних који ће гласати за ову декларацију, да је интерес грађана Србије да ова декларација буде усвојена, да грађани Србије тиме добијају, због тога што се заувек скида тај тамни veo који је пао на народ Србије због тога што су га неки, скривајући се иза његовог имена, на извештан начин оптеретили злочином који су они сами учинили.

Ако је од самог почетка идеја била да се донесу две декларације и да се донесе, непосредно после ове декларације, декларација о осуди злочина почињених над припадницима српског народа, онда не видим где је тај простор у којем можете да нас оптужите да смо равнодушни на своје жртве, да немамо никакво осећање за припаднике сопственог народа и да ово што радимо, радимо безосећајни за жртве које су претрпели припадници нашег народе.

У чему се овде разликујемо? Разликујемо се у неколико суштинских ствари, прво, у томе што заиста дубоко верујем да ако покажете саосећање према туђим жртвама, тиме се издигнете и постајете бољи. Ако осудите жртве које је неко починио другоме, односно осудите злочинце који су починили злочин неком другом, тиме показујете да имате виши ниво свести и разумевања за оно што је људско, али и за оно што је цивилизацијска вредност.

Овде говорим о оним људима који дубоко верују да Србија показивањем прстом на оне који су одговорни за овај злочин скида сумњу са српског народа и са свих грађана Србије. Зашто неки још увек међу грађанима Србије не виде они који су се дистанцирали од злочина? Не виде због тога што има оних који тај злочин негирају и даље. Има и оних који релативизују, има оних који га правдају и кажу – али, то је реакција на оно што је нама учињено.

Зато дубоко верујемо да је неопходно оваквим актом отклонити сваку и последњу трунчицу кривице са српског народа. Заиста верујемо у то и мислимо да ће грађани Србије бити ослобођени једног тешког терета који је на њих пао, а за који нису криви. Заиста верујемо да ће Република Србија тиме добити на кредибилитету, не само међу сопственим грађанима, него међу грађанима у региону и у целом свету, да ће тај кредибилитет помоћи и омогућити Србији да се бори за остваривање својих интереса и интереса грађана Србије.

Можете да се не слажете самном, али оно што немате право да радите јесте да оптужујете оне који у овом верују. Мислим да ће време најбоље показати да смо били у праву, а не ви.

Не можете оне који у ово верују и који су спремни да учине овај корак који сасвим сигурно није популаран и много је једноставније повлачити популарне потезе. Много је једноставније пребројати оне грађане који би волели да чују једну другу истину и урадити оно што би они волели да чују, али смо уверени, да је за Србију од пресудног интереса да повуче потез који можда није популаран, али који ће дугорочно донети корист, не само држави Србији, него и грађанима Србије.

Зато вас још једном молим, овде нисам ни једном једином речју желела да полемишем о томе, колико је жртава, како су оне настале, да ли су оне резултат објашњења које су се овде чула или не. Овде говоримо да се тамо десило страشان злочин. Кажемо – грађани Србије нису одговорни за тај злочин. Грађани Србије то показују на најбољи начин, тако што ће њихови представници у парламенту рећи – за тај злочин одговорни су појединци и ми ћемо осудити свакога ко је тај злочин починио.

Када говоримо о жртвама, заиста дубоко верујем да је људски бол подједнак и да заиста, национални, верски или било који други предзнак не може да ублажи ту патњу. Ону патњу коју су доживели људи у протеклим ратовима, ни на који начин не раздвајамо. Дакле, ни на један једини начин не умањујемо и не вређамо ни једну једину жртву. Зато и нећемо да меримо и да одмеравамо број. Нећемо да тражимо оправдања. Зато нећемо да кажемо, да ли се нешто десило након нечег другог што се десило. Ми само хоћемо да кажемо – свака жртва заслужује да јој се изрази поштовање. Сваки члан породице заслужује да му се упуте речи саучешћа.

Ако то нисмо у стању да урадимо према жртвама других, нико нам неће веровати да су нам жртве једнаке. Верујемо, да ако покажемо ту врсту саосећања за жртве других, да ћемо тада стећи пуно морално право да тада затражимо исто такав однос према жртвама почињеним нашем народу.

ПРЕДСЕДНИК: Све време ћемо бити у преносу.

Господин Зоран Николић, реплика.

ЗОРАН НИКОЛИЋ: Већину ствари коју сте ви сада овде рекли... Мени је госпођа председница дала реч и о томе одлучује госпођа председница. Можете се жалити.

Већину ствари коју сте овде изговорили, такође, сматрам да су исправне и са вама те вредности које сте изнели, делим. Још једном вам указујем на недоследност у ономе што говорите и што јавно прокламујете српској јавности са оним што у декларацији пише.

Да направим и да вам кажем да, ако сте евентуално, у мом говори препознали нетолеранцију или говор мржње као што сте рекли, извињавам се, ако сте ту нетолеранцију и говор мржње препознали у цитату Зорана Ђинђића. Онда ви немате проблем са мном, а ја сам овде и тврдио да сте се ви и овом декларацијом, управо Зорана Ђинђића одрекли.

Ако је ово национална ствар или документ од националне важности, шта раде паметни народи, а ваљда су ови народни представници представници тог народа – договоре се и направе национални консензус.

Ви сте овде рекли једну ствар, да ћете нам доказати, да ће време доказати, да сте ви у праву, а да ми нисмо у праву. Госпођо Колунџија, немојте да се надгорњавамо око општег државног најзначајнијег, једног од најзначајнијих државних и националних питања.

Небитно је да ли ћете кроз 10 година ви бити у праву или ми бити у праву, али, и да с тим завршим, ви не поштујете жртве сопственог народа овом декларацијом. У томе је тај морални процеп у коме се налазите. Не постоје мердевине, не постоје нокти

који се из тог процепа, из те моралне провалије, ви можете било каквом реториком и било каквом причом ишчупати.

ПРЕДСЕДНИК: Професор Мићуновић, а за све оне који нису можда информисани или нису били ту, на почетку седнице, ми управо радимо и текст друге декларације у којој осуђујемо злочине над Србима на територији претходне Југославије.

То што на различит начин мислимо да треба осудити све злочине, господине Николићу, не даје вам за право да грдите било кога.

Професор Мићуновић има реч.

ДРАГОЉУБ МИЋУНОВИЋ: Постоји један део који се тиче вероватно неразумевања, али један део има и зле намере, па бих хтео обе ствари овде да објасним.

Прво, за вас је историја страшни суд пред којим стојимо. За мене је историја учитељица живота, напор да се из ње нешто научи. Ту је нека, рекао бих, метафизичка разлика у разумевању овога о чему ми говоримо. Нико вам није дао право и мандат да ви тумачите будућу историју и да држите моралне лекције, да ли ће се неко морално срзати, подићи, наслушали смо се тога 20 година. То вам нико не даје за право.

Двадесет година о томе говорим овде, да не треба ратовати, да се треба тога клонити, да треба жртве одбити итд. Ишао сам да сведочим да Србија није починила никакав, нити припремала геноцид. Добили смо ту пресуду те врсте. Сада ви упорно хоћете да кажете, да управо ми хоћемо да покажемо како је наводно било геноцида, мада са српске стране, мада се то нигде овде не говори. То је подвала, основна са којом ви идете.

Овде се ради о следећем. Немојте тако зарађивати или верујете да зарађујете неке одређене поене. У овој резолуцији, декларацији говори се само о следећем—да се у Сребреници догодио страшан злочин, да се ми извињавамо и због тога. То не значи и нигде не стоји да ми сматрамо да других злочина нема, зато што смо рекли да у Сребреници постоји злочин.

Сребреница се овде помиње из два разлога, због тога што она јесте један међународни проблем који је као такав и у европском парламенту суда и жигосан. Друго, он јесте један од највећих злочина који се догодио. Да не бисмо имали проблема са тим, морално, треба да се према њему одредимо.

Исто тако, не треба нико да сумња у то и да из тога извлачи закључак, да ми мање ценимо сопствене жртве, зато што ћемо о њима говорити у четвртак, него из простог разлога, да знамо о чему говоримо.

Оставите се те моралне придике и позивање на суд историје. Ми савршено знамо шта радимо. Врло смо одговорни и бранили смо достојанство ове земље. Многи који су се позивали на историју, јер и знамо до чега су нас довели и шта је то управо значило. Историја јесте један резултат због чега смо ми овде и представници народа, да будемо у најбољим односима са другим народима, да омогућимо напредак овом друштву, да из ових тешкоћа у којима се налазимо изађемо у најбољим односима са својим суседима и са другим народима.

За вас постоји само историја, за мене постоје само људи. Ту је централна разлика, да се цабе не споримо.

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Госпођа Нада Колунџија.

НАДА КОЛУНЦИЈА: Знате, мислим да је врло ружно позивати се на Зорана Ђинђића и оптуживати нас да смо се ми одрекли Зорана Ђинђића, зато што је тешко замислити како би Зоран Ђинђић данас о овоме разговарао, али ми смо сигурни да би нас он у овом потезу предводио. Оно што је Зоран Ђинђић тада радио јесте да је без икакве резерве, уз ваш огроман отпор, изручивао све оне који су били осумњичени за ратне злочине.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Бајрам Омерагић има реч. Изволите.

БАЈРАМ ОМЕРАГИЋ: Поштовано председништво, поштовани народни посланици, у име бошњачке листе позивам све посланике свих посланичких група да заједно, у што већем броју, подржимо ову декларацију. Као грађанин ове земље, сматрам да треба да је подржимо у што већем броју, како би у четвртак донели једну нову декларацију, где ће нас бити што више, да осудимо и злочине који су почињени над српским народом.

Историја се не проучава због прошлости. Она се проучава због будућности. Ова декларација је битна за бошњачки народ у Санцаку, да то буде порука да се овај злочин никада над Бошњацима нигде неће поновити. Ова декларација треба да буде порука помирења у региону између Бошњака и Срба, јер у Босни и Херцеговини данас, господо, нисам хтео бројевима да говорим, 95% становништва Босне и Херцеговине чине Бошњаци и Срби. Бошњаци и Срби треба да живе и после Сребренице и после тих злочина који су почињени, треба да живе у Босни и Херцеговини сви заједно, да наставе један европски пут и зато бошњачка листа позива да у што већем броју подржимо ову декларацију, да дође до помирења између свих и да једноставно отворимо једну бољу будућност за све наше грађане. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Петар Јојић има реч. Изволите.

ПЕТАР ЈОЈИЋ: Даме и господо, ово је најтужнији дан у Србији после извршене окупације Републике Србије и бомбардовања НАТО пакта 19 најмоћнијих земаља света које су се обрушиле на једну малену Србију. Господо демократе, ви ћете бити криви, не само пред историјом него и пред богом.

Позивате се на Међународни суд правде у Хагу. Позивате се на пресуду Међународног суда, а морам да вам предочим да је донета пресуда Међународног суда правде у Хагу по тужби Босне и Херцеговине против Србије и Црне Горе а која нема обавезу у изреци пресуде, а ја као правник и адвокат преко 30 година сам у праву, бавим се том струком, а међу вама имају добри и угледни правници који могу да вам протумаче ту пресуду на коју се ви позивате.

Обавеза Србије није доношење оваквог једног вашег предизборног памфлета. Шта је донео тај Међународни суд правде у Хагу и шта је изрекао у својој пресуди? Да Србија није одговорна за геноцид у смислу одредаба релевантне међународне конвенције. Друго, Србија није била укључена у пројекат да се изврши геноцид нити је подстрекавала на његово извршење. Даље, Србија није помагала у извршењу геноцида.

О чему говорите, господо демократе? Кажете – данас смо се састали да утврдимо чињенице. Је ли овлашћена Скупштина Србије да преузме улогу правосудног органа или некога суда да утврђује чињенице? Господо демократе, који хоћете по сваку цену да понизите цео српски народ, морате да имате у виду следеће: ми Срби и српска држава би били први народ у свету који је плуноу себи у лице. Лажни сведоци, лажни докази за геноцид, као у Хашком трибуналу, који се води против проф. др Војислава Шешеља, путем лажних сведока и фалсификованих докумената. Али, као што вам је

познато, имали сте прилику да видите, видим да неке демократе пажљиво прате суђење Војислава Шешеља и могу само да констатују да је та оптужница била лажна, исконструисана само из политичких разлога.

За српски народ, даме и господо, постоји презумпција невиности. Како оптужисте српски народ да је починио геноцид? Овај злочин прераста у геноцид јер се ослања на ову пресуду на коју се ви позивате. Та пресуда за Србију нема никакве обавезе. У Србији се спроводи медијска манипулација од стране неких средстава информисања који се такмиче који ће медији објавити већи број наводних жртава.

Даме и господо, попис убијених није извршен до данашњег дана. Нико не поставља питање и не предлаже доношење резолуције о убиству око 10.000 Срба у само Сарајеву. Српске жртве се приказују као да су били војници, а муслиманске жртве приказују се искључиво као жене, деца и цивили, што апсолутно није тачно.

Даме и господо и господо из Демократске странке, постоји велики број претходних питања која морају бити утврђена и расветљена да би могли да судите српскоме народу. Вас 114 народних посланика које је народ као своје представнике и оличење послао у овај парламент, ви овај парламент не можете тако да злоупотребљавате и да користите за доношење одређених памфлеката или предизборних које-каквих брошура. Ово је непримерено. Зато, грађани Србије, гледајте у Демократску странку куда вас води.

Декларација о Сребреници је усмерена на уништење Републике Српске, то мора да имате у виду. У Подрињу је секира секла српске главе а не дрвеће и балване. Навлачење хипотеке на геноцид над једним народом, и то пре свега српским, медији у Србији не смеју да спомену геноцид над српским народом, као да им је дошло наређење из централног комитета да се о Сребреници и геноциду над Србима не проговори у Републици Србији.

Зашто је заобиђен случај Жепе? У Србији невладине организације спречавају да се отвори питање геноцида над Србима у Босни, а посебно око Сребренице у источној Босни.

Даме и господо, наша деца треба да уче оно на шта се ви, господо демократе, позивате, на историју. Јесте историја учитељица живота, али ово је најнегативнија ствар која треба да буде забележена у српској историји. Ми не смемо дозволити да пљунемо на вековну српску историју и наш народ мора да зна шта ово значи и чему то води.

Усвајањем декларације о Сребреници, Срби би признали кривицу на највишем државном, званичном нивоу, без иједног доказа и без иједне утврђене чињенице. Шта сте написали у овој декларацији? Где су вам докази? Немате ниједан доказ, само се позивате на неку пресуду Хашког трибунала, а та пресуда није обавезала Републику Србију да доноси ни законе, ни резолуције, ни било какве декларације, нити било коме да се извињава. У томе је једна велика подвала српском народу.

Српска деца су закивана на бандере. То сте заборавили. Силована су деца и силоване су супруге у присуству деце и својих супруга. То заборављате. То немате у виду и нећете уопште да схватите. У Сребреници је била расписана награда, ко убије једног Србина добиће 25 килограма брашна.

Даме и господо, због времена а и због осталих колега који треба да говоре, демократе и остали који сте се прикључили овом нечасном, срамном послу у овом угледном парламенту, највишем дому Републике Србије, предлагачи декларације о Сребреници, како ћете сутра погледати у очи Србима и хероју Ратку Младићу, пошто ће Сребреница бити исто што и Рачак?

То је оно, даме и господо, што ви заобилазите, а овде причате о моралу. Овде причате о неким стварима како достојанство треба да признамо неком другом, а шта ће бити ако ниједна република из бивше Савезне Републике Југославије? Ви кажете – ми очекујемо да ће се и они извинити. Извинио се и у Босни, у Сребреници и у Загребу председник Републике Србије, а што се не извину они у Загребу и они у Сарајеву? То нећете доживети. Ви овим потурате само кукавичје јаје Србима и на овај начин обмањујете Србију и српски народ. Српски народ нека зна да је Српска радикална странка стаје иза свога народа и да ће бранити интересе српства и интересе Републике Србије, без обзира шта ви мислили о томе. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик проф. Жарко Кораћ.

ЖАРКО КОРАЋ: Поштована госпођо председнице, поштовани народни посланици, ово је сигурно тешка расправа зато што је тежак и предмет о коме расправљамо, то је убиство великог броја људи, један страховито тежак злочин, и покушај овога парламента да изгласа једну резолуцију која ће бити политички став, и не само политички, у односу на тај злочин.

Овде су коришћени аргументи најразличитији, али рекао бих, оно што је мени жао, што се види у великом броју излагања, да нема никаквог померања од оних ставова који трају више од једне деценије у Србији. Човек би очекивао у 2010. години да је дошло до неке еволуције. Овде седе коначно и неки други људи који тада нису били у парламентима, који су ту политику подржавали, чији је овај злочин такође једна, макар индиректна, по мишљењу, и директна последица.

Овде су истицани политички, државни, национални и верски аргументи. За мене лично ово је морално питање. Сад говорим само о себи. Мени савест тражи да се гласа за једну резолуцију која неће имати само политички карактер, ми живимо у реалном свету, него ће бити једно искрено признање да је учињен страховит злочин, да га осуђујете и да жалите због њега и извињавате се онима који су директно погођени тим злочином.

Овде су истицани најразличитији аргументи и врло често потпуни псеудо аргументи. Морам да признам да нисам скоро присуствовао једној расправи у којој су злоупотребљаване неке чињенице и то врло произвољно, а везано за овако тешку тему. Рећи ћу само три врсте аргумената који се износе да се ово не назове геноцидом и да Скупштина не донесе овакву резолуцију, декларацију.

Пре свега, често чујемо овде да се овде раздвајају по националној основи жртве и питање је зашто се то ради? Немојте се љутити, рећи ћу отворено, лицемерно је овако нешто тврдити, јер те жртве су у гробу, те жртве су жртве управо зато што имају неку нацију или верско обележје. Рећи да ми раздвајамо је бесмислено, јер оне су већ у смрти раздвојене и оне су, у овом конкретном случају, убијене зато што су припадале једној нацији, једној вери, као и у другим примерима, који су навођени, у другим злочинима, па и над српским народом, такође, је то био елеменат због кога су ти људи завршили тако страшно како су завршили.

Други аргумент који се овде наводи је да треба донети једну декларацију која осуђује све злочине. То је наравно могуће. Само бих рекао да вероватно не постоји парламент у свету који не може сваког дана или у било ком тренутку да донесе овакву резолуцију. Који нормалан човек не би био за осуду злочина? Да ли парламент тиме треба да каже да злочине треба вршити? Ово начело моралног универзализма има један проблем. На то имате право ако сте у свим конкретним злочинима који су учињени ви изrekli своју осуду пре тога.

Врло ми чудно изгледа да се за такву декларацију залажу они који никада до сада нису говорили о конкретним злочинима овде у овом парламенту или негде у свом политичком јавном деловању. Другим речима, која права су они стекли да осуде све злочине, ако пре тога нису осудили оне злочине, посебно оне који су учињени у име нашег народа?

Конечно, овде се врло често говори да је овакав акт парламента нешто што ће осудити српски народ који ће читаве генерације носити као терет. Овде се износе аргументи да судови мењају мишљења. Овде смо чули причу о Ђордану Бруну итд. Да будемо начисто, шта ће бити једнога дана, данас не знамо. Постоји друга могућност, да ће они који буду једнога дана седели овако у парламенту много оштрији бити од нас у осуди овог злочина и овог геноцида, али оно што је битно, ми доносимо то за ово време. Мени је јасно да оваква декларација, ја се залажем за оштрију и много јаснију декларацију, отприлике оно што је ова коалиција, која је данас на власти, максимум који је могла имати као консензус.

Поставио сам следећа питања, бићу много конкретнији. Јасно је да се не могу придружити томе и гласати за то они који су овде рекли више пута сасвим јасно и отворено да је за њих Ратко Младић херој. Као што знате, камере су забележиле, стотине милиона људи су видели Ратка Младића у тој истој Сребреници после њеног заузимања, он то зове ослобађање, и његов говор пред камерама где каже да је од Турака узео тај град и враћа га српском народу. Управо Ратко Младић каже да је ту радио у име читавог једног народа и то имате документовано. То сам сам виђао на страним телевизијама, много пута је поновљено.

Остаје следећа чињеница. Овај злочин је веома тежак, он је судски оквалификован као геноцид и он јесте постао, без обзира да ли се то некоме допада или не, могу да схватим људе који су против тога, али чињеница је да је он постао симбол рата на простору бивше Југославије. Ми не можемо бежати од те истине да Сребреница у тој резолуцији, тај злочин у Сребреници, Европског парламента тражи да земље тај дан установе као дан сећања на тај злочин, што ми иначе немамо у овом предлогу резолуције. То је један од разлога што ја за њу нећу гласати.

Само бих рекао следеће. Ако је то што је урађено у Сребреници био херојски чин, због чега се онда булдожерима ноћу ти лешеве преносе, па из тих примарних гробница у тзв. секундарне, па онда у терцијарне? Ако је то нешто на шта је неко поносан, зашто се не испрси, стане пред камере и каже – то је било оправдано? Зашто се ти лешеве скривају булдожерима, зашто се преносе из раке у раку, ако неко сматра тако? Не говорим о људима који су у овом парламенту, него они који су учествовали у томе и то починили.

Ако се главни актер тога, Ратко Младић, поноси тиме што је урадио, зашто се крије? Конечно, ми ћемо морати нешто рашчистити. Шта је херојски чин? Отићи у Хаг добровољно, па тамо, како наводе они који подржавају политику Војислава Шешеља, сматрати да је то политички било храбро, да он себе брани, како они кажу, српски народ, или је херојски чин скривати се непрекидно од тог истог суда? Не може се и једно и друго мислити. Шта је херојско? Скривати се или отићи у Хаг и борити се за неку своју правду и истину, како ти у њу верујеш? Другим речима, много је противречности код оних који нападају ово и кажу да ћемо ми једног дана због овога испаштати.

Само још ово да кажем за крај. Овде се користи и Република Српска и Босна и Херцеговина у целини као аргумент да је ово атак итд. Овде је већ било једно излагање које се позива на једну комисију коју је формирала Влада Републике Српске. Одмах ћу вам рећи да је та комисија формирана 2004. године 11. јула. Имам овде нешто

што је невероватно, имам приговор једне борачке организације из тог региона, која предлаже Окружном јавном тужилаштву у Бања Луци да подигне оптужницу против оних који су ту комисију формирали. То је тадашње политичко руководство Републике Српске. Они у томе кажу следеће: "Када су у питању неистинити подаци у извештају, указујемо на то да је Комисија селективно, та комисија Владе Републике Српске, користила податке из предмета Крстић итд". Ево пасуса из те тужбе једне борачке организације: "Међутим, у извештају Комисије Републике Српске оперише се са око 8.000 лица, што је скоро duplo више од онога што је утврдио... итд".

Дакле, у извештају једне комисије Владе Републике Српске се том цифром барата и говори се, иначе, тај је извештај усвојен, о томе шта се догодило у Сребреници. Према томе, када се цитира нешто што је речено у самој Сребреници, када се цитира које ћете све имати последице, онда би било добро да се цитира и цела истина. Значи, није тачно да није постојала комисија Владе Републике Српске и није тачно да та комисија није врло јасно рекла шта се десило. За оне који говоре да је цитирано, није тачно да је неважан број жртава. Извините, то је супротно здравом разуму. У том извештају се наводи цифра од 8.000. Цифра због које та борачка организација и подноси пријаву тужилаштву у Бања Луци, мислећи да ће бити осуђени они који су писали тај извештај.

Још једанпут, веома тежак злочин је у питању и он јесте квалификован као злочин геноцида. Није тачно да је успут споменут само у пресуди генералу Крстићу за Дрински корпус. Међународни суд правде у Хагу, дозволите иако нисам правник пажљиво сам читао, врло јасно образлаже зашто мисли да је то геноцид. Имате издвојено мишљење једног судије који сматра да је Србија одговорна за геноцид а то није прихваћено, али он даје своје образложено мишљење. Врло јасно је то означено као геноцид и врло јасно је речено да је потребно учинити све да они који су одговорни за њега и криви, пре свега криви, суочени са правдом. Врло јасно је тамо речено да Србија мора да учини много више да се та истина о томе на неки начин прихвати. Завршавам следећим.

Ово је једна расправа у којој нажалост политичке позиције су код многих устукнуле у односу на једну моралну обавезу да се један злочин, који је почињен у наше име, осуди. Било је овде и хришћанских, односно ја се никада не позивам на хришћанство, зато што је ово политичка расправа и секуларна држава. Ко хоће, наравно, слободно је да то ради, али је страшно да оне који позивају на хришћанске норме... (Председник: Време...)... завршавам, не виде да је позивањем на хришћанске норме имају велику обавезу да онда осуде онај злочин који је урађен у наше име.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем. Реплика?

(Александар Мартиновић упадица с места: Поменут је Војислав Шешељ.)

Није било, није заиста. Господине Мартиновићу, заиста ништа није било усмерено, то је био коментар, заиста изношење сопствених ставова.

(Александар Мартиновић упадица с места: Војислав Шешељ је председник СРС.)

Није ничег увредљивог, ничег нејасног и заиста нема основа за реплику. Заиста нема основа за реплику. То је уопште изношење става о једној политици, па у парламенту смо. Молим вас да развијемо дијалог, да сучељавамо различите ставове. То чините и ви – нема, нема основа.

Има реч господин Зоран Шами.

ЗОРАН ШАМИ: Захваљујем госпођо председнице, даме и господо посланици, морам стварно признати да се данас у парламенту веома лоше осећам и то не као посланик и не као политичар, него као човек. Осећам се лоше, јер по мом дубоком уверењу данас ми доносимо једну погрешну декларацију.

Да ли се злочин у Сребреници десио – јесте, није спорно и то је, хајде да кажем, страشان злочин? Да ли је то једини злочин који се десио на простору бивше Југославије, од оног почетног рата у Словенији до бомбардовања НАТО пакта – није? Да ли су представници свих народа чинили злочине према представницима свих народа – очигледно? Управо поштујући онај принцип, који ја дубоко подржавам, који је колега Мићуновић поменуо, тај хуманистички принцип, ја би да га испоштујем до краја.

Ако хоћемо ипак тај хуманистички принцип да испоштујемо, онда је ово погрешна декларација. Хуманистички принцип би захтевао, и његова доследна примена, да се донесе резолуција која ће да осуди све злочине. Да одем мало даље. Да ли треба осудити злочине који су представници хрватског народа чинили према Муслиманима – ја мислим да? Или обрнуто које су чинили муслиманског народа према Хрватима, дакле нису Срби упетљани – ја мислим? Злочин има своје име и презиме, као што га и целат или злочинац, назовите га како хоћете, има своје име и презиме. Без обзира са чиме се убица покривао он мора бити одговоран и није спорно – да они који су починили злочине треба да одговарају.

Да идемо мало даље. Да ли је Сребреница једини злочин који су учинили представници нашег народа – није? Судећи то према важећим пресудама наших судова

није, ето само то да узмемо у обзир. Јел те злочине не треба да осудимо – ја тврдим да треба?

Знате, завршићу на један, морам да признам поново оно што сам рекао на почетку "лоше се осећам". Нека ДС и владајућа коалиција раде свој посао, ма како се тај посао звао. Нека и ЛДП ради свој посао. Ја вас уверавам да ће и ДСС да ради свој посао. Овде на земљи ће о томе судити народ на изборима, а на небу Бог, ма како се он звао, јер као што кажу моји пријатељи Муслимани "Бог је један". Хвала. (Аплауз посланика ДСС.)

ПРЕДСЕДНИК: Има реч народни посланик Ђорђе Милићевић.

ЂОРЂЕ МИЛИЋЕВИЋ: Уважена госпођо председавајућа, поштовано председништво, даме и господо народни посланици, оно што на самом почетку желим да кажем јесте да у потпуности разуме атмосферу и тензије које данас постоје у републичком парламенту, односно током данашње расправе, реч је о једном изузетно осетљивом питању које се тиче прошлости, али наравно и садашњости и будућности.

Наравно изузетно је важно да имамо консензус свих релевантних политичких странака и политичких чинилаца на политичкој сцени Србије око политичке осуде злочина у Сребреници, али и свих злочина на простору СФРЈ. Дакле, важно је да Декларација о Сребреници добије највећу могућу подршку у републичком парламенту.

Када је реч конкретно о Декларацији рекао бих да постоје четири питања која су од изузетне важности. Прво питање – шта је циљ ове декларације? Друго питање – шта је потребно још учинити након усвајања Декларације о Сребреници? Треће питање – шта очекујемо од других народа који су живели на простору СФРЈ? Четврто питање је, које се тиче историјске истине.

Доношењем Декларације о Сребреници Србија извршава и моралну и међународну обавезу – дакле, осуђује злочин у Сребреници, изражава саучешће породицама жртава и сматра да тиме доприноси обнови поверења на простору бивше Југославије. Србија наине показује одлучност да се овакви и други злочини који су се дешавали на свим странама у сукобу никада више не понове, јер наш главни циљ, односно главни циљ Србије и целог окружења јесу мир и стабилност у региону. Србија жели да води политику мира, добросуседских односа, стабилности и безбедности у региону.

Ова декларација, као што је између осталог и речено, инсистира на томе да су злочини појединачни, а не национални и утврђује решеност – да они који су злочине починили треба да одговарају и да није крив народ, него појединци. Посебно желимо да истакнемо – да сматрамо да је потребно са истом одлучношћу и јасноћом осудити и веома бројне и масовне злочине учињене према српском народу и у Босни, и "Олуја" и на простору КиМ.

Кажем, СПС очекује да ће једна таква резолуција веома брзо бити пред посланицима и да ће веома брзо бити донета у републичком парламенту, јер само тако – осудом свих злочина могу да се створе реалне основе за обнову поверења. Са моралног и са политичког и са националног и са државног становишта то је, по нашем мишљењу, веома важно.

Очекујемо да и представници народа земаља насталих на простору СФРЈ осуде све злочине почињене према српском народу, усвајањем оваквих резолуција у својим парламентима.

Истина о југословенској кризи, рекао бих, није ни црна ни бела. Више је отворених питања која траже и праве и историјске одговоре и када је реч о узроцима развијања СФРЈ и о последицама, јер једино таква реална историјска истина може бити путоказ једног реалног односа шта се дешавало на простору бивше Југославије.

Ову резолуцију не посматрамо као изолован политички документ већ као комплементаран документ са резолуцијом која ће осудити све злочине.

Није битно које ћемо документ усвојити први, да ли први или други, или други или први, дакле, није битан редослед. Ова два документа представљају допринос ка стварању међунационалне толеранције поверења и јачању мира и стабилности у региону, али о чињеницама још увек постоје контраверзе и тек ће права временска дистанца, рекао бих, дати одговор шта се заправо дешавало и то није у сфери политичких оцена. Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Народни посланик Борис Алексић има реч.

БОРИС АЛЕКСИЋ: Хвала госпођо председнице.

Даме и господо народни посланици, поштовани грађани Републике Србије, ми данас присуствујемо једној трагичној ситуацији. То се пре свега види на основу понашања представника владајуће коалиције, а пре свега демократске странке.

Ни један правник, било да је на челу Одбора за правосуђе и управу, било Законодавног одбора, није говорио по овим питањима. Уместо њих су говорили неки други људи, а питање је да ли уопште знају шта је међународно кривично право и шта су кривична дела по међународном праву. Управо се ова Декларација, коју подносите данас, коју предлагете, односи на то.

Госпођо Колунџија, најтежи злочин, по међународном праву, је злочин против мира. Тај злочин је тежи од злочина на геноцид. Ако желите већ да причате о кривичним делима по Међународном праву, онда морате да поштујете хијерархију тих злочина.

За злочин против мира је судио Трибунал у Нинбергу, као и Токијски трибунал. Такође, тај злочин је ближе одређен Декларацијом УН тј. Генералне скупштине из 1974. године. Из злочина против мира произилазе сви други злочини у рату, дакле, и злочин геноцида.

Ако сте желели да осудите злочин морали сте прво да пођете од тог најтежег злочина. Међутим, вас не интересује ко је започео рат, ко је извршио тај најтежи злочин. Зашто? Тај злочин намерно није стављен у надлежност Трибунала у Хагу зато што се зна да су га извршиле пре свега посаде Немачка, САД и Ватикан разбијањем СФРЈ, а како наводи чувени француски геополитичар, генерал Пјер Мари Галоа. То су желели да сакрију они који су оснивали Трибунал у Хагу.

Овде сте такве глупости изговорили да је то заиста застрашујуће. То је показало уједно да не знате ни како гласи пресуда сталног Међународног суда правде у поступку Босна против СЦГ, али и да не знате дефиницију геноцида.

Ви се у овој декларацији, као и напредњаци, позивате на геноцид, иако га не помињете, јер стављате упућујући норму у самом тексту декларације и позивате се на пресуду Међународног суда правде.

Међународни суд правде није утврђивао да ли је било геноцида у Сребреници или није. За то постоје конкретни докази. То је пресуда Међународног суда правде у поступку на који сте се позвали.

Позивам вас да погледате пажљиво параграфе од 231 до 376. Међунаслов – Масакр у Сребреници. Шта мислите, зашто су га тако назвали? Шта каже овај суд? Позивају се на предмете пред Трибуналом у Хагу против генерала Крстића и

Благојевића. Они не утврђују долус специјалис. Долус специјалис је, по конвенцији, на који се позивате у вашој декларацији, а што очигледно не знате, геноцидна намера битни елемент злочина геноцида без којег овај злочин не постоји. То је тзв. геноцидна намера. Они само констатују да немају разлога да сумњају да је Трибунал у Хагу доказао геноцидну намеру. То је њихова прича.

Пошли сте од једне погрешне претпоставке. Позвали сте се на пресуду Трибунала у Хагу, који је, примера ради, 2001. године измислио ново кривично дело које по стручњацима са Универзитета "Харвард", као што је професор Дершоиц, стручњацима са Универзитета "Стенфорд", као што је Џени Мартинез, стручњацима руске академије наука, као што је др Александар Мезјајев, чак и према мишљењу фамозног Вилијама Шабаса који подржава Трибунал у Хагу, а који је професор у Њујорку и у Даблину, тај суд је измислио кривично дело које је било предвиђено статуом Трибунала, тзв. удружени злочиначки подухват и увео колективну кривичну одговорност која је забрањена у Међународном праву.

Трибунал у Хагу, позивате се на његове пресуде, ослободио је од одговорности многе злочинце, између осталог, Насера Орића. У време суђења Рамушу Харадинају уништен је ДНК материјал киднапованих Срба са КиМ. То се десило током 2006. године.

Највећа изложба о геноциду над Србима аутора Бојана Исаковић је уништена 2003. године, пошто се Милошевић пред Трибуналом у Хагу позвао на материјале са те изложбе. Шта мислите ко је уништио?

Позивате се на резолуције Европског парламента. Европски парламент је 23. августа 2009. године донео резолуцију којом изједначује нацизам и комунизам, директан ударац Руској Федерацији. Да ли хоћете и то да изгласате? Зашто сте звали Медведева да дође овде, председника Руске Федерације, поводом 65 година ослобођења Београда, који је ослободила црвена армија? То је ваш Европски парламент донео.

Парламентарна скупштина ОЕБС је такође донела сличан документ у јулу 2009. године. Изједначили су нацизам и комунизам. Када ћете ту декларацију да усвајате?

Чак конгрес САД, њихови стручњаци износе врло прецизне податке да никаквог геноцида у Сребреници није било.

Филип Орвин, највиши представник УН у време када се десио злочин у Сребреници тврди да геноцида није било. Износи још једну тврдњу, да су муслиманске власти, због тога шта је изјавио, покушале да га убију док је ишао преко Игмана.

Исто говори стручњак за безбедност Грегори Копли који оптужује Доналда Хејса, америчког функционера у БиХ и заменика високог представника УН у БиХ да намеће термин геноцид.

Џозеф Бодански, човек који је руководио посебним тимом конгреса САД за борбу против тероризма и за питање безбедности каже да је информација од седам хиљада побијених муслимана да је дезинформација и да је тамо убијено, да је страдало на стотине људи. Шта ви заборављате, госпођо Колунџија?

У центру Заграда је 1991. године убијена Александра Зец, 12-тогодишња српска девојчица. То нећете да поменете. Слободан Стојановић, 11-тогодишњи српски дечак из БиХ убијен је 1992. године, муслимани су му извадили срце. Милица Радић, трогодишња, 1999. године је убијена у агресији НАТО пакта. Споменик на Ташмајдану стоји оскрнављен, споменик деци побијених у НАТО агресији. Неколико година стоји оскрнављен. Нисте хтели да га обновите, а овде нама причате о злочинима.

На крају, запамтите број 3.827, толико је српских жена, деце и мушкараца убијено у Сребреници и околини, док Срби ни једну жену, ни једно дете нису убили у Сребреници. Запамтите то. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Жељко Ивањи. Изволите.

ЖЕЉКО ИВАЊИ: Уважена председнице, даме и господо народни посланици, када говоримо о геноциду у формално-правном смислу, за геноцид државе не могу одговарати и то је потпуно јасно. За геноцид може да одговара појединац који се понашао или по налогу државе или по налогу власти која је тада била актуелна у тој држави.

У пресуду Међународног суда стоји јасна дефиниција – да је почињен геноцид, али на једном ограниченом делу територије. То врло јасно стоји у пресуди. Уколико сте злонамерни, ви ту пресуду можете злоупотребити и доћи до једног потпуно болесног закључка, да је Република Српска Крајина геноцидна творевина, што свакако није случај. Ту тезу смо чули од одлазећег председника Републике Хрватске и та теза је на неки начин покренула оно што зовем авете прошлости, где убрајам, између осталих и тог човека кога сам мало пре споменуо.

Међутим, то довољно говори о томе зашто је потребно донети резолуцији о Сребреници. Тај човек је такође рекао да је убицу породице Зец помиловао, јер је он показао где су они које је он убио закопани. Ми смо данас окружени гробовима, а убице су на слободи. Срећом, у Србији нису помиловани, мада је и то могао бити исход наше несрећне историје са краја 20. века. Зашто се и данас авети прошлости вуку по улицама наших градова, сладострасно прелепљући табле са називима улица? Зато што нисмо рашчистили и данас не знамо шта је црно, а шта је бело. Онда се поставља питање зашто нам се све ово догађа? Зато што је највећи злочинац у историји српског народа, пре него што је одвојио децу, старе, немоћне и жене, пославши их на стратиште, изговори да је то освета за оно што су Турци учинили на нашим просторима. Такође је изговорио да је ово наставак буне на дахије. Једино што је био у праву је то да је он дахија који нас годинама држи у заточеништву, као и они који су инспирисали тај злочин.

Нама, за разлику од Месића, хвала богу није потребно показати гроб. Ми знамо где се гробови налазе и нећемо помиловати звери, већ ћемо их послати тамо где им је место, а жртвама Сребренице омогућити мир након 15 година неспокоја. Да ли Србија треба нешто да очекује за узврат? Ништа осим мира. Не постоји већи национални интерес за нас од мира на овим просторима. Није српска земља тамо где се налазе српски гробови, већ тамо где се други клањају у знак поштовања према жртви коју су Срби положили, без обзира на државну границу или на ентитетску поделу. Жртве које смо ми претрпели су и они који су бранили своју кућу, своју породицу, децу, своје родитеље. Жртве које смо ми претрпели су и бошњаци из Сребренице. Наше жртве су и они који живе осуђени на живот са сећањем на страдале, људи који су такође живели са идеалом, на начин на који ми себе пречесто идеализујемо као небески народ.

Враћам се на почетак мог говора, са питањем да ли ствари треба сагледавати као црне и као беле? Да, бар смо ми на то дужни, зато што данас у Србији постоје они који збуњују јавност. Јуче са таблом "Ратко Младић" у рукама су сладострасно прелепљивали Булевар Зорана Ђинђића, јуче је за њих Ратко Младић био херој, а не злочинац, а ЕУ је била тамни вилајет. Када тако релавитизијете ствари, неко може да помисли - баш ме брига. Е па, има да те је брига. Зато питам – да ли је Сребреница бело или црно и да ли је онај ко је позивао на освету Турцима ратни херој или лудак? Да ли је српски војник или било ко, ко се позива на српство, икада подржавао принцип "око за око, зуб за зуб"? Да ли наше мајке куну мајке оних злочинаца, желећи исту судбину за њихову децу, као ону судбину коју су претрпела њихова деца? Такву мајку не познајем. Псовали смо Дрину, псовали смо бога, често псујемо сунце, али никада нисмо селективно одвајали старце и децу да би их побили у име српства. Да ли на Сребреницу треба да будемо поносни и треба да ћутимо на натписе "нож-жица-Сребреница"? Сребреница је црно, да црње не може бити и у том црном тумарању нестају они који су жртве руке злочинца, оних који су неупокојени и који су сами.

Колико само дуго у нама траје овај бол? Немамо право да Србију завијемо у сиво, које је између црног и белог. Немамо право да оставимо недоумицу коју ћемо да преиспитујемо годинама или, на пример, да будемо уздржани по овом питању. Зато у Сребреници на ограниченом делу територије је извршен геноцид, који је пресуђен од стране Међународног суда правде, суда пред којим бранимо наше Косово, судом у који се уздамо и у који имамо поверења. Помињање самог геноцида је у резолуцији постало неважно питање. Мислим да смо девалвирали овај појам, бар у формално-правном смислу, али је много важније да сви будемо свесни да је тај геноцид који се помиње у тој пресуди, извршен од стране злочинца који нас је увукао у срамну причу тиме што је вероватно да то ради у наше име пре 15 година, када је Србија ћутала. Тада смо ми били мањина, били смо шачица студената, случајних пролазника, а данас, хвала богу, већина чији се глас чује и чује се тамо где треба да се чује.

Србија мора даље и она мора бити реномирана и одговорна држава. За нас су све жртве наше, зато што су гинули у историји за једне и за друге, зато што су се пречесто убијали између себе и то нам је, такође, падало на памет, али никада нам није падало на памет да сатремо друге. Нажалост, на крају 20. века то је некеме пало напамет. Ми данас хоћемо да живимо и ниједан национални покрет или спознај историјске неправде или отпор злочиначкој авијацији, не може ме учинити бољим оцем или већим Србином од тога да оно што не желим себи не пожелим ни другом.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Жељко Томић има реч. Вашој посланичкој групи остало је 4,45 минута.

ЖЕЉКО ТОМИЋ: Поштовано председништво, поштоване даме и господо народни посланици, ДСС је у свом предлогу декларације о осуди ратних злочина на простору некадашње Југославије, како се та декларација зове, између остало јасно ставила до знања да баш Србија и баш српски народ зато што је у новијој историји те Југославије трпела највећа страдања и највеће жртве, мора да буде прва у осуди свих злочина који су се догодили и 90-тих година прошлог века.

Није битно које су вере, које су нације они који су жртве, али, сваки крвник, сваки целат мора поименце да буде изведен пред лице правде, да буде процесуиран. То је јасно ко дан. Зато не разумем потребу неких посланика владајуће коалиције да нам спочитавају да се не дистанцирамо од злочина, од све и једног злочина, био он почињен над једном особом, над једним брачним паром, над једном породицом или је било можда у питању масовно погубљење, без обзира на којој страни, ми одлучно осуђујемо.

Ни општина Сребреница није подвајала жртве, као што ви данас чините. Било је речи о томе и морам да поновим да сте ви вечерас испали већи католици од Папе, већи сребреничани од самих Сребреничана који су 29. јуна 2005. године на седници СО Сребреница донели Резолуцију СО Сребреница у којој се, између осталог, каже да се посебно осуђују, између осталог, злочини који су се десили у периоду од 10. до 19. јула 1995. године, али истовремено је иста СО апеловала на све своје грађане да осуде све злочине из периода 1992. до 1995.

Зашто писци ове данашње декларације, чија имена никако не можемо да сазнамо, нису консултовали писце ове резолуције, пре него што су прионули на овај мени нечастан посао?

Морате бити свесни и шта год мисли већина грађана Србије није за доношење ове и овакве декларације. Веома сам срећан и веома поносан што данас нисам међу вама, међу онима који ће гласати за доношење оваквог текста резолуције. Поново делите народ, поново учествујете у поделама. Говорили сте, подсетићу вас, да ћете се трудити максимално да ова декларација буде донета што већим бројем народних посланика који ће гласати за њу, односно, ако је могуће консензусом. То данас нисте успели, јер сте осииони и бахати, јер мислите да је само ваша истина она права истина, али о томе нека суде покољења.

У српској историји нема ни краља ни цара, оног једног јединог, ни председника, било којег који је покушао да стави лажну стигму злочинима или геноцидима над својим народом и његова покољења, што је можда још битније. То имамо сада и овде.

Морамо вас подсетити поново, као и у оној расправи о повреди Пословника, да је онај у кога се данас декларативно кунете по питању извињења изрекао да му никакво извињење не пада на памет, да не може да се извини за дела која он није учинио и да извињења морају бити двосмислена, да морају доћи и од стране других нација са ових простора.

Прошли пут сам цитирао, сада могу да укажем...

(Председник: Време.)

... парафразирао Зорана Ђинђића. Шта речи о части и моралу оних који су 24. марта ове године изабрали да се сунчају у Опатији...

(Председник: Завршите реченицу.)

... коју су изабрали да плове топовњачом, Јадранским морем на хрватском приморју, а да не буду са болем и тугом свих оних породица које су страдале, чији су неки најдражи страдали у бомбардовању од стране НАТО пакта. Где вам је морал, част?

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Народни посланик Ненад Чанак има реч.

НЕНАД ЧАНАК: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, хтео бих да почнем речима Едварда Јашинског, једног од људи који је преживео холокауст зато да би умро у комунистичком затвору. Он је рекао овако – не бој се непријатеља, он те може само убити, не бој се ни

пријатеља, он те може само издати, бој се равнодушних, јер они могу да омогуће да издајници и убице мирно живе око нас.

На почетку размишљања око свега што се догодило и о чему данас треба да донесемо ову резолуцију, треба се сетити да у Србији демократске снаге никада нису добиле натполовичну подршку становништва. Треба се сетити да никада, па ни данас, опција која се искрено залаже за раскид са прошлошћу није добила натполовичну подршку и самим тим многи су компромиси морали бити направљени, али са оваквим стварима компромиса нема.

Управо због тога се није успело у ономе о чему сам говорио 2000. године. Говорио сам о томе да је за Србију бесконачно важно да се за злочиначке организације прогласе и забране СРС, СПС, Југословенска левица, Странка српског јединства и да се на тај начин направи раскид са прошлошћу.

Неки кажу – није демократски укидати странке. Постављам питање – зашто је онда укинута Национална социјалистичка немачка радничка партија Адолфа Хитлера, зашто су онда укинуте све оне партије које су одвеле у погибије своје становништво, а ипак су постизале своје резултате на демократским изборима? Због тога што има ствари које демократија не дозвољава. Демократија не дозвољава негирање холокауста, демократија не дозвољава да се поиграва са судбинама и људима. Има ствари о којима се не може гласати. Не може се гласати о томе да ли овај парламент ако жели да скине барем делом, понављам, барем делом одговорност са Србије за страшне злочине учињене у Сребреници, сме да се игра са једним оваквим документом.

ЛСДВ је три пута до сада тражила да се овакав документ донесе, први пут 2005. године у Скупштини АП Војводине, а 2007. и 2009. у Народној скупштини Републике Србије. Ево, дошао је и тај дан када су се стекли услови да се једна оваква декларација нађе пред посланицима.

Међународни суд правде у Хагу је 26. фебруара 2007. године овај злочин описао као геноцид. Званични органи СРЈ, цитирам, нису планирали ни починили геноцид над Муслиманима у Сребреници у јулу 1995. године, али су прекршили своје обавезе да спрече геноцид и казне починиоце. Чија је то обавеза била, господо, да то ураде? Рећи ћу вам – онога ко је само за пар месеци касније потписивао Дејтонски споразум. То је била обавеза Слободана Милошевића, обавеза оне исте владе и оне исте власти која је Србију гурнула у хаос, у ужас, у све оно о чему данас треба да разговарамо.

Да ли је било снаге 2000. године? Да је било снаге да се прекине са свим тим, да се забране ове странке о којима сам говорио, да се изврши лустрација за коју је у Србији увек прерано, док не буде прекасно, да је то учињено, данас бисмо имали потпуно другу ситуацију и не бисмо морали уопште да водимо ову страшну дискусију, ово лицемерје у коме се лицитира број жртава, где се поставља питање – зашто се не спомену српске жртве? Рећи ћу вам зашто да се не спомену у овој декларацији српске жртве, због тога што су Србији били жртве, а ми смо Скупштина у којој седе махом Срби, па неће ваљда жртве о себи правити декларацију? Шта ћемо, о себи да причамо како су нам и шта су нам други радили?

Треба скинути срамоту са онога што је рађено у наше име и у име ове земље, па и ове скупштине. Не треба заборавити, неки кажу – какве везе Србија има са тим? Има, рецимо, то што је плаћала плату Ратку Младићу за време Сребренице.

Има рецимо везе са тим, што је и после тзв. демократских промена, за које сумњам да су биле демократске, а сасвим сигурно нису биле промене у смислу оних који су то желели, после тих демократских промена су још две године официри Републике Српске добијали плату из Београда. Када сам то као члан председништва ДОС питао Коштуницу др Војислава, шта има да ми каже о 1.600 официра плаћених из буџета Савезне Републике Југославије? Добио сам одговор—за вашу злонамерност и ово што знате је превише. То је био одговор у то време човека који и дан данас води ову групу патриота, који заборављају једну битну ствар.

Знате, господо, овде се поставља једно питање—ко је Србин, а ко није? Ја сам Србин, а Ратко Младић је масовни убица. Ја сам Србин, а Радован Караџић је ратни злочинац. Ја сам Србин, а Биљана Плавшић је прихватила одговорност и кајала се због геноцида у коме је учествовала и то геноцида о коме је рекла следеће—па шта, нека шест милиона Срба изгине, опет ће доста остати.

Моје питање гласи—за шта ће то доста остати? Ко има право да тако лицитира милионима људских живота. Управо они којих се данас стидим. Стидим се због тога што су седели у истој овој Скупштини, неки од њих. Што дан данас у овој Скупштини седе неки којима је место, најблаже речено, у затвору. Разлог је врло једноставан—да није, зашто сте се препознали господо? Зашто сте се препознали, полако, нисам још завршио.

Зато, због свега овога што сада гледамо, нам говори само једно, да поново гледамо покушај да се српским жртвама замаскира српска срамота. Сребреница је српска срамота и након усвајања ове резолуције, истина о Сребреници и ова осуда свега што се десило, мора и то мора постати део посебног закона, ући у уџбеник историје и у наставни програм школа у Србији, да би се извршила денацификација и лустрација у Србији. Без тога, Србија нема будућност. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДНИК: Реплика, народни посланик Александар Мартиновић.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, колико је озбиљна владајућа коалиција која нам је предложила овај документ, сада је на најбољи начин потврдио господин Ненад Чанак. То је коалиција у којој једна партија владајуће коалиције, Лига социјалдемократа Војводине, тражи да се забрани друга партија владајуће коалиције—СПС.

Мени, господине Чанак, није јасна једна ствар—зашто се ви у декларацији за коју ћете гласати, залажете за сарадњу са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију, ако је већ сада, пре било какве пресуде, за вас Ратко Младић злочинац? Онда нам не требају судови, онда нам не треба сарадња са Хашким трибуналом, онда нам не требају правосудне институције овде у Републици Србији, нити било где у свету. Онда ћемо да питамо вас, Ненада Чанка, ко је по вама, господине Чанак, Србин, а ко злочинац? Ко је велезлочинац, а ко је патриота? Ко је издајник итд, па коме ви ставите на чело жиг да је злочинац или да није злочинац, онда је то историјска истина.

Питавам вас, господине Чанак, у којој то демократској држави на свету, у којој то држави чланици ЕУ било где може да каже за било кога да је злочинац, а да за то не постоји релевантна пресуда? Онда нам не треба суд. Онда не треба да сарађујемо са правосудним институцијама. Онда је декларација непотребна. Онда је бесмислено све ово што данас радимо.

Мене чуди једна друга ствар, данас сам се овде наслушао, као и моје колеге из СРС, о томе како посланици владајуће коалиције не могу ноћима да спавају због бола који осећају према, наводно, жртвама геноцида у Сребреници. Питавам вас, господо из

владајуће коалиције, да ли осећате бол, сажаљење, тугу према грађанима Србије које сте од 2000. године систематски опљачкали? Ви сте врхунски лицемери.

У суштини, вас баш брига и за муслимане из Сребренице и за оне који данас штрајкују, рецимо, у Сремској Митровици, у Митросу, штрајкују глађу. Вама је стало само до тога, да створите утисак код ваших западних господара како сте ви, наводно, фенси, како сте демократски оријентисани, европски оријентисани итд. У суштини, ви сви скупа не осећате бол, сажаљење ни према коме. Да сте заиста такви каквима се представљате, не бисте радили грађанима Србије, не бисте радили Србији пуних 10 година све ово што сада радите.

Узмите папир и оловку, подвуците црту, и реците – од 5. октобра 2000. године, па до данас, урадили смо то, то и то. Ако нађете и једну добру ствар, кажите да и ми то знамо.

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Народни посланик Велимир Илић.

Најпре је Велимир Илић имао реплику и јавио се пре вас за реплику, на ваше претходно иступање.

Изволите, господине Илићу.

ВЕЛИМИР ИЛИЋ: Поштована председнице, не могу више да толеришем као народни посланик и Нова Србија, а мислим и овде велика група посланика да неки људи који се налазе у овом парламенту и који годинама овде праве хаос, јавашлук, разарају ову Србију. Раде шта хоће, говоре шта хоће и нико не сме да их опомене. Вичу, прете, галаме. Према томе, поведите мало о томе рачуна, да не буде касно. Немојте неке трулеже овде који дођу и труле у овом парламенту, а надам се да ће веома брзо бити одавде изнешени, да прете да ће неке бити на гробљу, неко у затвору, неко овако, неко тамо. Сви ће негде бити, али он ће бити сигурно тамо где је рекао, тај који је говорио.

Према томе, ово је стварно више бесмислено разговарати. Овде данас разговарамо о једној врло важној ствари. Желимо да се обједине сви злочини и да се осуде. То је проста ствар. Убице су убице, морају бити кажњени. Злочин мора, једноставно, да се испоштују породице погинулих, без обзира које националности били.

Сматрамо да не требају две декларације, већ једна декларација. Зашто у четвртак да правимо другу, да правимо још један циркус. Ко је аутор свега овога да се овако одвија? Сада, ево, аутори се сами појављују. Они се сами офирају. Ко је писао ову декларацију која је данас на дневном реду? Ко ће писати ту која ће бити за два – три дана? И шта ћемо? Поново ћемо расправљати о овоме? Зар је потребно да се поново делимо? Зар је потребно да расправљао са људима који не могу сами са собом да се договоре? Који политички не постоје.

Према томе, ово је бесмислено. Молим вас, да нас заштитите од људи који су дошли овде да провоцирају, да вређају. Велики је Бог. Он их је казнио и неће дуго. Неће дуго. Не може.

Видите да сте почели да се круните. Имате распад система. Не можете то да зауставите. Знате ли шта је клизиште када застане? Оно се тешко зауставља, а ви клизате у понор. Ми немамо могућност да вас зауставимо, покушавамо.

ПРЕДСЕДНИК: Време, истекло је време.

Господин Слободан Самарџић, рекламира Пословник.

СЛОБОДАН САМАРЏИЋ: Члан 104. Госпођо председавајућа, мислим да је требало да реагујете на овде изречену неистину. На реченицу говорника који је рекао да Србија није извршила денацификацију. То значи да би Србија била нацистичка држава и да је још увек нацистичка држава.

Није потребно да посланици расправљају око тога, јер су то бесмислице, али треба да председавајући парламента заштити, не само овај парламент, него и ову државу око које могу тако олако да се изричу такве оптужбе. То није тек тако речено. То је речено врло смишљено, зато што постоји таква теза у одређеним опскурним, пропагандним круговима на западу. Она се уноси у ову земљу преко разних групација које примају паре за то и повремено трују ово јавно мњење и ову јавност са таквим стварима.

То што неко прима паре да би Србију прогласио нацистичком земљом, то је земља која није извршила још денацификацију, то је ствар, дакле, морала и части тих људи. Они немају ни морала ни части, они само имају дубок џеп који треба напунити да би се тако изражавали. Међутим, ако такве речи падну у овом парламенту, то су тешке речи. Заиста морате реаговати јер је реч о једној несвакидашњој ствари – да посланик овог парламента, који овде, разуме се, као и сви ми, ужива сва права, и не само овде него и у читавој овој земљи, блати и вређа не само овај народ и овај парламент него и ову државу. Крајње је време да се стане на пут таквим произвољностима, бесмислицама и лажима.

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Молим све посланике да се обраћају једни другима са уважавањем и да заиста воде рачуна о садржају онога што говоре.

Господин Ненад Чанак.

НЕНАД ЧАНАК: Захваљујем.

Не, нисам ја тај ко ће видети и одлучивати да ли је неко злочинац. За мене је Ратко Младић злочинац због тога што због њега цела моја држава Србија седи у затвору, на оптуженичкој клупи, јер та кукавица неће да се преда. Због тога је злочинац што је умео да пуца у везане људе и да наређује ликвидације, а не уме да се са тим суочи. То се код нас у Новом Саду зове кукавица. То су људи који не заслужују, не поштовање, не заштиту. Ко га онда штити? Штите га саучесници. Мислим да се тиме објашњавају и неке реплике и примедбе које смо чули после тога.

Што се тиче господина Илића, нисам разумео у којој од мојих речи се препознао - да ли злочинац, да ли нешто друго, тако да не могу да му одговорим.

Господину Самарцићу морам рећи да та денацификација о којој говорим – зар смо заборавили како је Србија изгледала 90-их? Да ли смо заборавили на шта је лично живот просечног грађанина у Србији 90-их? Да ли смо заборавили да су рецимо у Војводини људи због националне припадности протеривани из својих кућа бомбама, а ударна песница су биле паравојне јединице под командом истог тог Слободана Милошевића и његових гаулајтера? Да ли смо заборавили да је из Војводине протерано 40 хиљада грађана хрватске националности само зато што су Хрвати и протерани су под изговором – ето, размена добара, размена некретнина. Такве и сличне произвољности смо већ слушали у овој скупштини.

Примећујете ли колико је сада одједном добацавања и интересовања за оно што говорим? Зато што за то има у Војводини један израз – шугаво прасе највише се чеша.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Самарцић, реплика.

СЛОБОДАН САМАРЦИЋ: Поштовани народни посланици, ја себе рачунам за последњег човека у овој земљи који би желео и хтео да брани режим 90-их година. Овде има много позванијих за такву мисију, али они седе у владајућој коалицији. Према томе, ту ствар бисте морали да расправите ван ових просторија. Дакле, то је један проблем који се не тиче овог парламента. Али, тим пре, он не треба да се уноси у овај парламент.

Ма како било 90-их година, о чему сам јавно говорио и нема зашто да се сада ограђујем, то није била нацистичка земља. То је била једна ситуација коју је делила свака земља која је наследник некадашње Југославије. Прво Словенија која је избрисала људе са спискова и дан-данас их не враћа, дакле, грађана, држављана Словеније, па све до преко Хрватске, Босне и Херцеговине, која је била у рату, Србије, Црне Горе, итд.

Једино се Македонија може амнестирати од тога. То је била општа ситуација. Србија се ни тих година није ни по чему разликовала од осталих. Рећи за Србију да је била нацистичка је једно најобичније реторичко претеривање и иживљавање.

Рећи да се Србија до данас није денацификовала, значи, успоставити континуитет између 90-их и ових 2000-их година. Данас сте ви на власти, извршите денацификацију. Али, то се, чини ми се, може учинити само нацистичким методама.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Александар Мартиновић, реплика. Велимир Илић, реплика, затим господин Чанак. Надам се да ћемо завршити круг реплика.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, без обзира на то што се ми из Српске радикалне странке суштински разликујемо од странке Ненада Чанка, ја господина Чанка нећу да вређам, иако је он увредио све народне посланике назвавши нас крајње непримереним називом. Просто, господине Чанак, ја са вама хоћу да говорим језиком чињеница.

Не знам да ли сте ви читали извештај Европске комисије о стању у Србији, односно о стању у појединим областима друштвеног живота? Верујте ми, ја ни на једном месту нисам нашао да у том извештају пише да ми не можемо у Европску унију зато што Ратко Младић није у Хагу. У тим извештајима пише нешто друго – не можемо у Европску унију зато што сте корумпирани, зато што крадете, зато што вам унутрашњу и спољну политику диктирају тајкуни и мафијаши, зато што се закони у овом парламенту доносе онако како одговара двојници или тројници људи који су на сумњив начин стекли своје богатство, зато што имате прегломазну, нерационалну, партијску државну управу, зато што нам је држава скупа, зато што сте потпуно уништили независност правосудних институција, зато што људи не могу да се лече у Србији ако немају новца. Дакле, ја сам на то наишао у извештајима Европске комисије.

Наравно, вама је увек лако да кажете да је крив Ратко Младић зато што Србија не може у Европску унију. Верујте ми, господине Чанак – камо лепе среће да је то тако. То би значило да је у овој Србији, нашој заједничкој отаџбини све сјајно, да смо решили све проблеме, да нам економија цвета, да људи не морају да скачу са својих балкона не би ли решили своје социјалне проблеме, да не морају да секу себи прсте и да једини проблем који ова држава има јесте питање да ли је Ратко Младић у Хагу или је на неком другом месту. Нажалост, господине Чанак, стварност коју ви креирате, заједно са вашим коалиционим партнерима у последњих 10 година је сасвим другачија од оне стварности у којој ви живите. Вама је лепо. Не сносити одговорност ни за шта. У Скупштину дођете онда када треба да гласате. Дискутујете тако да нападате своје коалиционе партнере и мислите да сте тиме решили проблем. Нажалост, нисте.

Србија је несрећна држава, не због Ратка Младића, него због вас, зато што сте неспособни, зато што сте корумпирани.

ПРЕДСЕДНИК: Госпођа Нада Колунџија има реч.

НАДА КОЛУНџИЈА: Прво, заиста бих позвала да се вратимо на оно што јесте тема, а тема јесте Ратко Младић. Истина је да је за Србију услов свих услова, када су европске интеграције у питању, Ратко Младић. Дакле, није тачно да се Србија оцењује негативно у борби против корупције, да се негативно оцењује у својим европским интеграцијама и у трансформацији друштва, напротив. Ми добијамо признање да тај процес у Србији иде брже но што је ишао у било којој другој земљи. Одају нам се признања за многе реформе које спроводимо у друштву и резултате које

постигемо, али оно што јесте, нажалост, камен о врату Србије на путу ка остварењу њеног основног циља јесу управо злочини који су почињени и јесте управо онај који је за тај злочин одговоран.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Велимир Илић.

ВЕЛИМИР ИЛИЋ: Госпођо председнице, још једном вас упозоравам да појединим посланицима скренете пажњу да не вређају посланике, посланичке групе, јер немају разлога. Иза њих не постоји ништа. Ти су посланици упропастили ову Србију, упропастили Војводину. Неки се представљају као спасиоци Војводине. У Војводини се тешко живи, теже него икад. У Војводини се људи боре да преживе.

Мало има нешто Нови Сад који је ових дана, и он, у једној великој кризи. Војводина се толико задужује, толика су задужења у Војводини. Питање је ко ће то да врати и да плати? Како и на који начин, ако људи који немају никаквог слуха воде макроекономску политику Војводине, ако је војвођанско руководство преко "Металс банке" радило са највећим криминалом у држави, ако је војвођанско руководство уништило све фондове који су пребачени за сређивање река, за Панчевачки мост, за низ пројеката који су требали да се раде, запослили своје истомишљенике? Да нису то урадили не би имали два члана.

Према томе, Војводини се пишу тешки дани. Ово све што се догађа ових дана је узрок једне негативне селекције у Војводини, која је Војводину потпуно одвукла на странпутицу уз обећања – добићете статут, добићете предност, надлежности. Може ли од тога да се живи? Може ли неком детету изјутра да се да за доручак део надлежности Владе Републике Србије? Не може сигурно. У Војводини је исто јад, несрећа и беда и велики проблеми.

Господин би требао да се покрије ушима. Почео је и да пише о тој равници о коју он систематски упропашћава и прави од ње своје приватно забавиште. Забавља се, дође овде у парламент када је гласање и то би морао да прекине. Прича нам он о декларацији. Прича нам он о томе како Србија треба да се регионализује. Води неки одбор тамо за административне регионе. То је брука за Србију.

Према томе, молим вас предузмите нешто ви из владајуће коалиције. Ако је ваш идеолог Ненад Чанак, тешко вама.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Ненад Чанак.

НЕНАД ЧАНАК: Захваљујем.

Господине Мартиновићу, само да се разјаснимо око нечега. Овде није у питању расправа о корупцији, о уништењу привреде, о свему што сте рекли, него о злочину учињеном у Сребреници пре 15 година, за који је одговоран генерал Младић. Мислим да је врло важно да се држимо теме.

Знам да сте ви несклони истини, али управо због тога што сте ме прошли пут када сте узели моје име у уста оклеветали да имам не знам какву имовину, мада је моја имовина доступна на сајтовима који су за то предвиђени, и рекли да сам све то стекао без једног дана радног стажа, донео сам вам фотокопију моје радне књижице, у којој имате 23 године мог радног стажа. Онда ћете видети до које мере вас полуистине којима оперишете доводе у ситуацију да не говорите истину. Поведите рачуна о томе.

Што се тиче господина Самарџића и денацификације, подсетићу да је управо Коштуница др Војислав био тај који је пружио уточиште и Радету Марковићу и Небојши Павковићу и осталим великанима национално социјалистичког времена ове земље и дао им шансу да униште низ доказа о својим злоделима и о злоделима режима којем су служили. Управо због тога се сви надате да до лустрације неће доћи. Ту се јако варате. Злочини које сте починили никада не застаревају.

Што се тиче господина Илића, заиста мислим да је њему хитно потребна помоћ. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДНИК: Господо посланици, заиста нема више услова ни разлога за реплику. Једни другима сте рекли све. Нема повреде Пословника. Можда сам учинила само повреду Пословника зато што сам вам давала реч и зато што сте репликама преплавили садржај ове седнице.

Госпођа Рагуш има реч. Изволите.

МАРИНА РАГУШ: Госпођо Ђукић-Дејановић, даме и господо, а изнад свега и изнад свих грађани Србије, док ви не одлучите како јединствено и аутентично

тумачите Пословник, оно што је мени, господине Чанак, више него интересантно, је следеће. Ви сте остварили 23 године радног стажа у национал-социјалистичком периоду, преживели сте национал-социјалисте, радили и нисте били дана затвора. То ћете једног дана морати да објасните. Како сте онда успели да окарактерисете тај режим као национал-социјалистички?

Госпођо Колунџија, ми смо мало одступили од теме зато што је господин Чанак рекао и говорио о лустрацији, говорио да нас треба забранити. Стога, ми живимо за дан, господине Чанак, да покренете поступак за забрану Српске радикалне странке, како бисмо ми грађанима Србије коначно дали материјални доказ национал-социјалистичког периода ДОС-овске владавине.

Зашто? Ми смо у овом парламенту и посланичка група СРС седи док говори, чак и на овако осетљиве теме, јер сте ви одлуком већине прекројили оно што треба да личи на демократију, па увели странку која није учествовала на изборима. Дакле, то је највећа срамота за демократију у Србији с краја 20. и почетка 21. века.

Да, није ово тема о криминалу и корупцији, али није препрека Ратко Младић за улазак у Европу, препрека је амерички захтев и америчко покретање акције "Балкански ратник", а ми вас чекамо на окончању акције "Балкански ратник", јер ако је спроведете до краја ви падате са власти, зато што нема никога кога те прљаве паре нису купиле и нису финансирале. О том потом. Зато смо ми мало, али само мало скренули са теме.

Логичко је питање, још нисмо добили одговор зашто ми овде у парламенту Србије говоримо о нечему што је парламент у Сребреници пре нас осудио? То је тема за Републику Српску, а не за Србију.

Друго је питање – зашто две декларације? Ко то дели жртве? СРС или ви? Зашто не једна? Ево одговора, одговор је врло једноставан. Пре неколико месеци такође сам вам рекла, ми смо били на месту где сте ви и ми знамо како изгледа у очи "Милосрдног анђела", ми знамо шта су захтеви били за Рамбује. Ви сте добили замену. Та замена се зове Напредна странка. Да нисте прихватили овај услов, ви бисте пали са власти. Да то није тако, дајте доказ.

Ми нисмо прихватили Рамбује, пали смо са власти, добили лустрацију 2000. године. Можда ви то, господине Чанак, не признајете, али тада и од тог момента цео тадашњи српски политички врх је завршио на чудне начине и највећи број њих пред Хашким трибуналом. Они који нису прихватили, а ту су присутни, па да чујем хоће ли то рећи, да Косово буде независно, у мају су кренули на изборе, пали су са власти. Ви прихватате да се говори о овој декларацији, да се јавно извине и призна да је Србија, односно да је почињен геноцид у Сребреници. То је цела истина.

Грађани Србије треба ово да памте. Ово је последња преускршња недеља. С намером се они који су се удружили у злочину против мира договарају да за српски народ бирају најосетљивије периоде и најосетљивије датуме.

Да сте покренули ову причу на другачији начин, осудили све злочине почињене на територији бивше Југославије, даме и господо, имали бисте консензус. Зашто је врло важно било да се истакне Сребреница? Зато што је Сребреница исто што и Маркале, исто што и Рачак и некима оправдање за најгнусније злочине почињене у 20. и 21. веку.

Ви можете да полемишете са мојим политичким ставом. Ви сте свој политички став изнели. Дакле, оно што треба да се памти, а јесте оно што овог дана ми остављамо као своју заоставштину. Врло брзо ће, дакле, време показати – ко стоји иза дођагаја у Сребреници, шта су били захтеви да се о овоме говори у српском парламенту и то ће бити заоставштина за будућност овог сазива.

Мене не чуди господин Чанак. Он је својевремено политичке неистомишљенике хтео да веша на Теразијама. Он хоће такође да забрањује рад политичким странкама. То је део владајуће коалиције. Дакле, такође ме не чуди да ни о овоме данас говоримо.

Даме и господо, ипак оно што је нама СРС врло значајно, макар ви нас довели на ниво покрета, и тада ћемо говорити исто, јесте, као преци својих потомака оставимо неких траг – супротстављања овој западној окупацији. Ако је то цена останка на власти, онда чини ми се да смо платили превисоку цену. (Аплауз посланика СРС.)

ПРЕДСЕДНИК: Повреду Пословника је рекламирао народни посланик Милош Алигрудич.

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Хвала. Дакле, рекламирам повреду коју сте ви учинили непосредно пре говора претходног говорника. Ви сте наиме рекли да процењујете, на основу тога што је неки народни посланик пре тога затражио повреду Пословника, "да нисте учинили никакву повреду Пословника", те му стога не дајете реч. Док лепо у члану 100. став 3. стоји – председник Народне скупштине, односно председавајући даје реч народном посланику који указује на повреду, из става 1. се мисли на повреду Пословника, одмах по излагању претходног говорника, с тим што председници посланичке групе имају предност.

Дакле, за разлику од вашег сувише рестриктивног тумачења члана 101. када не дајете реплике, мада морам руку на срце да ставим, да сте у току ове расправе најмање користили те арбитражности. Доста је то било коректно, са неким изузецима. Не можете имати ипак никакву арбитражност у тумачењу става 3. члана 100. Дакле, када неко затражи реч по повреди Пословника – ви му је дајете. Ту нема дискусије. Не можете ви процењивати, на основу тога што је неко подигао – Пословник, затражио реч по Пословнику "да ли сте ви прекршили Пословник?" Пустите човека или госпођу или господина народног посланика да нам кажу шта мисле.

Ако није у праву, ако мислите да је то злоупотребио ви ћете му то рећи. То је ваше право из Пословника и тиме ће се ствар завршити. Можете му чак и одузети реч и спречити га да образложи ова три минута што их има, уколико је очигледно да то не води том циљу. Иако мислим да је нека друга председавајућа, која није ту сада на председавајућем месту и то право председавајућег злоупотребљавала небројено пута, тако што човека не пусти да заврши једну прву почетну реченицу. То ви додуше нисте радили и ви то не радите. Зато што смо ипак уморни, што време пролази, што се расправа одужила, што има пуно реплика, на чему вам се захваљујем, јер је то бит дебате, расправе, не даје вам за право да у једном тренутку изгубите живце и да кажете – да просто не дајете реч по Пословнику.

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Очито је да има посланика који губе живце и мало је вероватно да сам ја та.

Друго, хтела сам да вам кажем да су се посланици јавили за реплике.

Трећи круг реплика је завршен и оценила сам да су се разјаснили.

Само сте ви подигли – Пословник и одмах сте добили реч, када је госпођа Рагуш завршила. Према томе, јако водим рачуна, нема повреде Пословника.

(Милош Алигрудич упадица с места: То није тачно.)

Ако нисте задовољни, хоћете ли да се изјаснимо у дану за гласање.

Да ли желите да се у дану за гласање изјасни Скупштина?

Захваљујем.

Госпођа Нада Колунџија има реч по Пословнику, Мехо Омеровић.

МЕХО ОМЕРОВИЋ: Госпођо председнице, рекламирам повреду Пословника члана 104.

Колегиница Марина Рагуш је малочас говорила. Просто је фасцинантно колегиница Рагуш са којом мирноћом ви изговарате нешто монструозно. Ви изједначавате Маркале, Рачак и Сребреницу. За вас је то измишљотина. За вас су изгледа Бошњаци сами себе убијали и то приказивали као некакве злочине.

Драга моја и уважене колегинице да ли вас је макар мало стид?

ПРЕДСЕДНИК: Представник предлагача госпођа Колунџија.

По Пословнику ко жели молим вас? (Марина Рагуш упадица с места: Поменућа сам и желим реплику.) Нема основа за реплику.

Има реч госпођа Нада Колунџија.

(Узвици у сали: По Пословнику!)

НАДА КОЛУНЏИЈА: Овде је доведена у питање потреба да Србија уопште расправља о овој теми. Дакле, овде је постављено питање – зашто су злочини и злочин у Сребреници тема за Србију. Ја мислим да бисте можда могли да питате свог шефа, који је у Хагу бранећи себе и стално тврди да је за неке злочине одговорна Војска СРЈ. Морате знате да и свет то мисли. Ако се ми не оградимо од тога и ако ми кажемо – не, нико није, држава није одговорна, између осталог Србија није одговорна и тако што ће рећи "за злочин су одговорни појединци, а не институције државе", тако ћемо скинути одговорност са Србије. Док ви имате озбиљан проблем да објасните – како то ово није тема за Србију, свом шефу. (Аплауз посланика ДС.)

ПРЕДСЕДНИК: Господо посланици, ја вас заиста молим да се вратимо теми.

Повреду Пословника рекламира најпре госпођа Рагуш, па господин Алигрудич, па онда господин Мартиновић.

Молим вас, изрицању санкције за случај да рекламирате повреду Пословника, злоупотребљавајући овај институт.

Има реч госпођа Рагуш.

МАРИНА РАГУШ: Наравно, повређен је члан 104, с обзиром да сам се позвала на повреду Пословника. Истини за вољу мислим да сам имала право на реплику јер сам директно у погрешном контексту поменућа, али нема везе.

Став 2, ово што је колега Омеровић рекао заиста не стоји. Прво, не можете да приписујете, поготово мени, а ни посланичкој групи СРС "да са наказном мирноћом може да прича о стравичним злочинима", дакле, на првом месту то није у реду. Оно што је моја била намера јесте – да се прича о свим злочинима почињеним на територији бивше Југославије.

Допустите молим вас, мој је политички став – да се у Сребреници јесте десио злочин, али хајде да говоримо шта је довело и ко стоји иза тог злочина? Нисте ме, онда, слушали добро данас. Сасвим је сигурно, то је мој такође политички став, и не видим потребу да полемишете са мојим политичким ставом на такав начин – да то јесте Маркале и Рачак. Некоме је Сребреница требала, верујте – а српском народу сасвим сигурно "не", јер би ми до сада знали тачно име и презиме, видели сателитске снимке, имали тачан број и знали која је обавештајна служба направила сва три инцидента.

Мени је заиста жао свих цивилних жртава, али сам вам ја тај аргумент извукла испод ногу, јер је СРС, тим одбране др Шешеља овом тужилаштву тражило, поднело захтев – да се испита злочин над 20 муслиманских цивила у Зворнику.

Дакле, ви немате основу да говорите на такав начин уважени колега. Свака жртва заслужује свој помен, али и сваки злочин има свој потпис. Овај потпис који ми данас остављамо... (Председник: Време.) (Аплауз посланика СРС.)

ПРЕДСЕДНИК: Има реч народни посланик Милош Алигрудиф.

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Ви сте повредили члан 104. и врло ћу кратко образложити. Члан 104. каже да се народни посланици једни другима морају обраћати са уважавањем.

Можда сам ја направио неку грешку у претходном излагању када сам говорио о изгубљеним живцима, признајем, касно је, али то вама не даје право поготово са места председавајућег да вичете на народног посланика, тим пре што се увидом у стенограм може врло лако доказати да сам био у праву у ономе што сам тврдио претходни пут, а то је да је било пријаве за Пословник и да сте ви одбили пријаву за Пословник оног тренутка када сте ви проценили да не треба да дате реч. Ето, то је све.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Александар Мартиновић.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, повређен је члан 27.

Госпођо Ђукић-Дејановић, питам вас да ли је суштина ове седнице да представници владајуће коалиције могу слободно, без било каквих ограничења, да износе најневероватније неистине, увреде и клевете на рачун др Војислава Шешеља и СРС а да ви једноставно не желите да интервенишете?

Господин Мехо Омеровић, кога госпођица Марина Рагуш уопште није узела у уста, вређа, на очиглед вас, моју колегиницу без икаквог разлога и ви уопште не интервенишете.

Могоа бих сад да, рецимо, кажем господину Омеровићу - можда је мене, господине Омеровићу, као Србина заболела она читуља коју је потписао председник ваше странке а која је објављена у "Сарајевском ослобођењу" када је умро Алија Изетбеговић "моме драгом председнику", јер је тај драги председник одговоран за чињеницу да је неколико хиљада сарајевских Срба убијено, а то нисам рекао.

Испада да у овој Народној скупштини кад треба да се брани Србија и српски народ онда немојте да говорите, а кад треба да се нападају људи који су седам година у Хашком трибуналу онда је све дозвољено.

Па, питам вас, господо из владајуће коалиције, ако је Војислав Шешељ заиста крив, ако је највећи злочинац на кугли земаљској, како је могуће да за седам година тужилаштво то не успева да докаже? Ако је све јасно, ако постоје чињенице, ако нема никакве сумње да је Војислав Шешељ одговоран за распад бивше Југославије, да ми Срби 50 година ништа друго нисмо радили него сањали о томе како да починимо геноцид над Хрватима, Муслиманима, Албанцима итд, па питам вас зашто Војислав Шешељ није осуђен?

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Народни посланик Ненад Чанак.

НЕНАД ЧАНАК: Пошто сам упитан како сам то имао радни стаж за време националног социјализма, па ето, радио сам. Хапшен сам више пута него било што могу да се сетим, а то како сам преживео такав период, па знате можете питати неке моје пријатеље, рецимо, Славка Ђурувију, Ивана Стамболића, моје пријатеље из СПО који су убијени на Ибарској магистралу, њих можете питати како је изгледало преживети у националном социјализму, а то што сам хтео да вешам по Теразијама, то је био кондиционал, а ваш председник је врло јасно говорио о клању зарђалим кашикама, тражио да се реторзијом протерују грађани Србије хрватске националности, претио свему и сваком, вадио пиштољ на људе итд. То се не сећате? Ваша селективна памет је врло опасна.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Симо Вуковић.

СИМО ВУКОВИЋ: Уважена председнице, даме и господо народни посланици, морам да изразим једно осећање обесхрабрености након данашње дебате

која је свакако одсликала оно што јесте све оно што се говорило у претходних 15 година у Србији о догађајима на просторима бивше Југославије.

Морамо да поставимо себи отворено питање зашто је мојој генерацији и људима млађима од мене вечерас важнија утакмица Партизан – Макаби од онога што овде говоримо и зашто ово нема ону тежину какву би требало да има.

Ово је свакако једна од најмучнијих и једна од најтежих тема која мучи наше друштво и ову државу и овај Парламент, али просто морамо да се суочимо са оним што је иза нас.

Међутим, проблем који је стајао на почетку данашње расправе, како објаснити значај ове теме и зашто се ми кроз ову декларацију осврћемо на оно што се десило пре 15 година, свему овоме највише доприносити заглашујућа бука која се систематски ствара у последњих 15 година. То је и данас чињено кроз различите квази-форензичке, квази-историјске ставове и дебате, а при томе пред нама је задатак да донесемо мудар, дистанцирани, у крајњем, политички рационалан и људски морални суд и став о ономе што нам с времена на време у облику неког скелета испадне из нашег ормара.

Зашто је сребреничка трагедија тако важна да једноставно морамо да се одредимо према њој? Сребреница јесте парадигма нечега што један народ, једна држава себи не смеју да дозволе, а поготово једно друштво, а поготово да на то гледа са одобравањем или са равнодушношћу.

Десивши се у предвечерје дејтонских преговора и краја крвавог братоубилачког рата, сребреничка трагедија и данас, после 15 година, за нас и за цео регион је остала црна рупа, једна невидљива рука која нам не дозвољава да окренемо главу ка будућности и то нећемо моћи ако се истински не одредимо према њој.

Испробани рецепт, чије смо рефлексије и данас видели, заборавља, ниподиштавања, релативизације, очигледно не даје резултате. Данас се од нас очекује као народних представника разборитост и храброст у сагледавању овог проблема.

Данас не доносимо историјски суд, не доносимо ни судску пресуду. Моје лично виђење је да доносимо један вредносни суд и оцену према једном људском недељу и нељудима који су то дело починили позивајући се у наше име и у име наших националних интереса.

Овог пута треба да избегнемо опасност од поновног скретања на колосек историјских беспућа, фалсификата и јалових надвикивања који данас прате историјски нерасветљене догађаје, а поготово последњих 50 година.

Ако направимо отклон, а то данас очигледно један део нас и није успео, од дневно политичких ситних интереса и потребе за прањем личне некада и крваве биографије, а између осталог и покушаји у којима пребројавамо и преврћемо мртве, представљају врхунски цинизам и покушај амнестије злочине, пре свега оно људско у нама, па тек онда наша двовековна државотворна слободарска, правдољубива традиција, наш искрено укорењени антифашизам нас обавезују пре свега на саучешће породицама пострадалих, њиховим суграђанима и сународницима. То је за мене као народног посланика дух овог текста.

Оно што је подконтекст ове декларације и што је више пута истакнуто овде, то је индивидуализације кривице и криваца који су упорно, и то данас покушавају да нас све гурну у један колективни глиб и испаштање.

Други контекст који треба да посматрамо кроз ову декларацију јесте нормализација и успостављање односа са Бошњацима који чине и добар део грађана Србије, а и са нама суседном земљом БиХ. Тек успостављањем таквих нормалних

односа можемо да кренемо у реализацију наше нескривене амбиције да буде прави лидери у региону.

Прихватање декларације значи и смањивање раскорака и тињајућег конфликта са међународном заједницом и уопште са светом, јер наша је лична срамота што су многе земље и организације у којима седимо, пре свега организација УН, Европски парламент у коме желимо да седимо и Парламентарна скупштина Савета Европе донеле своје ставове већ одавно.

Наша генерација политичких представника који данас седе у овом дому нема право на одговорност и то себи не сме да дозволи. Што се тиче става Г17 плус према овој декларацији, поред овог претходно изнетог, ми не гласање за ову декларацију не гледамо као нужду, изнуду, морање и ако би то тако било, ми се онда не би изјашњавали о овој декларацији. Много је важније оно што ћемо посматрати у наредном периоду и оно што треба да буду рефлексије усвајања декларације о Сребреници. Да ли ће она утицати на државну политику, на политичко деловање појединаца и странака, на образовни систем и све оне сегменте друштва који морају да буду уклопљени у један вредносни оквир, на којем треба да сазревају будуће генерације. Уколико то не будемо на такав начин сагледали, а вечерас добар део нас то и не сагледава тако, онај скелет са почетка приче, костур ће стално испадати из ормара, а ми немамо одговор на питање одакле он ту. Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Зоран Красић. Изволите.

ЗОРАН КРАСИЋ: Колико имамо времена као посланичка група?

ПРЕДСЕДНИК: Тридесет и два минута.

ЗОРАН КРАСИЋ: Ради јавности која надам се да прати овај пренос, јер ово је ипак важна тема, у основи ове данашње дебате је реч геноцид. Неко покушава то да прикрије, али јавност зна да владајућа коалиција већ месецима се договара, преговара како да изгледа ова декларација. И данас се покушава на разне начине да се избегне та реч. Врло је опасно када се неки термин, који у праву има прецизно значење, користи на погрешном месту. Немам намере нити да било кога прозивам, нити да правим неумесне паралеле, али вероватно свака госпођа којој знате име и презиме, ако би је ословили речима "проклета Јерина", имала би најмање два разлога да се љути. Прво што је непристојно ако знате човека да му не кажете име и презиме. Друго, проклета Јерина је синоним за нешто лоше. Слично би се десило и са мушкарцем са пуним именом и презименом и кажете му – добар дан Адолфе Хитлеру.

Зашто ово причам? Опасно је користити неке термине да би се приказало нешто што не одговара по свом називу, па чак ни синонимски. Тема да ли је у Сребреници било геноцида или није, толико је велика, огромна, превазилази не само Народну скупштину Републике Србије, него превазилази значај свих парламената, а чак имају великих проблема и људи у оба суда која се налазе у Хагу.

Не морате ви мени да верујете, јер ми ви никада нисте ни веровали, чак и кад износим оне чињенице на које се ви позивате, али и Тибор Варади и Радослав Стојановић и Саша Обрадовић, када су заступали Србију и Црну Гору пред Међународним судом правде, по тужби БиХ, изнели су низ аргумената који су тичу активног и пасивног права. Како је могуће да неко напише тужбу 1993. године и да тада стави "геноцид", а онда се деси, наводно, тек у 1995. години? Невероватне ствари се дешавају. То се покрива удруженим злочиначким подухватом, па генерал Крстић добија 46 година затвора, јер је помагао, а не зна се коме, јер је био помагач, а не зна се ко је тај коме је помагао, а Видоје Благојевић, уз све проблеме које је имао са адвокатом Карнавасом, кога је две године избацивао из предмета, добио је 18 година за саучесништво у завери, а Међународни суд правде је закључио да не постоји геноцидна намера, преузео нешто из неких пресуда, а није, рецимо, преузео из пресуде Душку Тадићу.

Да вас сада не мучим са тим чињеницама. Правни заступник Србије и Црне Горе пред Међународним судом правде Радослав Стојановић, оног момента када је прочитана пресуда, као правни заступник је дао извињење у име државе. Могу о том човеку да имам врло лоше мишљење, али је био лисац и дао је врло

прихватљиву формулацију тог извињења, није упао у замку. Овде је сад неко стиснуо са стране да Народна скупштина треба да донесе једну овакву декларацију.

Само да вас подсетим, Савет безбедности УН, када је доносио неке резолуције, то је чинио на бази неких извештаја. Сви ти извештаји су били предмет рада Хашког трибунала. Ништа није доказано из тих извештаја, апсолутно ништа. Само да вас подсетим, пре две године велики спор пред Саветом безбедности, свађа између Чуркина и Кондолизе Рајс, где у једном тренутку представници Русије кажу – кажите који је то минимални број за геноцид, јер толико прешироко идете. По вашим критеријумима и она два авиона која су ударила у Светски трговински центар, ви сте могли да употребите термин геноцид. Наум Чолски каже - за оно што се десило у Сребреници, ако се употреби термин геноцид, онда за прави геноцид треба да измислимо неки нови геноцид.

Шта је са вредносним критеријума? Американци још нису осудили геноцид над Јерменима у Турској, а 15 држава ЕУ је то урадила. И ми смо предложили, нисте прихватили. Турска је свуда прекидала дипломатске односе. Та Турска је пре неколико година ишла у Сребреницу да моли општинско руководство да се не издваја Сребреница из Републике Српске, јер се ништи Дејтонски споразум.

Ко гура ово? Онај ко је извршио агресију, онај ко је растурио бившу Југославију, да би прикрио своје злочине и своје трагове и нашао је власт која је, притиснута са свих страна, у могућности да овако нешто изгура и да се користе различите аргументације овде, оно што јесте, оно што није итд.

Наравно да је Европски парламент имао потребу да донесе једну такву резолуцију. Зашто? Они су признали републике, 6. априла су признали БиХ, а 22. маја 1992. године и УН. Шта је рекао Бил Клинтон на десетогодишњици у Поточарима? "Ово ми је било потребно да бомбардујем Републику Српску, да би их натерао да дођу у Дејтон". Где вам је критеријум за "Олују", за "Бљесак"? Где вам је критеријум, рецимо, за Руанду? Оно што је неспорно као геноцид, то је оно што се десило над Јерменима, то је оно што се десило у Руанди, то је оно што се десило током Другог светског рата. Шта се десило у Руанди 1994. године? У присуству УН једно племе је побило милион и 70.000 припадника другог племена.

Молим вас, прича се нешто о Сребреници. Нешто што је кривично дело и што је догађај о коме се прича, није се ни десило на територији општине Сребреница. Прочитајте мало документацију, погледајте. Упозоравамо вас да је прерано за било какву декларацију или резолуцију. Недавно је био велики научни скуп у Москви, 30 и нешто водећих научника из ове области рекли су – станите, не зна се још права истина.

Погледајте шта су рекли представници УН у јулу месецу 1995. године, шта се дешавало. Сада вам је јасно зашто Насер Орић није осуђен, да би се сачувала слика о Сребреници, као средству притиска према комплетном српском народу. Када је ова прича кренула – септембра, октобра, новембра прошле године? Како? Турска се представила да је добила ексклузивно право од САД да разговара са БиХ и Републиком Србијом. Последњи разговор који је Вук Јеремић имао пре месеца дана, уместо 20 минута са Хариосом Силајџићем трајао је сат времена. Завршио се тако што је Вук Јеремић поставио питање – шта ви хоћете од нас? Каже – хоћемо дипломатске односе да се успоставе и хоћемо да донесете резолуцију о томе. Мали му је рекао – завршена ствар.

О чему ми причамо? О чему ми причамо? За неколико месеци треба да се издиктирају пресуде некој групи људи која је оптужена за нешто у Сребреници. Па, ако се донесе оваква резолуција, декларација овде, они ће врло радо да је прочитају тамо.

Отвара се и суђење Радовану Караџићу. Он има неколико геноцида. Не желим да вас оптерећујем са појмом геноцида. Моји претходници су описали – нема тог уништења, нема тог нивоа и критеријума који би заслужио ту реч. Ми причамо о тој речи – геноциду. Нико овде није оспорио да су се десила кривична дела и неки други злочини, али назив за те злочине није геноцид, а какви сте људи, испробали смо вас са Предлогом резолуције, да осудимо геноцид који је отоманска Турска извршила од 1915. до 1923. Милион и по људи је нестало, ако се узме од 1870. године, до 1929. године, то је два и по милиона. Јермени су 12 области изгубили. Ви ћутите, вас не интересује. Газда је рекао – морате ово да донесете, зато сте добили бели шенген да не паднете са власти.

Коју цену треба платимо са вама? Наравно да нећемо да гласамо. Повуците ову декларацију и препустите, нека се рашчисте неке ствари да би се дала коначна оцена шта је, ако треба да се изјаснимо, али не срљајте. Милион пута сте нас својеглаво увели у непријатности и проблеме. Зато вас критикујемо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА (Гордана Чомић): Реч има народна посланица Јелена Триван, после ње народни посланик Душан Марић.

ЈЕЛЕНА ТРИВАН: Морам да признам да сам се јутрос пријављујући се за данашњу дискусију осећала врло поносно што живим у Србији која ће коначно донети једну овакву декларацију и што су неке ствари у Србији политички сазрела и што изгледају другачије него у време када су се злочини догађали.

Међутим, данашња дебата појединих посланика послала је једну разочаравајућу слику Србије и показала је да неким људима, код неких људи, код неких политичких странака нема никакве транзиције и нема никакве еволуције, политичке, нити моралне.

Очекивала сам барем лажну емпатију, лажну скушеност када се говори о жртвама, ако ни због чега другог, зато што ако се тако понашамо, једино тако стичете морални кредибилитет када причате о српским жртвама.

Данас говорећи на овај начин о туђим мртвима, о туђој деци, без поштовања, зовући их наводним лешевима и наводним жртвама, гушите сваку могућност да са дигнитетом сутра затражимо истину и одговорност за српске жртве.

Срећом, ви сте данас мањина, срећом, вероватно у следећем парламенту неће ни бити, али нажалост, креирали сте Србију која нас је довела до тога да говоримо о злочинима и креирали сте атмосферу у којој се обичан грађанин Србије данас стиди, а да при том нема појма зашто је лично одговоран за оно што се догодило. Зато што се годинама ствара знак једнакости, намерно и врло тенденциозно између српског народа и

злочинаца и то не ради нико споља, него то радите ви, стављајући срамоту на име сопственог народа.

Да говорим истину говори и чињеница да данас сте се сви декларативно слагали са тим да је кривица индивидуална, али нико од вас није имао храбрости да каже да је Ратку Младићу место у затвору, шта више, многи од вас који су размишљали да гласају о овој декларацији, ту не мислим на вас радикале, никада не бисте гласали, многи од вас су ипак променили своје мишљење управо због тога што у дубини душе нису спремни да гласају за подршку државним органима да ухапсе једног злочинца. Зато је за мене дубоко вредносно нејасно зашто је теже оптужити "шкорпионе" и осећати саосећање са женама које сваке ноћи сањају како им деци пуцају у потиљак, него осудити Ратка Младића који негде гледа ТВ, пије кафу и троши милионе кријући се по пећинама.

За мене је то морално потпуно нејасно, као што ми је нејасно због чега је саосећање са сребреничким мајкама нешто што ће отежати позицију Срба, српског народа или било које српкиње која је у тим ратовима такође изгубила своје дете. Њој нису непријатељи сребреничке мајке, њој су непријатељи Насер Орић, Ратко Младић, уједињени злочинци свих земаља који су једини били уједињени на простору бивше Југославије.

Мени је драго што смо се ипак померили, јер 2005. године у овом парламенту је тражен анкетни одбор и да се смени директор РТС зато што је приказао филм о Сребреници. Овде су људи пре пет година дубоко веровали да се проблем ратова у бившој Југославији може решити тако што ћемо их сакрити, уверени да се истина може вечно сакривати.

Они данас говори да декларација коју доносимо намеће додатно бreme српском народу. Не господо, скидамо бreme са сваког обичног човека и сваког детета које ће се родити у Србији, да нису они кривци, злочинци, да нису стајали иза вас и они које сте подржавали онда када сте то радили.

Данас градимо морални кредибилитет и легитимитет да питамо за сопствене жртве и да бранимо сопствени суверенитет. Данас дубоко показујемо шта је европска идеја и идеологија, јер је та заједница настала на помирењу и на цивилизацијским вредностима и није довољно декларативно говорити да сте европејаца, потребно је да верујете у цивилизацијске вредности и то данас показујемо.

Србија има прошлост на коју може да се позове, врло светлу прошлост. Нису то само 90-е којих треба да се стидимо и данас ћу говорити о Србији, Југославији која је 1947. године, када се у УН усвајала Конвенција о геноциду, говорила да је та декларација превише мека, да није довољно строга према злочинцима, тражила смртну осуду за све ратне злочинце, тражила да се чак и културни геноцид строго кажњава смртном казном. То је била Србија некада, зато што је то била логична позиција народа који је био жртва геноцида, народа који је стајао у антифашистичком блоку. Зато је недопустиво да враћате, заправо стављате, не враћате, срамоту на наше име и да рушите прошлост на коју се позивамо и којом се поносимо.

Зато хоћу на крају да вам кажем да оно што данас ради владајућа већина говори да је ваша политика 90-их побеђена. Оно што сте говорили о жртвама говори о вама, неће умањити злочин, неће умањити страдање. Умањиће ваш ионако мали кредибилитет морални који имате.

Међутим, и даље упркос чињеници да и већинска Србија стоји на становишту онога што говорим, и даље осећам дубоку срамоту што неки овде говоре да је олакшавајућа околност што нису сви били везани, него свега њих хиљаду, што када колега Мехо Омеровић каже – хоћете ли тиме да кажете да су Бошњаци тиме сами себе убијали, људи се церакају и кажу – да.

Дакле, ви не заслужујете да представљате српски народ. Ви показујете ону слику што српски народ није. Срећна сам што ћемо доношењем ове декларације осветлати образ ове земље и овог народа. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Реч има народни посланик Душан Марић. После њега, народна посланица Гордана Поп-Лазич.

ДУШАН МАРИЋ: Даме и господо, није тачно да нама смета што се данас говори о муслиманским жртвама. Нама смета што се говори само о муслиманским жртвама, а не говори се о српским жртвама, из разлога што српске жртве нису ни мање, нити по нама мање вреде од муслиманских жртава.

Ова декларација је једна у низу подвала српском народу, као што је подвала и сам случај Сребренице. Њено усвајање представља злочин над српским народом, још већи злочин над Републиком Српском, а највећи злочин над истином о рату у БиХ.

Прва подвала је да је у Сребреници извршен геноцид, да су Радован Караџић и Ратко Младић хтели да униште муслимански живаљ у Сребреници, они би прво убили животно највиталнији и репродуктивни део муслимана, убили би жене и децу. Они не само да то нису учинили, не само да их нису убијали, него су организовано, аутобусима, више од 20.000 муслимана евакуисали на подручју Тузле и Кладња, на подручје под контролом владе у Сарајеву. Толико о геноциду.

Друга подвала је тврдња да је у Сребреници убијено 7.000 муслимана. Све своје мртве из Сребренице и околине, како оних који су погинули у борби, тако и оне који су умрли природном смрћу, муслимани сахрањују у Поточаре. Тамо укупно, словом и бројем, говорим о комплетним телима, има укупно 1.919 тела. Задњих 442, постоје материјални трагови који указују на могућност, да је над њима извршен злочин стрељања.

У "књизи несталих" Међународног црвеног крста, уписано је 6.610 Сребреничана. За њих 3.381 наведено је само име и презиме. Нема ни једног податка. Нема имена родитеља, места, нема датума рођења. Због чега? Због тога што ти људи не постоје.

Ако се каже да постоји Хамзо Идризовић, од оца Рефика, из места Залазје, рођен тада и тада, онда се лако може проверити да ли тај човек постоји или не постоји. Породице из Сребренице су Међународном црвеном крсту пријавиле нестанак 10.000 најмилијих. После се испоставило да је 2.000 пријава дупликат, а 5.000 пријава се односи на особе које су Сребреницу напустиле пре јула 1995. године. По овој рачуници остаје око 3.000 погинулих војника Насера Орића који су погинули у борби.

У извештају о паду Сребренице који је главни штаб муслиманске војске, генерал Делић, у августу 1996. године је поднео парламенту у Сарајеву, наводи се да армија БиХ, цитирам, у операцији Сребреница је имала губитке од 2.300 бораца. После су то, за потребе медијске сатанизације српског народа помножили са три и добили ову цифру од 7.000. Сви ти људи, сви ти војници се налазе на списку наводних жртава геноцида.

У "књизи Сребреница – агресија, отпор, издаја, геноцид" штампана у Сарајеву, аутор Нијаз Машић, опет муслимански извор наводи да је на ратиштима око Сребренице пре 1995. године, погинуло око 1.500 муслиманских војника. И они се воде као жртве геноцида.

У тексту под насловом "голготу преживео сваки трећи" од 17. јула 2005. године, у сарајевском "Ослобођењу", Шефко Хоџић тврди да је у пробој Сребренице кренуло 14.000 муслиманских војника и чули сте из наслова да је погинуо сваки трећи, али нема ни једне једине речи о стрељању.

Он описује борбе, борбе прса у прса, јуначке борбе у Барама код Каменице, код Снагова на Крижевачким њивама у којима је погинуло, како он каже на хиљаде муслиманских војника.

Трећа подвала је тврдња како је злочин у Сребреници најтежи злочин који је почињен у бившој Југославији. То није тачно. Стрељане неколико стотина заробљених војника је тежак злочин за сваку осуду, али су много тежи злочини који су ти војници пре починили над српским становништвом у Подрињу.

У Подрињу је укупно погинуло, отприлике, подједнак број муслимана и Срба, отприлике, око 3.200 до 3.500. Разлика је само што је 75% Срба, што су у питању цивили који ни на који начин нису учествовали у рату, а на страни муслимана је погинуло 95% војника, регуларне 28. дивизије армије БиХ, иза којих је остало 140 уништених српских села и 850 деце сирочади.

Следећи податак – број убијених српских жена и деце на ширем подручју Сребренице, материјални податак, десет пута је већи од броја убијених муслиманки и убијене муслиманске деце. Муслимански војници у Сребреници умрли су најлакшом и најбржом војничком смрћу. Извињавам се што тако морам да кажем, од метка.

Ти војници су пре тога починили злочин над 2.500 људи. Од тога су више од 1.000 убили хладним оружјем – ножем, секиром, крампом, маљевима. Навешћу неколико примера. У нападу на Подрано, 24. септембра 1992. године, убијено је 60 мештана. Обдукција, резултати следећи – само мањи број жртава усмрћен из ватреног оружја. Осталим несрећницима је прво пуцано у ноге, онда су искасапљени. Највише ножем и секиром. Скоро свима је поломљена кичма, руке и ноге, одсечени прсти или целе шаке, извађено једно или оба ока. Многима је глава била одвојена од тела. Једни мушкарци су осунућени, а други потпуно кастрирани. Више лешева је запаљено. Двојица мушкараца су набијена на колац и испечена. Са свих лешева су скинути сатови, извађени златни зуби, однета им је обућа и одећа.

Навешћу још један пример, судбина свештеника Јанка Савића из Кравице. Његово тело је пронађено без руку и ногу, са извађеним очима. Злочинци су ту, уз помоћ подупирача, оставили га у усправном положају, а испред њега поређали неколико филцана као да пије кафу.

Муслимани из Сребренице су починили неколико десетина сличних злочина. Није забележен ни један случај сличног масакра муслимана од стране српске војске. Упркос тим чињеницама, ви ћете данас усвојити документ којим ћете осудити само злочин над муслиманским војницима, али не и злочин над српским цивилима.

Криминални карактер ове декларације се посебно огледа ако се муслиманске жртве у Сребреници упореде са цивилним српским жртвама у Сарајеву. У Сарајеву је, даме и господо, убијено 5.000 српских војника и најмање 2.500 цивила. Убијени цивили ни на који начин нису учествовали у рату. Никог нису убили. Нису пуцали, нису имали оружје. Нису имали униформу. Људи су изведени из својих станова, често читаве породице на улици или у логоре, а касније убијени.

По свим могућим правним и људским, хришћанским и исламским мерилима, убиство 2.500 цивила је већи злочин, него убиство 7.000 војника, таман да их је било 7.000, а чињенице говоре да их није било толико.

Даме и господо, ово је једна од најсрамнијих страница новије српске историје. Скупштина Србије, остаће запамћена, пре је ожалила неколико стотина непријатељских војника, него 30.000 Срба који су убијени у последњем рату у БиХ, пре него 8.000 Срба убијених у Хрватској, пре него 80.000 деце српске, ромске, јеврејске која су убијена у логору Јасеновац, пре него милион Срба из БиХ и Хрватске који су страдали у злочину геноцида.

Знате шта, то је иронија, да српски парламент осуђује српски народ за слочин геноцида. Ако постоји народ на Балкану који је жртва геноцида, то је српски народ.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Реч има народна посланица Гордана Поп-Лазић. После ње, народни посланик Саша Миленић.

ГОРДАНА ПОП-ЛАЗИЋ: Браћо Срби и сестре Српкиње, ви који сте у сали и који се тако осећате и ви који нас гледате крај својих малих ТВ екрана, српски народ је несумњиво имао веома тешку историју и несрећну историју. И данас исписујемо странице историје.

Донеће се једна срамна декларација која ће имати далекосежне, погубне последице по државу Србију и српски народ. То је мишљење СРС, а историја ће дати своју оцену. Видеће се ко је био у праву. Ми, или ви који предлаже овакву декларацију.

Као што је у протеклих 60 година било тешко бити Немац због злочина почињених у Другом светском рату, тако ће убудуће бити тешко бити Србин, ма где он био. Отуда можда и интерес Дорис Пак да Срби постану злочинци већи и од самих Немаца, од оних који су створили Дан Хаус и Мат Хаус. Никада ми Срби не смемо заборавити да су нас у турском ропству држале домаће потурице, али и да су се у сваком новом рату јављале потурице и у сваком новом историјском изазову долазило је до издаје, па и данас ова декларација биће од стране историје, сигурни смо, оцењена као акт издаје.

Имамо ли ми национално достојанство, пита се данас српски народ, ако ви уопште имате контакт са тим народом. Зашто Срби данас доносе било какву декларацију? Шта год да у њој пише, тумачи вашег текста ће потврдити да су Срби признали да је у Сребреници извршен геноцид. Неће више бити прилике да се о томе говори, да се каже истина. Сребреница ће отићи ад акта, а нама Србима истина треба више него било коме.

Поставља се питање – зашто се до сада нисмо постарали да се та истина чује, него су то Руси морали уместо нас да раде? Ево, госпођа Гускова, као директор историјских наука, руководилац Центра за изучавање савремене балканске кризе Руске академије наука, нам лепо пише и упозорава нас да се појављује све више података да је Сребреница испланирана и добро изведена операција западних специјалних служби. Лаж о Сребреници се шири по свету огромном брзином и борити се са њом постаје све теже. Ми смо у Институту, каже она, организовали међународну конференцију посвећену том питању, 30 научника је учествовало и то је дало могућност да се другачије гледа на проблем Сребренице и да се почне са преиспитивањем официјелне верзије.

Журити, каже она, са признавањем своје кривице и са извињењем не треба све до тада док све околности везане за догађаје у Сребреници не буду разјашњене и не постану опште добро јавности. Иначе ће то бити тежак терет и оптужба на плећима целог српског народа. Постаће потврда верзије натоваца о кривици Срба за све што се догађало на Балкану 90-их година и оправдање за бомбардовање 1990. године. Не треба српски народ, каже онда, да сноси одговорност за то што није урадио. Не треба руководство бесконачно да се извињава, понижава, подривајући тако самопоштовање народа. После тога, сутра нико неће поћи да брани отаџбину.

Руска академија наука спремна је, каже, да уједини снаге са српским научницима и научницима из других земаља да се проучи случај Сребренице. Зашто нисмо ишли тим путем, питам ја вас? Овај документ који ви данас предлагате декларативно потврђује неистину и ви то знате, као што знате да ће она бити основ за даље комадање Србије и непосредно уништавање Републике Српске.

Владимир Вукчевић, тужилац за ратне злочине, огласио се у штампи и тражи, пазите, он тражи да Скупштина упуту извињење свим члановима породица жртава зато што Србија није учинила довољно да спречи наводни геноцид у Сребреници. Како је, молим вас, могла? Молим вас, објасните ми то. Што нисте у овој декларацији написали – требало је Србија да уради то, то и то, па да знамо шта је то. Ево, ја не знам шта је то могло да се уради. За њега је чак ова декларација јединствена прилика, каже он, за помирење, а не заостаје, нормално, ни Бруно Векарић, одмах је он ту поред њега, који је још отворенији и каже – нема смисла да се доноси та декларација ако у њој не пише да је то био геноцид.

Њихов став се, нажалост, потпуно подудара са ставом министра спољних послова Турске, који сматра да је Балкан најсветлије тренутке доживео под отоманском окупацијом. Следећи резултат турске дипломатије, каже он, на Балкану, биће српско извињење за убијање Турака у Сребреници. Видите, њихова дипломатска активност је успела. Ми данас, тј. ви усвајате такву декларацију.

Сада можемо да констатујемо да је поред Јелка Кацина, оног који је одговоран за убиство оних 46 недужних војника у Словенији, ако се сећате, који су у потиљак убијени ватреним оружјем, а који су били ненаоружани, сви по 20 година, и Дорис Пак, која има интерес, наравно, за све ово, овај Турчин је најзаслужнији за доношење ове декларације. Како су они за вас, господо, постали ауторитети, то ви објасните народу који вам није дао мандат да у његово име признајете нешто што се није догодило.

Лако је било доћи до истине, само да сте то хтели, али не, само Србима треба наметнути етничко оптерећење јер Запад посао са Србијом још није завршио. Ту је, господо, Санцак, ту је Војводина, ту је федерализација и ко зна шта још.

Видесте ли можда Зуку Орлића прексиноћ како вам се подсмева у Новом Пазару? Чуј, каже, неће они реч геноцид. Ако неће, нећемо ни ми признати такву декларацију. Није имао ко да му објасни да ће они којима је она најпотребнија ту реч пронаћи у овој декларацији. Ко су ти? Они који би да оправдају своје поступке – бомбардовање 1995, 1999. године, они који су све и започели, они који су починили злочин против мира и које ћемо овом декларацијом аболирати од одговорности. То је за нас српске радикале издаја српских националних интереса.

Схватате ли ви да ће наша деца, унуци учити да смо починили геноцид? Која би то власт учинила? Јесу ли то Американци можда урадили за злочине које су починили у Вијетнаму, Камбоџи, Лаосу, Авганистану и Ираку? Нормално да нису. Ниједна одговорна власт то неће да уради.

Како то Вукчевић и Векарић, питам вас сада, не истражише ко је то одговоран за убиство које се несумњиво догодило у Зворнику 9. априла 1992. године, као што је један заштићени сведок жртва то тврдио у процесу против Војислава Шешеља пред Хашким трибуналом, а један је од нас овде, Борислав Пелевић, сам преко штампе се пријавио да је тог дана био тамо и да су му чак неки саборци погинули, а после неколико дана их се одрекао и изјављује да није био ту него на неком другом месту? Што не испита тужилац када је то Пелевић лагао и шта се тамо заиста догодило? Треба ли нама деетнификација или нам треба да утврдимо, како ви то кажете, релативизацију злочина или да утврдимо заиста извршиоце злочина? Једини правоснажно осуђен за злочин у Сребреници јесте Ердемовић, босански Хрват који је пред Хашким трибуналом потврдио да му је 16. јула 1995. године у Сребреници у убиству 1.200 мушкараца помогло још седморо људи. Зашто Вукчевић и Векарић против њих не подигоше оптужницу када су им била позната имена тих људи и места становања тих људи? То је питање које ми постављамо и питамо – колико кошта да нека посланичка група оде, када дође време за гласање остане да вам да кворум?

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Нада Колунџија.

НАДА КОЛУНџИЈА: Наравно да никога нећемо аболирати и наравно да нећемо ниједну жртву заборавити и нећемо прескочити ниједног починиоца ниједног злочина, не само злочина почињеног према другима, већ и оних који су почињени према припадницима нашег народа.

Усвајањем ове декларације ми ни на који начин нећемо признати да је народ починио геноцид.

Они који кажу – ми нисмо починили геноцид, идентификујући се са народом, заправо се идентификују са онима који су злочин починили.

Дакле, када упорно покушавате да кажете како ви нећете да преузмете кривицу, како ви нећете да сноситe одговорност, онда заправо то значи да ви нећете да гласате за ову декларацију, јер се идентификујете са онима који се овом декларацијом осуђују за почињене злочине.

Ко ће бити у праву показаће време, али пошто ви нисте од јуче на политичкој сцени, ви сте за 20 година показали да сте све погрешили. Где год сте бранили српски народ он је тешко страдао. Где год сте бранили националне интересе изгубио се сваки национални интерес. Где год сте бранили, наводно, српске животе Срби су тешко страдали. То јесте оно што јесте ваш удео у овоме о чему ми данас причамо.

Нас не чуди што ви не можете да гласате за ову декларацију, због тога што на неки начин она осуђује политику која је довела до таквих злочина. Не чуди ме да се у тој политици неки препознају и да не могу да стану иза ове декларације, зато што би на тај начин прихватили и признали и сопствену одговорност за оно што се у то време дешавало. Ипак морам да искажем изненађење што за ову декларацију неће да гласају они који наводно немају никакав проблем са тим да осуде сваки злочин, који наводно немају никакав проблем са тим да искажу саосећање са жртвама, који наводно прихватају европске вредности и сматрају да је Србији место у Европи.

Не разумем оне који се препоручују да Србију воде брже у Европу, неспремни да се суоче са прошлoшћу и неспремни да кажу за ту прошлост - одговорни су појединци и народ са тим појединцима нема никакве везе.

Жао ми је што, разговарајући о овој декларацији, нисмо смогли снаге да говоримо о вредносном систему који желимо да изградимо у будућности. Жао ми је што нисмо више говорили о будућим генерацијама којима ћемо усвајањем, између осталог, и ове декларације оставити земљу у којој више неће стрепети од сукоба, ратова и мржње.

Жао ми је што је ова декларација отворила политичку причу на потпуно исти начин на који се она водила и деведесетих година. Жао ми је заиста што се нису променили они који су ипак имали разлога да се запитају – чекај, да ли сам негде погрешно када су последице биле овако тешке, а ипак сам учествовао у томе и то прилично?

Ми овом декларацијом заправо стичемо кредибилитет и морално право да тражимо одговорност за починиоце свих злочина, посебно злочина почињених према српском народу. Ми на овај начин изражавамо дубоку спремност да осуђујући злочине почињене према другима тражимо да други искажу исту такву спремност и осуде злочине почињене према нашем народу.

Ако је срамота за Србе због тога што ми усвајамо ову декларацију, како неки тврде, онда мислим да није било веће срамоте но бити прокужен у целом свету, бити оптужен за кривицу за коју нисмо били криви, бити препознат као народ који је на најпогрешнији начин покушавао да оствари своје циљеве.

Данас, када Србија ужива међународни углед, када има међународни кредибилитет, када постиже да у Уједињеним нацијама добија најширу подршку за своје предлоге, када добија подршку за остваривање свог најважнијег стратешког циља, а то је придруживање Европској унији, данас је то најбољи доказ да је политика која се води од 2000. године, а која је потпуно супротна оној за коју се и данас још увек неки залажу, онда је то заиста доказ да Србија јесте на правом путу и да је као и други потези које смо повлачили за ових десет година и овај потез гаранција да ће Србија бити земља која ће уживати углед у свету, која ће бити кредибилна, која ће моћи да остварује своје државне

и националне циљеве, сарађујући са светом и земљама у региону, а не сукобљавајући се са свима. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Српска радикална странка има још два минута и 40 секунди. Једно од вас троје-четворо, колико се пријавило, може добити реч у оквиру тог времена.

Господин Александар Мартиновић има реч. Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, госпођо Колунција...

ПРЕДСЕДНИК: Извините молим вас, по Пословнику се јавио господин Красић. Нисам схватила, мислила сам да сте тражили реплику, немате право на реплику.

По повреди Пословника, изволите.

ЗОРАН КРАСИЋ: Госпођо Ђукић-Дејановић, морам да вас питам да ли после 23,00 часова важи Пословник или не важи? Ако важи, позивам се на члан 104. нашег Пословника, да вам укажем на то да је на почетку излагања госпођа Колунција употребила неке речи где је изједначила критичаре ове декларације са злочинцима. Мислим да је то недопустиво. Ми имамо право на политички став. Апеловао сам да ову декларацију скинете са дневног реда. Немојте да уносите нешто што нисмо ни причали.

Још једна ствар, госпођо Ђукић-Дејановић, пошто ви очигледно не пратите са довољно пажње ову нашу расправу, вероватно сте уморни, али мора да постоји неко елементарно поштовање. Ако се нешто критикује што је било од 1991. до 1995. године, па то директно ударају на вас, на Ивицу Дачића, на господина Бајатовића, на Ружића, на пример, на мог пријатеља Милета Илића. Ви ћутите. То је ваш проблем и у то не улазим.

Ако причате о некој сарадњи, госпођо Колунција, Радован Караџић је био председник Српске демократске странке која је била у пријатељским односима са Демократском странком Драгољуба Мићуновића. Кад год је Радован Караџић прешао Дрину, прво је ишао код Мићуновића и Љубе Тадића, па тек ако се сети код Милошевића, евентуално за неку помоћ. Кога ви критикујете овде? Седите са Борисом Тадићем и са оснивачем ДС-а, па се договорите кога ћете да критикујете. Немојте нама да ампутирате неке ствари које немају везе са нама. Јавност је заинтересована да чује колико кошта то што ће неко да вам направи кворум да изгласате ову декларацију.

ПРЕДСЕДНИК: Господине Мартиновићу, изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Госпођо Колунција, овако изгледа Република Србија 2009. и 2010. године у визури ваших европских пријатеља садржана у извештају Европске комисије. "Корупција остаје широко распрострањена у многим областима и наставља да представља озбиљан проблем. Има много препрека за искорењивање системске корупције. Најрањивији сектори су јавне набавке, приватизација и други велики буџетски расходи, али и опорезивање царина и издавање дозвола". То пише на страни 11.

На страни 13, госпођо Колунција, пише: "Србија још увек није успоставила, национални механизам за спречавање мучења, што представља обавезу која произилази из њеног потврђивања опционог протокола уз конвенцију против мучења и другог окрутног нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања. Даљи полицијски извештаји о нечовечном поступању указују на то да таква несавесна поступања још нису искорењена".

Госпођо Колунџија ово се дешава у Србији којом ви владате, а не СРС. Даље "прање новца – Србија је почела да се бави приоритетима у области борбе против прања новца. Прање новца је и даље озбиљан разлог за забринутост". Даље: "Тренутно се заплењена дрога не уништава, него се одлаже у складишта дроге. Та пракса, која је наводно последица бриге за животну средину, изазива озбиљне проблеме безбедности."

На страни 54. госпођо Колунџија: "Борба против организованог криминала, новооснована тела као што су јединица за финансијске истраге и агенција за управљање заплењеном имовином суочене су са озбиљним мањком особља, те су стога само делимично оперативне". Даље: "Жртвама дискриминације се пружа мало подршке и потребна је већа посвећеност свих актера, полиције, тужилаштва и судства, како би се обезбедило да се закони у потпуности примењују". "Приватизација неких спорних имовина се наставља, уз ризик да се дефакто прејудицирају будуће одлуке о враћању имовине", итд, односно ово је госпођо Колунџија Србија са којом ви владате на наopak начин пуних 10 година.

Вас не може да опере од одговорности за ове и многе друге проблеме то што ћете да кажете – ево криви су Ратко Младић или крива је СРС. (Аплауз посланика СРС.)

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Има реч госпођа Нада Колунџија.

НАДА КОЛУНџИЈА: Да бисмо разумели шта заправо значе те оцене, а ми добро разумемо, за разлику од вас и ми тачно знамо у ком контексту су оне стављене, морамо да пођемо од тога да је Србија земља у транзицији и да је земља која је пре 10 година, сада могу да набрајам у којој мери је била разорена, у сваком сегменту свог постојања. Дакле, са тог разореног, потпуно девастираног терена Србија је 2000. године кренула у процес транзиције и у процес придруживања ЕУ и остваривања европских стандарда.

Да смо на добром путу и да нам сви то признају најбољи је доказ то да ће Србији у наредној години бити прихваћена кандидатура, да је потписан ССП, да Србија сада већ полако прави планове за предприступне фондове, да јој се признају наравно многе реформе, а ово о чему ви говорите јесу елементи онога на чему још морамо да радимо. То је, морам вам рећи, делић онога на чему морамо да радимо. Имамо много више тога на чему ми морамо да радимо, али има много више због тога што су земље источне Европе у ту транзицију кренуле 90-их, а захваљујући неким политикама ми смо 90-их кренули у ратове. (Аплауз посланика ДС.)

(Посланик тражи реч.)

ПРЕДСЕДНИК: Не можете добити реч. Има реч Саша Миленић.

САША МИЛЕНИЋ: Уважена госпођо председнице, поштовано председништво, даме и господо народни посланици, најпре желим нешто сасвим лично, будући да су осећања заправо онај универзални облик разумевања која треба показати пред оваквом темом, трагичном темом невиних жртве, којој се под овом тачком дневног реда, тачније пред Декларацијом и бавимо.

Ми у Крагујевцу имамо и уметничким средствима обнављану способност у осећања, у трагику и понижавајућу атмосферу колективног, масовног усмрћивања људи. Једно од најпотреснијих сведочанстава на ту тему је рукопис професора Светислава Максимовића, једног од ретких случајно преживелих из Октобарских шумаричких дана фашистичке окупације, у којима се између осталог, речима, за које европска цивилизација још увек није била спремна, односно због неспремности за злочине неслућених размера. Рецимо, говори о томе – да људи, када их се, тј. погубљење организовано, масовно се спроводи, не пружају никакав отпор и да послушно, као деца,

иду на своје погубљење. При томе људи несвесно, спонтано јече и цвиле. Тако каже професор Максимовић и ту ћемо стати, да не бисмо ужас даље отварали, јер долазимо на тему, на коју пољски песник Јулијан Пшибош, у антологијској песми "Освјенчим" каже с правом – да је то оно о чему се не може говорити, а ни ћутати.

Долазимо до границе могућности разумевања, која се пре свега да остварити, уз елементарну претпоставку у породици и међу ближњима васпитаваног саосећања за патње и бол другог. Зато је чини се, да пређем на аналитички део аргумента, нејасно зашто би се поставило питање – зашто две, а не једна декларација. Када би у једној била укинута свака разлика међу жртвама – па да, укидањем свих разлика изгубило би се и свако одређење и то би било једно ништа, многим свечаним речима казано.

Управо се ради о томе да се направи разлика. Тек ако покажете способност нерелативизујућег апсолутног разумевања за жртве, које се макар асоцијативно могу повезати са вама, имате пун морални кредибилитет да захтевате поштовање, разумевање и за сопствене жртве. Не можете рећи – жао ми је, међутим... "Међутим" значи, да вам није жао и да лажете када изјављујете саосећање.

Најзад сасвим политички, на самом крају, већ сам једном и говорио са приговором да то није разумљиво, али у овом тренутку, на овој теми, напросто свакоме мора бити схватљиво из страдијског ширења времена дављења у домаћем блату остала је слика о Србији – као мрачној кући у којој живе три генерације: деда, син и унук – у кући са сазиданим прозорима, у којој само унук жели да те прозоре отвори – али му не дају, е, да не би ушло светло, да се не би видели лешеве – којих је кућа пуна од дедине бурне младости и очевог страховитог пијанства. (Председник: Време. Захваљујем.)

У овом тренутку, Заједно за Шумадију и посланичка група Г17 плус интегрално гласају за ову декларацију, са свечаним осећањем поноса – да се отварају перспективе за светлост отвореног света.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Има реч народни посланик Милан Станимировић.

МИЛАН СТАНИМИРОВИЋ: Поштована председнице, поштоване колеге народни посланици, поштовани грађани Србије, данас се налазимо пред усвајањем једне декларације, за коју верујем да би сви били срећни – да никад није постојао повод за њено доношење. Неиздржива ипак количина људске несреће сконцентрисана у једном малом месту, до тада не познатом већини грађана света учинила је да Сребреница у међународној јавности постане парадигма за страдање у грађанском рату на просторима више Југославије крајем прошлог века.

Пред Скупштином Србије налази се Декларација која најоштрије треба да осуди тежак злочин над људима, чија је највећа кривица била, што су им у личним документима стајала имена, која су егзекуторима била једина оптужница.

Ова декларација је уједно и извињење жртвама и њиховим породицама на помирење и опрост.

Од 1995. године ово питање се поставља нашој међународној јавности као политичко, правно, међународно правно, национално, верско, државно, економско и какво све не питање, замагљујући суштину да је ово пре свега крупно вредносно, политичко и људско питање.

Ако лични морал мора бити основ сваке опште политике, онда основ при одлучивању о декларацији мора бити оно познато звездано небо над нама и морални закон у нама.

"Нужно сам човек, случајно сам Француз", рекао је Волтер, изражавајући суштину човека као људског бића. Када данас постављамо питање да ли и како осудити овај злочин песник је давно дао одговор – ласно ћемо ако јесмо људи.

Декларација треба да нас уздигне изнад племенског вредносног система по коме је добро ако наше племе убија и пљачка друге, а лоше ако то они чине нама.

На почетку трећег миленијума ваљда не треба изводити доказни поступак да је такво поступање недопустиво и оба случаја.

Ова декларација представља одавање поште и саосећање са патњама жртви и њихових најдражих, али и јасну осуду злочина.

Свако минимизирање жртава, лицитирање њиховим бројем представља њихово поновно убијање, а у свим религијама убиство макар једног човека квалификује се као убиство човечанства.

Ова декларација треба да помогне и индивидуализацији кривице и привођењу правди оних који су у зла времена тврдили да су спремни да погину за свој народ, а данас нису спремни да за њега оду ни на суд.

Привођењем правди и осудом криваца под именом и презименом спрала би се и колективна кривица и љага над целим народом, као и разоткривост скривања сопствених непочинстава оних који су учинивши злочин исписали се не из народа којем припадају него из људског рода поставши по националности злочинци без права да се назову другим именом.

Снимак мучног убиства дечака тек у живот закорачили од стране злогласних Шкорпиона може помоћи онима који још увек имају дилему, као и познати злочини у Штрпцу и Сјеверину.

Уверен сам да је ова декларација још један корак ка помирењу и прекиду концентричних кругова зла на Балкану.

Одавањем поште сребреничким жртвама омогућавамо и јачи морални кредибилитет за заступање жртава у Скланима, Братунцу и Кравици и Иним стратиштима, где је такође једина кривица жртава била припадност другом етничком корпусу, имајући у виду да је злочин увек злочин кад се ради из освете.

Усвајањем ове декларације шаљемо и поруку УН, ЕУ, Међународном суду правде, Хашком трибуналу и целој међународној заједници о Србији као модерној држави заснованој на универзалним људским вредностима, али као што у економији, на пример, не треба да инсистирамо на малој инфлацији, стабилном динару, бољим економским условима због ММФ или Светске банке, већ због себе, ову декларацију доносимо пре свега због себе, а не због других.

Недавно смо присуствовали последњем испраћају човека који је живео у складу са врлином и слали јасне поруке. Они који се декларишу као верници, а много смо их чули данас, пре него што донесу одлуку на који начин ће гласати о овој декларацији нека још једном чују речи Патријарха Павла. Човек не може да бира време у којем ће се родити и живети. Од њега не зависи ни од којих родитеља, ни од ког

народа ће се родити, али од њега зависи како ће поступати у датом времену, да ли као човек или као нечовек, без обзира на то у ком народу и од којих родитеља. Нама је боље да нестанемо као људи него да останемо биолошки, да преживимо као злочинци и као људи.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Народни посланик Александар Југовић има реч. Изволите.

АЛЕКСАНДАР ЈУГОВИЋ: Даме и господо, поштована председнице, колеге посланици, посланици СПО гласаће за декларацију о осуди злочина на седници. Усвајањем ове декларације свима ћемо јасно ставити до знања да иза злочина у Сребреници не стоје ни грађани Србије ни држава Србија, већ појединци.

Усвајањем ове декларације стичемо и морално право да од других тражимо да осуде своје злочине учињене над српским народом на просторима бивше Југославије. Међутим, папир неће ништа значити уколико не заузмемо јасан став и не осудимо и политику 90-тих.

Морамо судити идеологе и очеве рата с краја 20 века који су из ратова изашли са моћним положајима и са великим богатством.

Држава се мора обрачунати са онима који су, користећи ратове и ратно наслеђе, на рачун грађана постали милијардери.

Грађани Србије са апсолутним правом траже правну истину јер су грађани Србије и Србија највећи губитници 90-тих година 20 века због погрешно вођене политике.

Дакле, ја сам став према злочину у Сребреници али и према свим актерима ратова 90-тих требало би да буде гаранција да се злочин неће поновити.

Први пут српски народ који је у својој историји увек био жртва, поменућу Јасеновац, Јадовно, Корићку јаму, Придворицу, Капавицу овим злочиним у очима света представљан је као народ целата.

Све док у Србији и у српском народу уопште, иако нисам сигуран, али хајде да тако кажем, па нека и мањина буде мислила да су починиоци злочина у Сребреници национални хероји, није могуће градити будућност без бојазни да ће нам и она донети хероје чија ће дела који препоручују за херојство бити злочини.

Неким је патриотизам постао непризнавање и негирање злочина. Нисам од оних који ће рећи да српски народ стоји иза Сребренице, јер је то подметачина и замена теза најгоре врсте.

Најлепши и најбољи део Србије налазио се на улицама Београда, Чачка, Новог Сада, Крагујевца, Ниша и осталих градова борећи се против рата и Милошевићевог режима.

Двојак смо страдали. Страдали смо у тиранији једног терористичког и антинационалног режима и од природног циклуса старења, па нам је најбоље године живота појела та борба. Уопште ме не интересује шта запад мисли о Сребреници јер у име својих идеала и своје савести хоћу себи да признам да су појединци починили злочин, хоћу своју децу да ослободим од обавезе да изгубе младост борећи се против неког новог рата.

Тачка 4) по мишљењу посланика СПО ове декларације Народне скупштине Републике Србије о осуди злочина у Сребреници требала би да гласи: "Народна скупштина Републике Србије изражава очекивање да ће највиши органи других држава са територије бивше Југославије на овај начин осудити злочине извршене против припадника српског народа у недавним ратовима, као и организовани државни усташки геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима почињен у Другом светском рату и да ће упутити извињење и изразити саучешће породицама српских жртава".

Образложење – посланици СПО сматрају да би требало да се помене и истакне општи геноцид почињен над Србима, Јеврејима и Ромима у Другом светском рату у декларацији у којој се осуђује злочин над Бошњачким становништвом у Сребреници, не да бисмо тражили алиби за тај злочин него због тога што нас велики геноцид над српским народом у БиХ и Хрватској обавезује да осудимо злочин који су неки припадници српске нације починили у Сребреници.

Срби су хришћански народ и осудом сребреничког злочина придржавамо се хришћанског принципа да не смемо другима чинити зло које је нама причињено, односно ко је на крст разапет никада не сме на крст да разапиње.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Милош Алигурдић, по Пословнику.

МИЛОШ АЛИГРУДИЋ: Знате, не могу унапред да знам како ћете се ви понашати, пошто немате исте аршине за разне ситуације, што опет могу умору да дам за право, али морам да вас нешто питам.

Имам намеру, то могу и сада а и касније, да затражим, када се буде гласало у дану за гласање, вероватно ћете вечерас одредити гласање, гласање прозивком. Ако га нећете вечерас одредити, макар нам то реците па да знамо. Значи, тражио бих гласање прозивком.

ПРЕДСЕДНИК: Професор Мићуновић има реч.

ДРАГОЉУБ МИЋУНОВИЋ: Има у дечијој психологији један познат пример кад дете стави руку на очи, оно верује да оно што не види то и не постоји. Нажалост, немамо права да будемо деца. Велико задовољство које неки изражавају тиме што не желе да виде шта се догађало и тиме што наду полажу и сматрају да оно који ураде супротно издају народ, јесте то да верују да је порицање кривице сасвим довољно за доказ невиности на било ком суду. Није. Суд објективно суди, без обзира, признавали или не признавали и било како било.

Последња ствар, зашто су две декларације? Марко Миљанов, кога можемо сматрати нашим кантом у моралном погледу, разликује јунаштво и чојство. Јунаштво је одбранити себе самога, а чојство је одбранити другог од себе. У првом случају делују нагони, а у другом случају делује морал. Толико сам хтео да кажем за вечерас.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем. Народни посланик Срђан Миковић има реч.

СРЂАН МИКОВИЋ: Даме и господо, страдање невиних увек је страшно, а када се то догоди у нашем окружењу, имамо посебну моралну обавезу да се јасно одредимо и осудимо злочин. Устав, као најважнији акт пред највишем телу у Републици Србији, пред Народну скупштину ставља обавезу да штити људски живот и људско достојанство сваког појединца и сваке групе људи. Пред нама је уставна обавеза, али још више морална обавеза. Управо данас је прави тренутак да поставимо вредносно питање, прави је тренутак за усвајање ове декларације у корист грађана Србије, јер Србија више неће бити иста. Овог тренутка Србија је спремна да искорачи и постави стандард поступања.

Треба да будемо свесни да наше речи допиру до породица жртава, али и до свих грађана Србије, до свих који су поднели велика страдања и који очекују да буду заштићени, да се зло никада не понови. Свака ружна реч изговорена у овој сали или непоштовање жртава је мрља и на мом образу и на образу свих нас. Због тога вас позивам да усвојимо ову декларацију, да управо ми покренемо процес суочавања са узроцима и последицама појавама које су нам донеле велико зло. Управо време великог поста најбоље је време да се осуди сваки злочин. Ово је време да се свако погледа и да се пита шта је или шта није учинио, да се запита да ли смо ближе врлини или греху, да удвостручимо добра дела. Прате нас искушења. Можда је и усвајање ове декларације једно од њих, али лако нам је ако размишљамо јеванђеоски, ако размишљамо људски, јер блавест је путоказ за однос према светињи живота.

Ми који живимо у мешовитим срединама најбоље знамо колико је добро разумевање и сарадња, јер баш обични људи, наши суграђани заједно раде, веселе се, заједно тугују. Често је важнији комшија него рођак, а сви смо ми браћа и сви смо ми људи. Као нас је учио блаженопочивши Патријарх српски господин Павле, иако је грех чест и могућ, најважније је да будемо људи, јасним одређењем против греха, а за живот покажимо да постоје и нада и вера и љубав.

Као народни посланици поштујмо Устав као путоказ, као верујући покажимо пре свега љубав према богу и према ближњима, јер путоказ нам је само јеванђеље. Као човек који је одрастао у Панчеву, васпитаван сам и научен да људе не делим на оне који се крсте, који се крижају или клањају, једина подела је на људе и не људе. Осудимо поступке не људе и у име тога, даме и господо, поштоване колеге народни посланици, позивам вас да усвојимо декларацију.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Пошто на листама посланичких група нема оних који желе даље да говоре, пре закључивања јединственог претреса, питам да ли желе реч председници, односно представници посланичких група или још нико ко није искористио своје право из члана 93. Пословника?

Господин Мијатовић рекламира повреду Пословника. Изволите.

ПРЕДРАГ МИЈАТОВИЋ: Мало пре сам се пријавио, док је говорио проф. Мићуновић, међутим нисте видели. Поштовани посланици, госпођо Дејановић, мислим да је проф. Мићуновић на известан начин и мене и све остале посланике који другачије мисле увредио, поредиће ме са децом која држе руку преко лица и не виде оно што је наводна истина. Осећам се повређеним и пониженим оваквом изјавом. Зашто? Игром стицања околности, у време 1995. године када се десило ово што се десило, о чему данас говоримо, био сам у Босни и био сам на тим просторима. Одговорно тврдим и стојим иза тога да се у Сребреници није десио никакав злочин, никакав геноцид.

Ово што је генерал Младић, кога ми овде оптужујемо да је злочинац, господо, пре него што га хашки целати осуде, ви га осуђујете, је једна изузетно добро планирана и брилијантно изведена војна операција. Дозволићете да је неколико година унатраг војска Насера Орића убијала Србе у околним селима. Оног момента када је Насер Орић хтео да испровоцира, по наредби Изетбеговића, нешто што ће се десити, да би било бомбардовање и решио да извуче војску из Сребренице, то је генерал Младић сазнао ...

ПРЕДСЕДНИК: Време.

Господин Слободан Самарџић има још пет минута. Изволите.

СЛОБОДАН САМАРЏИЋ: Поштовани народни посланици, сада се обраћам већини у овој скупштини, данас сте себи дали један ауто гол. Ви сте данас оценили вашу иницијативу и ваш предлог декларације са јединицом. Да нисте то урадили, не бисте заказивали поправни испит за четвртак.

Значи, покушаћете у четвртак да поправите и исправите ову слабу оцену коју сте данас сами себи дали. Али, то нажалост ни у четвртак неће бити могуће, из простог разлога што се овде јако често и јако много говорило о моралу. Често патетично, често квази патетично, често учено, често квази учено. Морал има једну важну особину, једно важно обележје. Он важи опште и универзално. Морална начела су или опште универзална или не постоје. Ако погледате наслов ове декларације и 1. тачку видећете да се из целокупног грађанског рата у бившој Југославији, који је трајао четири године, а у БиХ три и по године, извукли једно место, једно време, неколико дана и један народ као жртву злочина.

Ви не можете остати у моралном режиму ако то чините и ако терате ову скупштину да од свега онога што се догађало на подручју бивше Југославије она расправља само о томе и донесе декларацију само о Муслиманима, жртвама сребреничког злочина. Као што смо утврдили данас и у самој Сребреници је било злочина над другим људима, над представницима других нација, али ви ћете покушати тек у четвртак на поправном испиту да нешто о томе кажете.

Значи, донећете две парцијалне декларације, уместо да сте поступили онако како би сваки частан човек, који има право морално саосећање са свим жртвама поступили, донели једну декларацију која ће оптужити све злочине на целокупном простору бивше Југославије где се ратовало и за све време ратовања. То је једини начин који сте пропустили данас. Дакле, направили сте грешку коју нећете моћи да исправите ни у четвртак ни наредних дана, али та грешка нажалост не иде вама у рачун ни на вашу цену, она иде на рачун Србије и целокупног српског народа.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Томислав Николић. Још пет минута вам је остало.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Не мислим да је потребно још јако дуго говорити о овоме, мислим да смо сви рекли шта смо мислили.

Желим само да вам кажем, да се некако осећам, гледајући ову страну која ће да гласа за резолуцију, у људе који покушавају да се претворе у монахе, у калуђере, ево, опросте све грехе српске данас. Написали сте писмене радове. Бићете добро оцењени у посланичким групама. Били сте скоро дивни. Позивали сте на ускрс, на велики пост, позивали сте на то да није битно уопште, да народ није велики ако жели да осуде злочине учињене против њега, већ је велики искључиво ко осуђује своје злочине, а сада нам причате да ћемо у четвртак имати једну декларацију којом ћемо да осудимо и злочине нас. Како то да смо данас велики народ који морално жели да призна своју кривицу, а у четвртак, шта ћемо да будемо у четвртак када будемо расправљали о злочинима против Срба? Шта ћете онда да замерите нама који смо вам говорили да о томе је требало говорити данас? Хоћемо ли моћи да упоредимо ваше говоре од данас са говорима од четвртка? Хоће ли то бити исти писани састави, само ћете уместо речи – Муслиман написати реч – Србин? И да покушате да обманете грађане Србије да сте уравнотежили само што је требало два дана да прође пре него што усвојите ову резолуцију о Сребреници?

Требало је да прихватите нашу сугестију да донесемо једну декларацију, да у њој осудимо све злочине и све злочинце, да поменемо своје злочине и злочине извршене над нама и да ту књигу једном заувек затворимо. Нећемо ваљда сваких неколико дана неку нову декларацију?

Шта ако се побуне Албанци што њих нема нигде у нашој декларацији којом се из ових злочина перемо? Шта ако се побуне Хрвати што њих нема нигде у некој декларацији? Хоћете ли опет да нас сазивате овде? Данас због вашег хира и ћефа чак

нисмо гледали ту блиставу победу Партизана, слушали смо ваше писане радове, како испуњавате домаћи задатак, када једни други оптужујете да сте били зликовци и како ћете да гласате да су они други били зликовци, једни су били, а други су данас, једни су упропастили Србију пре 15 година, други данас и не признају да живе у Србији. Све је ово једна велика фарса, велика комедија, у којој учествујете свесно, свесни сте својих одговорности, имате доста година, свако од вас појединачно, остаће анатема на вама, ово гласање ће бити јавно, листинг са њега ће бити доступан генерацијама које долазе, ако су вам деца или унуци сувише мали да вас питају – шта то данас радите, порашће, доћи ће у руке добрих учитеља, не оних које сте ви сада постављали, који свесно избегавају сваку српску победу, који величају искључиво ваш ДОС, 5. октобар, учиће ову нашу децу поново људи који воле Србију, а не мрзе друге народе.

Тренутно, учитеље терате да не воле Србију, а не знам шта им говорите о другим народима, судећи по овој декларацији, сви су бољи од нас, по вама.

То не признајем, нити ће то припадник било ког народа у свету да вам призна да постоји бољи народ од његовог, нити се то очекује од нормалних и цивилизованих људи. Свако свој народ воли, по томе се одликујемо. Онда треба утврдити да ли мрзимо друге народе или не. У нама нема мржње према другим народима. Изгледа само служимо да нас мрзе наши политички супарници, они који нас мрзе, они ће лоше да прођу, они који виде колико озбиљно радимо овај посао, који се добро припреме да нам се супротставе, можда ће проћи нешто боље.

Сада сам тек убеђен да ви нећете олако изаћи на изборе...

ПРЕДСЕДНИК: Пет минута је прошло, господине Николићу. Завршите.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ: Могу ли да наставим реченицу? Убеђен сам да нећемо тако брзо имати изборе. Владајућа коалиција пред изборе на овај начин не би говорила о Србији.

ПРЕДСЕДНИК: Господин Драган Шормаз, повреда Пословника.

ДРАГАН ШОРМАЗ: Госпођо председавајућа, госпођо председнице, по члану 27. дужни сте да водите рачуна о реду на седници, о вођењу седнице и када сам кренуо овамо, пошто је крај заседања, погледао сам кроз прозор и видео невероватан број полицајаца испред Скупштине.

Да ли сте их ви позвали? Не знам ко је позвао толике полицајце, ако радимо нешто у интересу грађана, народа, ако то народ подржава, шта ће нам испред толика полиција, од кога да нас штити? Од нашег народа? Не знам зашто толика полиција испред?

Интересује ме ко их је позвао и зашто је толико полиције испред, када је потпуно нормалан радни дан, радимо нешто нормално, народни смо изабраници, народ мора да подржи то што радимо, нема никаквих проблема.

Заиста ме интересује ко је позвао? Сада не могу да обављам своју дужност на прави начин. Испрепадан сам од толике полиције. Не знам шта да радим у овом тренутку. Како сада да гласам по савести? Да ли треба полиција да ми утера да гласам по савести некој њиховој, чијој, на који начин? Није ми јасно. Баш ме интересује ко је позвао толику полицију?

ПРЕДСЕДНИК: Господине Шормаз, наравно да налоге полицији не дајем ја и наравно да ја нисам позвала полицију, али је добро да свако ради свој посао.

Госпођа Нада Колунџија има реч.

НАДА КОЛУНџИЈА: Желим само две реченице на крају да кажем. Зато што волимо своју земљу, зато што волимо свој народ, зато што му желимо најбоље, зато што желимо да кривица појединаца не падне на цео народ, ми ћемо гласати за ову декларацију.

Разумемо да неки не разумеју о чему се овде ради. Разумемо да неки ни сами нису начисто шта треба да ураде, а да то буде добро за свој народ, али о томе ће наравно судити грађани Србије. Још једном позивам све народне посланике да гласају за ову декларацију како бисмо створили услове да са пуним правом тражимо одговорност свих који су чинили злочине према нашем народу.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, госпођа Радета рекламира повреду Пословника.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Рекламирам члан 27. у оном делу где сте, госпођо председнице, у обавези да се старате о примени Пословника.

Мало пре вас је колега Шормаз питао шта се то дешава, због чега је неки неуобичајен број полиције испред зграде парламента? Зашто кријете истину од народних посланика? Зашто не кажете оно што је већ Радио Београд објавио да постоји информација да је подметнута бомба негде око зграде у којој ми данас седимо? Зашто, у обавези сте, нема разлога да се мрштите. У обавези сте били да вас то нико не пита да нам то кажете, а поготово ако је примећено да је неуобичајен број полиције ту око зграде и ви се смешкате и кажете, добро је да свако ради свој посао. Не знам да ли мислите на оне што подмећу бомбе или на ове што су дошли да их склоне. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Наравно да нема повреде Пословника. Хоћете ли да се изјаснимо у дану за гласање о повреди Пословника? (Не.)

Закључујем јединствен претрес о Предлогу декларације Народне скупштине Републике Србије о осуди злочина у Сребреници.

Пошто је Народна скупштина завршила расправу о јединој тачки дневног реда ове седнице, сагласно члану 85. став 3. Пословника Народне скупштине, одређујем 31. март 2010. године у нула часова и 20 минута као дан за гласање о тачки дневног реда Треће седнице Првог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2010. години.

За оне посланике који одлазе, само обавештење да ћемо наставити са радом седнице који ћемо започети сутра у 12,00 часова, тј. данас, извините.

Поштоване даме и господо народни посланици, пре него што пређемо на одлучивање, потребно је да утврдио кворум.

Сагласно члану 86. став 5. Пословника Народне скупштине, кворум за рад Народне скупштине у дану за гласање постоји ако је на седници Народне скупштине присутно најмање 126 народних посланика.

Молим вас да убаците идентификационе картице у посланичке јединице, да бисмо утврдили кворум.

Констатујем да је применом електронског система за гласање утврђено да је у сали присутно 127 народних посланика, односно 128, односно да је присутно више од 126 народних посланика и да, према томе, постоје услови за рад и одлучивање.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Не може Милош Алигрудич да добије реч.

ПРЕДСЕДНИК: Не, само су коментарисали да се не види колико сам схватила.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Не може да се види иошто је хтео да се гласа прозивком.

ПРЕДСЕДНИК: Констатујем да је применом електронског система за гласање утврђено да је у сали у овом моменту присутно 128 народних посланика, тако да постоје услови за одлучивање.

Они то заиста не могу да виде.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Они то не могу да виде, јер је Милош Алигрудих рекао да ће да тражи да се гласа прозивком, да би он могао да буде регистрован и овде, онда мора да буде склоњен екран.

Сада Алигрудих не може да добије реч.

Не можете добити реч, да бисте добили реч, да тражите да се гласа прозивком, морате да се региструјете.

ПРЕДСЕДНИК: Добро, господо посланици очито је да је 130 посланика присутно и да постоје услови за одлучивање.

Прелазимо на 1. тачку дневног реда – ПРЕДЛОГ ДЕКЛАРАЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ О ОСУДИ ЗЛОЧИНА У СРЕБРЕНИЦИ

Нико то није предложио, молим вас.

Молим вас, имамо предлог господина Алигрудиха да гласање обавимо прозивком.

Ко је за предлог господина Алигрудиха?

Молим народне посланике да се изјасне.

Од 173 посланика, за овај предлог гласало је 45, па констатујем да предлог није прихваћен.

Пошто је Народна скупштина обавила јединствен претрес о Предлогу декларације, прелазимо на одлучивање.

Стављам на гласање Предлог декларације Народне скупштине Републике Србије о осуди злочина у Сребреници, у начелу.

Молим народне посланике да притисну одговарајући тастер.

Од 173 посланика, за предлог је гласало 127, против 29, уздржано 15, није гласало двоје. Гласало је укупно 173 народна посланика.

Констатујем да је Народна скупштина прихватила Предлог декларације, у начелу.

Прелазимо на одлучивање о амандманима.

На преамбулу амандман је поднела група од 11 народних посланика посланичке групе ЛДП.

Молим да се изјасните.

Од 154 посланика, за је гласало троје.

Констатујем да Народна скупштина није прихватила овај амандман.

На преамбулу амандман је поднео народни посланик Мехо Омеровић.

Молим да се изјасните.

Од 149 посланика, за је гласало шесторо.

Констатујем да није прихваћен овај амандман.

На текст Предлога декларације амандман је поднела група од 11 посланика посланичке групе ЛДП.

Молим изјашњење.

Од 149 посланика, нико за.

Амандман није прихваћен.

Пошто смо завршили одлучивање о амандманима, приступамо гласању о Предлогу декларације у целини.

Стављам на гласање Предлог декларације Народне скупштине Републике Србије о осуди злочина у Сребреници, у целини.

Молим народне посланике да се изјасне.

Од 149 посланика, за се изјаснило 127, против 21, није гласао један посланик. Укупно се изјашњавало 149.

Констатујем да је Народна скупштина усвојила Предлог декларације Народне скупштине Републике Србије о осуди злочина у Сребреници.

Пошто је Народна скупштина обавила разматрање и одлучивање о јединој тачки дневног реда седнице, сагласно члану 99. Пословника Народне скупштине, закључујем Трећу седницу Првог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2010. години.

Данас у 12,00 часова настављамо са радом. Захваљујем.

(Седница је завршена у 00,30 часова)